

Aðalskipulag Súðavíkurhrepps 2018-2030

Drög að skipulagstillögu – í vinnslu

Kynning á vinnslustigi

7. Nóvember 2018

1. Inngangur

1.1 Aðalskipulag

Aðalskipulag þetta er heildarendurskoðun á Aðalskipulagi Súðavíkurhrepps 1999-2018, sem staðfest var af umhverfisráðherra í desember árið 2002. Fyrri skipulag var unnið í samræmi við þágildandi skipulags- og byggingarlög nr. 73/1997 og gert á óvissutímum í kjölfar mannskæðra ofanflóða í Súðavík í janúar árið 1995. Skipulagsvinnan við heildarendurskoðunina byggir á skipulagslögum nr. 123/2010 og lögum um umhverfismat áætlaða nr. 105/2006.

Aðalskipulagið er sett fram í tveimur hlutum. Annars vegar þessi greinargerð og hins vegar sem skipulagsupprættir af svæðinu. Uppdrættirnir eru prentaðir á eitt blað í stærð A1.

Sveitarfélagsuppráttur drög að tillögu, nóvember 2018. Mælikvarði 1:75 000

Þéttbýlisuppráttur drög að tillögu, nóvember 2018. Mælikvarði 1:10 000

1.2 Skipulagssvæðið

Skipulagið tekur til alls lands sveitarfélagsins Súðavíkurhrepps. Sveitarfélagsmörkin innst í Ísafjarðardjúpi liggja um Ísafjarðará og þar tekur Strandabyggð við í suðaustri. Yst í Djúpinu liggja mörkin um Götu í Súðavíkurhlíð og þar fyrir norðvestan er Ísafjarðarbær. Reykhólahreppur og Vesturbyggð liggja að Súðavíkurhreppi á Glámuhálendinu. Súðavík er eini þéttbýliskjarninn í sveitarfélaginu en hreppurinn varð til við sameiningu þriggja hreppa um áramótin 1994/1995. Nánar er fjallað um sögu hreppsins í kafla z.

1.3 Framsetning

Greinargerðinni er skipt upp í sex meginhluta. Kaflar um náttúru, samfélag og innvið innihalda umfjöllun um grunnforsendur og stefnu en auk þess er umfjöllun um áhrif skipulagsins á umhverfi og samfélag (umhverfismat áætlaða). Nánari umfjöllun um umhverfisáhrifin er að finna í viðauka. Þessir sex meginflokkar eru:

- Inngangur - helstu gögn og aðferðir við skipulagsvinnuna.
- Leiðarljós aðalskipulagsins.
- Náttúra - staðhættir, náttúruvá, landslag, lífríki, óbyggð svæði, vatn og loft.
- Samfélag - byggð, atvinna, félags- og velferðarmál og opin svæði og útivist.
- Innviðir - veitur, sorp og samgöngur.
- Viðaukar – ýmsar viðbótarupplýsingar um aðalskipulagið, svo sem umhverfismat þess.

1.4 Vinnuferli

Þann 3. September 2015 samþykkti sveitarstjórn Súðavíkurhrepps að hefja vinnu við heildarendurskoðun aðalskipulags hreppsins.

Vorið 2016 samdi Súðavíkurhreppur við Teiknistofuna Eik um ráðgjöf vegna skipulagsvinnunnar. Teiknistofan varð síðar sama ár hluti af verkfræðistofunni Verkís. Fyrir hönd ráðgjafa unnu Gunnar Páll Eydal (Teiknistofan Eik og síðar Verkís), Erla Bryndís Kristjánsdóttir (Teiknistofan Eik og síðar Verkís) og Ruth Guðmundsdóttir (Verkís) mest í verkefninu. Fyrir hönd Súðavíkurhrepps voru skipulagfulltrúi (Árni Traustason og síðar Jóhann Birkir Helgason) og sveitarstjóri (Pétur Georg Markan) helstu tengiliðir við ráðgjafa. Stefnumörkunin var unnin af nefndum Súðavíkurhrepps en jafnframt var hópur íbúa og hagsmunaaðila virkjaður til þátttöku í verkefninu, sbr. umfjöllun í næsta kafla.

Sveitarstjórn samþykkti á fundi sínum þann 22. október að halda íbúafund 10. nóvember 2018 og kynna drög að aðalskipulaginu. Fundað verður í þéttbýlinu og dreifbýlinu (Heydal). Skipulagsnefnd og sveitarstjórn hafa rætt viðfangsefni aðalskipulagsins á vinnslutíma þess eins og æskilegt hefur verið talið.

1.5 Samráð og þátttaka hagsmunaaðila

Aðalskipulagsvinnan var kynnt í samræmi við skipulagslög nr. 123/2010 og skipulagsreglugerð nr. 90/2013. Auk þess var gengið talsvert lengra í samráði og samtali við íbúa og hagsmunaaðila en krafist er í skipulagslöggiðfinni. Settur var á fót skipulagshópur sem skipaður er íbúum og hagsmunaaðilum. Hópnun er ætlað að vera virkur þátttakandi við gerð skipulagsdraga og vera þannig ráðgjafandi fyrir sveitarstjórn Súðavíkurhrepps. Hópurinn hefur fundað fjórum sinnum undir stjórn skipulagsráðgjafa. Í nóvember 2017 var haldið íbúabing á vegum Súðavíkurhrepps. Fyrirtækið lldi hélt utan um þá vinnu og voru niðurstöðurnar birtar í sérstakri skýrslu og færðar inn í skipulagsvinnuna. Fulltrúar skipulagshópsins voru boðaðir á íbúabingjið. Að auki hafa málefni aðalskipulagsins verið kynnt á íbúafundum og þau kynnt á vefsíðu hreppsins og með öðrum hætti.

Samvinna við íbúa og hagsmunaaðila – helstu áfangar og viðburðir

- Íbúafundur í upphafi vinnunnar (nóvember 2016)
- Kynning lýsingar (maí 2017) og auglýsing
- Íbúabing (nóvember 2017)
- Kynning á vinnslustigi (nóvember 2018)
- Vinna skipulagshóps
 - Fundir hóps (22.5. 2017 3.2. 2018, 6.2. 2018 og 26.3. 2018)
 - Upplýsingaöflun og greiningarvinna
- Auglýsing skipulagstillögu (fyrirhugað)

Skipulagshópur hagsmunaaðila.

- Ferðapjónusta
- Landbúnaður
- Sjávarútvegur – smábátar
- Sjávarútvegur – stærri útgerðir
- Sumarhúsaeigendur og landeigendur
- Gamla byggðin í Súðavík
- Íbúar: Aðgengi og útivist
- Íbúar: Ungmennni
- Íþróttir
- Náttúruvernd
- Hlunnindanýting
- Ísafjarðarbær - landeigandi

Mynd 1.1. Skipulagshópur hagsmunaaðila.

Mynd 1.2 Skipulagsferli aðalskipulagsins.

Meginmarkmið og leiðarljós

2 Leiðarljós og meginmarkmið

Í aðalskipulaginu er mörkuð stefna Súðavíkurrepps um framtíðarnotkun lands og fyrirkomulag byggðarinnar í dreifbýli og þéttbýli. Reynt hefur verið að marka skýra stefnu sem er í takt við stefnu íslenskra stjórnvalda um þau mál sem eru til umræðu í aðalskipulaginu.

2.1 Stefna íslenskra stjórnvalda

Hugmyndafræði sem byggir á sjálfbærri þróun hefur fest sig í sessi hér á landi í stefnumótun og ákvörðunum sveitarfélaga, ríkis og í einkageiranum. Almennigur lætur sig umhverfið varða og stígur í auknum mæli skref til að draga úr mengun og sóun og er almennt meðvitaður um gildi náttúrunnar.

Í skipulagslögum er kveðið á um það að skipulagsáætlanir skuli hafa efnahagslegar, félagslegar og menningarlegar þarfir landsmanna, heilbrigði þeirra og öryggi að leiðarljósi. Lögunum er jafnframt ætlað að stuðla að skynsamlegri og hagkvæmri nýtingu lands og landgæða, tryggja vernd landslags, náttúru og menningarverðmæta og koma í veg fyrir umhverfisspjöll og ofnýtingu, með sjálfbæra þróun að leiðarljósi.

Í stefnu íslenskra stjórnvalda um sjálfbæra þróun er fjallað um mikilvægi verndunar óspilltrar eða lítt snortinnar náttúru. Þar er bent á það að íslenskri náttúru hafi verið minna breytt af mannavöldum en víðast hvar í iðnvæddum löndum. Lífríkið á Íslandi hefur þó breyst mikið vegna áhrifa mannsins, m.a. vegna skógareyðingar, jarðvegsrofs og framræslu votlendis. Samfelld víðerni þar sem áhrifa mannsins gætir lítt eða ekkert er vart lengur að finna í Evrópu, nema nyrst í Skandinavíu og á Íslandi. Ætla má að slík víðerni fái aukið gildi í framtíðinni og verði því verðmætari.

Í landsskipulagsstefnu er sett fram leiðarljós um um landnotkun, nýtingu lands og landgæða sem tryggir öryggi og heildarhagsmuni við gerð skipulagsáætlana og stuðlar að sjálfbærri þróun og skilvirkri áætlanagerð.

Leiðarljós landsskipulagsstefnu er:

- ✓ Að skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að sjálfbærri þróun.
- ✓ Að skipulag byggðar og landnotkunar sé sveigjanlegt og stuðli að seiglu gagnvart samfélags- og umhverfisbreytingum.
- ✓ Að skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að lífsgæðum fólks.
- ✓ Að skipulag byggðar og landnotkunar styðji samkeppnishæfni landsins alls og einstakra landshluta.

Stefna íslenskra stjórnvalda hvílir á sjálfbærri þróun eins og sést í Landsskipulagsstefnu og öðrum stefnuskjölum. Dæmi um þetta eru skipulagslög, lög um mat á umhverfisáhrifum og lög um umhverfismat áætlana. Sjálfbær þróun er því leiðarstef í öllum viðfangsefnum Landsskipulagsstefnu. Þar er lögð áhersla á að byggt umhverfi hafi sveigjanleika og seiglu gagnvart samfélags- og umhverfisbreytingum. Á næstu áratugum má búast við samfélagsbreytingum og umhverfisbreytingum. Bent er á breytta aldurssamsetningu (fleiri eldri) og loftslagsbreytingar. Fram kemur að mikilvægt sé að bregðast við þessu, þ.e. að miða skipulagið við breyttar aðstæður. Í tilviki loftslagsbreytinga er einnig mögulegt, og mikilvægt, að hafa áhrif á umhverfið – móta stefnu sem dregur úr neikvæðum áhrifum. Þetta kallar á það að skipulag byggðar sé sveigjanlegt gagnvart breytingum og hafi til að bera seiglu til að að geta svarað breyttum þörfum og aðstæðum.

Í fylgiskjali með Landsskipulagsstefnu kemur fram að helstu meginatriði stefnu um sjálfbæra þróun, sem fram koma í gögnum um stefnu og áætlanir á landsvísu, séu:

- ✓ Minni losun gróðurhúsalofttegunda, t.d. með fjölbreyttari ferðamáta í samgöngum,
- ✓ aukinni notkun endurnýjanlegra orkugjafa og bindingu kolefnis.
- ✓ Virðing fyrir náttúrunni með því að lágmarka áhrif af framkvæmdum, þ.m.t. sjónræn
- ✓ áhrif.
- ✓ Verndun vistkerfa, þ.m.t. sjálfbær nýting nytjastofna.
- ✓ Myndun landshlutakjarna og klasa sem endurspeglar sérstöðu á hverju svæði.

Í ritinu velferð til framtíðar, stefnumörkun um sjálfbæra þróun, eru sett markmið stjórnvalda um umhverfisvernd, skynsamlega nýtingu auðlinda og viðhald og aukningu lífsgæða. Þessi markmið eru:

Heilnæmt og öruggt umhverfi

Heilnæmt andrúmsloft
Hreint og heilnæmt ferskvatn
Örugg matvæli
Umhverfi án hættulegra efna
Útivist í sátt við náttúruna
Varnir gegn náttúruvá

Verndun náttúru Íslands

Vernd lífríkis Íslands
Vernd sérstæðra jarðmyndana
Vernd víðerna

Sjálfbær nýting auðlinda

Sjálfbær nýting lifandi auðlinda hafsins
Sjálfbær gróðurnýting og endurheimt landgæða
Aukin nýting endurnýjanlegra orkugjafa
Minnkun og bætt meðhöndlun úrgangs

Hnatræn viðfangsefni

Hreint haf
Takmörkun loftslagsbreytinga af mannavöldum
Vernd ósonlagsins
Vernd líffræðilegrar fjölbreytni

2.2 Leiðarljós Súðavíkurhrepps

Í aðalskipulagi er tekin afstaða um það hvernig landi og auðlindum er ráðstafað til lengri tíma. Í sumum tilvikum verða óafturkræfar breytingar sem geta haft áhrif á náttúru og menningargæði (landsskipulagsstefna).

Skipulag hefur áhrif á daglegt líf fólks, svo sem íbúðarsvæði, aðgengi að útivist og þjónustu, samgöngur o.s.frv. Hefur áhrif á lífstengda sjúkdóma og vellíðan.

Skipulag getur haft áhrif á samkeppnishæfni samfélaga. T.d. með því að beina vexti á tiltekin svæði í skipulagi og styrkja innviði. Einnig má nýta skipulag til að vinna út frá sérkennum og staðaranda – til eflingar búsetu og atvinnurekstrar. (Landsskipulagsstefna).

Einstaklingar, fyrirtæki og atvinnugreinar geta haft mismunandi sýn og hagsmuni sem geta leitt til árekstra. Í skipulagi þarf að samræma slík sjónarmið í samvinnu við þá sem hlut eiga að máli þannig að íbúar og atvinnulífið rói í sömu átt.

Náttúra Súðavíkurhrepps er um margt sérstæð. Ísafjarðardjúp einkennist af af fjörðum og bröttum fjöllum og því er undirlendi lítið og uppbygging takmörkunum háð. Þetta gerir það að verkum að landrými er lítið en jafnframt gerir nálægðin við fjöllin svæðið tilkomumikið og víða hrikalegt. Nokkuð víðfeðm svæði eru á náttúruminjasrá, þ.e. svæði sem eru vernduð eða ástæða þykir til að vernda. Góð hafnaraðstaða er í Súðavík og stutt er á miðin og gott aðgengi er að auðlindum í Djúpinu. Möguleikar eru til sóknar, m.a. í fiskeldi, kalkþörungavinnslu og í virkjanagerð. Slík uppbygging er þó hæða því að innviðir eflist. Bæta þarf afhendingaröryggi raforku og auka orkuframleiðslu. Súðavíkurhlíð á milli

Súðavíkur og Ísafjarðar er hættuleg vegna ofanflóða og hefur því hamlandi áhrif á samvinnu sveitarfélaganna og takmarkar að íbúar í Súðavík geti nýtt sér þjónustu og sótt vinnu til Ísafjarðar og öfugt.

Viðfangsefni aðalskipulagsins felst því m.a. að fjalla um hvernig íbúar hreppsins geti fullnægt sínum þörfum án þess að ganga of nærri náttúrunni og skerða þannig möguleika komandi kynslóða til að fullnægja sínum þörfum. Til staðar er hrein náttúra og öruggt umhverfi en það er ekki sjálfgefið í heiminum dag.

Aðalskipulagið er ekki spá um líklega þróun í sveitarfélaginu, heldur er það stefna sveitarfélagsins um æskilega þróun í þeim málaflokkum sem eru til umræðu. Til að sú þróun verði að veruleika er lögð áhersla á raunsæ markmið, sem m.a. byggja á niðurstöðum umhverfismats aðalskipulagsins. Tekið er tillit til þeirra laga, reglna og skuldbindinga sem snerta viðfangsefnin.

Leiðarljós Aðalskipulagsins er:

- Að skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að sjálfbærri þróun.
- Að skipulag byggðar og landnotkunar sé sveigjanlegt og stuðli að seiglu gagnvart samfélags- og umhverfisbreytingum.
- Að skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að lífsgæðum allra íbúa hreppsins.
- Að skipulag byggðar geri ráð fyrir uppbyggingu innviða þannig að samkeppnishæfni Súðavíkurhrepps verði til jafns við önnur sveitarfélög.
- Að skipulag byggðar viðhaldi og stuðli að fjölbreytileika samfélags og náttúru.

Súðavíkurhreppur er lifandi, kraftmikið og sjálfbært samfélag þar sem allir íbúar geta notið sín. Áhersla er lögð á að vernda sögu og sérstæðar minjar og landslag fyrir komandi framtíð. Hreppurinn beitir fyrirbyggjandi aðgerðum til að koma í veg fyrir rýrnun náttúrulegra og félagslegra auðlinda. Nýta á þau gæði sem felast í nálægðinni við náttúruna, ekki síst haf- og strandsvæðin. Sveitarfélagið leggur áherslu á fjölbreytt og öflugt atvinnulíf sem hvílir á traustum innviðum og þeim auðlindum og félagsauði sem finna má í sveitarfélaginu. Lífsgæðin í hreppnum felast m.a. hreinleika og lítt spilltu umhverfi en einnig í einfaldleikanum, góðri þjónustu, góðri tengingu við umheiminn og aðgengi að náttúrunni.

Náttúra

- ✓ Nýting auðlinda og náttúru verði með sjálfbærum hætti þannig að við ákvarðanatöku verði tekið tillit til komandi kynslóða og náttúrunnar.
- ✓ Sérkenni svæðisins verði vernduð.
- ✓ Líffræðileg fjölbreytni (tegunda og vistgerða) verði vernduð í samræmi við lög og alþjóðaskuldbindingar.
- ✓ Landslagsheildir og fjölbreytileiki landslags verði vernduð.
- ✓ Allir íbúar búið við heilnæmt umhverfi þar sem mengun verði undir ströngustu mörkum á evrópska efnahagssvæðinu.

Samfélag

- ✓ Menningar- og búsetuminjar verði verndaðar, m.a. fyrir skógrækt, ágangi búfjár, landbroti og öðrum framkvæmdum.
- ✓ Að áhersla verði lögð á að þróa aðlaðandi, öruggt, snyrtilegt og líflegt búsetuumhverfi. Íbúðarsvæði verði í góðum tengslum við náttúru svæðisins og í takt við sögulegt umhverfi, njóti góðs af því umhverfi og gæðum sem eru þegar til staðar og raski ekki sérstöðunni, þ.e. menningarsögulegum arfi og náttúru.
- ✓ Grunnur verði lagður að fjölbreyttri atvinnustarfsemi, m.a. með því að
 - Tryggja að grunngerð og þjónusta innan svæðisins verði samkeppnishæf við önnur sveitarfélög á landinu.
 - Hlúa að þeirri atvinnustarfsemi sem er til staðar
 - Stuðla að auknum tækifærum til nýsköpunar og virkja frumkvöðlakraftinn á svæðinu
- ✓ Sjálfbær þróun og vistkerfisnálgun verði höfð að leiðarljósi við atvinnuþróun.

Innviðir

- ✓ Innviðir þjóni atvinnulífi og auki lífsgæði íbúa, þannig að sveitarfélagið verði samkeppnishæft við önnur sveitarfélög á landinu.
- ✓ Sjálfbær þróun og vistkerfisnálgun verði höfð að leiðarljósi við uppbyggingu innviða.

Náttúra

Meginmarkmið - náttúra

- Nýting auðlinda og náttúru verði með sjálfbærum hætti þannig að við ákvarðanatöku verði tekið tillit til komandi kynslóða og náttúrunnar.
- Sérkenni svæðisins verði vernduð.
- Líffræðileg fjölbreytni (tegunda og vistgerða) verði vernduð í samræmi við lög og alþjóðaskuldbindingar.
- Landslagsheildir og fjölbreytileiki landslags verði vernduð.
- Allir íbúar búi við heilnæmt umhverfi þar sem mengun verði undir ströngustu mörkum á evrópska efnahagssvæðinu.

3 Staðhættir

Um áramótin 1994/95 sameinuðust þrjú hreppar við Ísafjarðardjúp. Það voru fyrrum Reykjafjarðarhreppur, Ögurhreppur og Súðavíkurhreppur. Hreppurinn er um 750 km² að stærð og er flatarmál undir 200 m.y.s. einungis 332 km² eða um 44% af heildarflatarmáli sveitarfélagsins (Anna Lea Gestsdóttir og fl., 2016). Hreppurinn afmarkast í norðri af Götu í Súðavíkurhlíð en að sunnan afmarkast hann af Ísafjarðará / Þórðardal á mörkum Strandabyggðar að mörkum Reykhólahrepps vestur um að mörkum Vesturbyggðar og síðan norðvestur á mörkum Ísafjarðarbæjar allt að Götu.

Einn þéttbýliskjarni er í hreppnum, Súðavík við Álftafjörð, sem gengur suður úr Ísafjarðardjúpi. Þaðan eru 20 km til Ísafjarðar, 204 km til Hólmavíkur og 434 km til Reykjavíkur auðveldustu leið á bundnu slitlagi um Þröskulda.

Byggð til sveita er einkum á ströndum fjarða og í grunnnum þverðölum. Bæir og þorp standa á eyrum eða við grunnar víkur. Lítið undirlendi hefur áhrif á þróun búsetu, atvinnu og samgöngur. Býlum í ábúð hefur fækkað mjög síðustu tvo til þrjú áratugin en frístundahúsum hefur fjölgað sem og ferðamönnum sem fara um svæðið.

3.1 Jarðfræði

Vestfirðir eru hálend sléttu, víðast 400-600 metrar yfir sjávarmáli, með sæbröttum fjöllum og takmörkuðu undirlendi. Strandlengjan er vogskorin og er alls um 240 km löng, þar af er fasta landið 229 km og eyjar og sker 11 km (Þórir Örn Guðmundsson 2012). Inn í hálendið ganga firðir, dalir og önnur form sem jöklar fyrri tíma hafa skorið út og mótað.

Svæðið liggur utan virku gosbeltanna og tilheyrir jarðsögutímabilinu tertíer. Berggrunnurinn á milli Dýrafjarðar og Ísafjarðardjúps er að mestu leyti basalt/blágrýti sem hlóðst upp á um þremur milljónum ára, fyrir 12-15 milljónum ára og er því einn elsti hluti landsins. Hraunlagastafllinn er 1200-1800 m þykkur með þunnum millilögum sem eru upprunalega jarðvegur og gjóska. Basalthraunlögin eru 90-95% af bergrunninum en setlöggin eru 5-10%. (sjá skýrslu um verndarsvæði vatnsbóla). Samhliða upphleðslu jarðlaganna hafa þau hallast og haggast.

Á Vestfjörðum er jarðskjálfta- og eldsumbrotahætta í lágmarki en víða má finna heitar uppsprettur á lághitasvæðum. Ekki hefur fundist nýtanlegt heitt vatn í nágrenni Súðavíkur en heitt vatn hefur fundist og verið nýtt í dreifbýlinu.

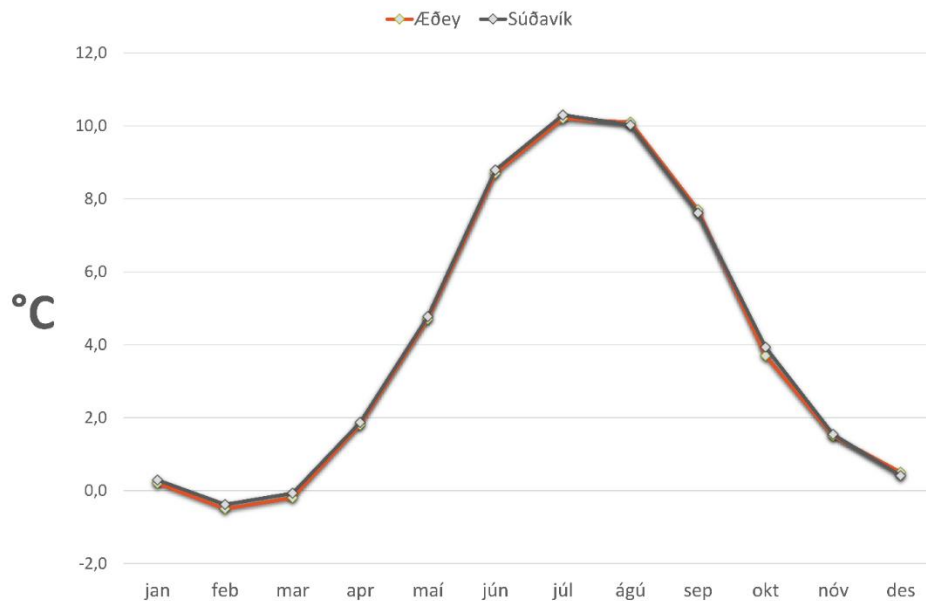
3.2 Veðurfar

Veðráttu svæðisins hefur áhrif á lífríki og aðra náttúrulega þætti, en einnig mótast hún byggðina og samfélagið. Á Vestfjörðum er fjölbreytilegt landslag og því er veðurfar í Súðavíkurhreppi breytilegt. Úrkoma, vindátt og vindhraði er mjög staðbundið vegna landslags og því er erfitt að heimfæra athuganir veðurstöðva yfir á aðra staði í hreppnum. Staðbundnar upplýsingar nýtast því á takmarkaðan hátt við nánari skipulagsákvæðanir í sveitarfélaginu. Við frekara skipulag verður því að ákvarða hvort ástæða sé til frekari gagnaöflunar eða skoðunar á veðurfari. Þetta á sérstaklega við um vind.

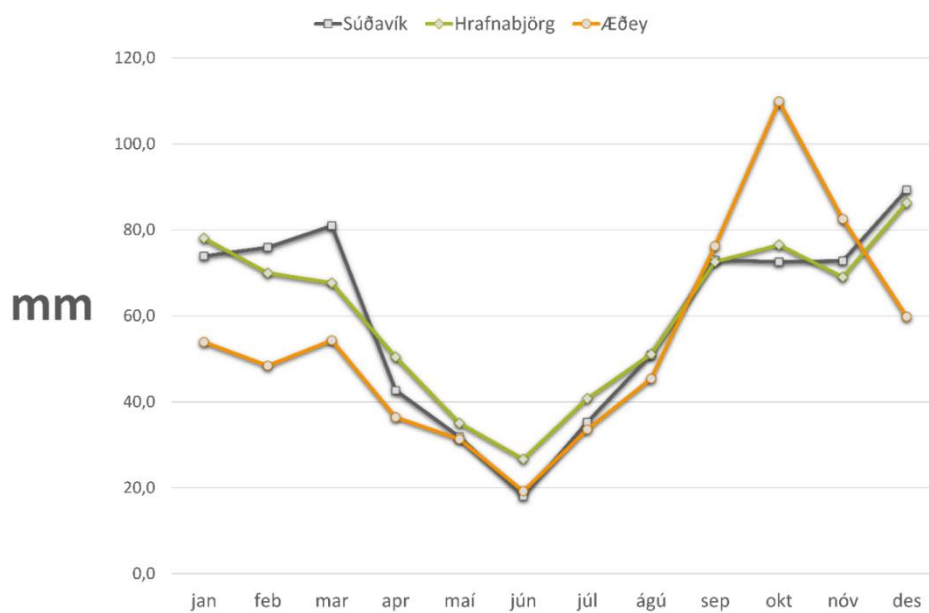
Víða er skjólsælt í fjörðunum þegar vindur stendur af vestri eða austri en firðirnir eru opnir fyrir norðanáttum. Snjólétt er með ströndinni þótt almennt safnist meiri snjór í fjarðabotna og inn til landsins en utar með fjörðunum. Þurrkar geta valdið bændum vandkvæðum á sumrin, einkum og sér í lagi í Ögur- og Vatnsfjarðasveit. Almennt má ætla að úrkoma sé minni eftir því sem innar dregur við Djúp. Hitasveiflur aukast eftir því sem lengra dregur inn í landið. Norðaustanátt er mjög ríkjandi og norðanátt algeng.

Birt eru gögn um úrkomu, hita og vind á fjórum stöðum í sveitarfélaginu og nágrenni þess. Það er í Súðavík, Ögri, Æðey og við Hrafnabjörg (Mynd 3.1, Mynd 3.2 og Mynd 3.3).

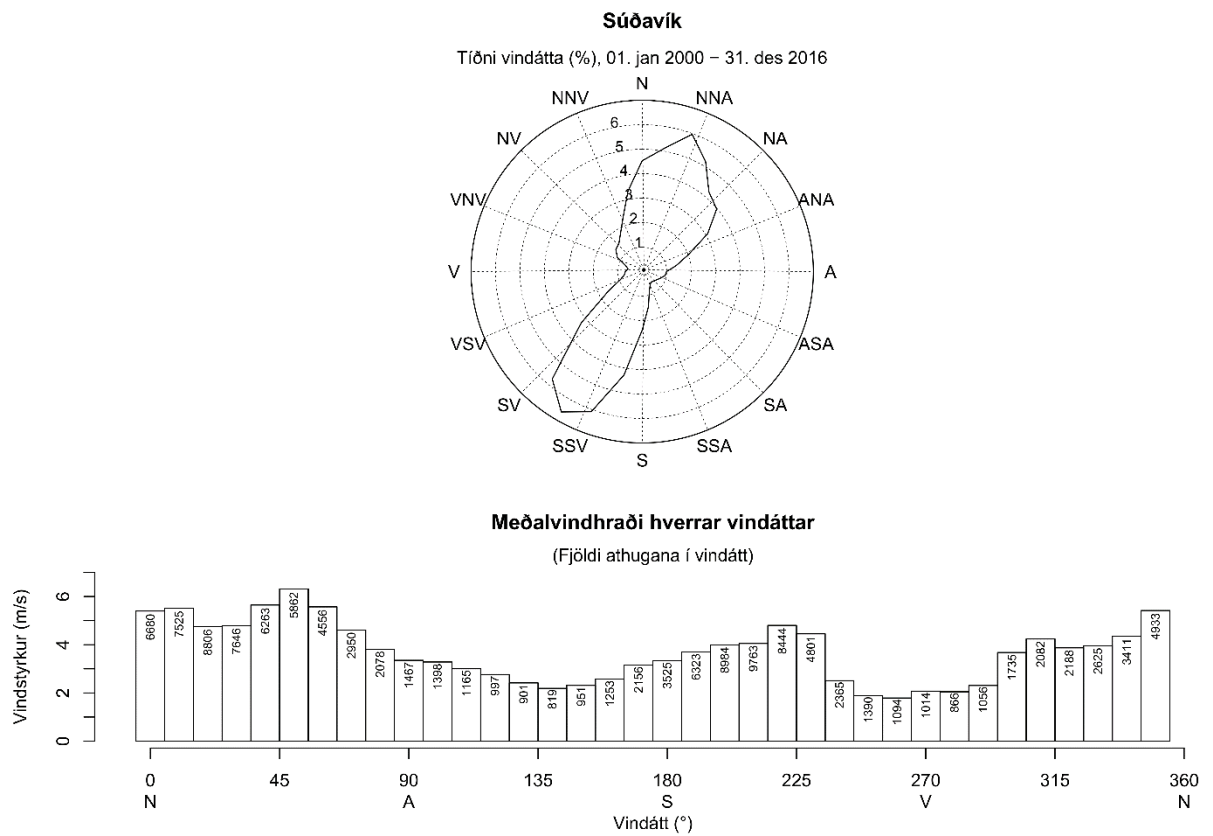
Vindatlas Veðurstofu Íslands (Mynd 3.4) sýnir gróflega tíðni vindátta í sveitarfélaginu. Mögulegt er að skoða nánari upplýsingar fyrir hvern reiknipunkt. Hafa þarf í huga að atlasinn kemur ekki í stað hefðbundinna mælinga.

Mynd 3.1 Meðalhiti í Súðavík og Æðey 2000-2016. (Veðurstofa Íslands. 2017).

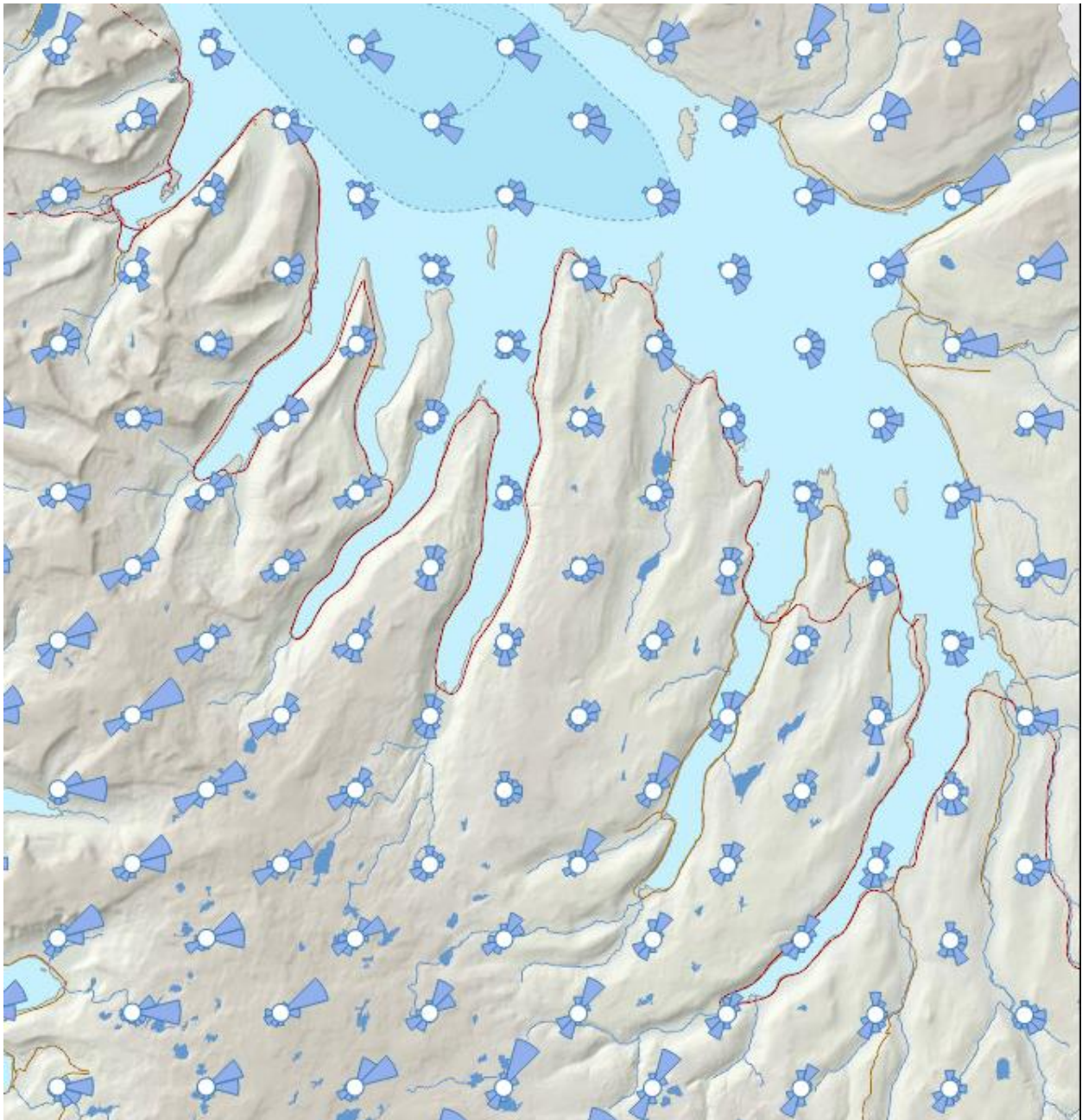

Mynd 3.2 Meðalúrkoma í Súðavík og Æðey 2000-2016 og á Hrafnabjörgum 2000-2011. (Veðurstofa Íslands. 2017).

Veðurstofa Íslands 15. sep 2017

Mynd 3.3 Vindrós – Súðavík. (Veðurstofa Íslands. 2017).

Mynd 3.4 Tíðni vindátta samkvæmt vindatlasí Veðurstofu Íslands. (Veðurstofa Íslands. 2017).

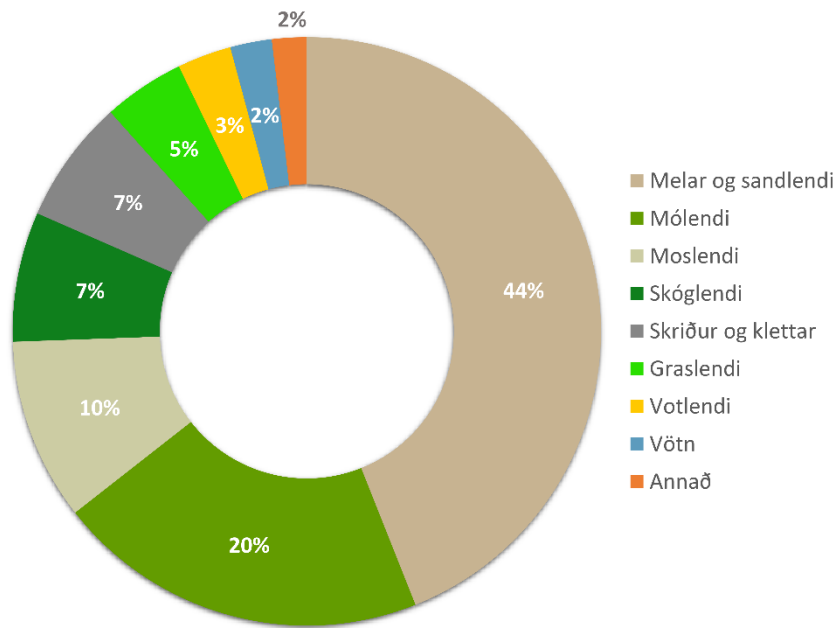
3.3 Gróður og skóglendi

Í sveitarfélaginu þrífst fjölskrúðugur gróður. Samfelldur gróður nær sjaldan í meira en 200-400 m hæð yfir sjávarmáli sem einkum stafar af lágum meðalhita, bröttum fjallshlíðum og skriðum. Kjarrlendi er töluvert inni í fjörðum og dölum. Ræktanlegt land er tiltölulega lítil hluti af flatarmáli svæðisins, enda er undirlendi lítið. Á láglandi og í neðri hlíðum fjalla er mikill gróður. Mest áberandi er lyng- og kjarrgróður, einkum birki og birkiskógar.

Skógarnir setja svip sinn á landslagið og veita sveitarfélaginu ákveðna sérstöðu. Sérstæðir eða vistfræðilega mikilvægir birkiskógar og leifar þeirra njóta verndar skv. 61. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013. Í því felst m.a. að forðast ber röskun þeirra eftir föngum. Fjallað er nánar um náttúrulega birkiskóga og mörkuð stefna um nýtingu og varðveislu þeirra í sér kafla.

Háslettan og heiðarnar einkennast einkum af gróðursnauðum melum og sandlendi en þó finnast mosar og fléttur efst til fjalla. Sjaldgæfar plöntur og plöntur með alþjóðlegt verndargildi finnast hér, t.d. burknar og hrisastör. Beitarálag er

Ílítið á svæðinu og á snjóþungum svæðum hlífir snjórinn viðkvæmum tegundum. Alls finnast 37 vistgerðir í Súðavíkurhreppi, fyrir utan tún og akurlendi og almennt skóglendi, og af þeim eru 14 vistgerðir sem hafa hátt eða mjög hátt verndargildi, flestar þeirra tilheyra votlendi og graslendi eða 9 talsins. Mest er af melum og sandlendi eða um 44% eins og sjá má á Mynd 3.5 og þar á eftir fylgir mólendi sem er um 20%.

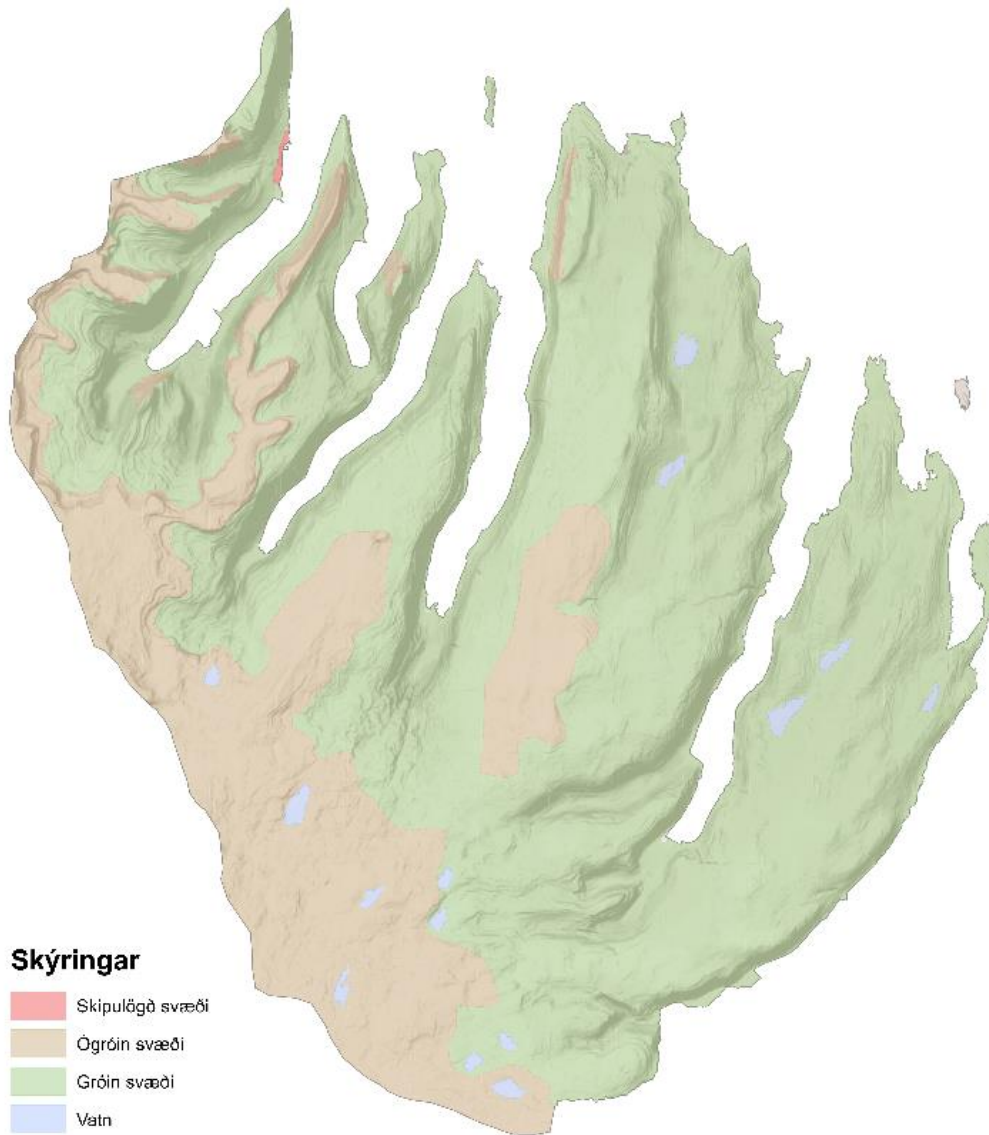
Mynd 3.5 Vistgerðir í Súðavíkurhreppi (Náttúrufræðistofnun Íslands).

Tafla 3.1 Vistgerðir sem finnast í Súðavíkurhreppi og verndargildi þeirra (Náttúrufræðistofnun Íslands).

Tegund lands	Vistgerðir	Verndargildi
Melar og sandlendi	Eyðimelavist	Lágt
	Grasmelavist	Lágt
	Mosamelavist	Lágt
	Víðimelavist	Lágt
	Sanda- og vikravist	Lágt
Skríður og klettur	Urðarskríðuvist	Miðlungs
	Grasvíðiskríðuvist	Lágt
	Ljónslappaskríðuvist	Lágt
Eyrar	Eyravist	Lágt
	Auravist	Miðlungs
Moslendi	Hélumosavist	Miðlungs
	Hraungambravist	Lágt
Strandlendi	Sandstrandarvist	Lágt
	Strandmelhólavist	Lágt
	Grashólavist	Hátt
	Gulstararfitjavist	Mjög hátt
	Sjávarkletta- og eyjavist	Hátt
Votlendi	Dýjavist	Miðlungs
	Hrossanálarvist	Miðlungs
	Runnamýravist á hálendi	Hátt
	Runnamýravist á láglandi	Mjög hátt
	Starungmýravist	Mjög hátt
	Brokflóavist	Mjög hátt
	Tjarnarstararflóavist	Mjög hátt

Tegund lands	Vistgerðir	Verndargildi
	Gulstararflóavist	Mjög hátt
Graslendi	Stinnastararvist	Miðlungs
	Finnungsvist	Hátt
	Bugðupuntsvist	Hátt
	Língresis- og vingulsvist	Hátt
	Blómgresisvist	Miðlungs
Mólendi	Mosamóavist	Lágt
	Flagmóavist	Lágt
	Starmóavist	Miðlungs
	Grasmóavist	Hátt
	Fjalldrapamóavist	Miðlungs
	Lyngmóavist á láglandi	Miðlungs
Hverasvæði	Mýrahveravist	Mjög hátt
Aðrar landgerðir	Tún og akurlendi	Ekkert
	Skóglendi	Almennt hátt
	Skógrækt	Ekkert
	Alaskalúpína	Ekkert

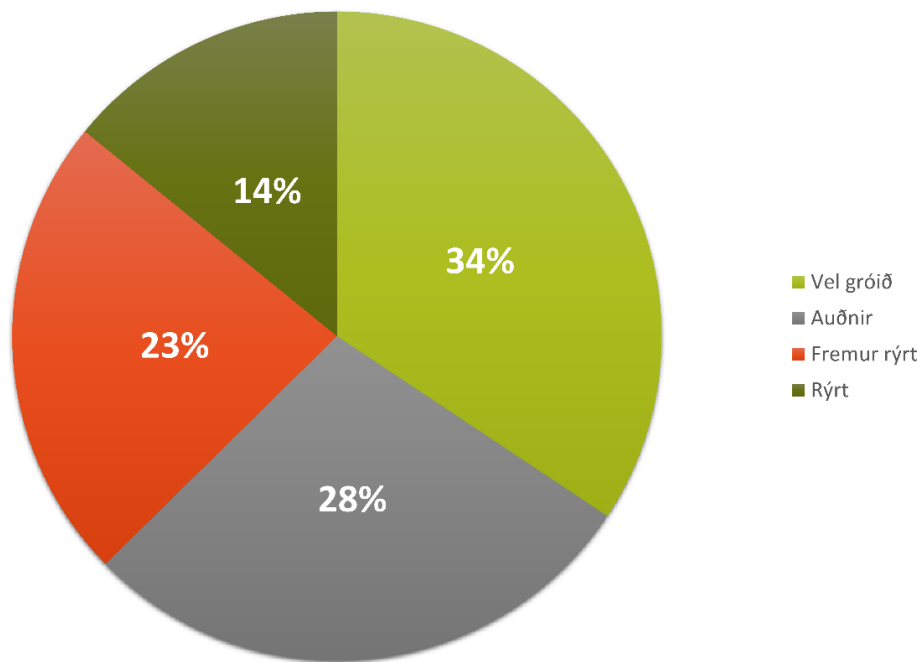
Hreppurinn mælist um 750 km² (LMÍ) að stærð eins og fram hefur komið. Gróið land er um 550 km² og strjálgróið um 191 km², sjá næstu mynd. 266 km² hafa verið kortlagðir sem fjallendi.

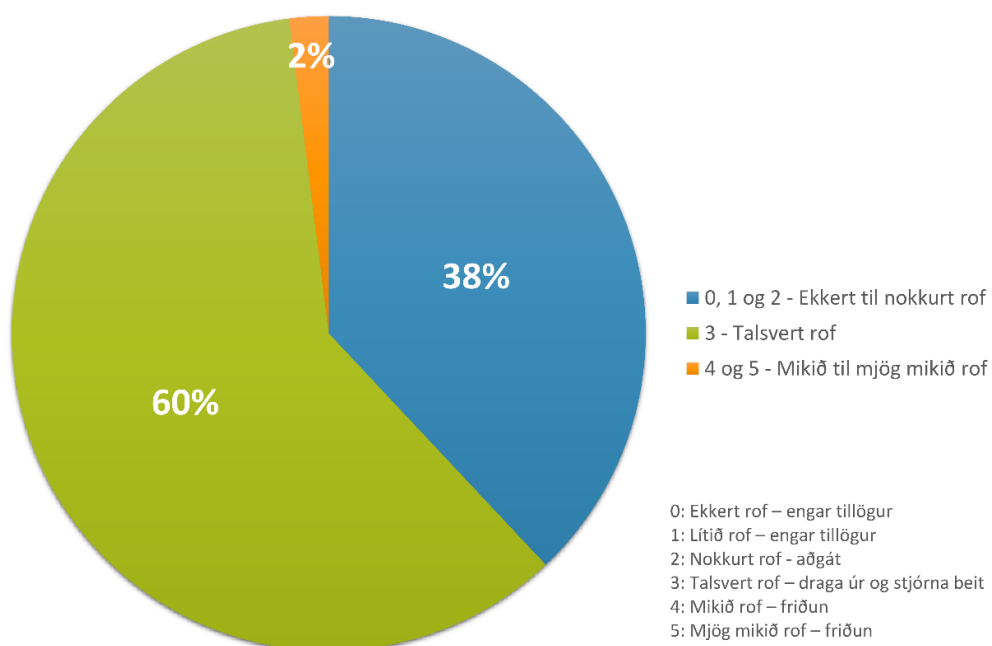
Mynd 3.6 Dreifing gróðurs í Súðavíkurhreppi. (LMÍ).

Skriðjarðvegur er algengasti jarðvegur á Vestfjörðum. Lítið er um mójarðveg nema helst á heiðum. Einn alvarlegasti umhverfisvandi Íslendinga er gróður- og jarðvegseyðing. Nær allir skógar, kjarr og meira en helmingur af gróðurþekjunni er talið hafa tapast síðastliðin 1100 ár. Aðeins ríflega 11% landsins flokkast sem svæði með litlu eða engu rofi. Gróður- og jarðvegseyðing sem þessi er óþekkt í löndum með svipað loftslag. Talið er að ástæður þessa megi rekja til mikillar gjóskuframleiðslu, vinda og umsvifa mannsins.

Samkvæmt rannsókn og kortlagningu jarðvegsrofs á Íslandi sem gerð var árin 1991 til 1997 fá grónar hlíðar í Súðavíkurhreppi víða rofeinkunn 3 (talsvert rof) eða um 60% sveitarfélagsins, sem orsakast m.a. af hinu bratta landslagi, og ljóst að vel þarf að fylgjast með ástandi jarðvegs og gróðurs í hlíðum hreppsins. Lítið er um svæði með miklu rofi miðað við aðra landshluta eða eingöngu um 2%.

Mynd 3.7 Útbreiðsla gróðurs í sveitarfélaginu (Ólafur Arnalds o.fl. 1996).

Mynd 3.8 Hlutfall jarðvegsrofs í Súðavíkurhreppi (Ólafur Arnalds o.fl. 1996).

3.4 Dýralíf

Í Súðavíkurhreppi er fjölbreytt fugla- og dýralíf. Þar finnst m.a. smyrill, fálki, örn, álf, lómur, æður, ugla, lundi, fýll, selur og mýs. Umtalsvert æðarvarp er í Vigur og Borgarey og einnig er dálítið æðarvarp í Hrutey, Þernuvík, Ögurhólum, Hvítanesi og á Langeyri. Margir selir finnast utan við Hvítanes og þar stoppa ferðamenn gjarnan til að virða fyrir sér dýrin. Af spendýrum er refurinn mest áberandi. Refurinn er eina landspendýrið sem var hér á landi við landnám.

Mynd 3.9 Refur í Hornstrandafriðlandi (Mynd: Melrakkasetrið).

Heimildir (uppsetning eftir):

[Aðalskipulag Súðavíkurhrepps 1999-2018 - greinargerð](https://www.byggdastofnun.is/static/files/Skyrslur/stodugreining-2016-09-22.pdf)

<https://www.byggdastofnun.is/static/files/Skyrslur/stodugreining-2016-09-22.pdf>

[Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020 - greinargerð](http://vindatlas.vedur.is/)

<http://vindatlas.vedur.is/>

<http://vistgerdakort.ni.is/>

<http://www.ni.is/>

Ólafur Arnalds o.fl. 1996. Jarðvegsrof á Íslandi

LMÍ

Nytjaland

Anna Lea Gestsdóttir og fl., 2016

Þórir Örn Guðmundsson 2012

4 Náttúruvá

Landnotkunarflokkar fyrir Náttúruvá eru:

- Náttúruvá (NV)
- Varúðarsvæði eða aðrar takmarkanir (VA)

Undir náttúruvá flokkast hraunflóð, gjóskufall, jarðskjálftar, flóð undan jöklum, flóð í ám, ofanflóð, flóð frá sjó, hafískoma, lagnaðarís og fárviðri. Skipulagssvæðið er utan hins virka gosbeltis og því munu jarðskjálftar eða eldsumbrot ekki hafa áhrif á landnotkun. Ytri öflin hafa á hinn bóginn sett mark sitt á nýtingu og menningu svæðisins, einkum ofanflóð, flóð frá sjó og fárviðri.

Mannskætt snjóflóð féll á Súðavík árið 1995 og í kjölfar þess var meginhluti þéttbýlisins færður á öruggara svæði í Eyrardalslandi. Gert hefur verið hættumat á afmörkuðum stöðum í dreifbýli Súðavíkurbrepps.

Líklegt er talið að fyrirsjáanlegar loftslagsbreytingar muni hafa veruleg áhrif á náttúrufar hér á landi, m.a. sjávarstöðu, rennsli áa og lífríki. Breytingarnar munu einnig hafa áhrif á samfélagið, þ.e. innviði þess og undirstöðuatvinnuvegi, s.s. sjávarútveg og landbúnað (Halldór Björnsson o.fl. 2008).

STEFNA - NÁTTÚRUVÁ

Markmið

- ✓ Að íbúar sveitarfélagsins búi við ásættanlegt öryggi m.t.t. náttúruvár
- ✓ Að landnýtingu verði hagað með tilliti til náttúruvár
- ✓ Að eignir verði sem best varðar fyrir náttúruvá

Stuðlað skal að öryggi fólks með fyrirbyggjandi áætlunum, viðbragðsáætlunum og góðu streymi upplýsinga til íbúa og atvinnulífs. Í skipulagsgerð skal leggja áherslu á að afla góðra grunngagna um náttúruvá og leita álits hjá viðkomandi fagaðilum og staðkunnugum til að forðast neikvæð áhrif af völdum náttúruvár. Leggja þarf áherslu á vöktun umhverfis eins og tilefni gefst til, svo hægt sé að skilja umhverfisbreytingar og áhrifin sem þær geta haft á umhverfið og auðlindirnar.

4.1 Loftslagsbreytingar og sjávarrof

Í janúar 2018 kom út skýrsla um áhrif loftslagsbreytinga á Íslandi. Skýrslan var unnin af vísindanefnd um loftslagsbreytingar fyrir umhverfisráðuneytið. Þar er fjallað um súrnun sjávar, sjávarstöðubreytingar, áhrif loftslagsbreytinga á náttúruvá, samfélagslega innviði og nauðsynlega aðlögun vegna þessa. Jafnframt er fjallað um áhrif hlýnunar síðustu áratuga og áhrif hennar á náttúrufar á landi og í hafinu við Ísland.

Í samantekt á skýrslunni segir:

- Frá aldamótum og fram að miðbiki aldarinnar er líklegt að hlýni um 1.3 - 2.3°C á landinu og hafsvæðinu umhverfis það. Umfang hlýnunar ræðst af losun gróðurhúsalofttegunda og ef hún verður mikil getur hlýnun til loka aldarinnar náð 4°C.
- Bráðnun og þynning jökla veldur landrasi og umfangsmiklum breytingum á vatnafar á jaðri þeirra.
- Hlýnun hefur aukið afrakstur ræktarlands og trjávöxt, en á móti kemur að ýmsir skaðvaldar gróðurs hafa orðið meira áberandi.
- Á hnattræna vísu er súrnun sjávar hvað örust í hafinu nærri Íslandi og því líklegt að neikvæð súrnun komi því fyrir fram hér.
- Breytingar á ástandi sjávar hafa haft veruleg áhrif á vistkerfi sjávar sem skýrir að hluta breytingar í stofnstærð og útbreiðslu sumra uppsjávarfiska, sérstaklega loðnu, makríls og sandsílís.
- Sjávarstöðu- og úrkomubreytingar hafa áhrif á fráveitur og ofanvatnskerfi, og veruleg þörf er á aðlögun slíkra kerfa.

- Takmarkaðar upplýsingar liggja fyrir um aðlögunarpörf vegna afleiðinga loftslagsbreytinga, og ólíkt nágrannaþjóðum er ekki til landsáætlun í þeim efnum. Lítið hefur verið hugað að samlegðaráhrifum mótvægisáðgerða sem draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og áðgerðum til aðlögunar.

Þó svo að óvissa sé um loftslagsbreytingar og afleiðingar þeirra næstu áratugi þá er ljóst að lofthjúpurinn og heimshöfin hafa hlýnað, ísmagn hefur minnkað, sjávarborð hækkað, sýrustig sjávar lækkað og styrkur gróðurhúsalofttegunda aukist. Loftslagsbreytingarnar síðustu áratugi hafa haft áhrif á náttúru og samfélög á öllum meginlöndum og heimshöfunum. Öfgar í veðurfari hafa aukist, svo sem hitabylgjur, þurrkar, flóð, fellibyljir og gróðureldar. Vísbendingar eru um að sum vistkerfi og mörg félagsleg kerfi séu berskjölduð og viðkvæm gagnvart núverandi breytileika í veðurfari. (skýrsla vísindanefndar)

Búast má við aukinni uppskeru á þeim fódur- og matjurtum sem nú eru ræktaðar og fleiri möguleikum á ræktun nýrra tegunda, svo sem korni. Séð er fram á fleiri möguleika í trjárækt og landgræðslu en jafnframt aukna ágengni meindýra og plöntusjúkdóma og áhrif vegna breytts veðurlags og hækkandi sjávarstöðu. Breytingar á búsvæðum munu gera ákveðnum tegundum erfitt um vik en stuðla að landnámi annarra tegunda. Hlýnun sjávar umhverfis landið hefur þegar valdið breytingum á stofnstærð og útbreiðslu ákveðinna nytjategunda. Vetrar- og haustflóð gætu orðið meiri og útbreiddari í kjölfar aukinnar úrkomu. Þá mun aukið afrennsli vatnsfalla vegna hlýnunar auka möguleika á raforkuframleiðslu.

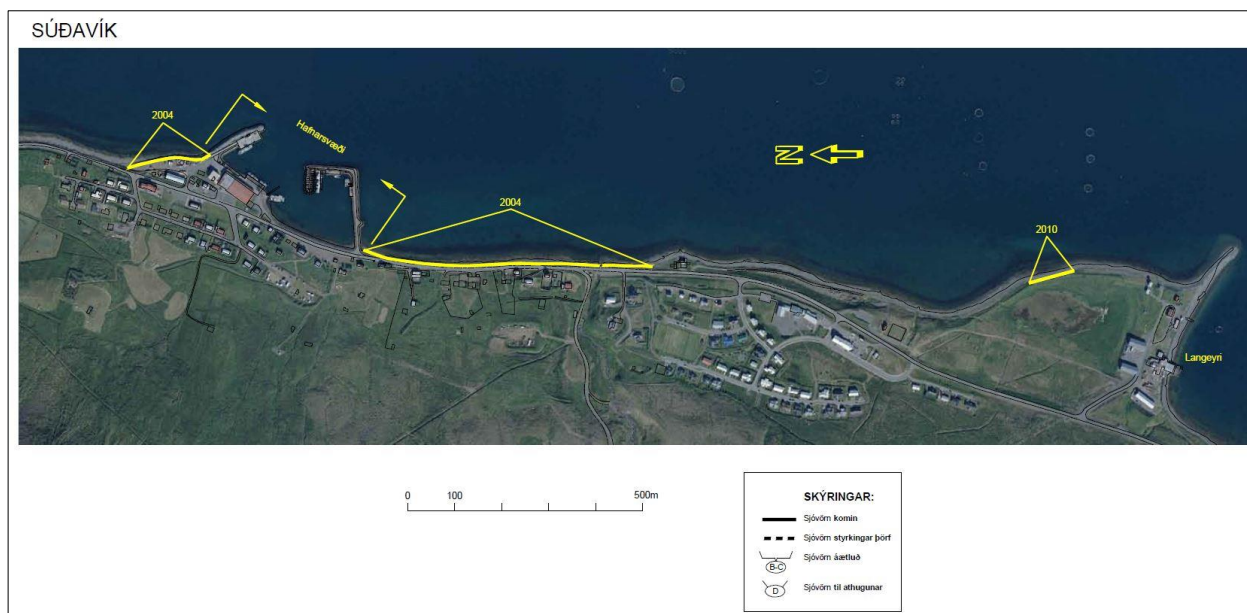
Í skýrslu vísindanefndar kemur fram að aðlögun að afleiðingum loftslagsbreytinga verði ekki umflúin. Mikið er fjallað um aðlögun innan alþjóðasamfélagsins og gerð er krafa um að aðilar að Parísarsamkomulaginu geri áætlanir um hvernig eigi að bregðast við afleiðingum loftslagsbreytinga.

Í september 2018 kynnti ríkisstjórn Íslands áðgerðaáætlun í loftslagsmálum 2018-2030. Markmiðið með áætluninni er að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og stuðla að aukinni kolefnisbindingu þannig að Ísland geti staðið við markmið Parísarsamkomulagsins og markmið ríkisstjórnarinnar um kolefnishlutleysi á Íslandi árið 2040. Í áðgerðaráætluninni eru tvær megináherslur:

- Orkuskipti í samgöngum, með sérstakri áherslu á rafvæðingu í vegasamgöngum.
- Átak í kolefnisbindingu þar sem skógrækt og landgræðsla gegna lykilhlutverki og markvisst verður dregið úr losun gróðurhúsalofttegunda með endurheimt votlendis.

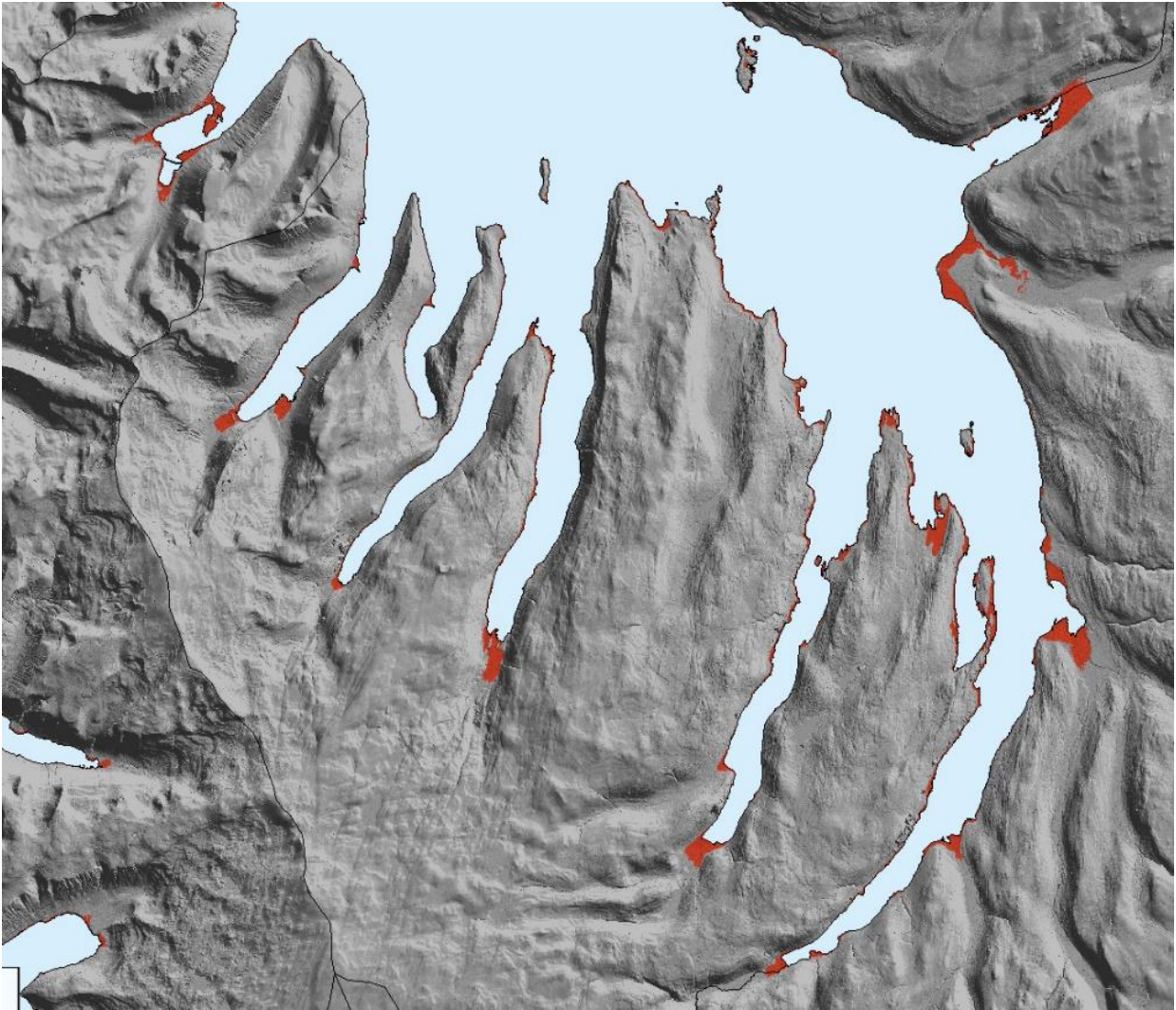
Ölduálag er töluvert utan við höfnina í Súðavík en minna innar við byggðina. Ekki er talin flóðahætta þar (sjóvarnaskýrsla 2011). Gerð hefur verið sjóvörn utan við hafnargarðinn að þjóðvegi og við Langeyri. Innan við höfnina hefur verið sett grjótvörn meðfram þjóðveginum (Mynd 4.1).

Unnið er að landfyllingu og hönnun sjóvarna innan Langeyrrar vegna fyrirhugaðrar kalkþörungaverksmiðju þar. Súðavíkurreppur hefur ekki óskað eftir frekari sjóvörnum í sveitarfélaginu eins og fram kemur í yfirlitsskýrslu um sjóvarnir árið 2011.

Mynd 4.1 Sjóvarnir í Súðavík (Siglingastofnun Íslands. 2011).

Láagsvæði eru almennt skilgreind sem svæði í minna en 4-5 m hæð yfir sjávarmáli eða svæði þar sem geta orðið vatnsfarvegir eða uppistöður í flóðum (Fjarhitun, 1995). Gamla frystihúsið og fleiri mannvirki við höfnina standa lágt eða í álíka hæð og höfnin. Langeyri er einnig á láagsvæði en hún hækkar er fjær dregur sjó. Iðnaðarhúsnæði sem byggt hefur verið á Langeyri á skipulagstímabilinu (norðan Langeyraryrvegar) stendur í meira en 5 m hæð. Ofan þjóðvegur hækkar landið nokkuð afgerandi, bæði í innri hluta byggðarinnar í ytri hlutanum. Í dreifbýli eru flestar byggingar utan láagsvæða en Reykjanes stendur lágt og flokkast sem láagsvæði (Mynd 4.2). Almennt má því segja að byggðin í Súðavík sé nokkuð vel sett m.t.t. sjávarflóða og hækkunar sjávarborðs.

Mynd 4.2 Lágsvæði í Súðavíkurhreppi. Rauðu svæðin sýna land þar sem hæð er undir 5 metrum miðað við sjávarmál.

STEFNA – LOFTSLAGSBREYTINGAR OG SJÁVARROF

Markmið

- ✓ Að dregið verði úr losun gróðurhúsalofttegunda með því að stuðla að minni umferð og bættri aðstöðu fyrir gangandi og hjólandi.
- ✓ Að binding gróðurhúsalofttegunda verði aukin með endurheimt votlendis, skógrækt og landgræðslu í samræmi við áætlanir hreppsins. Nánar er fjallað um þetta í kafla um landbúnað.
- ✓ Forðast skal nýbyggingar á lágsvæðum.
- ✓ Forðast skal röskun á landi sem bindur gróðurhúsalofttegundir.
- ✓ Að rofvörnum verði haldið við þar sem landbrot er við byggð.
- ✓ Að ásýnd byggðar og lands verði hlíft eins og kostur er, sérstaklega náttúrulegum fjörum.

Gert er ráð fyrir landfyllingu og sjóvarnargarði innan Langeyrar. Þar er gert ráð fyrir að kalkþörungaverksmiðja og ný höfn rísi á landfyllingu. Nánar er fjallað um hana í atvinnukafla. Jafnframt er gert ráð fyrir almennu viðhaldi á þeim sjóvörnum sem til staðar eru í sveitarfélaginu. Ekki er gert ráð fyrir nýjum sjóvörnum í dreifbýlinu, öðrum en þeim sem tengjast vegagerð og mögulega minni háttar vörnum vegna viðhalds á brýggjum.

Ráðast þarf í frekari rannsóknir á hæðarbreytingum lands og öðrum þáttum er snerta sjóvarnir til að hægt sé að meta það með hvaða hætti er best að verja byggð og mannvirki fyrir ágangi sjávar á svæðinu.

Vitneskja um hækkandi sjávarstöðu eykst jafnt og þétt og taka þarf tillit til nýjustu upplýsinga við ákvarðanir um skipulag og byggingu mannvirkja hverju sinni. Horfa þarf mjög langt fram í tímann og taka tillit til langtíma sjávarstöðubreytinga við hönnun, því líftími bygginga getur verið hundruð ára. Líftími hafnarmannvirkja er yfirleitt talinn vera um 40-50 ár. Gæta þarf að ásýnd byggðarinnar og útsýni við hönnun og framkvæmd sjóvarna.

Áhersla er lögð á gott aðgengi að varnargörðunum til að hægt sé að sinna viðhaldi. Efnisnámur vegna framkvæmda eru tilgreindar í töflu um efnistöku í kafla um atvinnumál. Sjóvarnargarðar eru sýndir á meðfylgjandi skipulagsuppráttum.

Eins og fram kom að framan stendur meirihluti byggðar í Súðavík nokkuð hátt og aðeins lítill hluti byggðar flokkast sem lágsvæði (Mynd 4.2). Forðast skal að byggja á lágsvæðum vegna yfirvofandi hækkunar á sjávarborði.

Ákvarðanir um hæð og staðsetningu bygginga m.t.t. sjávarflóða og yfirborðs sjávar skulu teknar í deiliskipulagi. Nota skal opinber viðmið en jafnframt meta hvort þörf er á strangari ákvæðum.

Súðavíkurreppur mun markvisst leggja áherslu á að draga úr loftslagsbreytingum af manna völdum. Lögð verður áhersla á eftirfarandi þætti á skipulagstímabilinu:

- ✓ Hvatt verði til minni eldsneytisnotkunar með því að bjóða upp á gott net stíga fyrir gangandi og hjólandi í þéttbýli. Skoða þarf möguleika á almenningssamgöngum á milli þéttbýlis og dreifbýlis og á milli þéttbýliskjarna sveitarfélaga á norðanverðum Vestfjörðum.
- ✓ Votlendi verði endurheimt í samræmi við áætlanir hreppsins þar um. Sjá má þau svæði sem henta til endurheimtar á um endurheimt votlendis í landbúnaðarkafli.
- ✓ Stuðlað verði að skógrækt og trjárækt innan þess ramma sem sett eru í aðalskipulaginu og í samræmi við ákvæði í kafla um skógrækt og í kafla um náttúrulega birkiskóga.

4.2 Ofanflóð

Skv. reglugerð nr. 505/2000 m.s.br., um hættumat vegna ofanflóða og flokkun og nýtingu hættusvæða og gerð bráðabirgðahættumats, skal sveitarstjórn láta meta hættu á ofanflóðum þar sem ofanflóð hafa fallið á byggð eða nærri henni eða hætta er talin á slíku.

Til ofanflóða teljast snjóflóð, skriðuföll, berghlaup og grjóthrun. Hættumatið skal fyrst og fremst ná til þéttbýlis og svæða þar sem þétt byggð er fyrirhuguð. Þéttbýli er þyrping húsa þar sem búa a.m.k. 50 manns, fjöldi húsa er að lágmarki 3 á hvern hektara og fjarlægð á milli húsa fer að jafnaði ekki yfir 200 metra.

Gildandi aðalskipulag skal vera í samræmi við hættumat svæðisins. Skv. hættumatsreglugerðinni er óheimilt að skipuleggja íbúðabyggð, frístundabyggð eða svæði fyrir atvinnustarfsemi á áður óbyggðum svæðum, nema tryggt sé að áhætta fólks m.t.t. ofanflóða sé ásættanleg.

Skipulagsáætlanir fyrir svæði utan þéttbýlis, þar sem ekki liggur fyrir hættumat, skulu samþykktar og/eða staðfestar með fyrirvara um hugsanlega ofanflóðahættu. Sveitarstjórn skal leita álits Skipulagsstofnunar á málsmeðferð við samþykki á skipulagi eða veitingu byggingarleyfis við svæði þar sem ofanflóð eru hugsanleg, án þess að staðfest hættumat liggja fyrir. Stofnunin metur þá hvort óska beri eftir bráðabirgðahættumati hjá Veðurstofu Íslands.

Hættusvæði skiptast í þrjú flokka út frá staðaráhættu sem eru árlegar dánarlíkur einstaklings af völdum ofanflóða ef dvalið er öllum stundum í óstyrktu einbýlishúsi (Tafla 4.1). Hættusvæðin, A, B og C, afmarkast af jafnánhættulínum. Heimilt er að tryggja öryggi fólks með eftirliti og rýmingu á hættusvæðum A og B en á hættusvæði C skal öryggi tryggt með varanlegum varnavirkjum eða uppkaupum íbúðarhúsnæðis.

Tafla 4.1 Nýtingarreglur á hættusvæðum vegna ofanflóða (Reglugerð um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða og gerð bráðabirgðahættumats, og Tómas Jóhannesson o.fl. 2007).

Svæði	Neðri mörk staðaráhættu	Efri mörk staðaráhættu	Leyfilegar byggingar
C	$3 \cdot 10^{-4}/\text{ár}$	-	Engar nýbyggingar nema frístundahús* og húsnæði þar sem viðvera er lítil.

B	$1 \cdot 10^{-4}/\text{ár}$	$3 \cdot 10^{-4}/\text{ár}$	Atvinnuhúsnæði má byggja án styrkinga. Byggja má íbúðarhús og byggja við hús þar sem búist er við miklum mannsafnaði (fjölbýlishús, sjúkrahús, skólar o.þ.h.) ef þau eru styrkt.
A	$0,3 \cdot 10^{-4}/\text{ár}$	$1 \cdot 10^{-4}/\text{ár}$	Styrkja þarf hús þar sem búist er við miklum mannsafnaði (fjölbýlishús, skólar, sjúkrahús o.þ.h.) og stærri íbúðir (fleiri en 4 íbúðir).

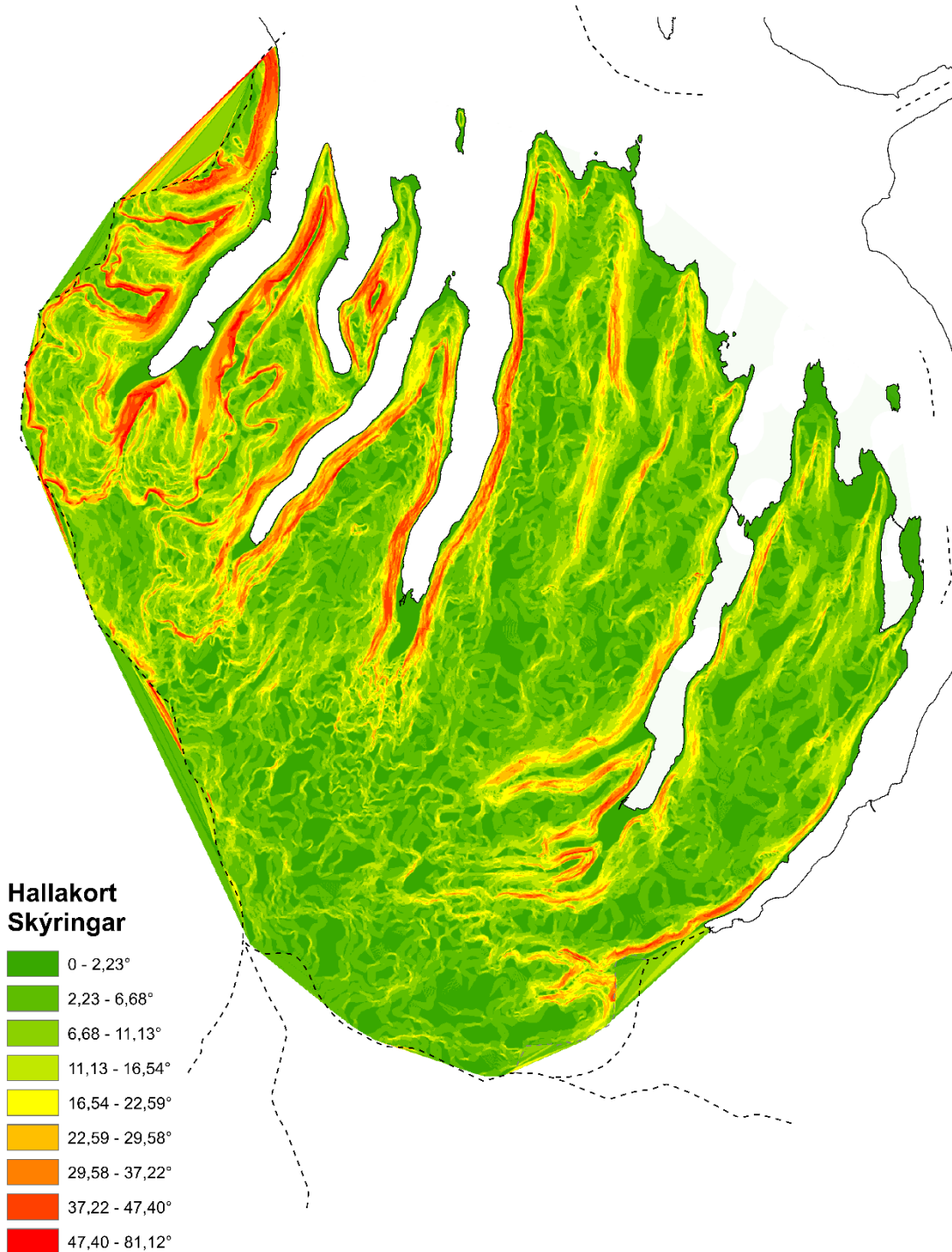
*Ef áhætta er minni en $5 \cdot 10^{-4}$ á ári

Ofanflóð hafa fallið úr Súðavíkurhlíð ofan byggðarinnar í Súðavík. Árið 1983 eyðilögðust fjárhús ofan byggðarinnar og fé drapst. Árin 1988, 1992 og 1994 eru einnig heimildir um flóð úr hlíðinni. Þann 16. janúar 1995 féllu snjóflóð á byggðina í Súðavík með hörmulegum afleiðingum. Í flóðinu fórust 14 íbúar og 12 slösuðust. Sextán einbýlishús skemmdust verulega í flóðinu. Frá 1998 til 2005 hafa verið skráð átta lítil snjóflóð úr hlíðinni ofan byggðarinnar (Þórður Arason, Þorsteinn Arnalds, Sigfried Sauermoser og Hörður Þór Sigurðsson 2005. Hættumat fyrir Súðavík. Veðurstofa Íslands. VÍ-VS-02 maí 2015).

Árið 1989 var staðfest snjóflóðahættumat fyrir byggðina í Súðavík. Þar var um að ræða fyrsta snjóflóðahættumat fyrir þéttbýli á Íslandi. Eftir snjóflóðið 1995 var gert nýtt snjóflóðahættumat fyrir Súðavík. Ákveðið var, í samræmi við niðurstöður matsins, að flytja byggðina innar í fjörðinn í land Eyrardals sem álitin var á öruggu svæði. Ofanflóðasjóður keypti öll íbúðarhús í Ytri-Súðavík og seldi aftur með kvóðum um viðveru að vetrarlagi. Samkvæmt rýmingaráætlun má ekki dvelja í tilgreindum húsum frá 1. nóvember til 30. apríl (Veðurstofa Íslands og Almannavarnardeild Ríkislögreglustjóra). Ekki var ráðist í snjóflóðavarnir ofan gömlu byggðarinnar en þar, neðan þjóðveggar, er ýmis konar atvinnustarfsemi.

Í kjölfar þessa flóðs og annars mannskæðs flóðs sem féll á Flateyri í október sama ár réðust íslensk stjórnvöld í verulegar breytingar á lagaramma um varnir gegn ofanflóðum. Lögum um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum 1997 nr. 49 var breytt árið 2000 og sama ár var gefin út reglugerð nr. 505/2000 um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða og gerð bráðabirgðahættumats. Árið 2005 tók gildi nýtt hættumat fyrir Súðavík á grundvelli fyrrnefndrar reglugerðar.

Láglandi í dreifbýli Súðavíkurhrepps er víða undir bröttum fjallshlíðum og þar af leiðandi falla víða snjóflóð úr giljum og hlíðum (Mynd 4.3). Til viðmiðunar má benda á að snjóflóð falla oftast í brekkum sem hafa 30-50 gráðu halla. Blaut flóð, krapaflóð, geta þó fallið í minni halla. Yfirleitt má miða við að byggingarsvæði teljist utan hættusvæða ef úthlaupshorn er undir 15 gráðum. Þetta á þó ekki við um krapa- og aurflóðahættu neðan gilskorninga. Úthlaupshorn er hornið frá viðkomandi stað upp í upptakasvæði flóðs.

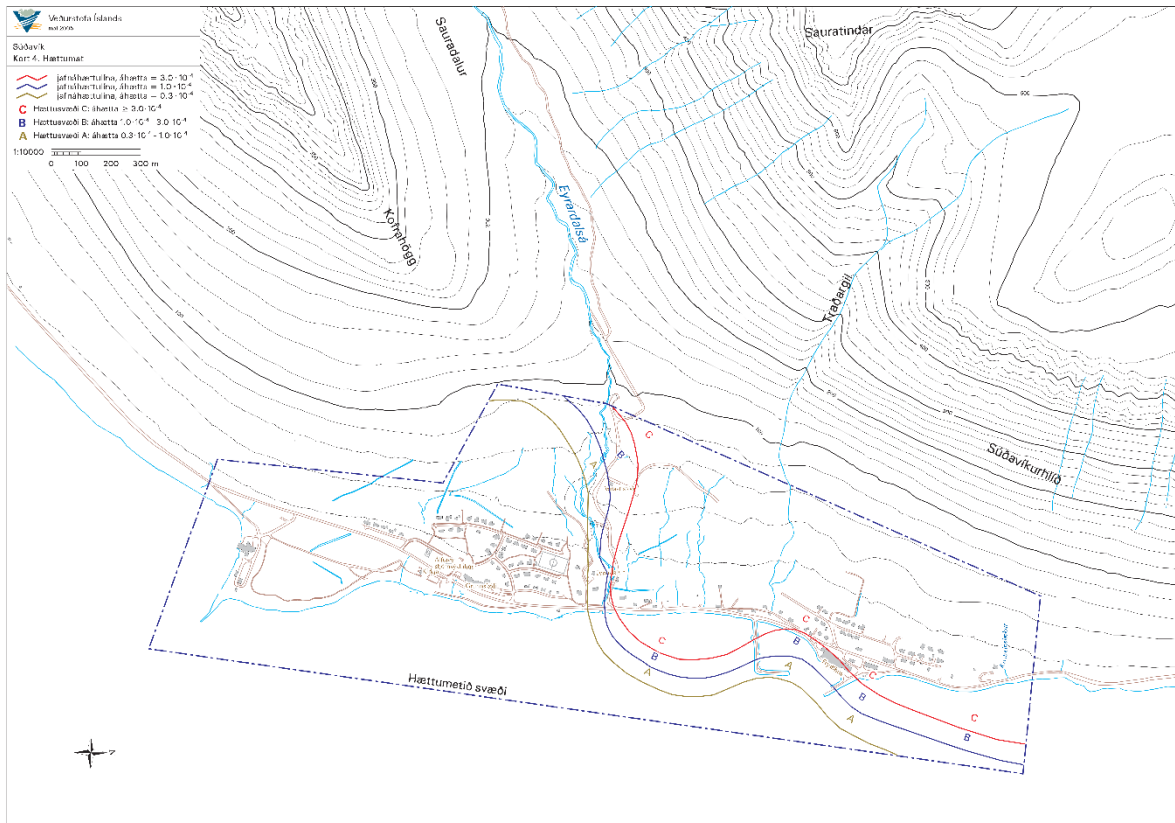

Mynd 4.3 Myndin sýnir landhalla í Súðavíkurhreppi. Snjóflóð falla oftast í brekkum sem hafa 30-50 gráðu halla. (Unnið úr gögnum frá LMI).

Gert hefur verið staðbundið hættumat í dreifbýli á framkvæmdasvæðum þar sem líkur eru á ofanflóðum. Í Tafla 4.2 eru upplýsingar um staðbundið ofanflóðahættumat sem gert hefur verið í dreifbýli Súðavíkurhrepps.

Tafla 4.2 Staðir í dreifbýli þar sem gert hefur verið hættumat vegna fyrirhugaðra framkvæmda (Þórður Arason, Þorsteinn Arnalds, Sigfried Sauermoser og Hörður Þór Sigurðsson 2005. Hættumat fyrir Súðavík. Veðurstofa Íslands. VÍ-VS-02 maí 2015).

Staður	Ár	Niðurstaða
Þernuvík	2004	Frístundabyggð samþykkt
Hlíð í Álftafirði	2005	Frístundabyggð samþykkt
Heymýri, Heydal í Mjóafirði	2004	Frístundahús samþykkt
Borg, Skötufirði	2005	Frístundahús samþykkt
Hörgshlíð, Mjóafirði	2004	Frístundahús samþykkt
Lundur við Heydal, Mjóafirði	2004	Frístundahús samþykkt
Gerðartún, Þernuvík	2004	Frístundahús samþykkt
Birnustaðir, Laugardal	2005	Vélageymsla samþykkt
Skarð, Skötufirði	2005	Frístundahús samþykkt
Hlíð, Álftafirði	2005 og 2010	Frístundabyggð skv. hættumatslínu á deiliskipulagsupprætti.
Heydalur í Mjóafirði	2010	Gistihús samþykkt
Þúfur, Vatnsfjarðardal	2012	Ekki talin þörf á staðbundnu hættumati fyrir fyrirhugað frístundahús
Kleifar, Skötufirði	2013	Frístundahús samþykkt
Hörgshlíð, Mjóafirði	2014	Samþykkt með tilfærslu húss.
Garðsstaðir í Ögri	2015	Forathugun. Ekki talin þörf á staðbundnu hættumati.

Mynd 4.4 Hættumat vegna ofanflóða fyrir Súðavík Svæðið innan bláu punktalínunnar er hættumatið. (Veðurstofa Íslands 2005).

STEFNA - OFANFLÓÐ

Markmið

- ✓ Öll íbúðarbús og atvinnustarfsemi byggist upp á hættulausum eða hættulitlum svæðum í samræmi við ofanflóðahættumat sem takmarkar þróun og uppbyggingu á snjóflóðahættusvæðum

Stefna aðalskipulagsins er að beina uppbyggingu og starfsemi í innri hluta Súðavíkur sem er utan hættusvæða vegna ofanflóða. Almennit skulu snjóflóðahættusvæði nýtt á þann hátt að þar verði ekki byggt og ekki mikill mannsafnaður yfir vetrartímann. Jafnframt skal reyna að nýta náttúrulegt landslag og móta landslag þannig að öryggi íbúa verði sem mest. Höfnin og mannvirki tengd henni ásamt iðnaðar- og athafnasvæði í ytri hlutanum munu áfram þjóna sínu hlutverki. Ekki er æskilegt að þar festist í sessi starfsemi sem krefst mikillar viðveru fjölda fólks yfir vetrartímann. Allt land í þéttbýli innan Eyrardalsvegjar, utan þess svæðis sem er skilgreint sem óbyggt svæði, er utan ofanflóðahættusvæða.

Hús á frístundavæðum, landbúnaðarsvæðum og önnur hús í dreifbýli skulu aðeins byggjast upp á öruggum svæðum í samræmi við löggjöf um ofanflóð. Hættumat skal gert eða álit leitað hjá Veðurstofu Íslands í tengslum við einstakar deiliskipulagsáætlanir eða aðrar ákvarðanir um byggingu mannvirkja.

Heimildir (uppsetning eftir):

[Aðalskipulag Súðavíkurhrepps 1999-2018 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020 - greinargerð](#)

[Hnattrænar loftslagsbreytingar og áhrif þeirra á Íslandi.](#)

[Yfirlitsskýrsla um sjóvarnir árið 2011.](#)

reglugerð nr. 505/2000 m.s.br. um hættumat vegna ofanflóða og flokkun og nýtingu hættusvæða:

<https://www.reglugerd.is/reglugerdir/allar/nr/505-2000>

Lög nr. 49/1997 um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/1997049.html>

Reglugerð um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða og

gerð bráðabirgðahættumats

Þórður Arason, Þorsteinn Arnalds, Sigfried Sauer Moser og Hörður Þór Sigurðsson 2005. Hættumat fyrir Súðavík. Veðurstofa Íslands. VÍ-VS-02 maí 2015.

Tómas Jóhannesson o.fl. 2007

Halldór Björnsson o.fl. 2008

sjóvarnarskýrsla 2011

skýrsla vísindanefndar

Siglingastofnun Íslands. 2011 (sjóvarnarskýrsla)

Fjarhitun, 1995

Þórður Arason, Þorsteinn Arnalds, Sigfried Sauer Moser og Hörður Þór Sigurðsson 2005. Hættumat fyrir Súðavík. Veðurstofa Íslands. VÍ-VS-02 maí 2015

Veðurstofa Íslands

Almannavarnardeild Ríkislögreglustjóra

5 Lífríki og landslag

Landnotkunarflokkar fyrir Lífríki og landslag eru:

- Önnur náttúruvernd (ÖN)

5.1 Verndarmarkmið náttúruverndarlaga

Markmið náttúruverndarlaga nr. 60/2013 er að „*vernda til framtíðar fjölbreytni íslenskrar náttúru, þar á meðal líffræðilega og jarðfræðilega fjölbreytni og fjölbreytni landslags. Þau eiga að tryggja eftir föngum þróun íslenskrar náttúru á eigin forsendum og verndun þess sem þar er sérstætt eða sögulegt og einnig stuðla að endurheimt raskaðra vistkerfa og auknu þoli íslenskra vistkerfa gegn náttúruhamförum og hnattrænum umhverfisbreytingum.*“

Nánari verndarmarkmið eru skilgreind í 2. og 3. grein laganna þar sem 2. gr. laganna fjallar um verndarmarkmið fyrir **vistgerðir, vistkerfi og tegundir**. Þar er tekið fram að til að stuðla að vernd líffræðilegrar fjölbreytni skuli stefnt að því:

- a. að viðhalda fjölbreytni vistgerða innan náttúrulegra útbreiðslusvæða þeirra með þeirri tegundafjölbreytni og þeim vistfræðilegu ferlum sem einkenna hverja vistgerð og tryggja ákjósanlega verndarstöðu einstakra vistgerða,
- b. að standa vörð um og efla vistkerfi landsins svo eðli þeirra, gerð og virkni sé tryggð til framtíðar,
- c. að varðveita tegundir lífvera og erfðafræðilega fjölbreytni þeirra og tryggja ákjósanlega verndarstöðu þeirra þannig að tegundirnar nái að viðhalda sér í lífvænlegum stofnum til lengri tíma á náttúrulegum búsvæðum sínum.

Í 3. gr. laganna er hins vegar fjallað um verndarmarkmið fyrir **jarðminjar, vatnasvæði, landslag og víðerni**. Þar er lagt til að stuðla beri að vernd jarðfræðilegrar fjölbreytni landsins og fjölbreytni landslags með því:

- a. að varðveita skipulega heildarmynd af jarðfræðilegum ferlum og fyrirbærum sem gefa samfellt yfirlit um jarðsögu landsins,
- b. að vernda jarðmyndanir sem eru sérstakar eða einstakar á lands- eða heimsvísu,
- c. að vernda vatnsfarvegi, fossa og stöðuvötn svo sem kostur er,
- d. að varðveita landslag sem er sérstætt eða fágætt eða sérlega verðmætt vegna fagurfræðilegs og/eða menningarlegs gildis,
- e. að standa vörð um óbyggð víðerni landsins.

Í 61. gr. laganna um náttúruvernd er fjallað um sérstaka vernd vistkerfa og jarðminja sem forðast ber að raska eftir föngum. Eftirtalin vistkerfi njóta sérstakrar verndar í samræmi við markmið 2. gr. og c-lið 3. gr. laganna:

- a. votlendi, svo sem hallamýrar, flóar, flæðimýrar, rústamýrar, 20.000 m² að flatarmáli eða stærri, stöðuvötn og tjarnir, 1.000 m² að flatarmáli eða stærri, og sjávarfitjar og leirur,
- b. sérstæðir eða vistfræðilega mikilvægir birkiskógar og leifar þeirra þar sem eru m.a. gömul tré.

Eftirtaldar jarðminjar njóta sérstakrar verndar í samræmi við markmið 3. gr. laganna:

- a. eldvörp, eldhraun, gervíggar og hraunhellar sem myndast hafa eftir að jökull hvarf af landinu á síðjökultíma,
- b. fossar og nánasta umhverfi þeirra að því leyti að sýn að þeim spillist ekki, hverir og aðrar heitar uppsprettur ásamt lífríki sem tengist þeim og virkri ummyndun og útfellingum, þar á meðal hrúðri og hrúðurbreiðum.

Árið 2000 tók Náttúrustofa Vestfjarða að sér að kanna landslagsgerðir í sveitarfélaginu sem njóta sérstakrar verndar samkvæmt 37. gr. náttúruverndarlaga nr. 44/1999. Heimildir voru kannaðar og farið um svæðið, rætt við íbúa og gengið á sjónarhóla og að laugum þar sem ástæða þótti til. Helstu niðurstöður eru birtar hér að neðan:

- Ekki er lengur mikið um mýrar og flóa sem eru 3 ha eða stærri vegna framræslu og vegna þess að dalbotnar eru víðast hvar myndaðir af malarframburði frá jöklum og ám. Gera má ráð fyrir að votlendi liggja oft að vötnum og tjörnum á fjöllum uppi.
- Í hreppnum er fjöldi stöðuvatna og tjarna 1.000 m² eða stærri, einkum á fjöllum uppi. Fæst þeirra hafa einhver nöfn og eru þau oft breytileg frá einum árstíma til annars.

- Leirur í Ísafjarðardjúpi hafa verið *skoðaðar en flatarmál þeirra hefur þó ekki verið kortlagt nákvæmlega. Agnar Ingólfsson skoðaði leirur 1984 (Athuganir á fjörum Skutulsfjarðar og annarra fjarða við Ísafjarðardjúp. Skýrsla til Ísafjarðarkaupstaðar) og starfsmenn Náttúrustofu Vestfjarða hafa skoðað leirur í Mjóafirði og Ísafirði í tengslum við vegagerð.*
- Ekki er vitað um vistfræðilega mikilvæga birkiskóga og leifar þeirra, s.s. gömul tré. Hestfjarðabrunir við Hestfjörð og Mjófjörður eru á náttúruminjaskrá vegna gróðurs, kjarrs og skóglendis.
- Eldvörp, eldhraun, gervíggar og hraunhellar sem myndast hafa eftir að jökull hvarf af landinu á síðjökultíma hafa ekki verið kortlagðar kerfisbundið í sveitarfélaginu.
- Í könnun Náttúrustofu Vestfjarða (2000) kom fram að ekki þótti ástæða til að kortleggja fossa sérstaklega.
- Árið 2000 voru heitar uppsprettur *kortlagðar í samvinnu við íbúa á svæðinu, auk þess var stuðst við nákvæma úttekt Jóns Benjamínssonar (Jarðhiti í Ísafjarðarsýslum og Árneshreppi fyrir norðan Dranga, Orkustofnun OS79028/JHD12, Reykjavík, júlí 1979).*

Náttúrufræðistofnun Íslands birtir í kortasjám yfirlit yfir vistgerðir, mikilvæg fuglasvæði, tillögur að svæðum á Náttúruminjaskrá, sérstaka vernd vistkerfa og jarðminja samkvæmt 61. grein laga um náttúruvernd og selalátur við strendur Íslands. Samkvæmt kortum NÍ eru mikilvægar sjófuglabyggðir við Vigur og Borgarey. Látur landsela eru við Hvítanes, Ögurnes, Vatnsfjarðarnes, Reykjanes, Borgarey og eyja í Mjóafirði. Aðeins einn foss, Selfoss í Laugardal, er tilgreindur innan sveitarfélagsins í korti NÍ yfir sérstaka vernd vistkerfa og jarðminja. Volgrur og laugar eru víða í sveitarfélaginu samkvæmt korti NÍ, einkum í innri hluta þess og í Reykjanesi eru hverir. Í botni Álftafjarðar, Skötufjarðar, Mjóafjarðar og Vatnsfjarðar auk Ögurvíkur og Vatnsfjarðarnes eru leirur samkvæmt kortasjá NÍ sem sýnir sérstaka vernd vistkerfa og jarðminja. Lítið raskað votlendi er fremur fátítt miðað við önnur svæði á Vestfjörðum samkvæmt korti NÍ.

5.2 Gildi náttúrunnar og verðmætatmat

Samfara fjölbreyttari nýtingu náttúruauðlinda og aukinni samkeppni um land eykst álag á náttúruna og hugsanlegum hagsmunaárekstrum fjölgar. Á sama tíma er löggjöf sem snertir náttúru, umhverfi og skipulag landsins orðin strangari og ítarlegri en áður. Óspillt náttúra hefur margvísleg gildi og er einnig forsenda margvíslegra grunnæða og mannlífs sem erfitt hefur verið að meta hagrænt. Nánar er fjallað um það hér að neðan.

Í stefnu íslenskra stjórnvalda um sjálfbæra þróun er fjallað um mikilvægi verndunar og óspilltrar eða lítt snortinnar náttúru. Þar er bent á að íslenskri náttúru hafi verið minna breytt af mannavöldum en víðast hvar í iðnvæddum löndum. Lífrikið á Íslandi hefur þó breyst mikið vegna áhrifa mannsins, m.a. vegna skógaeyðingar, jarðvegsrofs og framræslu votlendis. Samfelld víðerni þar sem áhrifa mannsins gætur lítt eða ekkert er vart lengur að finna í Evrópu, nema nyrst í Skandinavíu og á Íslandi. Ætla má að slík víðerni fái aukið gildi í framtíðinni og verði því verðmætari.

Við verðmætatmat á náttúru með hagrænum leiðum er settur fjárhagslegur mælikvarði á verðmætin. Flokka má hagrænt gildi náttúrunnar í beint notagildi og annað gildi. Beint notagildi má meta með athugunum á hegðun, t.d. fjölda ferðamanna og kostnað þeirra í tengslum við heimsóknina. Þróaðar hafa verið aðferðir til að meta óbeint notagildi, svo sem skilyrt verðmætatmat. Þá er spurt um greiðsluvilja fólks til að halda svæðinu eða auðlindinni ósnortinni. (Páll Harðarson og Magnús Harðarson 2000. Erindi um hagfræðilegar leiðir til að meta virði náttúru, haldið á opinni málstofu um verðgildi náttúrunnar. Rammaáætlun um nýtingu vatnsafls og jarðvarpa, Þjóðhagsstofnun og Landvernd). Slíkt verðmætatmat hefur ekki verið gert innan Súðavíkurbrepps.

Náttúran býr yfir svokölluðu eigingildi en í því felst að í henni eru verðmæti sem ekki eru háð hagsmunum mannsins og því er skoðun mannsins á þessum verðmætum ekki til umfjöllunar (Umhverfisstofnuneytið 2011). Þessu til viðbótar er talað um *tilvistargildi og valkostagildi (Sigurður Jóhannesson 2007. Hvernig á að verðleggja náttúruverndarsvæði? Erindi á ráðstefnu um skipulagsmál á Hornströndum, haldin á Ísafirði 26.-27. janúar 2007.)* Með tilvistargildi er átt við að sumir gleðjast yfir því að ákveðin náttúruyfyrirbrigði skuli vera til (ósnortin), þótt þeir hafi ekki hugsað sér sérstaklega að fara þangað og upplifa hana. Með valkostagildi er átt við það að nýting getur haft í för með sér óafturkræfar breytingar, þ.e. ógerlegt getur verið að afmá áhrif nýtingarinnar. Á meðan svæðið sem er til umræðu eða auðlindir þess eru ósnortnar má hugsa sér tvo valkosti. Annars vegar að láta landið vera ósnert eða hins vegar að ráðast í framkvæmdir sem hafa áhrif.

Í Hvítbók um löggjöf til verndar náttúru Íslands (Umhverfisstofnuneytið 2011) er fjallað um mat á verndargildi náttúrunnar út frá þjónustu vistkerfa (e. *ecosystem services*), þ.e. þjónustu sem maðurinn er algerlega háður. Náttúruna má *flokka* niður í þætti út frá þeim fyrirbærum sem þar finnast og talið er að búi yfir verðmætum:

Jarðmyndanir, ferskvatn, haf, lífríki, landslag og óbyggð víðerni. Til viðbótar hafa verið skilgreindir eiginleikar eða viðmið sem verðmætin byggjast á:

- Auðgi, fjölbreytni
- Fágæti
- Stærð, samfella, heild
- Upprunaleiki/röskun
- Þekkingargildi
- Fagurfræðilegt eða upplifunargildi
- Táknrænt eða tilfinningarlegt gildi

5.3 Náttúruverndarsvæði

Landnotkunarflokkar fyrir Náttúruverndarsvæði eru:

- Önnur náttúruvernd (ÖN)

Skv. lögum nr. 60/2013 um náttúruvernd er náttúruverndarsvæðum skipt í þrennt:

- a. Friðlýst svæði og afmörkuð búsvæði friðaðra tegunda sem vernduð eru skv. 1. mgr. 56. gr.
- b. Svæði og náttúrumyndanir á B- og C-hluta náttúruminjaskrár, sbr. 33. gr.
- c. Afmörkuð svæði á landi og sjó sem njóta verndar skv. öðrum lögum vegna náttúru eða landslags.

Náttúruminjar eru náttúrufyrirbæri sem ákveðið hefur verið að vernda með friðlýsingu, friðun eða með öðrum hætti eða fyrirbrigði sem tekin hefur verið afstaða til að rétt sé að vernda, þ.e. aðrar náttúruminjar. Náttúruminjaskrá inniheldur lista yfir þessi friðlýstu svæði og önnur merkileg svæði sem hafa ekki enn verið friðlýst. Skránni er m.a. ætlað það hlutverk að marka stefnu í friðlýsingamálum og undirbúa jarðveginn fyrir viðræður við rétthafa um þau efni. Þar er stærð og umfang tilgreint ásamt náttúruverndargildi svæðisins.

Skv. 37. gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013 skal leita umsagnar Umhverfisstofnunar, Náttúrufræðistofnunar Íslands og viðkomandi náttúruverndarnefndar vegna framkvæmda sem hafa í för með sér röskun á náttúrumyndunum enda sé um að ræða hættu á því að spillt verði friðlýstum náttúruminum sem skráðar hafa verið á C-hluta náttúruminjaskrár nema fyrir liggi staðfest aðalskipulag og samþykkt deiliskipulag þar sem umsagnir liggja fyrir.

Flokkar friðlýstra svæða skv. náttúruverndarlögum nr. 60/2013 m.s.br. eru eftirfarandi:

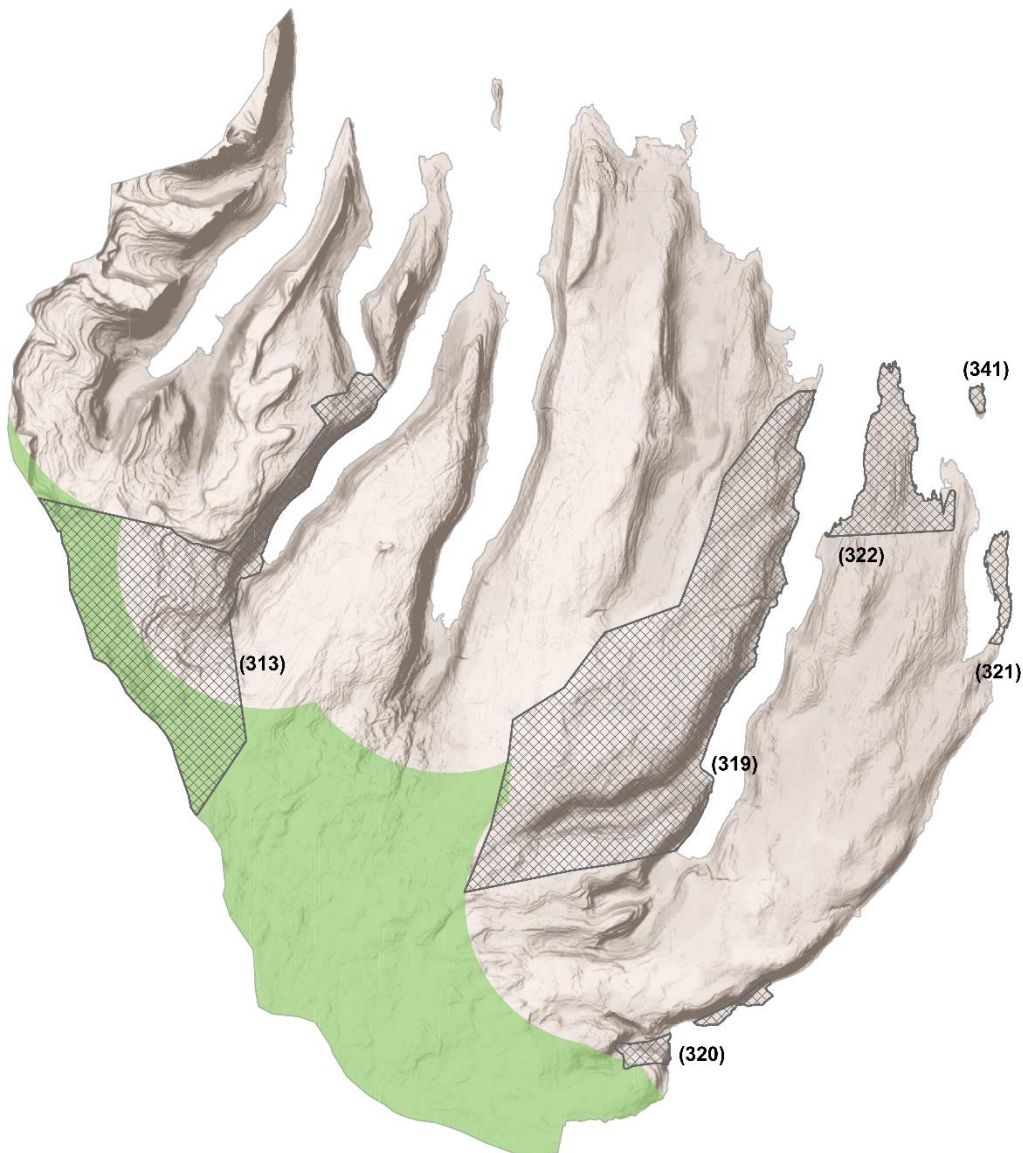
- Náttúruvé
- Óbyggð víðerni
- Þjóðgarðar
- Náttúruvætti
- Friðlönd
- Landslagsverndarsvæði
- Verndarsvæði með sjálfbæra nýtingu náttúruauðlinda
- Náttúruminjar í hafi
- Fólkvangar
- Svæði í verndarflokki verndar- og orkunýtingaráætlunar
- Heil vatnakerfi

Í Súðavíkurreppi eru engin friðlýst svæði samkvæmt flokkun friðlýstra svæða náttúruverndarlaga. Í hreppnum eru hins vegar nokkur víðáttumikil svæði á náttúruminjaskrá skráðar sem aðrar náttúruminjar og taka þarf tillit til við skipulagsgerð (Tafla 5.1). Svæðin eru sex samtals og má sjá staðsetningu þeirra á Mynd 5.1.

Fólkvangar eru, skv. 52. gr. Náttúruverndarlaga nr. 60/2013 m.s.br., stofnaðir að frumkvæði hlutaðeigandi sveitarfélags sem einnig hefur rekstur þeirra með höndum. Tilgangur fólkvanga er að auðvelda almenningi aðgang að náttúru og tengdum menningarminjum í nánd við þéttbýli til útivistar, náttúruskoðunar og fræðslu.

Samkvæmt náttúruverndarlögum nr. 60/2013 eru óbyggð víðerni skilgreind sem svæði í óbyggðum sem er að jafnaði a.m.k. 25 km² að stærð eða þannig að hægt sé að njóta þar einveru og náttúrunnar án truflunar af mannvirkjum eða umferð vélknúinna farartækja og í a.m.k. 5 km fjarlægð frá mannvirkjum og öðrum tæknilegum ummerkjum, svo sem raflinum, orkuverum, miðlunarlónum og uppbyggðum vegum. Í landsskipulagsstefnu 2015-2026 eru víðerni birt skv. skilgreiningu Umhverfisstofnunar frá 2009 í samræmi við þágildandi lög. Unnið er að endurskoðun víðerna í samræmi við nýju lög en ný afmörkun hefur ekki verið gefin út.

Náttúruminjar á náttúruminjaskrá eru rúmlega 18% af landsvæði Súðavíkurhrepps og svæði sem skilgreind eru sem óbyggð víðerni skv. náttúruverndarlögum eru álíka stór eða um 19% (Mynd 5.1) (UST).

Mynd 5.1 Svæði á náttúruminjaskrá og óbyggð víðerni (grænt) í Súðavíkurhreppi (UST 2009).

STEFNA – LÍFRÍKI OG LANDSLAG

Markmið

- ✓ Að vernda sérkenni og fjölbreytileika náttúrunnar.
- ✓ Að öll nýting lifandi og lífvana náttúru fari fram á sjálfbæran hátt
- ✓ Nýting auðlinda og náttúru verði með sjálfbærum hætti þannig að við ákvarðanatöku verði tekið tillit til komandi kynslóða og náttúrunnar.
- ✓ Líffræðileg fjölbreytni (tegunda og vistgerða) verði vernduð í samræmi við lög og alþjóðaskuldbindingar.
- ✓ Landslagheildir og fjölbreytileiki landslags verði vernduð.
- ✓ Íbúar og gestir hafi aðgengi að fjölbreyttri náttúru svæðisins.
- ✓ Útbreiðsla ágengra tegunda, eins og lúpína og skógarkerfils, verði heft

Ákvæðin svæði eru hverfisvernduð með það að markmið að hlífa þeim fyrir óæskilegu raski. Fjallað er um hverfisvernd í sér kafla. Við deiliskipulagsgerð á hverfisvernduðum svæðum svæðum og svæðum á náttúruminjaskrá skal gera sérstaka greiningu á áhrifum skipulagsins (sjá leiðbeiningar í viðauka). Ákvæði fyrir óbyggð svæði er að finna í kafla um óbyggð svæði.

Aðalskipulagið gerir ráð fyrir talsverðri sveigju varðandi uppbyggingu í Ísafjarðardjúpi (dreifbýli). Þar er m.a. gert ráð fyrir uppbyggingu frístundahúsa og ferðaþjónustu. Helstu atvinnuvegir í hreppnum, sjávarútvegur, landbúnaður og ferðaþjónusta, eru háðir ástandi og gæðum náttúrunnar.

Nýting og verndun náttúruauðlinda í hreppnum skal vera í samræmi við leiðarljós og meginmarkmið aðalskipulagsins og aðrar skuldbindingar landsins og sveitarfélagsins. Fjallað er um stefnu sveitarfélagsins í einstökum atvinnugreinum í atvinnukafla en hún grundvallast á sjálfbærri þróun.

Aðgengi að náttúrunni er hluti af lífsgæðum íbúa og gesta á svæðinu. Aðalskipulaginu er ætlað að tryggja að hægt sé að njóta ósnortinnar náttúru og þeirra svæða sem eru raskaðri og nær byggð. Gæta þarf því þess að nýframkvæmdir skerði ekki aðgengi að útivistarsvæðum. Umferð er jafnframt stýrt m.t.t. álags á náttúru. Sjá nánar í kafla um útivist.

Almennt skal forðast framkvæmdir á óbrotnu landi og lágmarka skal jarðrask vegna framkvæmda eins og kostur er. Við framkvæmdir skal beita varúðarsjónarmiðum og vistkerfisnálgun þannig að neikvæðum áhrifum á vistkerfi verði haldið í lágmarki. Áður en ráðist er í framkvæmdir sem valda umhverfisáhrifum skal skoða mismunandi valkosti og meta áhrif þeirra á umhverfið. Ganga skal sómasamlega frá öllum framkvæmdarsvæðum. Fjallað er um efnistöku í kafla um iðnaðar- og athafnasvæði.

Mikilvægt er að farið sé varlega með innfluttar tegundir innan sveitarfélagsins. Sumar tegundir, s.s. skógarkerfill og lúpína, geta verið mjög ágengar og rutt náttúrulegum gróðri og vistkerfum úr vegi. Þessar tegundir breyta ásýnd landsins og erfitt getur reynst að halda þeim í skefjum eða uppræta þær. Því er mikilvægt að flytja ekki slíkar tegundir inn í landið og reyna að uppræta eða hefta útbreiðslu þeirra sem þegar eru komnar. Við landgræðslu ber að forðast að skerða náttúruleg gæði viðkomandi svæða. Jafnframt skal taka tillit til héraðsáætlana Landgræðslu ríkisins.

Í stefnu um skógrækt og skóglendi kemur fram að náttúrulegir birkiskógar geti nýst sem útivistarsvæði en að hlífa skuli þeim við raski. Gert er ráð fyrir að hægt verði að skapa skógarauðlind til útivistar og atvinnusköpunar. Mikilvægt er að skógrækt hafi ekki neikvæð áhrif á náttúrulega birkiskóga og skerði ekki önnur náttúruleg gæði.

Með Önnur náttúruvernd (ÖN) er átt við svæði svo sem jarðmyndanir og vistkerfi sem njóta sérstakrar verndar samkvæmt lögum um náttúruvernd. Jafnframt svæði sem skilgreind eru í verndarflokki í verndar- og orkunýtingaráætlun.

Tafla 5.1 Önnur náttúruvernd (ÖN).

Auðkenni	Lýsing í náttúruminjaskrá	Skipulagsákvæði
ÖN1	Lambadalsfjall, Botn í Dýrafirði og Hestfjarðarbrúin við Hestfjörð. Svæði nr. 313 í náttúruminjaskrá – aðrar náttúruminjar. Stórbrotið land, jökulhvilftir og árgljúfur. Fjölskrúðugur gróður, kjarr- og skóglendi. Söguminjar í Dýrafirði.	Taka skal tillit til verndargildis svæðanna við alla ákvarðanatöku um nýtingu. Um svæðin gilda ákvæði í lögum um náttúruvernd nr. 60/2013.
ÖN2	Mjóifjörður. Svæði nr. 319 í náttúruminjaskrá – aðrar náttúruminjar. Fjölbreytt landslag, fagurt og gróskumikið kjarrlendi. Svæðið er á náttúruminjaskrá sem aðrar náttúruminjar.	
ÖN3	Botn Ísafjarðar. Svæði nr. 320 í náttúruminjaskrá – aðrar náttúruminjar. Sérstætt gróðurfar.	
ÖN4	Reykjanes við Ísafjörð. Svæði nr. 321 í náttúruminjaskrá – aðrar náttúruminjar. Eitt mesta hverasvæði á Vestfjörðum. Sérkennilegar sjávarrofsmyndanir, sérstætt gróðurfar og fjölskrúðugt fuglalíf.	
ÖN5	Vatnsfjarðarnes. Svæði nr. 322 í náttúruminjaskrá – aðrar náttúruminjar. Fagurt og fjölbreytt land, sérstæðar sjávarrofsmyndanir.	
ÖN6	Borgarey í Ísafjarðardjúpi. Svæði nr. 341 í náttúruminjaskrá – aðrar náttúruminjar. Grösug eyja með fjölskrúðugu fuglalífi.	

5.4 Náttúrulegir birkiskógar

Birkiskógar njóta sérstakrar verndar í samræmi við markmið náttúruverndarlaga en þar segir að *sérstæðir eða vistfræðilega mikilvægir birkiskógar og leifar þeirra þar sem m.a. eru gömul tré*, skuli njóta sérstakrar verndar, sjá nánar í kafla um verndarmarkmið náttúruverndarlaga.

Ekki er til opinber íslensk skilgreining á því hvað telst vera birkiskógur. Samkvæmt skýrslu nefndar sem út kom árið 2007 (Umhverfisráðuneytið, 2007) þar sem settar voru fram tillögur um stefnu Íslands varðandi birkiskóga er þó sammælt um að skilgreina birkiskóg á eftirfarandi hátt: „*Birkiskógur er land þar sem birki er ríkjandi plöntutegund í gróðurfari óháð hæð, krónuþekju og stærð svæðis.*“

Birkiskógar og kjarr þar sem ríkjandi trjátegund er ilmbjörk af þeirri undirtegund sem í Skandinavíu kallast fjallabirki (*Betula pubescens Ehrh. ssp. czerepanovii Orlova*) er að finna frá Suðvestur-Grænlandi í vestri og austur fyrir Hvítahaf í norðanverðu Rússlandi og mynda nokkurs konar belti milli barrskóga og skóglausrar túndru. Birkiskógar hafa reynst lífsseigir í fjöllum og á heimskautasvæðum Skandinavíu og hafa haldið þar velli þrátt fyrir mikla hreindýrabeit og aðra

nýtingu. Eftir landnám manna hafa birkiskógar hins vegar farið hálloka og í Færeyjum og á Hjaltlandi hefur þeim algerlega verið útrýmt. Á öðrum eylöndum á svæðinu eru aðeins örliðlar leifar eftir, þær mestu á Íslandi.

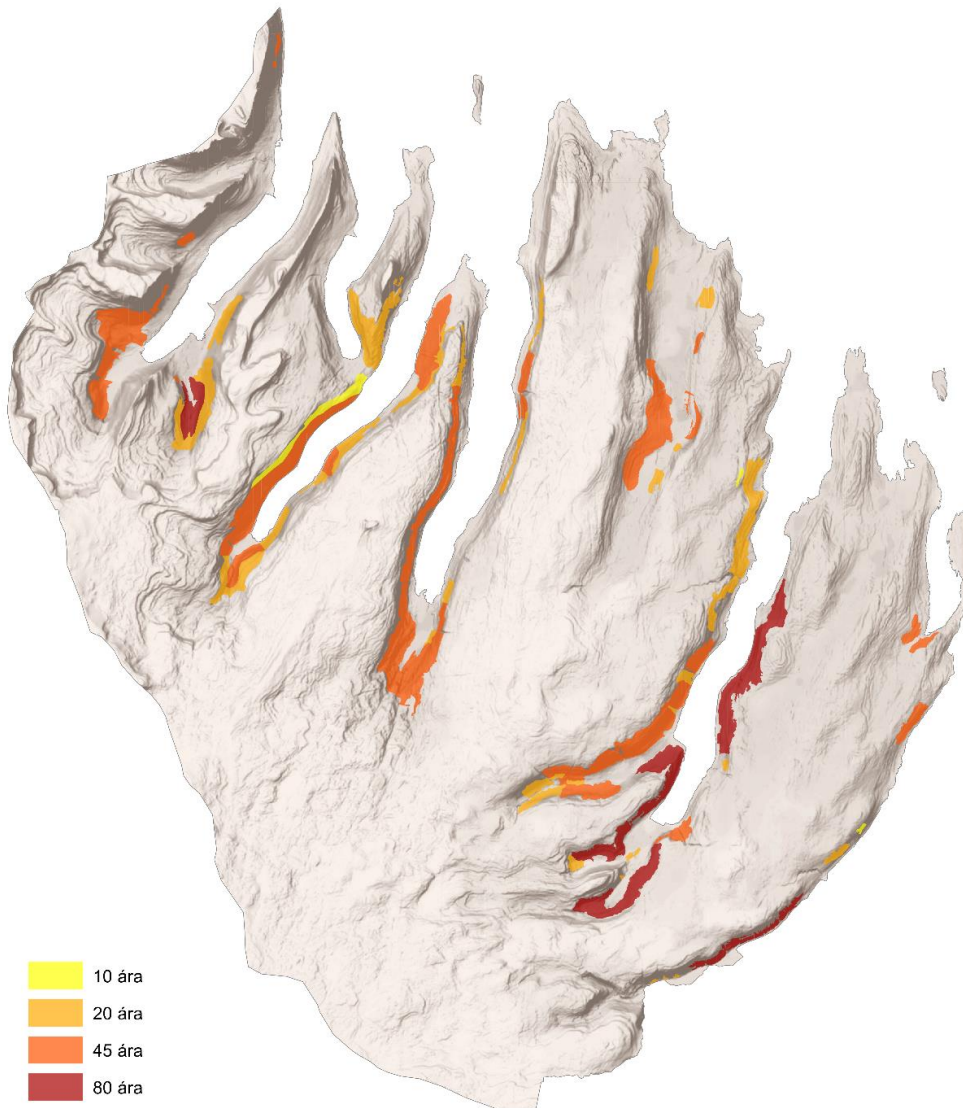
Birki er eina trjategundin sem myndar náttúrulegan skóg á Íslandi. Talið er að við landnám hafi fjórðungur Íslands verið þakinn birkiskógi eða birkikjarri, jafnvel allt að 40% landsins. Stærstu birkiskógarnir finnast á landinu austanverðu, þ.e. frá Fnjóskadal austur um og suður til Bæjarstaðar nálægt Skaftafelli. Birki hefur fundist í allt að 600 m hæð hér á landi en verður sjálfst sjaldnast hærra en 12 m hátt. Af einhverjum ástæðum er birkið sem vex vestanvert á landinu fremur lágvaxið og krækliótt.

Ilmbjörk er ljóselsk trjategund og dreifir léttum, vængjuðum fræjum víða. Hún á auðveldara með að nema land á gróðurlitlum svæðum en á þétt grónu landi. Birkiskógar eru háðir hæfilegu raski til að þeir geti endurnýjað sig en mikið og langvarandi rask, s.s. vegna ofbeitar eða of tíðs skógarhöggs, getur orðið til þess að skógarnir hverfi með öllu.

Birkiskógar veita margvíslega vistþjónustu, svo sem við miðlun vatns og næringarefna. Þeir binda kolefni úr andrúmslofti þegar þeir eru í vexti og þar sem þeir breiðast út um skóglaut land með rýrum jarðvegi getur heildarbinding kolefnis orðið bæði mikil og langvarandi, ekki síst í jarðvegi.

Í flestum birkiskógum landsins eru trén á svipuðum aldri eða um 60–80 ára. Skógarnir eru yfirleitt nokkuð þéttir sem er til marks um að þeir hafi flestir vaxið upp í kjölfar skógarhöggs á öndverðri 20. öld og/eða eftir að vetrararbeit var hætt.

Árið 2015 lauk kortlagningu birkiskóga héraendis og sýndu niðurstöður fram á að 1,5% landsins var þakið birki, eða 1.506 ferkílómetrar. Flatarmál þess hafði þá aukist um tæp 10% frá árinu 1989, alls um 130 ferkílómetra. Birkiskógar þekja um 54km² landsvæði í Súðavíkurreppi, sem er um 7,0% sveitarfélagsins og finnast þeir aðallega í fjörðum og dalbotnum eins og sjá má á Mynd 5.2.

Mynd 5.2 Dreifing náttúrulegra birkiskóga og aldur þeirra í Súðavíkurbreppi. (Skógræktin)

STEFNA – NÁTTÚRULEGIR BIRKISKÓGAR

Markmið

- ✓ Að lögð verði áhersla á að endurheimta og vernda náttúrulega og fjölbreytta birkiskóga.
- ✓ Að tryggt verði að náttúrulegir birkiskógar verði endurheimtir ef önnur nýting er fyrirhuguð á svæðinu.
- ✓ Að tryggt verði að aðrar trjategundir verði ekki gróðursettar í náttúrulega birkiskóga.
- ✓ Að aðgengi almennings að birkiskóglendi verði tryggt.

Lögð er áhersla á að birkiskóglendi nýtist almenningi til útivistar s.s. til berja- og sveppatínslu eða náttúruupplifunar. Heimilt er þó að takmarka aðgengi að skóglendi þar sem ágangur fólks eða búfjár hefur neikvæð áhrif á viðgang hans. Tryggja skal að ágengar tegundir sem ekki tilheyra vistkerfi birkiskóga berist ekki inn á skóglendið. Tryggja skal að önnur landnýting, eins og frístundabyggð, skerði ekki óhóflega náttúrulega birkiskóga.

Á stöðum þar sem náttúrulegur birkiskógur er til staðar er nauðsynlegt að huga vel að verndun skógarins út frá náttúruverndarsjónarmiðum í upphafi hvers kyns framkvæmdum og deiliskipulagsvinnu. Einnig gæti þurft að huga að verndun hans út frá sögulegum sjónarmiðum eða vegna útivistargildis hans. Við framkvæmdir skal fylgja þeirri meginreglu að hlífa birkiskógum við raski en sé þess annars ekki kostur skal endurheimta birkiskóg í stað þess sem eytt er. Forðast skal að rjóðurfella birkiskóg.

Heimildir (uppsetning eftir):

[Aðalskipulag Súðavíkurrepps 1999-2018 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020 - greinargerð](#)

Lög um náttúruvernd nr. 44/1999 (brottfallin)

Lög um náttúruvernd nr. 60/2013: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2013060.html>

Skipulagsreglugerð nr. 90/2013: <https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/umhverfis--og-audlindaraduneyti/nr/18558>

Náttúrufræðistofnunar Íslands. Vistgerðakort og mikilvæg fuglasvæði á Íslandi: <http://vistgerdakort.ni.is/>

Náttúrufræðistofnunar Íslands. Náttúruminjaskrá: <https://natturuminjaskra.ni.is/>

Náttúrufræðistofnun Íslands. Sérstök vernd vistkerfa og jarðminja samkvæmt 61. grein laga um náttúruvernd: <https://serstokvernd.ni.is/>

Náttúrufræðistofnun Íslands. Selalátur við strendur Íslands. <http://selalatur.ni.is/>

Náttúrustofa Vestfjarða (2000). Greinargerð um náttúrufar í Súðavíkurreppi.

Náttúruminjaskrá: <https://www.ust.is/einstaklingar/nattura/natturuminjaskra/vestfirdir/>

Náttúruverndaráætlun 2004-2008: <https://www.ust.is/einstaklingar/nattura/natturuverndaraetlun/#nattv-2004-2008>

Náttúruverndaráætlun 2009-2013: <https://www.ust.is/einstaklingar/nattura/natturuverndaraetlun/#nattv-2009-2013>

Náttúruvernd. Hvítbók um löggjöf til verndar náttúru Íslands. Umhverfisráðuneytið 2011.

Reglugerð nr. 583/2000 um innflutning, ræktun og dreifingu útlendra plöntutegunda: <https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/umhverfisraduneyti/nr/4443>

Umhverfisráðuneytið. 2007. Vernd og endurheimt íslenskra birkiskóga.

[Skógrækt í skipulagsáætlunum sveitarfélaga II. útgáfa 2014](#)

[Skógar á Íslandi - Stefna á 21. öld. 2013](#)

[Skógar á Íslandi - Stefna á 21. öld - Viðaukar](#)

Reglugerð nr. 285/2015 um landshlutaverkefni í skógrækt: <https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/umhverfis--og-audlindaraduneyti/nr/19455>

Lög um skógrækt á lögbýlum nr. 95/2006: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2006095.html>

<https://www.skogargatt.is/lydheilsa-og-skogar>

Víðerni. Afmörkun Umhverfisstofnunar 2009.

Birki:

<http://www.bbl.is/frettir/frettir/landnam-birkis-a-skeidararsandi/17063/>

http://www.skog.is/index.php?option=com_content&view=article&id=172%3Anatturuskogur-a-islandi&catid=24%3Averkefni

Páll Harðarson og Magnús Harðarson 2000. Erindi um hagfræðilegar leiðir til að meta virði náttúru, haldið á opinni málstofu um verðgildi náttúrunnar. Rammaáætlun um nýtingu vatnsafls og jarðvarpa, Þjóðhagsstofnun og Landvernd

Umhverfisráðuneytið 2011

Sigurður Jóhannesson 2007. Hvernig á að verðleggja náttúruverndarsvæði? Erindi á ráðstefnu um skipulagsmál á Hornströndum, haldin á Ísafirði 26.-27. janúar 2007

6 Vatnsvernd, loftgæði og hljóðvist

Landnotkunarflokkar fyrir vatnsból og verndarsvæði þeirra eru:

- Vötn, ár og sjór (V)
- Vatnsból (VB)
- Vatnsvernd, fjarsvæði (VF)
- Vatnsvernd, grannsvæði (VG)

Vatnsgæði, loftgæði og hljóðvist hafa áhrif á heilsu og vellíðan fólks sem og vistkerfi og einstakar lífverur. Mengun lofts og vatns er eitt alvarlegasta heilbrigðismál samtímans og ein mesta ógn við lífríki og vistkerfi jarðar. Mengun getur einnig haft skaðleg áhrif á helstu atvinnuvegi sveitarfélagsins, s.s. sjávarútveg, ferðaþjónustu og landbúnað, sem allir byggja á gæðum náttúrunnar og ímynd svæðisins.

Gæði vatns og lofts eru almennt í lagi í sveitarfélaginu. Það orsakast m.a. af smæð samfélagsins. Hér á landi eru í gildi lög, reglugerðir og alþjóðlegar samþykktir er varða mengun, þar á meðal:

- Lög nr. 70/2012 um loftslagsmál
- Lög nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda
- Lög nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs
- Lög nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir
- Lög nr. 20/1972 um bann við losun hættulegra efna í sjó
- Lög nr. 61/2013, efnalög
- Vínarsamningur og Montreal bókun um verndun ósonlagsins
- Parísarsamningur um aðgerðir gegn lofslagsbreytingum
- Samningur um varnir gegn mengun frá skipum (MARPOL 73/78) og viðaukar
- Hafréttarsáttmáli Sameinuðu þjóðanna (UNCLOS 1984)
- Lundúnarsamningur um varnir gegn mengun hafsins
- Kaupmannahafnarsamningur um mengun sjávar
- Samningur um verndun hafrýmis NA-Atlantshafsins (OSPAR)
- Samningur um viðbúnað og viðbrögð gegn bráðamengun frá skipum (OPRC)
- Baselsamningur um flutning og förgun spilliefna

Reglugerð um varnir gegn mengun vatns, nr. 796/1999 m.s.br., er ætlað að koma í veg fyrir og draga úr mengun vatns og umhverfis af mannavöldum. Skv. reglugerðinni skal sveitarstjórn flokka allt yfirborðsvatn og grunnvatn eftir ástandi þess og skilgreina langtímamarkmið fyrir vatn.

Tafla 6.1 Flokkun vatns.

Flokkur	Ástand	
A	Ósnortið vatn	
B	Lítið snortið vatn	
C	Nokkuð snortið vatn	
D	Verulega snortið vatn	
E	Ófullnægjandi vatn	

Þessi flokkun hefur ekki verið gerð í Súðavíkurhreppi en gera má ráð fyrir að stærsti hluti hreppsins flokkist sem ósnortið vatn þar sem svæðið er mjög strjálbyggt.

Jafnframt skal, samkvæmt reglugerðinni, skilgreina vatnsverndarsvæði vatnsbóla. Vatnasvið vatnsbólanna, þ.e. vatnsverndarsvæðið, skiptist í brunnsvæði, grannsvæði og fjarsvæði. Reglugerðin tilgreinir takmarkanir á athöfnum og framkvæmdum innan vatnsverndarsvæðisins. (sjá reglugerð um neysluvatn nr. 536/2001).

Samkvæmt reglugerð nr. 796/1999 m.s.br. um varnir gegn mengun vatns gildir eftirfarandi um brunnsvæði, grannsvæði og fjarsvæði:

- **Brunnsvæði (VB)** er næsta nágrenni vatnsbólsins. Það skal vera algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar. Heilbrigðisnefnd getur, þar sem þörf krefur, krafist þess að svæðið skuli girt mannheldri girðingu, sem sé minnst 5 metra frá vatnsbóli.
- **Grannsvæði (VG).** Utan við brunnsvæðið skal ákvarða grannsvæði vatnsbólsins og við ákvörðun stærðar þess og lögunar skal taka tillit til jarðvegsþekju svæðisins og grunnvatnsstrauma sem stefna að vatnsbólínu. Á þessu svæði skal banna notkun á hættulegum efnum og birgðageymslu slíkra efna. Hér er m.a. átt við olíu, bensín og skyld efni, salt, eiturefni til útrýmingar á skordýrum eða gróðri og önnur efni sem mengað geta grunnvatn, auk efna sem sérstaklega eru tilgreind í reglugerð um neysluvatn. Ekki skal leyfa nýjar byggingar, sumarbústaði eða þess háttar á svæðinu. Vegalagnir, áburðarotkun og önnur starfsemi innan svæðisins skal vera undir ströngu eftirliti.
- **Fjarsvæði (VF)** er á vatnasvæði vatnsbólsins en liggur utan þess lands sem telst til I. og II. flokks verndarsvæðanna. Þar sem vitað er um sprungur eða misgengi á þessu svæði, skal fyllstu varúðar gætt í meðferð efna, sem talin eru upp í II. flokki. Stærri geymslur fyrir slík efni eru bannaðar á svæðinu. Heilbrigðisnefnd getur gefið út frekari fyrirhætti varðandi umferð á þessu svæði, svo og um byggingu sumarhúsa og annarra mannvirkja.

Vatnsverndarsvæði við Súðavík nær yfir allan Sauradalinn og hann er skilgreindur sem grannsvæði en fjarsvæðið teygir sig upp í hálendið að vatnaskipum á milli Álftafjarðar og Skutulsfjarðar. Brunnsvæðið afmarkast frá vatnsbólínu og ánni í Sauradal og umhverfis borholu ofan þorpsins. Miðað er við að eftirlit sé með neysluvatni vatnsveitna þar sem íbúafjöldi er 20 eða meira. Ekki er sérstakt eftirlit á sveitarbæjum, nema þar sem fram fer matvælastarfsemi, gisting, veitingasala, fiskvinnsla, kúabú eða annað sambærilegt.

Árið 2011 var rammtilskipun Evrópusambandsins um verndun vatns (vatnatilskipun 2000/60/EB) innleidd með nýjum lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála. Í kjölfarið fylgdu tvær reglugerðir, nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun og nr. 935/2011 um stjórn vatnamála. Markmið laganna er að vernda vatn og vistkerfi þess, hindra frekari rýrnun vatnsgæða og bæta ástand vatnavistkerfa til þess að vatn njóti heildstæðrar verndar. Jafnframt er lögunum ætlað að stuðla að sjálfbærri nýtingu vatns og langtímavernd vatnsauðlindarinnar. Samkvæmt lögunum nær vatn yfir straumvötn, stöðuvötn, árósa, strandsjó, grunnvatn og jökla og samkvæmt reglugerð nr. 535/2011 skal skipta öllu vatni, bæði yfirborðsvatni og grunnvatni í vatnshlot. Vinna við framfylgd laganna hófst á síðasta skipulagstímabili en hefur ekki verið framhaldið í samfellu.

Samkvæmt áhættuskoðun Almannafráttanna frá árinu 2011 hafa ekki verið kortlagðir staðir á Vestfjörðum þar sem *menkun er í jörðu* vegna fyrri starfsemi en víða eru þó gamlir sorphaugar.

Við skipulagsgerð skal *hljóðstig* vegna umferðar ökutækja, flugumferðar og atvinnustarfsemi vera undir skilgreindum mörkum sem tilgreind eru í viðauka reglugerðar nr. 724/2008 um hávaða.

Skv. reglugerð um hávaða og aðgerðaráætlanir nr. 1000/2005 skal sveitarstjórn gera hávaðakort fyrir þéttbýlissvæði en veghaldarar og rekstraraðilar flugvallanna fyrir stóra vegi og flugvelli. Sveitarstjórn ber ábyrgð á því að aðgerðaráætlun sé gerð til að draga úr áhrifum hávaða, þar sem það á við. Reglugerðin kveður einnig á um það að skipulagsáætlanir séu í samræmi við niðurstöður hávaðakortlagningar.

Hljóðvistargreining var framkvæmd fyrir Hlíð í Álftafirði árið 2013. Þar er miðað við að umferð um veginn sé byggð á umferð 2012 með framtíðarvexti samkvæmt spá Vegagerðar fyrir umferð árið 2032 eða 300 ökutækni á sólahring. Gert er ráð fyrir að 14% hennar séu þyngri bílar og umferðarhraðinn sé 90 km/klst, þar af 80 km/klst á þyngri bílum.

Krafa reglugerðar er að umferðarhávaði fari ekki yfir 45 dB í frístundabyggð. En þar segir „Mörk utan við húsvegg gilda fyrir utan opnanlega glugga. Viðmiðunarháð þar sem annað er ekki tiltekið er 2 m“. Á umferðarhávaðamatinu kemur

fram að hægt er að komast hjá því að grípa til mótvægisáðgerða vegna umferðarhávaða þar sem ástandið er undir kröfum reglugerðar.

Reynt hefur verið að meta líklega dreifingu hávaða frá fyrirhugaðri kalkþörungaverksmiðju innan við Langeyri. Matið byggir á mælingum frá verksmiðju á Bíldudal. Samkvæmt matinu er hávaði frá verksmiðjunni við íbúðarbyggð vel undir mörkum reglugerðar 724/2008 um hávaða.

Sérstaklega er fjallað um losun gróðurhúsalofttegunda og loftslagsbreytingar í kafla um Náttúruvá.

Samkvæmt skipulagsreglugerð er **Vatnsból (VB)** svæði fyrir vatnsöflun, það er brunnsvæði vatnsverndar. Vatnsvernd vatnsbóla eru vatnsverndarsvæði, þ.e. svæði sem heilbrigðisnefnd sveitarfélags hefur ákvarðað sem vatnsverndarsvæði umhverfis hvert vatnsból, annars vegar **Grannsvæði (VG)** og **Fjarsvæði (VF)** sbr. reglugerð um neysluvatn.

Sjá skipulagsupprátt

Mynd 6.1 Vatnsverndarsvæði í Súðavíkurreppi.

STEFNA – VATNSVERND, LOFTGÆÐI OG HLJÓÐGÆÐI

Markmið

- ✓ Allir íbúar sveitarfélagsins búi við heilnæmt andrúmsloft þar sem mengun verði undir ströngustu mörkum á Evrópska efnahagssvæðinu.
- ✓ Allir íbúar sveitarfélagsins eigi kost á nægu heilnæmu og ómenguðu vatni til neyslu og annarra nytja.
- ✓ Mengun í ferskvatni verði engin eða svo lítil að hún hafi ekki óæskileg áhrif á vistkerfi ferskvatns, fiskgengd eða útivistargildi.
- ✓ Tekið verði tillit til hljóðvistar í öllu skipulagi og viðmið um ýtrustu hávaðamörk verði virt.
- ✓ Notkun og losun efna og efnavöru ógni ekki heilsu manna og umhverfi.
- ✓ Losun skaðlegra efna í hafið frá skipum og landi, m.a. þrávirkra lífrænna efna, geislavirkra efna og þungmálma, hverfi með öllu.
- ✓ Súðavíkurreppur verði vettvangur rannsókna á umhverfisbreytingum á haf- og strandsvæðum.

Íbúar í Súðavíkurreppi skulu eiga kost á því að búa við hreint og heilnæmt umhverfi. Íbúar, atvinnulífið og sveitarfélagið skulu í sameiningu vinna að því að draga úr hnattrænum umhverfisvandamálum í samræmi við lög landsins og alþjóðlegar skuldbindingar. Auka þarf meðvitund almennings og atvinnulífs um afleiðingar mengunar og hvetja sömu aðila til að forðast slíka mengun.

Beina skal framkvæmdum og umferð frá vatnsverndarsvæðum í samvinnu við Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða og einnig skal tryggja að óæskileg mengun frá iðnaðarsvæðum berist ekki í jarðveg eða vatn. Vatnsverndarsvæði eru afmörkuð á skipulagsupprætti.

Á jörðinni Garðsstöðum skal taka jarðvegssýni og gera mengunarmælingar. Niðurstöðurnar verða grundvöllur fyrir útgáfu starfsleyfis og gerð deiliskipulags vegna reksturs bílapartasölu.

Sérstök áhersla er lögð á það að halda strandsvæðum og hafinu hreinu og ómenguðu. Fjallað er um losun gróðurhúsalofttegunda í kafla um Loftslagsbreytingar og sjávarrof.

Áhersla er lögð á það að framfylgja reglugerðum er varða hljóðvist, með gerð hávaðakorta sem nýtist við gerð skipulags.

Heimildir (uppsetning eftir):

[Aðalskipulag Súðavíkurbrepps 1999-2018 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020 - greinargerð](#)

Lög nr. 70/2012 um loftslagsmál: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2012070.html>

Lög nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2004033.html>

Lög nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2003055.html>

Lög nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/1998007.html>

Lög nr. 20/1972 um bann við losun hættulegra efna í sjó: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/1972020.html>

Lög nr. 61/2013, efnalög: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2013061.html>

Reglugerð nr. 796/1999 m.s.br., um varnir gegn mengun vatns: <https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/umhverfis--og-audlindaraduneyti/nr/4482>

Lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2011036.html>

Reglugerð nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun:

<https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/umhverfis--og-audlindaraduneyti/nr/17653>

Reglugerð nr. 935/2011 um stjórn vatnamála: <https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/umhverfisraduneyti/nr/18003>

<https://www.ust.is/einstaklingar/haf-og-vatn/stjorn-vatnamala/#Tab2>

Reglugerð nr. 785/1999 um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun:

<https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/umhverfis--og-audlindaraduneyti/nr/4372>

Reglugerð nr. 724/2008 um hávaða: <https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/umhverfisraduneyti/nr/8011>

Reglugerð nr. 1000/2005 um kortlagningu hávaða og aðgerðaráætlanir: <https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/umhverfisraduneyti/nr/7839>

Deiliskipulag fyrir Hlíð í Álftafirði:

7 Óbyggð svæði

Óbyggð svæði (ÓB) eru svæði þar sem ekki er gert ráð fyrir búsetu né atvinnustarfsemi, svo sem hálendi, heiðar og afréttir, að mestu án mannvirkja annarra en þeirra sem þjóna útivist, afréttarnotum, öryggismálum og fjarskiptum.

Stór hluti Súðavíkurhrepps liggur hátt eða í miklum bratta og stýrist landnotkun og mannvirkjagerð m.a. af því. Brattlendi og hálendi er að miklum hluta skilgreint sem óbyggð svæði. Ýmsar takmarkanir eru á landnotkun á óbyggðum svæðum, svo sem vegna náttúruvár, náttúruverndar, vatnsverndar og minjaverndar. Slík notkun er þá sýnd með strikum ofan á þeim lit sem táknar óbyggð svæði. Önnur tákn eru einnig sýnd á óbyggðum svæðum, svo sem vegir, gönguleiðir, veitur o.s.frv.

STEFNA – ÓBYGGÐ SVÆÐI

Markmið

- ✓ Gert er ráð fyrir nýtingu hlunninda á eyðijörðum utan landbúnaðarsvæða. Taka skal mið af hefð og sögu svæðisins.
- ✓ Nýting á óbyggðum svæðum skal vera í samræmi við önnur markmið er snúa að vernd náttúru og menningarminja og aðgengi að útivist.

Óbyggðu svæðin í aðalskipulaginu eru að mestu samfelld eins og sést á skipulagsuppdrættinum.

Þar er að finna óbrotið land og oft landsvæði sem eru auk þess vernduð sérstaklega sem náttúruverndarsvæði, þjóðminjaverndarsvæði, hverfisverndarsvæði eða vatnsverndarsvæði. Þessi svæði eru oft sérstök og þarf að gæta að varðveislu þeirra. Í markmiðum í kafla um lífríki og landslag er m.a. kveðið á um sjálfbæra nýtingu auðlinda, aðgengi að náttúru, verndun sérkenna, líffræðilegrar fjölbreytni og landslags. Hefðbundnar hlunnindanyttjar landeigenda og ábúenda geta m.a. falið í sér, allt eftir hefð og sögu hvers svæðis: beit, útivist, veiðar og skógrækt, en þó ekki nytjaskógrækt.

Samfélag

Meginmarkmið - Samfélag

- Tryggt skal að kostum og sérkennum Súðavíkur verði viðhaldið og samtímis þróað aðlaðandi, öruggt, snyrtilegt og líflegt búsetuumhverfi. Nýting svæðisins skal njóta góðs af umhverfinu og menningarsögulegum arfi, án þess að sérstöðu svæðisins verði raskað.
- Yfirbragð og ásýnd strandlengju og hafnar skal vera í takt við náttúrulegt og sögulegt umhverfi svæðisins.
- Menningar- og búsetuminjar verði verndaðar, m.a. fyrir skógrækt, ágangi búfjár, landbroti og öðrum framkvæmdum.
- Grunnur verði lagður að fjölbreyttri atvinnustarfsemi, m.a. með því að:
 - Tryggja að grunngerð og þjónusta innan svæðisins verði samkeppnishæf við önnur sveitarfélög á landinu
 - Hlúa að þeirri atvinnustarfsemi sem er til staðar
 - Stuðla að auknum tækifærum til nýsköpunar og virkja frumkvöðlakraftinn á svæðinu
- Sjálfbær þróun og vistkerfisnálgun verði höfð að leiðarljósi við atvinnuþróun

8 Byggð

Landnotkunarflokkar fyrir byggð eru:

- Minjavernd (MV)
- Íbúðarbyggð (ÍB)
- Miðsvæði (M)
- Frístundabyggð (F)
- Hverfisvernd (HV)
- Afþreyingar- og ferðamannasvæði (AF)

STEFNA - BYGGÐ

Markmið

- ✓ Leitast skal við að varðveita gömul hús sem hafa á einhvern hátt verndargildi. Einnig skal vernda aðrar menningar- og búsetuminjar, m.a. fyrir skógrækt, ágangi búfjár, landbroti og öðrum framkvæmdum.
- ✓ Yfirbragð og ásýnd strandlengju og hafnar skal vera í takt við náttúrulegt og sögulegt umhverfi svæðisins.
- ✓ Þróa skal aðlaðandi, öruggt, snyrtilegt og líflegt búsetuumhverfi í hreppnum og hlúð að falletgri og vistlegri bæjarmynd við uppbyggingu Súðavíkur.
- ✓ Mikilvægt er að varðveita tengslin milli gömlu og nýju byggðarinnar til að styrkja heildarímynd bæjarins. Sérstaklega skal huga að ásýnd byggðarinnar við Aðalgötu, þjónustukjarna og frístundabyggðar í gömlu byggðinni.
- ✓ Tryggt skal að kostum og sérkennum Súðavíkur verði viðhaldið samtímis og þróaður verði áhugaverður og eftirsóknarverður bær til framtíðar.
- ✓ Íbúðarsvæði verði í góðum tengslum við náttúru svæðisins og í takt við sögulegt umhverfi, njóti góðs af því umhverfi og gæðum sem þegar eru til staðar án þess að raska sérstöðunni, þ.e. menningarsögulegum arfi og náttúru.
- ✓ Í Ísafjarðardjúpi er gert ráð fyrir uppbyggingu frístundahúsa, uppbyggingu ferðapjónustu og landbúnaðar en einnig svigrúmi fyrir minni háttar iðnaðarstarfsemi sem raskar ekki verðmætri náttúru eða menningarsögulegum minjum.
- ✓ Hefðbundin hlunnindanýting verði tryggð á eyðijörðum.

8.1 Samfélag og þróun byggðar

Þéttbýli Súðavíkur byggðist upp, eins og mörg önnur sjávarþorp, vegna nálægðar við sjóinn og gjöful fiskimið. Sveitarfélagið er strjálbýlt og byggð í dreifbýli hefur mótast af landslagi og landgæðum svæðisins. Súðavík gekk í gegnum algera endurnýjun vegna mannskæðra snjóflóða árið 1995. Í kjölfar þeirra var nýtt þorp byggt upp litlu innar en gamla þorpið hefur verið notað í ferðapjónustu og undir frístundabyggð.

Sjávarútvegur á norðanverðum Vestfjörðum hefur dregist saman undanfarin ár en hann hefur verið burðarás í atvinnulífi svæðisins. Aðrar greinar hafa sótt í sig veðrið, svo sem ferðapjónusta en auk þess er nú horft til fiskeldis og nýrrar kalkþörungaverksmiðju á Langeyri.

Íbúum í dreifbýli hefur fækkað nokkuð og þjónusta þar breyst samhliða því. Breytingarnar hafa m.a. falist í samdrætti í landbúnaði og aukinni ásókn í uppbyggingu sumarhúsa, skógrækt, útivist og ferðapjónustu. Fjöldi bæja hefur farið í eyði síðustu áratugina. Minni breytingar hafa orðið á fólksfjölda í þéttbýlinu en þó hefur fólki einnig fækkað þar.

Sveitarfélög á Vestfjörðum hafa undanfarin ár lagt mikla áherslu á að efla innviði og gera svæðið samkeppnishæft við aðra landshluta. Talsverður árangur hefur orðið með bættu raforkuöryggi, lagningu ljósleiðara og bættu vegakerfi en

enn eru þó stór viðfangsefni framundan. Bjartsýni ríkir nú á norðan- og sunnanverðum Vestfjörðum og eru merki um að sveitarfélög séu nú að snúa vörn í sókn.

8.1.1 Saga byggðar

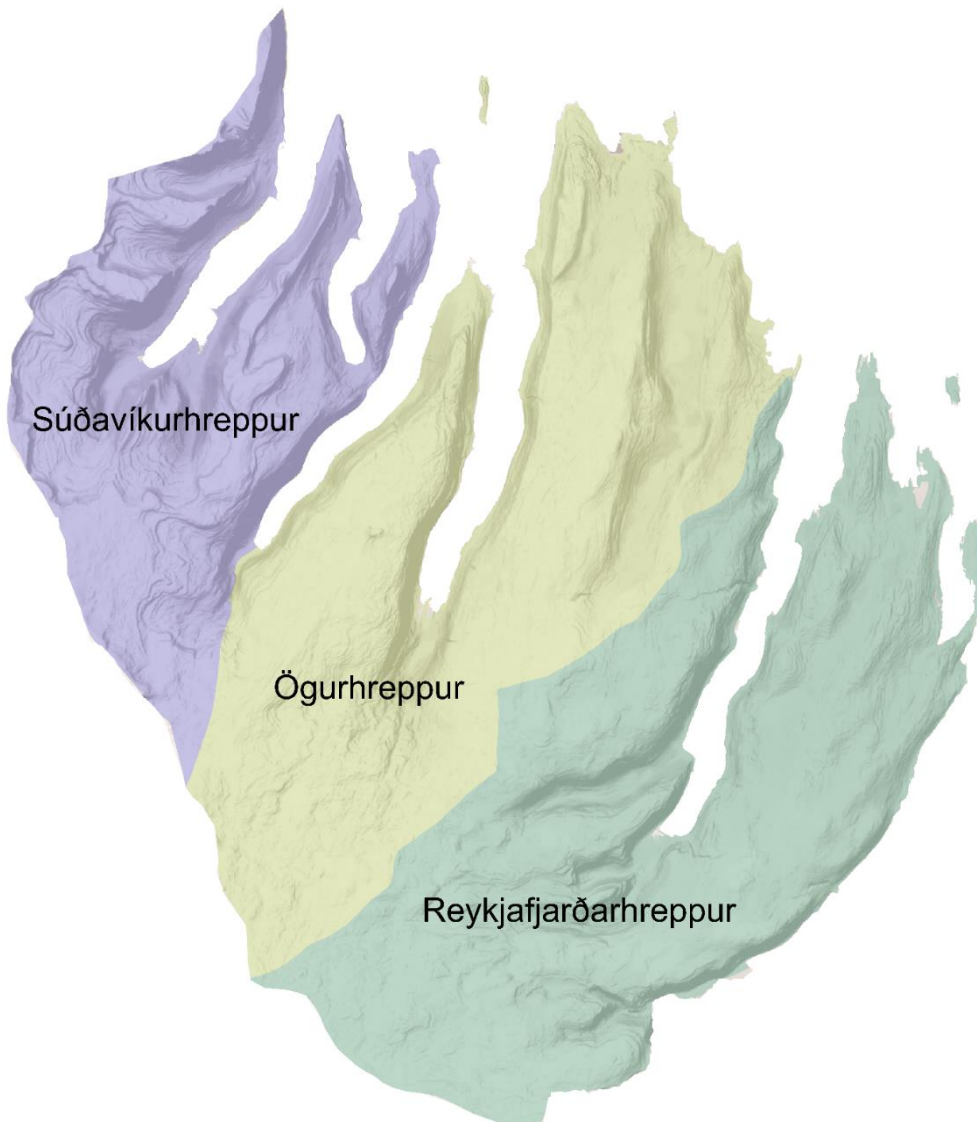
Saga byggðar við Djúp nær allt aftur til um 900 en þá nam Snæbjörn sonur Eyvindar Austmanns, bróðir Helga Magra land á milli Langadalsár og Mjóafjarðar og bjó í Vatnsfirði. Gunnsteinn og Halldór synir Gunnbjarnar Úlfssonar kráku námu Skötufjörð, Laugardal, Ögurvík og að Mjóafirði. Eyvindur kné og kona hans Þuríður rúmgylda námu Álftafjörð og Seyðisfjörð og bjuggu þar.

Ísafjarðardjúp á sér mikla og merka atvinnusögu sem nær langt aftur á þjóðveldisöld. Heimildir herma að helsta miðstöð Hansamanna á Vestfjörðum hafi verið á Langeyri við Álftafjörð á 15. og 16. öld. Einnig er sagt frá því að upphaf stóriðju Íslendinga hafi verið í Reykjanesi við Ísafjarðardjúp en um 1780 hófst þar saltvinnsla í stórum stíl með því að þurrka sjó með hverahita. Þegar mest var um að vera voru unnin um 280 tonn á ári með þessum hætti í saltverksmiðjunni í Reykjanesi.

Um 1700 er Súðavík fyrst getið í heimildum sem þingstaðar. Súðavík var jafnframt þriggja hreppa þingstaður og hafa íbúar Skutulsfjarðar, Súðavíkur- og Ögurhrepps væntanlega sótt þinghald þangað. Talið er að Súðavíkurhreppur hafi verið stærri fyrr á öldum og jafnvel náð yfir Skutulfjarðarhrepp auk meginhluta núverandi Súðavíkurhrepps. Hinn forni hreppur hafi síðan skipst en þingstaður haldist óbreyttur e. t. v. vegna þess að þar hafi verið mannvirkir fyrir þinghald. Síðar í landshöfðingjabræfi árið 1882 var heimilað að flytja þingstað hreppsins frá Súðavík að Tröð þar sem tryggt húsnæði var til þinghalds. Á Svarthamri í Álftafirði ólst upp Jón Indíafari sem fyrstur Íslendinga skráði ferðasögu sína, reisubók Jóns Indíafara.

Útgerð var mikil við Ísafjarðardjúp og sjósókn frá næstum hverjum bæ, enda Djúpið oft nefnt “Gullkistan”. Mikil saga útgerðar er tengd Ögurnesi og Fofafæti en þar voru verstöðvar og afurðir unnar í landi. Norskir hvalfangarar námu land við Djúp, og reistu verksmiðjur í Seyðisfirði á Uppsalaeyri og í Álftafirði á Langeyri, Dvergasteinseyri og Hattareyri. Árið 1898 voru unnir um 120 hvalir við Álftafjörð eða sem nemur því að einn hvalur hafi verið unninn þriðja hvern dag árið um kring. Segja má að hvalveiðar við Djúp um aldarmótin hafi verið stóriðja þess tíma. Árið 1913 hófu Súðvíkingar fyrstir Íslendinga hrefnuveiðar en upphafsmaður þeirra veiða var Þorlákur Hinrik Guðmundsson, kallaður Hrefnuláki. Árið 1933 hóf Þjóðverjinn Ernst Fresinius fyrstur manna ræktun matjurta með aðstoð jarðhita í Reykjanesi. Hann var þannig frumkvöðull á þessu sviði og bauð íbúum við Djúp afurðir sínar.

Fram til 1994 náði Súðavíkurhreppur frá Götu yst í Súðavíkurhlíð um Álftarfjörð allan, Seyðisfjörð og Hestfjörð vestan- og innanverðan út að landi Hvítaness í Ögursveit. Þann 1. janúar 1995 voru Ögurhreppur og Reykjafjarðarhreppur sameinaðir Súðavíkurhreiði og nær Súðavíkurhreppur nú eins og fram hefur komið að Ísafjarðará í suðri (mynd z.z.). Hafnarskilyrði eru góð á Langeyri. Þar er höfn frá náttúrunnar hendi. Í Súðavík voru hins vegar lengi vel eingöngu skilyrði fyrir árabáta. Einhverjar hafnarbætur voru þar gerðar árið 1920 en um 1950 var byggð bryggja í Súðavík, en hafnargarðurinn upp úr 1970. Skiptar skoðanir voru um það hvort byggð ætti að þróast í Súðavík eða við Langeyri þar sem allar aðstæður eru mun betri til hafnargerðar.

Mynd 8.1 Skipting Súðavíkurhrepps fyrir 1. janúar 1995 (LMÍ).

Árið 1942 voru byggð íshús bæði í Súðavík og á Langeyri. Læknissetur var um árabíl í Súðavík og Ögri, símstöð var opnuð árið 1946 og sjálfvirkur sími var tekinn í notkun árið 1969. Póstafgreiðsla hófst árið 1945 en bréfhirðing hafði verið þar frá árinu 1898.

Öll áðurnefnd byggð átti kirkjusókn að hinum forna kirkjustað Eyri við Seyðisfjörð. Kirkja var flutt til Súðavíkur árið 1962. Kirkjan stóð áður á Hesteyri í Jökulfjörðum en var tekin niður og endurbyggð í Súðavík.

Eins og fram kemur hér að ofan hófst þéttbýlismyndun í Súðavík skömmu fyrir aldamótin 1900. Elstu tölur um fólksfjölda eru frá árinu 1890. Þá voru íbúar í Súðavík að Eyrardal meðtöldum um 100. Fólksfækkun verður áratuginn þar á eftir en árið 1920 voru íbúar í Súðavíkurhreppi orðnir 221 og fjölgaði hægt fram til ársins 1950 en þá voru þeir 231. Áratuginn þar á eftir varð nokkur fækkun og árið 1960 voru íbúar Súðavíkurhrepps 184. Síðan tekur við tímabil þar sem íbúaaukningin er nokkuð jöfn en þó með nokkrum undantekningum. Íbúafjöldinn í Súðavíkurhreppi var árið 1982 408 manns en hefur fækkað talsvert síðan þá, eins og fjallað er um í næsta kafla.

Mannfjöldi í Súðavík hefur í gegnum tíðina sveiflast í takt við aðgengi að sjávarauðlindum og sjósókn. Á kreppuárunum 1930-40 seldu Súðvíkingar báta sína og var um tíma aðeins einn bátur gerður út þaðan. Síðar stofnaði kaupfélagið á Ísafirði hlutafélagið Andvara sem gerði út þrjá báta frá Langeyri. Til skamms tíma var rekin öflug rækjuverksmiðja í Súðavík, ein sú fullkomnasta á Íslandi, og vann hún úr um 5.000 tonnum af rækju ár hvert.

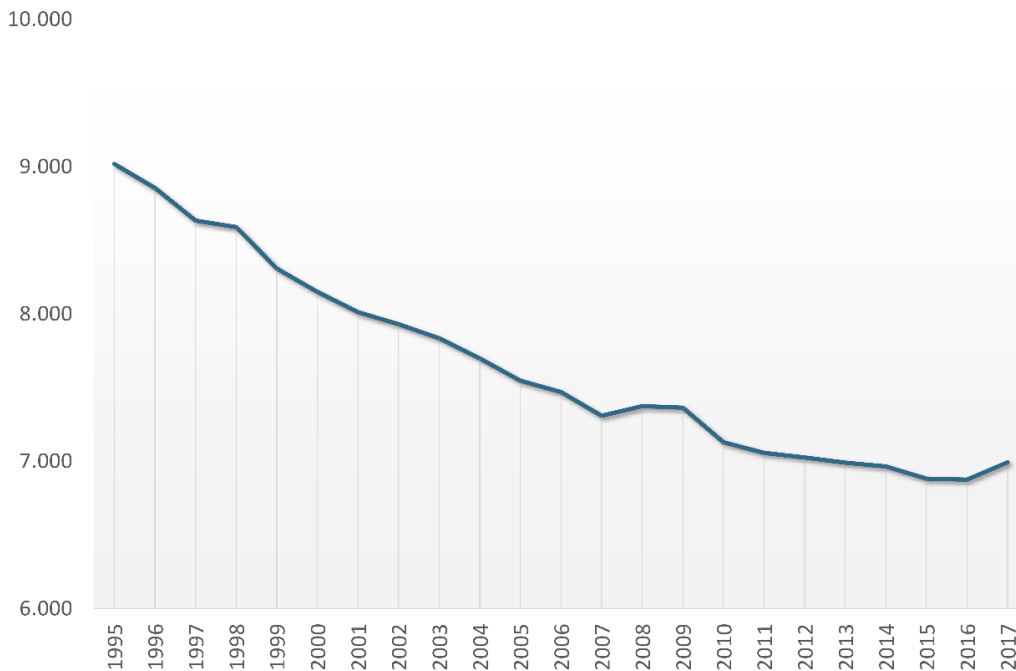
Nánar er fjallað um fjölda bæja í dreifbýli sem farið hafa í eyði síðustu áratuginum í kafla um eignarhald í dreifbýli.

8.1.2 Íbúafjöldi

Íbúum á Vestfjörðum hefur fækkað um langt skeið. Ákveðinn viðsnúningur varð á áttunda áratugnum og fram undir miðjan níunda áratuginn, en síðan þá hefur íbúum fækkað á hverju ári. Heildaríbúafjöldi á Vestfjörðum 1. desember 1980 var 10.479 íbúar og bjuggu þar af um 81,7% í þéttbýli en 18,3% í dreifbýli. Þann 1. desember 2016 voru íbúar orðnir 6.875 talsins. (Mynd 8.2 og Tafla 12.1). Fækkun er í öllum aldurshópum frá 0-50 ára en fjölgun í þeim eldri. Árið 2017 hafði hlutfall mannfjölda í þéttbýli og dreifbýli á Vestfjörðum breyst en þá voru 6.870 íbúar þann 1. janúar, þar af 89,8% í þéttbýli en 10,2% í dreifbýli sem sýnir talsverða fækkun í dreifbýlinu.

Sé litið lengra aftur í tímann kemur í ljós að Vestfirðingar voru tæp 15% af mannfjölda landsins árið 1915 en árið 2015 var þetta hlutfall komið niður í 2%. Straumur fólks á 20. öldinni og fyrstu árum þeirrar 21. hefur sýnilega legið frá landsbyggðinni og á suðvesturhornið.

Samkvæmt skýrslu sem tekin var saman árið 2016 fyrir *Sviðsmyndir um búsetuþróun á Íslandi til ársins 2030* kemur í ljós að á Vestfjörðum er hlutfallslega mesta fækkunin miðað við aukinn íbúafjölda á landinu öllu eða um 35% en næst á eftir kemur Norðurland vestra með um 30%. Á móti er aukning í öllum öðrum landshlutum og á landsvísu fjölgaði íbúum um 19%.

Mynd 8.2 Íbúafjöldi á Vestfjörðum 1. desember á tímabilinu 1995-2017 (Hagstofa Íslands, 2018)

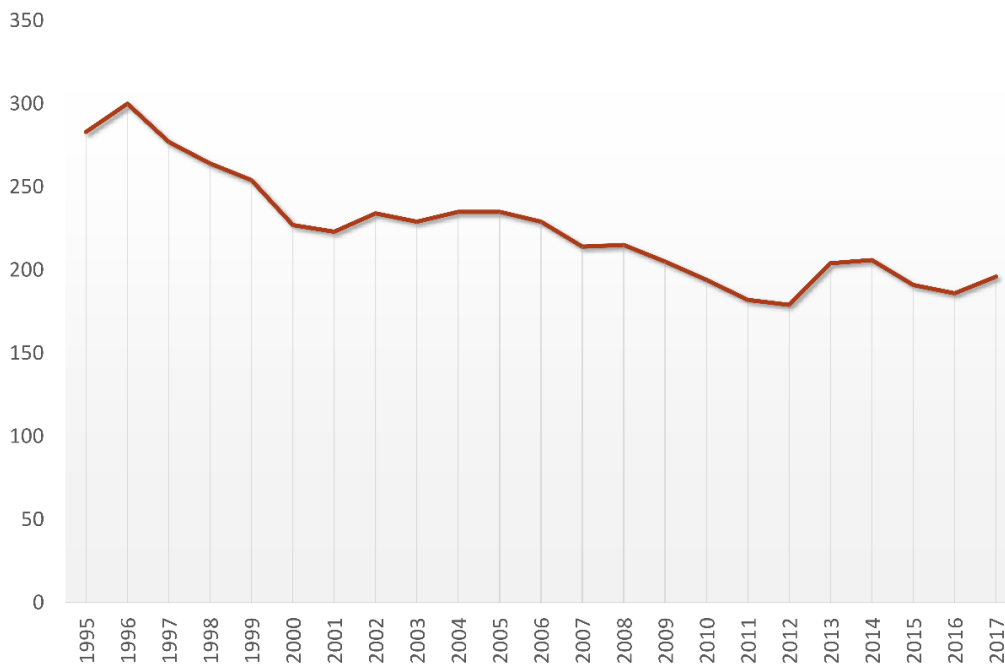
Tafla 8.1 Hlutfallsleg breyting á mannfjölda í þéttbýli og dreifbýli á Vestfjörðum 1. janúar 2006 og 2017 (Hagstofa Íslands, 2018)

	Íbúafjöldi 2006	Íbúafjöldi 2017	Breyting (%)
Þéttbýli á Vestfjörðum	6.774	6.170	-9,8%
Dreifbýli á Vestfjörðum	777	700	-11%
Súðavík	207	150	-38%

Þann 1. janúar 1995 voru Súðavíkurreppur, Ögurhreppur og Reykjarfjarðarhreppur sameinaðir undir merkjum Súðavíkurrepps. Þann 1. desember sama ár voru íbúar hreppsins 283 og 20 árum síðar eða þann fyrsta desember 2017, voru íbúarnir 196. Fækkunin á þessu tímabili er því talsverð, eða ríflega 30%.

Á sama tíma fjölgaði íbúum á landinu öllu um 30%. Mesta fólksfækkunin í Súðavíkurhreppi varð á árunum 1996-2001, eða tæp 26% á 6 árum. Telja má víst að snjóflóðin í Súðavík í janúar árið 1995 hafi átt þátt í hinni miklu fólksfækkun til ársins 2001. Frá árunum 2001-2012 var fækkunin stöðug þó inná milli hafi einhver fjölgun átt sér stað á milli ára. Íbúum fjölgaði lítillega á árunum 2013-2014 en fækkaði síðan aftur árin á eftir. Í Súðavíkurhreppi fækkaði íbúum í dreifbýli einnig frá 1991 til 2011 þó einhver aukning hafi orðið síðustu ár (Mynd 8.3). Þó nýjustu tölur fyrir 2017 sýni lítilsháttar fjölgun í hreppnum verður að hafa í huga að sveitarfélagið er fámennt og hver einstaklingur hefur mikið hlutfallslegt vægi.

Ýmsar skýringar hafa verið settar fram til að skýra mannfjöldabróun á Vestfjörðum, þ.m.t. í Súðavíkurhreppi. M.a. hefur verið bent á breytingar í undirstöðuatvinnugreinum, þ.e. sjávarútvegi og landbúnaði í þessu samhengi. Ýmis sóknarfæri eru í atvinnulífi í hreppnum eins og fjallað er um í kafla um atvinnu. M.a. er gert ráð fyrir allt að 30 nýjum störfum vegna kalkþörungaverksmiðju í Súðavík og til viðbótar 12 óbeinum störfum. Jarðgöng á milli Súðavíkur og Ísafjarðar munu einnig hafa áhrif á þróun þorpsins. Með tilkomu þeirra verður auðveldara en nú er fyrir Súðavíkunga að sækja vinnu til Ísafjarðar og öfugt. Aðalskipulagið rúmar þessa fólksfjölgun og reyndar enn meiri, enda er mikilvægt að eiga til frátekin góð íbúðarsvæði þar sem landrými í sveitarfélaginu er fremur takmarkað.

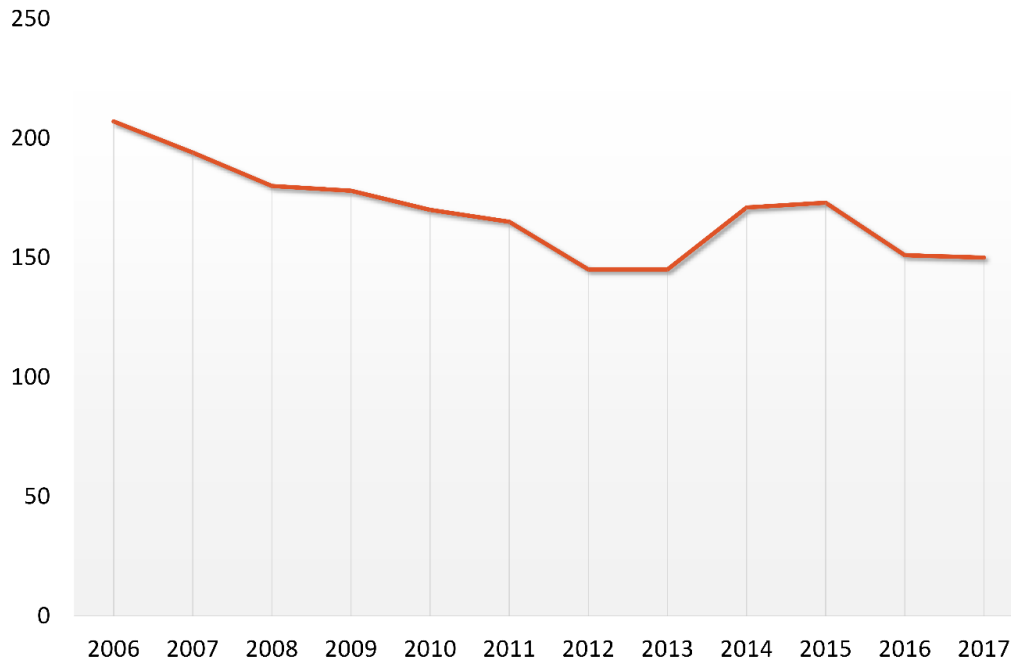

Mynd 8.3 Íbúafjöldi í Súðavíkurhreppi 1. desember á tímabilinu 1995-2017 (Hagstofa Íslands, 2018)

Tafla 8.2 Dreifing íbúafjölda í þéttbýli og dreifbýli Súðavíkurhrepps.

Ár	Íbúar alls	Byggðakjarni		Önnur byggð	
		Fjöldi	%	Fjöldi	%
2017	186	150	80,6	36	19,4
2011	192	165	85,9	27	14,1
1998	271	220	81,2	51	18,8
1991	304	228	75,0	76	25

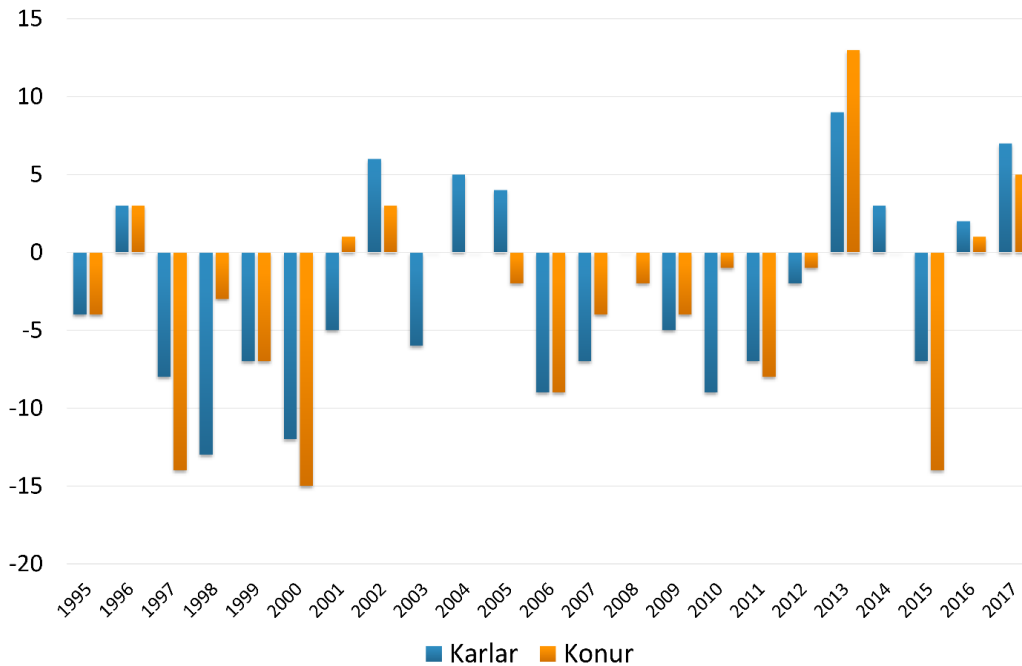
Í þéttbýliskjarna sveitarfélagsins, Súðavík, þar sem fólksfækkun hefur verið hvað mest áberandi undanfarinn áratug (Mynd 8.4 og Tafla 12.1) var byggðin færð á nýtt íbúðasvæði í landi Eyrardals í kjölfar snjóflóðanna árið 1995. Á árunum 1995-1998 var 61 íbúð byggð þar og keypti Súðavíkurhreppur upp 54 hús og íbúðir í gamla þorpinu með stuðningi ofanflóðasjóðs.

Mynd 8.4 Íbúafjöldi í þéttbýli Súðavíkur 1. janúar á tímabilinu 2006-2017 (Hagstofa Íslands, 2018)

Fjöldi þeirra sem flytja árlega til og frá Súðavíkurhreppi hefur verið mjög mismunandi á síðustu áratugum. Nokkuð algengt er að 20-30 manns flytjist á hverju ári til og frá Súðavík eða um 10- 12% íbúanna.

Þróun íbúafjölda er háð búferlaflutningum og náttúrulegri fjölgun, þ.e. fjölda fæddra umfram dána. Búferlaflutningar hafa jafnan verið neikvæðir síðustu 20 ár, þ.e. fleiri flytja frá sveitarfélaginu en í það, eins og sjá má á Mynd 8.5. Jákvæðastir voru flutningarnir á tímabilinu 2002-2005 og 2013-2014. Síðustu 10 ár hefur flutningsjöfnuður karla og kvenna verið svipaður í sveitarfélaginu. Náttúruleg fjölgun á tímabilinu hefur hins vegar verið jákvæð, þ.e. fæðingar hafa verið fleiri en dauðsföll og hefur það unnið á móti fólksfækkuninni.

Mynd 8.5 Búferlaflutningar, þ.e. aðfluttir umfram brottflutta, innan skipulagssvæðisins á tímabilinu 1986-2017 (Hagstofa Íslands, 2018)

8.1.3 Samsetning íbúafjölda

Á næstu myndum eru upplýsingar um aldur, kyn, þjóðerni og fjölskyldugerð. Skv. súluriti sem sýnir aldursdreifingu íbúa Súðavíkurrepps í samanburði við aldursdreifingu landsins alls (Mynd 8.6), er hlutfall yngstu barna 0-9 ára lægra í Súðavíkurreppi en á landsvísu. Það sama má segja um aldursbilið 25-44 ára. Í hreppnum er hlutfallið hins vegar heldur hærra fyrir aldurinn 45-74 ára og áberandi hvað aldurshópurinn 55-59 er hlutfallslega stór. Hlutfall karla og kvenna er nokkuð líkt því sem það er á landsvísu, þar sem konur eru um 47% en karlar um 53% af mannfjölda.

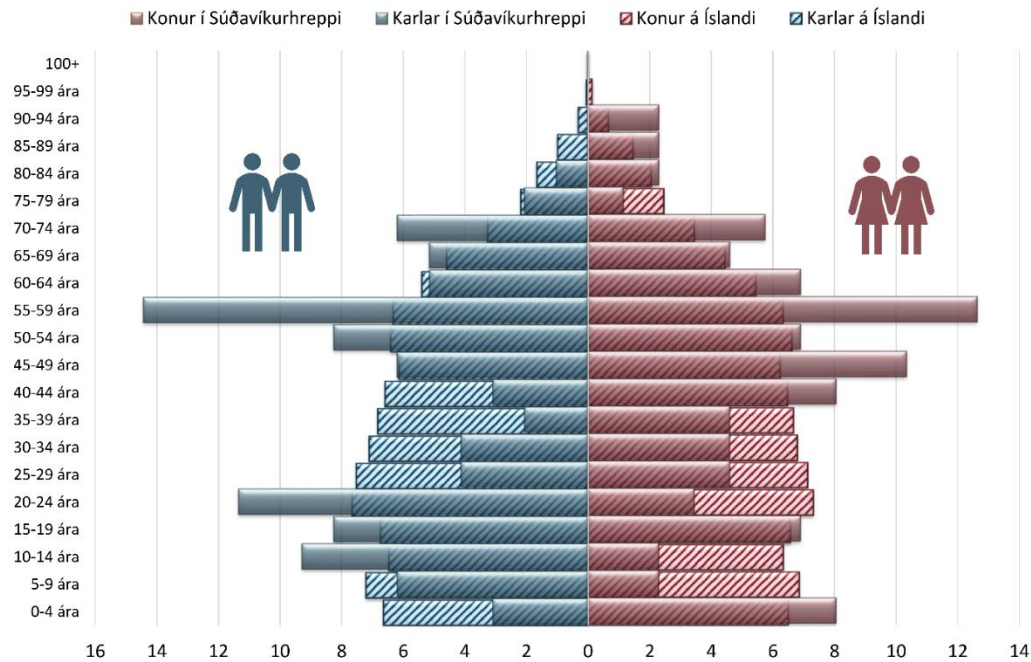
Markmið jafnréttis laga nr. 10/2008 er að koma á og viðhalda jafnrétti og jöfnum tækifærum kvenna og karla og jafna þannig stöðu kynjanna á öllum sviðum samfélagsins. Allir einstaklingar skulu eiga jafna möguleika á að njóta eigin atorku og þroska hæfileika sína óháð kyni. Þar segir enn fremur að gæta skuli kynjasambættingar við alla stefnumótun og áætlanagerð sem gerð er á vegum ráðuneyta og opinberra stofnana er starfa á málefnasviði þeirra.

Mikill brottflutningur kvenna úr landsbyggðunum er sérstakt áhyggjuefni og bendir mikill brottflutningur ungra kvenna til félags- og efnahagslegs mismunar og ógnar heildarmynd svæðisbundinnar samkenndar og jafnvægi í byggðapróun. Augljóslega veikjast samfélögin alvarlega þegar ekki eru konur til að fæða börn til að viðhalda samfélaginu. Árið 2015 voru konur færri en karlar í öllum landshlutum nema á höfuðborgarsvæðinu en í byrjun árs 2017 voru þær orðnar heldur færri þar líka. Færri konur en karlar á svæðum fjarri stórum þéttbýlisstöðum, borgum, er ekki séríslenskar aðstæður því sú þróun er víða á Vesturlöndum. Í Noregi hefur t.d. verið gripið til ýmissa aðgerða til þess að reyna að laða konur til búsetu í hinum dreifðu byggðum og jafna kynjahallann. Jafnrétti kynjanna er mikilvægt til þess að sporna gegn neikvæðri byggðapróun.

Atvinnuástand á svæðum, möguleiki til náms, aðgengi að grunnþjónustu og sambætting atvinnu- og fjölskyldulífs eru mikilvægir mælikvarðar til að tryggja jöfn tækifæri bæði svæðisbundið og milli kynjanna. Atvinnuþátttaka kvenna hér á landi er um 78% og konur eru um 47% vinnuafslins.

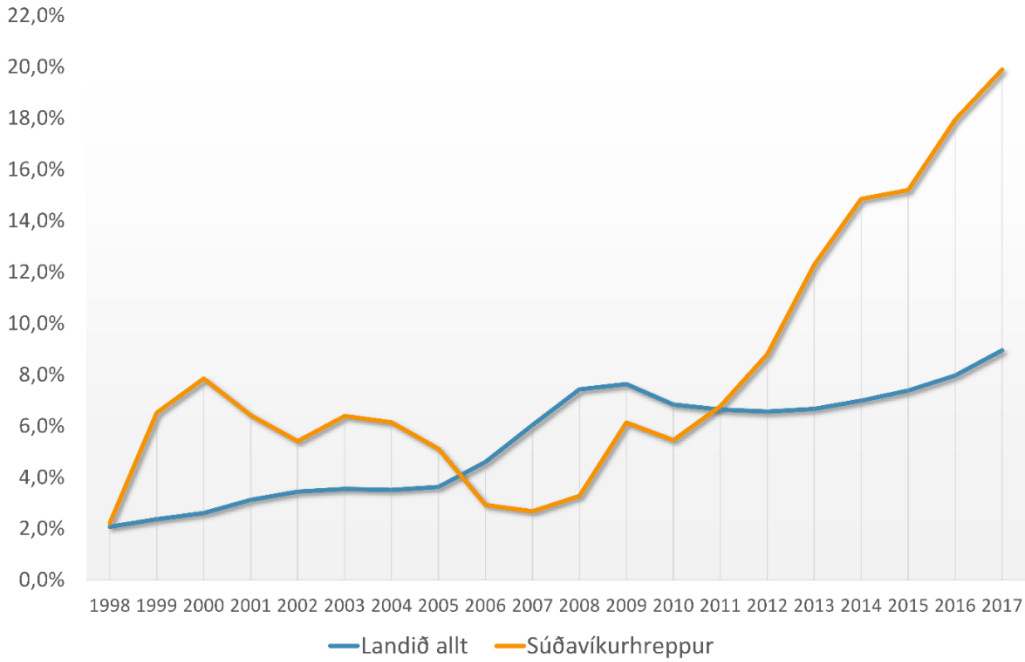
Í rannsókn frá árinu 2005, bentu Kjartan Ólafsson og Ingólfur V. Gíslason á það að á Íslandi hafi ekki verið rannsakað sérstaklega hvað þurfi til að konur kjósi sér búsetu á landsbyggðinni og byggðaaðgerðir hafi ekki miðað sérstaklega að því að laða konur til búsetu þar.

Ráðast verður í aðgerðir sem gera ungu fólki kleift að snúa aftur að námi loknu. Aukin háskólamenntun kvenna kallar á fleiri störf fyrir háskólamenntaðar konur í landsbyggðunum eigi þær að geta sest þar að. Atvinna fyrir bæði kynin, gott umhverfi til að ala upp börn, þar með talin dagvistun og skólar ásamt nægu húsnæðisframboði, eru mikilvægir þættir til þess að fá ungar konur til að snúa heim eftir nám. Mikilvægt er að grunnþjónusta sé góð og opinber þjónusta er bæði nauðsynleg vegna framboðs á störfum og líka nátengd ímynd sveitarfélagsins. (*Byggðastofnun. 2017. Stöðugreining 2017. Byggðapróun á Íslandi.*)

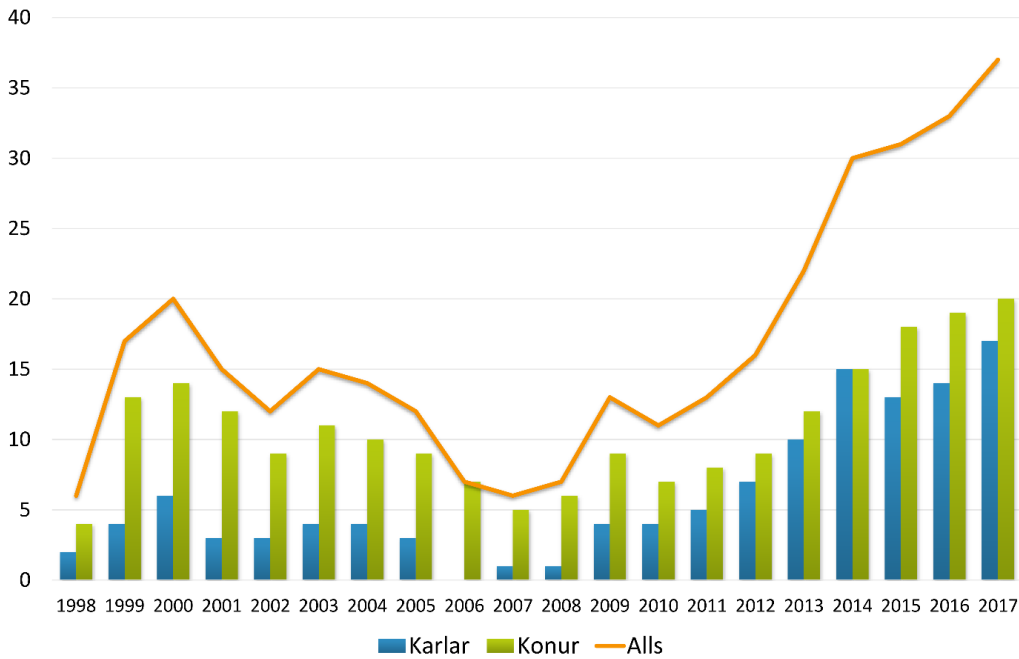

Mynd 8.6 Hlutfallsleg aldursdreifing og samsetning íbúafjölda í Súðavíkurhreppi og á Íslandi 1. janúar 2016 (Hagstofa Íslands, 2016)

Hlutfall erlendra ríkisborgara í Súðavíkurhreppi er um 20%, eins og sjá má á Mynd 8.7, sem er töluvert meira en landsmeðaltalið sem er um 9%. Árið 1998 var hlutfallið svipað í hreppnum og á landsvísu eða um 2% en Mynd 8.7 sýnir að hlutfallið er yfirleitt hærra í Súðavíkurhreppi en á landinu öllu fyrir utan 6 ára tímabil frá 2006-2010. Talsverð fjölgun hefur verið meðal erlendra ríkisborgara í Súðavíkurhreppi frá því árið 2007 þegar hlutfallið var tæp 3% og samanborið við landið allt er fjölgunin mun hægari á landsvísu.

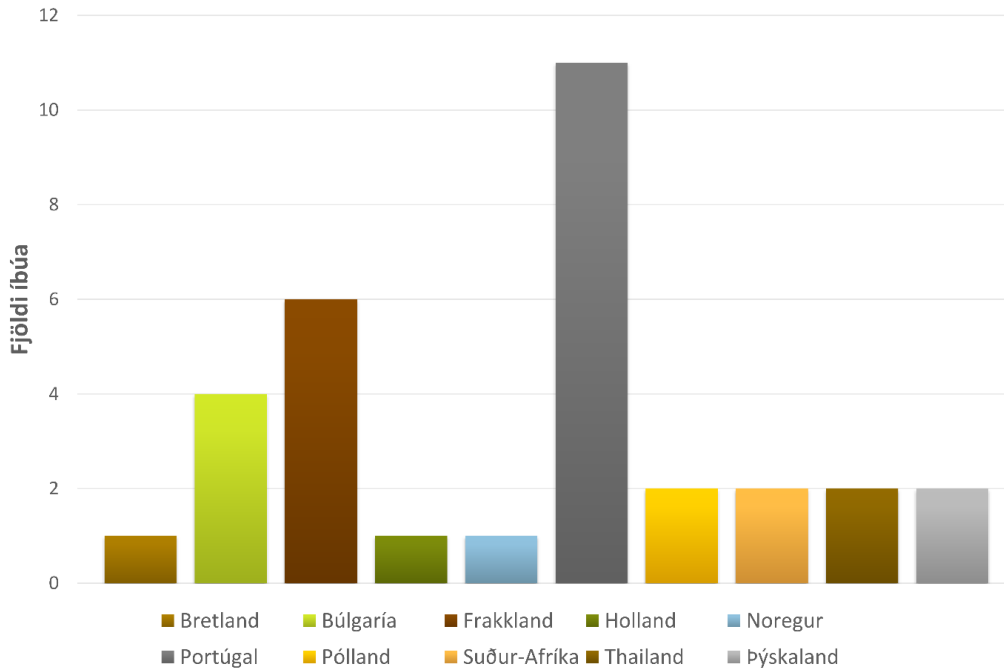

Mynd 8.7 Hlutfall erlendra ríkisborgara á landsvísu samanborið við Súðavíkurhrepp á tímabilinu 1998-2017 (Hagstofa Íslands, 2018)

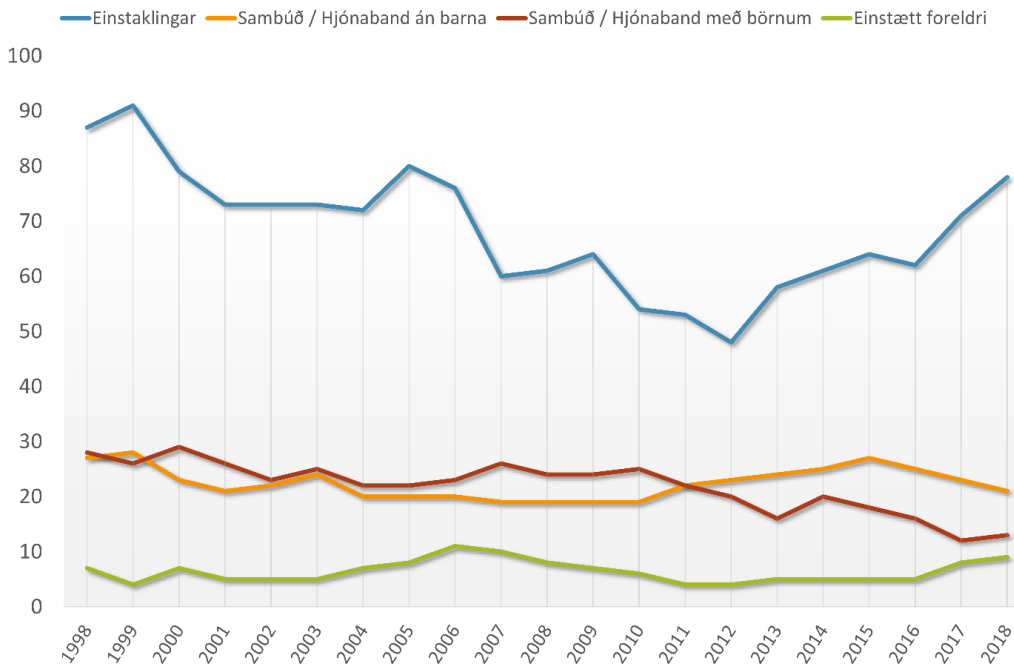
Mynd 8.8 Fjöldi erlendra ríkisborgara í Súðavíkurhreppi á tímabilinu 1998-2017 (Hagstofa Íslands, 2018)

Af Mynd 8.8 má ráða að kynjahlutfall erlendra ríkisborgara í Súðavíkurhreppi hafi jafnast síðustu ár og munar þar mest um fjölda erlendra karla sem nú er orðinn nokkuð til jafns við fjölda kvenna. Mynd 8.9 sýnir að fjölmennasti hópurinn með erlent ríkisfang í Súðavíkurhreppi kemur frá Portúgal og næst fjölmennustu hóparnir eru frá Frakklandi og Búlgaríu. Þá eru einnig einstaklingar frá Bretlandi, Hollandi, Noregi, Póllandi, Suður-Afríku, Taílandi, og Þýskalandi. Þessir einstaklingar vinna m.a. við fiskvinnslu, ferðaþjónustu, í grunnskólanum, í heilbrigðisgeiranum og almenn skrifstofustörf.

Mynd 8.9 Fjöldi erlendra íbúa í Súðavíkurreppi árið 2017 eftir ríkisfangi (Súðavíkurreppur, 2017)

Litlar breytingar hafa orðið á fjölskyldugerð í sveitarfélaginu síðustu 18 ár eins og Mynd 8.10 sýnir, en þó hefur þeim fjölgað sem búa einir og telja nú um 65% af íbúum og 72% ef einstæðir foreldrar eru taldir með. Fólki í sambúð eða hjónabandi og með börn hefur fækkað heldur en fjöldi barnlausra í sambúð eða hjónabandi hefur haldist nokkuð jafn síðustu ár. Myndin sýnir að hlutfall einstæðra foreldra er frekar lágt eða um 7% og hefur lítil sveifla verið á þeim á tímabilinu. Hafa verður í huga fólksfækkun síðustu 10 ára í sveitarfélaginu við túlkun þessara gagna.

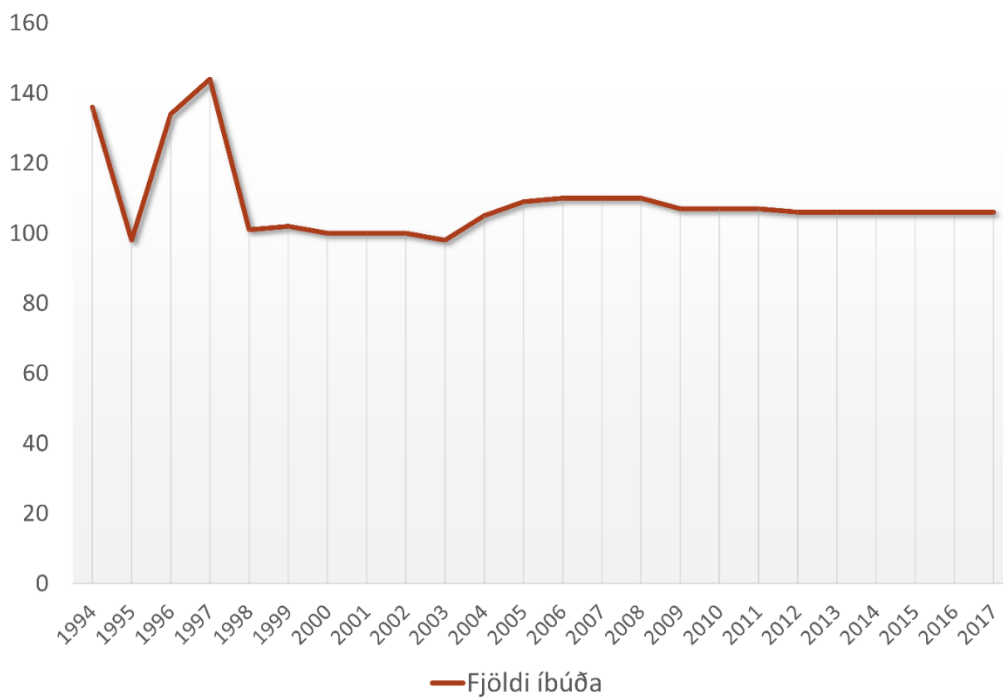

Mynd 8.10 Fjölskyldumynstur íbúa í Súðavíkurreppi á tímabilinu 1998-2016 (Hagstofa Íslands, 2016)

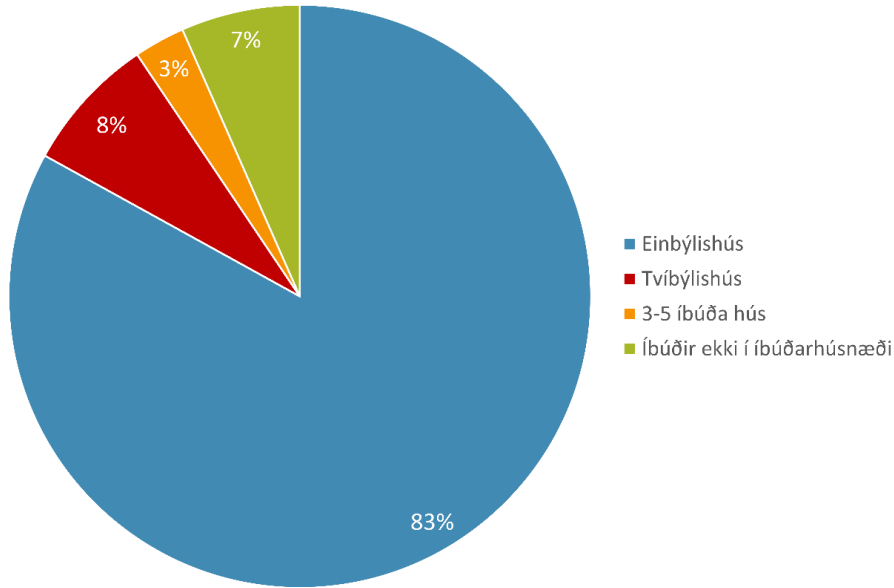
8.2 Íbúðarsvæði

Samkvæmt skipulagsreglugerð er **Íbúðarbyggð (ÍB)** svæði fyrir íbúðarhúsnæði og nærþjónustu sem því tengist, auk minniháttar atvinnustarfsemi sem samrýmist búsetu eftir því sem nánar er kveðið á um í stefnu skipulagsins.

Fjöldi íbúða í Súðavíkurhreppi árið 2017 var 106. Fjöldinn hefur verið nokkuð stöðugur frá árinu 2004 en mikil sveifla varð í nýbyggingum á tímabilinu 1994-1998 eftir snjóflóðin mannskæðu í ársbyrjun 1995 þegar tekin var ákvörðun um að flytja þéttbýlið suður fyrir Eyrardalsá (Mynd 8.11). Nánast ekkert hefur verið byggt af íbúðarhúsum síðastliðin tíu ár. Af 106 íbúðum í sveitarfélaginu eru 88 íbúðir í einbýli, 11 í sambýli og 7 íbúðir í annars konar húsnæði (Mynd 8.12).

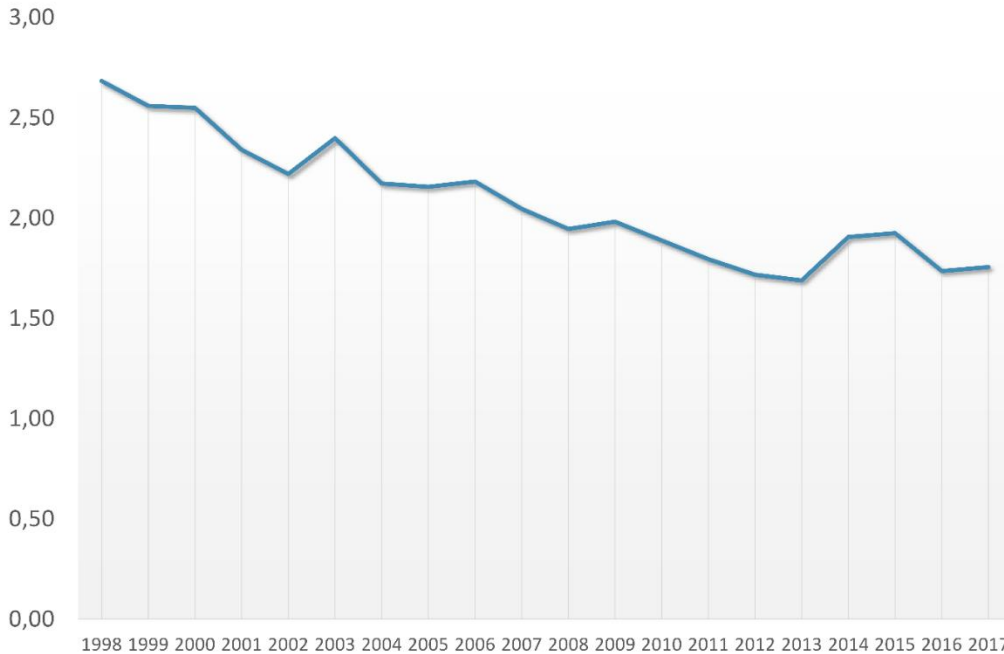

Mynd 8.11 Fjöldi íbúða í Súðavíkurhreppi 1994-2017. (Þjóðskrá, 2018).

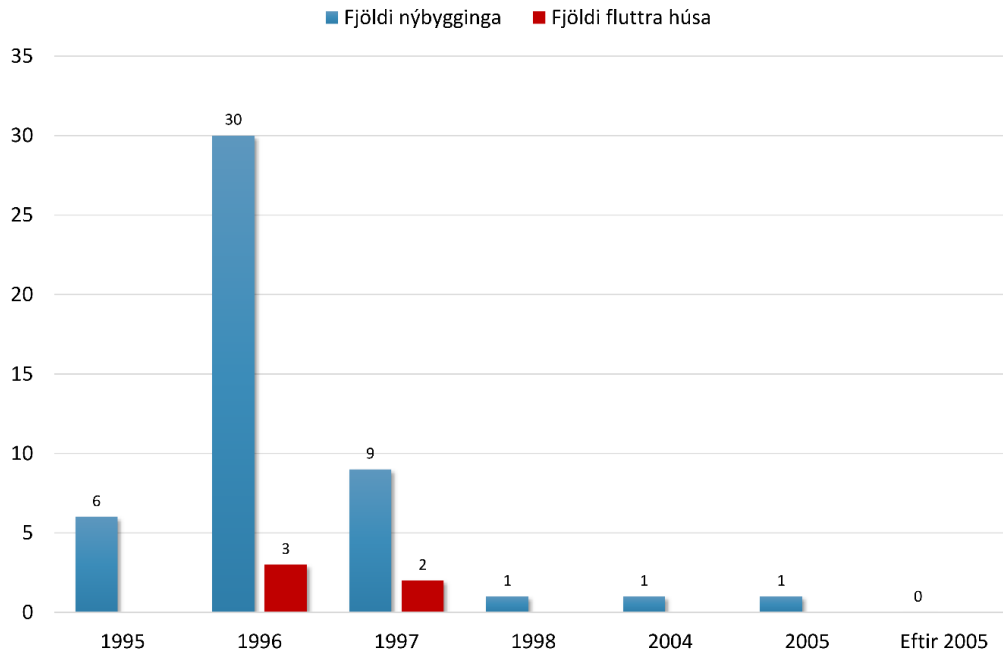
Mynd 8.12 Tegund íbúða í Súðavíkurbreppi 2017. (Þjóðskrá, 2018).

Fjöldi íbúa á hverja íbúðareiningu hefur dregist saman jafnt og þétt frá árinu 1994 til 2014, að undanskildum árunum 2003, 2014 og 2015. Þannig hefur flatarmál á hvern íbúa aukist í Súðavík síðustu ár en hlutfall íbúa á framboð íbúða árið 2017 var 1,75 (Mynd 8.13). Áhersla hefur verið lögð á byggingu stórra íbúða, einkum í einbýlishúsum.

Mynd 8.13 Fjöldi íbúa á hverja íbúð í Súðavíkurbreppi 1998-2017. (Unnið úr gögnum frá Þjóðskrá og Hagstofunni, 2018).

Í landi Eyrardals, í nýju byggðinni, eru nú 63 íbúðir, að mestu í einbýli og tvíbýli. Af 53 íbúðarhúsum í nýju byggðinni hafa 48 verið byggð frá grunni frá því að snjóflóðin féllu, flest á árunum 1995-1998, og til viðbótar hafa 5 íbúðarhús verið flutt úr gömlu byggðinni yfir í þá nýju. Engin íbúðarhús hafa risið frá árinu 2005 (Mynd 8.14).

Mynd 8.14 Fjöldi íbúðarhúsa eftir byggingarári. (Veðurstofa Íslands, 2005).

Rúmlega helmingur alls íbúðarhúsnæðis í gömlu byggðinni var byggður eftir 1960 eða 52 íbúðir. Á Súðavíkurjörðinni eru höfnin, hafnarsvæðið, fiskvinnsluhúsið og helstu atvinnufyrirtæki staðarins staðsett en allt svæðið upp af höfninni er á hættusvæði. Öll opinber þjónusta hefur hins vegar verið fluttar yfir í nýju byggðina í Eyrardalslandi.

Íbúðarhúsnæði er að einhverju leyti vannýtt í sveitarfélaginu en þó verður að hafa það í huga að líklegt er að íbúar hér kjósi að búa í stærra húsnæði en á höfuðborgarsvæðinu, m.a. vegna lægra íbúðaverðs. Nýtingarhlutfall íbúðarsvæða í Súðavík er því lágt enda einkennist byggðin af fremur stórum íbúðalóðum.

Áætluð landþörf fyrir íbúðarbyggð ræðst m.a. af fólksfjölgun, þörf fyrir endurnýjun húsnæðis og vannýttu íbúðarhúsnæði. Mat á því hvers konar húsnæði er þörf fyrir, byggir einkum á aldursdreifingu, fjölskyldugerð, heimilisstærð, viðhorfum og efnahagsástandi á hverjum tíma. Undirlendi á Vestfjörðum er lítið og byggingarland takmarkað. Þannig er það einnig í landi Eyrardals og því ber að nýta landið vel þannig að byggð í Súðavík dafni og sé tryggð til lengri tíma.

STEFNA - ÍBÚÐARSVÆÐI

Markmið

- ✓ Að skipulag þéttbýlisins stuðli að gæðum í hinu byggða umhverfi.
- ✓ Að áhersla verði lögð á að þróa aðlaðandi, öruggt, snyrtilegt og líflegt búsetuumhverfi. Íbúðarsvæði verði í góðum tengslum við náttúru svæðisins og í takt við sögulegt umhverfi, njóti góðs af því umhverfi og gæðum sem eru þegar til staðar og raski ekki sérstöðunni, þ.e. menningarsögulegum arfi og náttúru.
- ✓ Að ávallt verði tiltækar fjölbreyttar lóðir fyrir íbúðarhús sem henti öllum aldurs- og þjóðfélagshópum. Þannig hafi fólk val um búsetu m.t.t. staðsetningar og umhverfis.

Á íbúðarsvæðum skal fyrst og fremst gera ráð fyrir íbúðarhúsnæði. Þar má þó einnig gera ráð fyrir annarri starfsemi sem þjónar íbúðarhverfunum og ekki veldur óþægindum vegna lyktar, hávaða, óþrifnaðar eða dragi að sér óeðlilega mikla umferð. Sérstaklega skal beina slíkri starfsemi að svæðinu næst miðsvæði við Grundarstræti.

Til þess að nýta sem best þá innviði sem eru til staðar er gert ráð fyrir að þetta byggðina þar sem kostur er og mögulega stækka núverandi hverfi. Til að auka fjölbreytni í lóðarvali er einnig gert ráð fyrir nýjum byggingarsvæðum sem eru í góðum tengslum við núverandi byggð og miðsvæði. Við uppbyggingu nýrra svæða

verður fyrst horft til landsvæðis við miðsvæði. Til lengri tíma er horft til svæðisins fyrir ofan Hlíðargötu og Holtagötu.

Lögð er áhersla á að götur eða hverfi með sérstætt yfirbragð, m.t.t. sögu bæjarins og arkitektúrs, haldi sínum sérkennum, þrátt fyrir þéttingu byggðar eða viðhalds einstakra húsa. Dæmi um slíkt eru húsin við Víkurgötu sem flutt voru þangað úr gömlu byggðinni og hafa því menningarsögulegt gildi fyrir Súðavík. Sérstök ákvæði gilda um þann hluta byggðarinnar en hann er skilgreindur sem hverfisverndarsvæði, sbr. kafla um hverfisvernd í þéttbýli.

Þrátt fyrir breytingu íbúðarsvæða frá fyrra skipulagi, rúma íbúðarsvæðin mun meiri mannfjölda en aðalskipulagið gerir ráð fyrir eða um 65 íbúðir. Þannig verða tiltæk íbúðarsvæði fari svo að fjölgun verði meiri en gert er ráð fyrir í skipulaginu. Gert er ráð fyrir því að íbúðarsvæði byggist upp á hættulausum eða hættulitlum svæðum m.t.t. náttúruvár. Fjallað er nánar um snjóflóðahættu í kafla um náttúruvár.

Lögð er áhersla á að náttúruleg sérkenni verði varðveitt, s.s. umhverfi Eyrardalsár og Langeyri. Til að sérkennin geti notið sín þarf jafnframt að vernda menningarsöguleg verðmæti. Sjá nánar í kafla um menningar- og búsetuminjar. Mynda skal góðar tengingar við náttúruna með stígum og þess gætt að útsýni verði ekki hindrað. Stefnt skal að því að öll íbúðarhverfi verði í góðum tengslum við útivistarsvæði, og að hugað verði að göngu- og hjólaleiðum og aðgengi fyrir alla. Sjá einnig í kafla um útivist, opin svæði og íþróttir.

Öll íbúðarsvæði eru innan gildandi deiliskipulags, en frekari uppbygging svæðisins kallar á breytingu þess. Við umsókn um lóð samkvæmt gildandi deiliskipulagi skal meta hvort lóðin samræmist áformum um síðari uppbyggingu samkvæmt aðalskipulagi. Lóðum sem kunna að stangast á við áformin skal ekki úthlutað fyrr en deiliskipulagið hefur verið endurskoðað. Við uppbyggingu þarf einnig að skoða hagkvæmni, fjárhagslegar forsendur, samfélag, gatnakerfi og samgöngur, útivist, umhverfi, fráveitu og meðhöndlun yfirborðsvatns.

Tafla 8.3 Íbúðarbyggð.

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
ÍB1 7 ha Holtagata Vallargata Álfabyggð Arnarflöt Svæði ofan við Holtagötu	Núverandi íbúðarhverfi. Að hluta til fastmótað og fullbyggt svæði einbýlis- og parhúsa. Hverfið byggðist upp eftir snjóflóðin 1995 og er enn í uppbyggingu.	Á reitnum er svigrúm til þéttingar. Til viðbótar er gert ráð fyrir lágreistri byggð í samræmi við aðra byggð fyrir ofan Holtagötu sem framtíðar byggingarlandi. Við uppbyggingu í hverfishlutanum skal þess gætt að ný hús falli vel að þeirri götumynd sem fyrir er, s.s. fjarlægð frá götu, þakform og efnisval. Á stækkunarsvæðinu skal sérstaklega hugað að nálægð svæðisins við útivistarsvæði. Hugað skal að aðgengi fyrir alla og öruggum göngu- og hjólaleiðum. Gert er ráð fyrir allt að 18 nýjum íbúðum af fjölbreyttri gerð. Svæðið er utan ofanflóðahættusvæða.
ÍB2 0,5 ha Víkurgata	Byggt svæði að mestu. Reiturinn nær yfir eldri hús bæjarins sem flutt voru úr gömlu byggðinni og á honum er hverfisvernd, sjá umfjöllun HV2. Öll íbúðarhúsin eru 2 hæðir með lyftu þaki.	Svæðið er hverfisverndað, sbr. umfjöllun um HV2. Á reitnum er svigrúm til þéttingar í samræmi við ákvæði hverfisverndar HV2, einkum á baklóðum. Heimild er því til að reisa viðbyggingu eða sérbýli, 1-2 hæðir, á lóðum. Áhersla lögð á aðlaðandi götumynd og ásýnd í anda þeirrar byggðar sem húsin tilheyru áður. Gert er ráð fyrir allt að 5 nýjum íbúðum. Svæðið er utan ofanflóðahættusvæða.
ÍB3 5,3 ha Hlíðargata Grundarstræti Nýtt svæði ofan Hlíðargötu	Svæðið skiptist í tvo hluta; Grundarstræti við Miðsvæði annars vegar og hins vegar Hlíðargata og svæðið þar fyrir ofan.	Nýbyggingarsvæði. Gert er ráð fyrir þéttri og fjölbreyttri byggð við Grundarstræti og umhverfis Álftaver. Á svæðinu við skal sérstaklega hugað að nálægð svæðisins við miðsvæði með þéttri og samfelldri byggð og gert ráð fyrir blandaðri byggð með íbúðum verslunum og

	Á reitnum eru fimm einbýlishús og eitt sumarhús.	Þjónustu. Hugað skal að nálægð við útivistarsvæði í uppbyggingu svæðisins, aðgengi fyrir alla og öruggum göngu- og hjólaleiðum. Við uppbyggingu á hverfishlutanum ofan Hlíðargötu skal þess gætt að ný hús falli vel að þeirri götummynd sem fyrir er í byggðinni, s.s. fjarlægð frá götu, þakform og efnisval. Í deiliskipulagi skal reikna með einbýlis- og parhúsum og litlu fjölbýli. Gert er ráð fyrir að aðkoma að reitnum verði frá Grundarstræti. Gert er ráð fyrir allt að nýjum 40 íbúðum af fjölbreyttri gerð. Svæðið er utan ofanflóðahættusvæða.
ÍB4 1,3 ha Eyrardalur	Núverandi íbúðarhverfi. Á reitnum eru tvö einbýlishús. Hverfið byggðist upp eftir snjóflóðin 1995 og er enn í uppbyggingu.	Heimilt er að stunda minniháttar tómsundabúskap á hverri lóð innan reitsins. Gert er ráð fyrir 2 nýjum íbúðum. Svæðið er utan ofanflóðahættusvæða.

8.3 Miðsvæði

Miðsvæði (M) er samkvæmt skipulagsreglugerð, svæði fyrir verslunar- og þjónustustarfsemi og stjórnsýslu sem þjónar heilu landsvæði, þéttbýlisstað eða fleiri en einu bæjarhverfi, svo sem verslanir, skrifstofur, þjónustustofnanir, hótél, veitinga- og gistihús, menningarstofnanir og önnur hreinleg atvinnustarfsemi sem talin er samræmast yfirbragði og eðli starfsemi miðsvæðis.

Öflugur og líflægur miðbær krefst bæði markvissrar og frjálsar umferðar. Þar sem almenn þjónusta er, þ.e. staðir sem allir þurfa að sækja reglulega, myndast gjarnan markviss umferð. Því er mikilvægt að slík þjónusta sé í miðbænum og að hún sé ekki dreifð yfir stórt svæði. Miðbærinn þarf líka að vera aðlaðandi, þannig að fólk velji að fara þar um og að þar sé frjáls umferð. Frjáls umferð getur verið þegar fólk velur frekar að ganga um svæðið, á leið sinni eitthvert annað, af því að svæðið er meira aðlaðandi. Frjáls umferð er líka þegar fólk velur að fara um eða dvelja á svæðinu án þess að eiga þangað annað erindi. Það er því mikilvægt að miðbærinn sé bæði aðlaðandi og að þar sé sem mest af þjónustunni í bænum. Það er ekki nóg að huga bara að öðrum þættinum til að miðbærinn dafni.

Í Súðavík er eitt miðsvæði sem staðsett er við Grundarstræti þar sem gert er ráð fyrir um 0,9 ha svæði fyrir blandaða landnotkun, verslun, þjónustu og opinberar stofnanir. Þar er tiltölulega nýlegt þjónustu- og stjórnsýsluhús, Álftaver. Ýmiss opinber starfsemi og þjónustufyrirtæki sem áður voru í eldri hluta byggðarinnar hafa flutt í húsið. Þar eru nú skrifstofur Súðavíkurrepps, heilsugæsla, Íslandspóstur, matvöruverslun, kaffihús, bókasafn og bensínstöð. Á miðsvæðinu er einnig gert ráð fyrir framtíðar lóðum fyrir ýmsar stofnanir, verslanir og aðra þjónustustarfsemi með möguleika á íbúðarhúsnæði á efrihæðum.

STEFNA

Markmið

- ✓ Að áhersla verði lögð á að í miðbænum geti þrífist fjölbreytt starfsemi sem eflir líf og tengingu við íbúðabyggð.
- ✓ Að miðbærinn endurspegli sögu og ímynd Súðavíkur.
- ✓ Að góð tenging verði á milli miðsvæðis, gömlu byggðarinnar og útivistarsvæða.

Vistlegur miðbær er mikilvægur fyrir bæjarfélagið í heild. Hann getur haft áhrif á hvort íbúar velji að búa í sveitarfélaginu og styrkir þannig samkeppnisstöðu þess. Áhersla skal lögð á að efla Grundarstræti, frá Álfabyggð ofan við Súðavíkurskóla að nýrri fyrirhugaðri íbúðabyggð (ÍB3) ofan við Súðavíkurkirkju, sem miðbæ Súðavíkur. Mikilvægt er að varðveita og styrkja þá þætti sem geta gert götuna lífvænlega, s.s. verslun, þjónustu og útivistarsvæði. Sérstök

áhersla er lögð á að þetta byggðina á þessu svæði í samræmi við miðbæ. Vinna skal með rýmismyndun á svæðinu þannig að möguleiki verði til að mynda lítil torg af stærðargráðu sem er í samræmi við áætlaðan fólksfjölda í bænum.

Fyrir miðbæ, skiptir fjölbreytileiki miklu máli og er því lögð áhersla á að tengslin við gömlu byggðina og Langeyrina glattist ekki. Súðavík byggðist upp í tengslum við hvalveiðar og útgerð og því er mikilvægt að gera upprunann sýnilegri. Staðsetning íbúða fyrir eldri borgara (S2) nálægt miðsvæðinu getur orðið mikilvægur þáttur í styrkingu miðbæjarins. Slíkri starfsemi fylgir gjarnan jöfn og dagleg umferð auk staðbundins mannlífs sem er einn af lykilþáttum í uppbyggingu miðbæja. Með því að blanda saman mannlífi, sem tengist ferðaþjónustu, íbúðum aldraðra og því sem tengist verslun og þjónustu, er möguleiki á að það byggist upp miðbær með aðdráttarafl fyrir fólk og starfsemi.

Lögð er áhersla á að styrkja gönguleiðir frá Grundarstræti að Langeyrinni. Að auki er mikilvægt að efla göngutengsl við aðra bæjarhluta, s.s. íbúðahverfi og gömlu byggðina sem hýsir ferðaþjónustu og frístundarhús sem mikilvægt er að tengja við miðbæinn.

Tafla 8.4 Miðsvæði.

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
M1 0,9 ha Miðsvæði Súðavíkur	Miðsvæði Súðavíkur við Grundarstræti, frá Álfabyggð ofan við Súðavíkurskóla að íbúðabyggð ÍB3. Á svæðinu er öll stjórnábylgja, almannavarnir og heilsugæslusel. Gert er ráð fyrir að aðal samkomusvæði bæjarbúa verði innan reitsins til framtíðar. Núverandi byggingamagn er um 620 m ² .	Á reitnum skal gera ráð fyrir blandaðri 1-2 hæða byggð sem fellur vel að fjölbreyttri miðbæjarstarfsemi, s.s. verslun og þjónustu. Gert er ráð fyrir þéttri byggð við Grundarstræti og umhverfis Álftaver þar sem íbúðir eru heimilær á efri hæðum. Hlutfall íbúðarhúsnæðis innan reitsins má vera allt að 30%. Huga skal að rýmismyndun með áherslu á gangandi vegfarendur. Gera skal ráð fyrir bæjargarði/torgi. Leggja skal áherslu á aðgengi fyrir alla og að umhverfið verði vistlegt.

8.4 Menningar- og búsetuminjar

Minjavernd (MV) nær yfir svæði þar sem eru friðlýstar fornleifar og friðaðar fornminjar, hús og mannvirki sem njóta sjálfkrafa verndar á grundvelli aldurs þeirra samkvæmt lögum um menningarminjar.

Samkvæmt lögum um menningarminjar (nr. 80/2012) teljast menningarminjar ummerki um sögu þjóðarinnar, t.d. fornminjar, menningar- og búsetulandslag, kirkjugripir og minningarmörk, hús og önnur mannvirki, skip og bátar, samgöngutæki, listmunir og nytjahlutir, svo og myndir og aðrar heimildir um menningarsögu þjóðarinnar. Þjóðminjar eru jarðfastar minjar eða lausir gripir eða hlutir sem eru einstakir og hafa sérstaka merkingu og mikilvægi fyrir menningarsögu Íslands. Samkvæmt sömu lögum eru fornminjar annars vegar forngripir og hins vegar fornleifar. Forngripir eru þeir lausamunir sem eru 100 ára og eldri sem menn hafa notað eða mannaverk eru á og fundist hafa í eða á jörðu eða jökli, í vatni eða sjó. Fornleifar eru hins vegar hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri.

Samkvæmt lögum um menningarminjar skal skráning fornleifa, húsa og mannvirkja fara fram áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi.

8.4.1 Fornleifar

Fornleifar teljast til fornminja skv. lögum um menningarminjar nr. 80/2012 og eru skilgreindar sem hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri, svo sem:

- Búsetulandslag, skrudgarðar og kirkjugarðar, byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi leifum mannvirkja og óskuhauga, húsaleifar hvers kyns, svo sem leifar kirkna, bænhúsa, klaustra, þingstaða og búða, leifar af verbúðum, naustum og verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum.
- Vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bólum, mógröfum, kolagröfum og rauðablæstri.
- Tún- og akurgerði, leifar rétta, áveitumannvirki og aðrar ræktunarminjar, svo og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita.
- Vegir og götur, leifar af stíflum, leifar af brúm og öðrum samgöngumannvirkjum, vöð, varir, leifar hafnarmannvirkja og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og önnur vega og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra.
- Virki og skansar og leifar af öðrum varnarmannvirkjum.
- Þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð.
- Áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum og minningarmörk í kirkjugörðum.
- Haugar, dysjar og aðrir greftrunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið.
- Skipsflök eða hlutar þeirra.

Fornminjar njóta friðunar nema Minjastofnun Íslands kveði á um annað skv. 3. gr. laganna. Þá eru sumar fornleifar jafnframt friðlýstar sérstaklega og getur friðlýsingin náð til nánasta umhverfis hins friðlýsta minjastaðar, húss eða mannvirkis skv. 18. gr. laganna. Rétt er að hafa í huga að margar minjar nálgast 100 ára aldur og því mun fornleifum fjölga hratt á næstu árum miðað við núgildandi lög. Lögin kveða á um að skráning fornleifa, húsa og mannvirkja skuli fara fram áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi (16. gr.). Skráning skal ætíð fara fram á vettvangi áður en deiliskipulag er afgreitt eða leyfi til framkvæmda eða rannsókna er gefið út. Minjastofnun Íslands hefur yfirumsjón með skráningu fornleifa og friðaðra og friðlýstra húsa og mannvirkja og setur reglur um lágmarkskröfur sem gera skal til skráningar fyrir hvert skipulagsstig. Þá setur stofnunin einnig reglur um skráningu fornleifa og friðaðra og friðlýstra húsa og mannvirkja og skil á gögnum þar að lútandi.

Í Súðavíkurreppi eru níu friðaðar fornleifar, þar af sjö á jörðinni Heydal og tvær í Vatnsfirði. Fornleifaskráning í Vatnsfirði stóð yfir frá árinu 2003 fram til ársins 2013. Að öðru leyti takmarkast fornleifaskráningar að mestu við framkvæmdir á svæðinu. Tafla 8.5 sýnir þau svæði sem hafa verið skráð í Súðavíkurreppi.

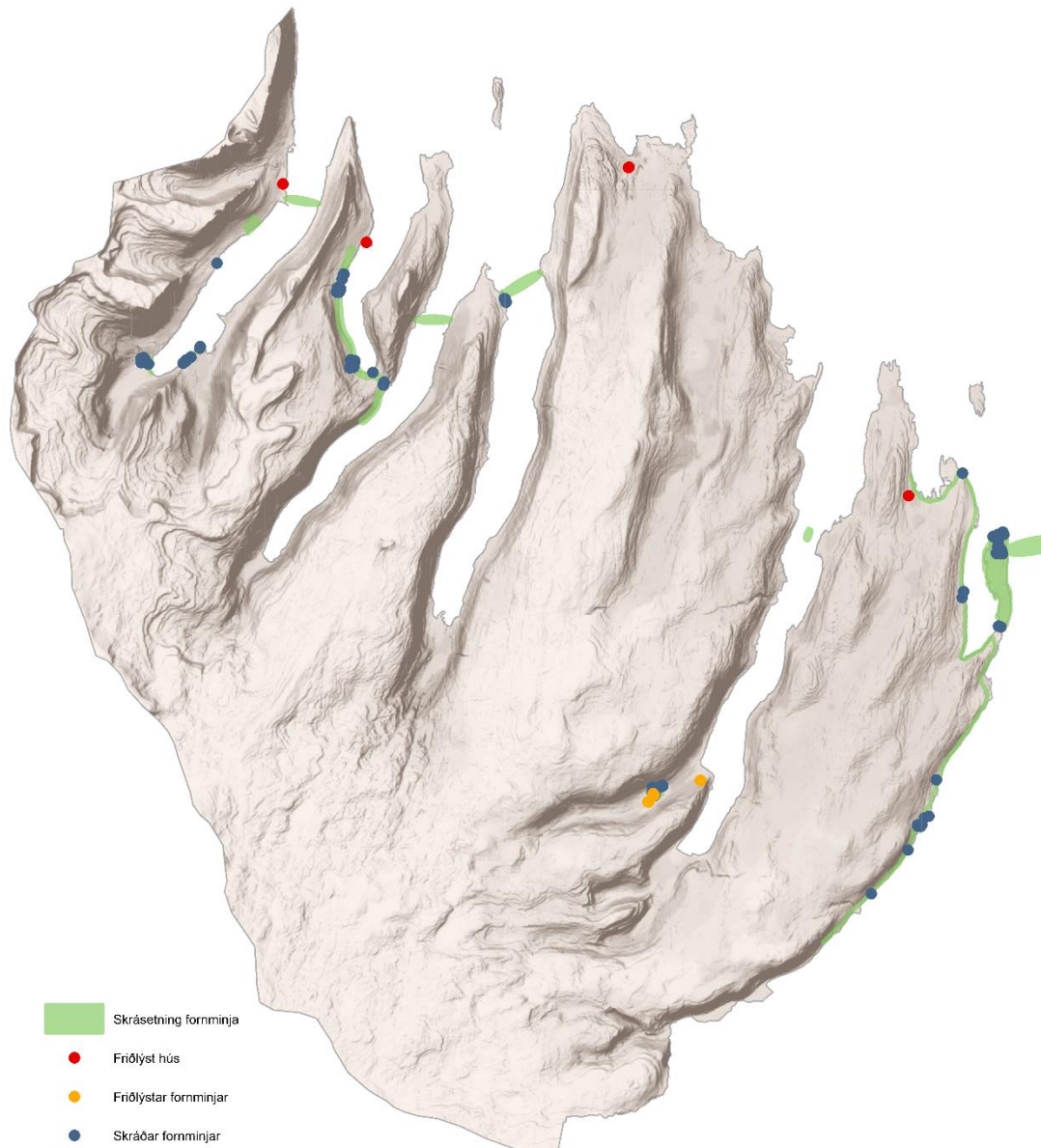
Tafla 8.5 Skráðar fornleifar í Súðavíkurreppi.

Jörð/svæði	Númer	Fjöldi minjastaða
Seljaland í Álftafirði	ÍS 141426-164	11
Ísafjarðardjúp – vegna ljósleiðara hringtengingar	?	?
Hlíð í Álftafirði	(1678) ÍS 141416-158	21
Hrútey í Mjóafirði	?	3
Vatnsfjörður	ÍS 205	52
Ísafjörður og Mjóifjörður (vegna Vatnsfjarðavegar)	(1385)	134
Hvítanes	(1866)	9
Reykjanes	ÍS 141583-210	39
Heydalur	ÍS 141571-198	19
Ögur	?	?
Álftafjörður og Seyðisfjörður (Dvergasteinseyri og Uppsalaeyri – hvalveiðar)	ÍS 2126917 (DVS) ÍS 2248666 (HOD) ÍS 2126995 (UPE)	43 (15, 12 og 16)

Þó ekki hafi farið fram skipulögð heildar fornleifaskráning í Súðavíkurbreppi leynist þar mikill fjöldi fornleifa og menningarsögulegra minja sem tengjast bæði atvinnu- og byggðasögu hreppsins og vert er að gefa gaum að og varðveita. Búsetuminjar, s. s. bæjarstæði og bæjarhólar, teljast með verðmætustu fornleifastöðum enda geyma slíkir staðir mestar upplýsingar þótt þess sjáist ekki alltaf merki á yfirborði.

Tafla 8.6 Friðlýstar fornminjar í Súðavíkurbreppi skv. friðlýsingarskrá (Fornleifavernd, 1990).

Staðsetning	Lýsing
Heydalur	<ul style="list-style-type: none"> • 1.-2. Tvennar tóftaleyfar þar sem bærinn hefur verið áður, einar fyrir innan Heydalsgil og aðrar yngri, í túninu inn frá bænum. • 3.-7. Tóftarústir þar sem verið hafa bæirnir Bakkakot, Kirkjuból, Laugarbær, Galtarhyggur og Brennistaðir, frammi á Heydal. <p>Friðlýst skv. friðlýsingaskrá frá 1990</p>
Vatnsfjörður	<ul style="list-style-type: none"> • Grettisvarða, svo nefnd, á Grettishjalla. • Hjallur; tekinn á fornleifaskrá með bréfi menntamálaráðuneytisins 30. 08. 1976 og aftur 17. 11. s. á. Ekki þinglýst. <p>Friðlýst skv. friðlýsingaskrá frá 1990</p>

Mynd 8.15 Skráðar fornminjar og friðlýst hús í Súðavíkurhreppi.

8.4.2 Byggingararfur og húsfriðun

Skv. 4. grein laga um menningarminjar nr. 80/2012 teljast hús og önnur mannvirki og einstakir hlutar þeirra sem hafa menningarsögulegt, vísindalegt eða listrænt gildi til byggingararfs og á það við um eftirfarandi:

- Stök hús eða hluta þeirra og húsasamstæður, hvort sem er til íbúðar eða menningar- og atvinnustarfsemi í þéttbýli eða dreifbýli, húsapýrpingar og götumyndir.
- Kirkjur og bænhús, ásamt tilheyrandi mannvirkjum, svo sem klukkuturnum, garðhleðslum og sáluhliðum, klaustur, samkomuhús, skólahús og nánasta umhverfi þeirra, aðrar opinberar byggingar, íþróttamannvirki og sundlaugar.
- Brýr og hvers konar samgöngumannvirki, virkjanir, stíflur, dælustöðvar og önnur orkumannvirki, hafnarmannvirki, vind- og vatnsmyllur, vitar, slippir, hjallar, manngerðir hellar og réttir.

Tilgangur laganna er að stuðla að verndun menningarminja og tryggja að íslenskum menningararfi verði skilað óspilltum til komandi kynslóða. Öll hús og mannvirki sem eru 100 ára eða eldri eru því friðuð, skv. 29. grein, og er óheimilt að raska þeim, spilla eða breyta, rífa þau eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands. Eigendum húsa og mannvirkja sem ekki njóta friðunar en byggð voru 1925 eða fyrr, svo og forráðamönnum kirkna sem reistar voru 1940 eða fyrr, er enn fremur skylt að leita áhlits hjá Minjastofnun Íslands með minnst sex vikna fyrirvara ef þeir hyggjast breyta þeim, flytja þau eða rífa.

Skv. 18. grein laganna nr. 80/2012 má friðlýsa hús og mannvirki eða hluta þeirra, sem hafa menningarsögulegt, vísindalegt eða listrænt gildi. Friðlýsing húsa og mannvirkja og friðun kirkna sem ákveðin hefur verið á grundvelli eldri laga heldur jafnframt gildi sínu. Ráðherra ákveður friðlýsingu eða afnám hennar að fenginni tillögu Minjastofnunar Íslands. Minjastofnun Íslands hefur enn fremur heimild til skyndifriðunar menningarminja sé hætta á að minjunum verði spilt, þær glattist eða gildi þeirra rýrt á einhvern hátt.

Í sveitarfélaginu eru 5 hús friðuð, þar af 4 kirkjur. Auk þess eru um 10 hús orðin 100 ára og önnur 12 sem ná þeim aldri á skipulagstímabilinu og teljast þar með til byggingararfs samkvæmt lögum um menningarminjar (Tafla 8.8 og Tafla 8.9). Sjá nánari umfjöllun í kafla um hverfisvernd. Lögin gera ráð fyrir því að öll mannvirki sem byggð voru fyrir 100 árum eða meira séu friðuð og að þau mannvirki sem byggð voru 1925 eða fyrr séu umsagnarskyld. Þá eru kirkjur sem byggðar eru fyrir 1940 einnig umsagnarskyldar.

Fornleifar og aðrar búsetuminjar geyma upplýsingar um sögu og menningu svæðisins, einkum, búskaparhætti, byggingarlag og lifnaðarhætti fyrri tíma. Á norðanverðum Vestfjörðum er tækifæri til að rannsaka þessa þætti því byggð hefur minnkað og þétt, auk þess sem stórt svæði er einangrað, þ.e. án veltengingar við önnur svæði og þannig hafa verðmætin varðveist.

Tafla 8.7 Friðuð hús í Súðavíkurhreppi skv. upplýsingum frá Minjastofnun.

Svæði	Lýsing	Húsfriðun
Ögurvík	Gamalt bæjarhús	1884-1885 / 1991
Súðavíkurkirkja MV3 (S4)	Timburhús, flutt tilsníðið frá Noregi og reist á Hesteyri 1899. Tekin niður og endurbyggð í Súðavík 1962 og þá breytt verulega að innan og forkirkjuturn reistur í stað þakturns.	1899 / 1990 Friðuð 1. janúar 1990 samkvæmt aldursákvæði 1. mgr. 36. gr. Þjóðminjalaga nr. 88/1989. Súðavíkurkirkja, upprunalega reist á Hesteyri
Ögurkirkja og gamla íbúðarhúsið MV4	Ögurkirkja er timburhús, byggt árið 1859. Þakturn reistur og hvelving og setloft sett í kirkjuna um 1885. Gamla íbúðarhúsið var reist af Einari snikkara á Ísafirði fyrir Jakob Rósinkarsson forsmið og bónda í Ögri. Húsið er timburhús, byggt á árunum 1884-1885.	Ögurkirkja er friðuð 1. janúar 1990 samkvæmt aldursákvæði 1. mgr. 36. gr. Þjóðminjalaga nr. 88/1989. Gamla íbúðarhúsið er friðað af menntamálaráðherra 19. apríl 1991 samkvæmt 1. mgr. 35. gr. Þjóðminjalaga nr. 88/1989. Friðun tekur til alls hússins að utan og innan.
Vatnsfjarðarkirkja S8	Vatnsfjarðarkirkja er steinsteypuhús byggt á árunum 1911-1912.	Friðuð 1. janúar 1990 samkvæmt aldursákvæði 1. mgr. 36. gr. Þjóðminjalaga nr. 88/1989.

Eyrarkirkja Seyðisfirði S6	í	Járnklætt timburhús, byggt á árunum 1866-1867.	Friðuð 1. janúar 1990 samkvæmt aldursákvæði 1. mgr. 36. gr. Þjóðminjalaga nr. 88/1989.
----------------------------	---	--	--

Tafla 8.8 Hús í Súðavíkurbreppi sem eru 100 ára eða eldri og skulu því friðuð samkvæmt lögum um menningarminjar nr. 80/2012.

Svæði	Lýsing	Byggingarár
Eyrardalur Nýja byggð	Gamalt bæjarhús	1849
Eyrardalur 5 Nýja byggð	Gamalt bæjarhús úr timbri. Að norskri fyrirmynd og ber vitni um áhrif norsku hvalveiðimannanna fyrir aldamótin 1900.	1849
Vigur Dreifbýli	Vindmylla	1850
Vigur Dreifbýli	Viktoríuhús	1862
Vigur Dreifbýli	Bæjarhús	1882-1890
Aðalgata 34, Súðavík Gamla byggð	Bjarnahús - elsta hús sem stendur í Súðavík fyrir utan Eyrardalsá	1890
Skötufjörður Dreifbýli	Litli-bær, gamalt bæjarhús	1894
Aðalgata 56, Súðavík Gamla byggð	Brekka - sumarhús	1900 og 1969
Kálfavík í Skötufirði Dreifbýli	Gamalt bæjarhús	1909
Hestur Dreifbýli	Gamalt bæjarhús	1912
Aðalgata 32, Súðavík Gamla byggð	Tröð, gamalt bæjarhús	1912
Fjarðarhorn Dreifbýli	Sumarhús	1918
Sjónarhóll, Súðavík Gamla byggð	Sumarhús	1918

Tafla 8.9 Hús í Súðavíkurbreppi sem verða 100 ára á skipulagstímabilinu. (Svanbjörg Helga Haraldsdóttir, 2005. Byggingarár húsa í Súðavík. Veðurstofa Íslands.)

Svæði	Lýsing	Byggingarár
Aðalgata 18, Súðavík Gamla byggð	Stöðin - sumarhús, áður póstur og sími	1920 / nálgast aldur, umsagnarskylt
Ofan við Aðalgötu 38, Súðavík Gamla byggð	Dalbær	1920 eða 1930?
Víkurgata 9, Súðavík Nýja byggð	Holt, íbúðarhús. Flutt að Víkurgötu 9 1996	1926 / nálgast umsagnarskyldu
Víkurgata 5, Súðavík Nýja byggð	Fagrabrekka, íbúðarhús. Flutt að Víkurgötu 5 1997	1929 / nálgast umsagnarskyldu
Aðalgata 58, Súðavík Gamla byggð	Grund, íbúðarhús/sumarhús	1929 / nálgast umsagnarskyldu
Víkurgata 3, Súðavík Nýja byggð	Sólbakki, íbúðarhús. Flutt að Víkurgötu 3 1996	1930 / nálgast umsagnarskyldu
Blómsturvellir, Súðavík	Sumarhús	1930 / nálgast umsagnarskyldu

Gamla byggð		
Aðalgata 14, Súðavík Gamla byggð	Íbúðarhús	1930 / nálgast umsagnarskyldu
Aðalgata 16, Súðavík Gamla byggð	Íbúðarhús, bílskúr byggður seinna	1930 / nálgast umsagnarskyldu
Aðalgata 22, Súðavík Gamla byggð	Félagsheimilið, samkomuhús	1930 / nálgast umsagnarskyldu

STEFNA - MENNINGAR- OG BÚSETUMINJAR

Markmið

- ✓ Vernda skal menningar- og búsetuminjar fyrir framkvæmdum, athöfnum og annarri nýtingu, svo sem mannvirkjagerð, skógrækt og ágangi búfjár. Jafnframt skal leitast við að verja minjar vegna ágangi sjávar.
- ✓ Íbúar og gestir geti notið þeirrar menningar og sögu sem búsetuminjarnar geyma.

Beina skal framkvæmdum og öðrum athöfnum sem geta skert gildi fornminja frá minjastöðum eins og kostur er, en að öðrum kosti skal tilkynna Minjastofnun um framkvæmdir með góðum fyrirvara.

Varðveita skal, eins og kostur er, gamlar byggingar í þéttbýli og dreifbýli sem hafa verndargildi. Vernda skal staði eða svæði sem tengjast merktum atburðum, þjóðsögum og þjóðháttum en einnig mannvirki sem tengjast fornu verklagi eða tækni.

Minjar um byggð og atvinnusögu, svo sem nýtingu sjávarauðlinda og búskaparhætti skal varveita. Dæmi um þetta eru verstöðvar, varir, físhjallar og naust sem setja sterkan svip á svæðið og eru hluti af sögu þess. Viðhalda má gömlum göngu- og reiðleiðum, stikum, bryggjum og vörðum sem eru í notkun.

Á hverfisvernduðum svæðum gilda sérstök ákvæði, m.a. til verndar menningarsögulegum minjum. Þar eru m.a. ákvæði um verndun fornminja og ásýnd bygginga. Á þessum svæðum skal meta áhrif deiliskipulags í sérstakri greiningu sbr. kafla um hverfisvernduð svæði. Í dreifbýli eru hverfisverndarsvæði á Reykjanesi, Hvítanesi, Fofafæti, í Vatnsfirði, Ögri og Ögurnesi, á Uppsalaeyri, Dvergasteinseyri og Seljalandi.

Leitast skal við að upplýsa íbúa og gesti svæðisins um menningarsöguleg verðmæti með merkingum og öðrum upplýsingaveitum. Þannig er stuðlað að aukinni vitund fólks og bættri umgengni um þessi verðmæti. Vinna þarf með aðilum í ferðaþjónustu að þessum verkefnum.

Súðavík er fámennt en víðfeðmt sveitarfélag og ríkt af minjum. Fornleifar verða skráðar samhliða deiliskipulagsvinnu, leyfisveitingum og framkvæmdum eftir því sem við á. Mikilvægt er að gera það tímanlega þannig að hægt verði að koma í veg fyrir að minjar verði fyrir skemmdum af nauðsynjalausu en slíkt getur leitt af sér óbætanlegt tjón og haft mikinn ófyrirséðan kostnað í för með sér. Fornleifaskráning hefur upplýsingagildi fyrir almenning og ferðamenn en menningarmínjar eru hluti af aðdráttarafli ferðamanna á svæðinu.

Nánar er fjallað um varðveislu bygginga og götummynda í næsta kafla.

8.4.3 Yfirbragð byggðar

Einn þéttbýliskjarni er í Súðavíkurhreppi, Súðavík við Álftafjörð. Súðavík er miðsvæðis á norðanverðum Vestfjörðum, umlukin háum fjöllum.

Eins og fram hefur komið voru mikil umsvif vegna verslunarhafnar Hansamanna, hvalveiði norðmanna og reksturs hvalstöðvarinnar á Langeyri mannfrek og hvöttu til þéttbýlismyndunar í nágrenni fyrirtækjanna. Þéttbýlið reis þó ekki á Langeyri, eins og vænta hefði mátt. Utar með firðinum var jörðin Súðavík, eitt mesta býli í Álftafirði frá fornu fari og mikilvægasta verstöð bænda í firðinum á arabátaöld. Þar tók að myndast vísir að þéttbýli skömmu fyrir aldamótin 1900 og lifðu íbúarnir af sjósókn öðru fremur, en höfðu landbúskap til styrktar, auk þess sem allmargir sóttu vinnu inn á

Langeyri og í hvalveiðistöðina, sem rekin var á Dvergasteinseyri. Árið 1890 voru íbúar í þorpinu í Súðavík um 100 talsins, en fjölgaði hratt á næstu árum. Atvinnutækifæri og landfræðilegar aðstæður réðu því miklu um þróun byggðar á svæðinu.

Eftir snjóflóðin mannskæðu í Súðavík í ársbyrjun 1995 var tekin ákvörðun um að flytja þéttbýlið í Súðavík suður fyrir Eyrardalsá. Hreppsnefnd Súðavíkur efndi í því tilefni til hugmyndasamkeppni meðal fagmanna um skipulag nýrrar Súðavíkur í samráði við Skipulag ríkisins. Sex teiknistofum var boðin þátttaka. Í dómnefnd áttu sæti þrír fulltrúar sveitarstjórnar, skipulagsstjóri ríkisins og einn fulltrúi frá Arkitektafélagi Íslands. Valin var tillaga Teiknistofu Gylfa Guðjónssonar og Sigurðar J. Jóhannssonar arkitekta FAÍ sem grundvöllur uppbyggingar nýrrar byggðar í Súðavík og tók forseti Íslands, Vigdís Finnbogadóttir fyrstu skóflustunguna að nýrri Súðavík þann 30. apríl 1995.

Flest hús í nýju byggðinni voru byggð skömmu eftir snjóflóðin 1995 en til viðbótar voru nokkur eldri timburhús úr gömlu byggðinni flutt yfir í þá nýju. Ákabúð og Eyrardalur 5 eru tvö þeirra og önnur fimm voru flutt að Víkurgötu. Flutningur húsanna skapar tengingu við gömlu byggðina og menningarsögu þéttbýlisins. Flest íbúðarhús í nýju byggðinni eru einbýli en einnig eru nokkur rað- og parhús auk tvíbýlishúsa á tveimur hæðum.

Byggðin í Súðavík á því sérstaka sögu þar sem hluti af hinum upprunalega byggingararfi er horfinn vegna náttúrufarslegra aðstæðna. Nýr byggðakjarni í Súðavík reis og þar með færðist byggðin nær hinu upprunalega svæði athafnalífs, Langeyri. Eldri byggð hefur að miklu leyti tekið við hlutverki frístundabyggðar þar sem einungis er leyfilegt að búa í íbúðarhúsum á hættusvæði yfir sumarmánuðina. Yfirbragð byggðarinnar er því töluvert nýlegt þó eldri hús leynist innan um og saman við en 15 hús eru byggð fyrir árið 1930 í Súðavík.

Mynd 8.16 Nýja byggðin var reist utan snjóflóðahættusvæða eftir snjóflóðin árið 1995.

STEFNA – YFIRBRAGÐ BYGGÐAR

Markmið

- ✓ Að sérkenni Súðavíkur fái að njóta sín við þróun þéttbýlisins.
- ✓ Að samhengi nýju byggðarinnar, gömlu byggðarinnar og framtíðar byggðar verði styrkt með bættum samgönguleiðum og ásýnd og góðri tengingu byggðasvæða við útivistarsvæði, opin svæði og strandlengju.
- ✓ Að yfirbragð og mælikvarði nýrrar byggðar falli að sögulegri byggð og bæjarmynd Súðarvíkur og styrki hana og efla.

Eins og sjá má á mynd z.z. í kafla um veðurfar í náttúrukafla hér að framan eru algengustu vindáttirnar í Súðavík, suð-suðaustanátt og norð-norðaustanátt og fylgja þær þannig legu fjarðarins. Við hönnun og skipulag byggðar skal taka mið af ráðandi vindáttum til að tryggja eins og mögulegt er skjólsæla og vandaða byggð með lífvænlegum almenningssýmum.

Áhersla verði lögð á tengsl byggðar við sögu, atvinnuhætti og náttúru svæðisins, þannig að sérstaðan fái að njóta sín. Í því sambandi má nefna heildræna tengingu á milli gömlu byggðarinnar og þeirrar nýju. Það verði gert með bættum samgönguleiðum og hugað að bættri ásýnd þar sem gamla byggðin verður meira nýtt til útivistar, frístundaíðkunar og þjónustu við ferðamenn.

Menningarsöguleg verðmæti, önnur en byggingar, þarf einnig að vernda en jafnframt skal veita almenningi aðgang að þeim, hvort sem þau eru manngerð eða frá náttúrunnar hendi.

Lýsingu innan þéttbýlis og dreifbýlis þarf að nálgast á heildrænan hátt þar sem velferð íbúa er sett í forgrunn. Lýsingaráætlun þarf því bæði að vera í samhengi við umhverfi sitt og virka sem samþættandi þáttur í heildar nætursýn sveitarfélagsins. Opín svæði eins og t.d. torg, stígar og græn svæði bjóða uppá möguleika fyrir skapandi lýsingu sem hægt er að nýta til að auka umhverfisgæði og gera með því umhverfið aðlaðandi fyrir íbúa og aðra vegfarendur. Fyrirkomulag lýsingar skal nánar ákveðið í deiliskipulagi. Hugað skal að gerð búnaðar, gerð og stigi lýsingar og hvaða fletir verða upplýstir, þannig að lýsingin undirstriki einkenni byggðarinnar. Jafnframt skal hugað að öryggi og þess gætt að ljósmengun hljótist ekki af. Sjá nánar kafla um lýsingu.

8.5 Hverfisvernd

Í skipulagsreglugerð segir um **Hverfisvernd (HV)**, svæði þar sem sveitarstjórn hefur sett ákvæði um hverfisvernd til að vernda sérkenni eldri byggðar eða annarra menningarsögulegra minja, náttúruminjar, landslag eða gróður vegna sögulegs, náttúrulegs eða menningarlegs gildis, án þess að um friðun sé að ræða samkvæmt öðrum lögum.

Í skipulagsáætlunum getur sveitarstjórn sett sérstök ákvæði um hverfisverndarsvæði án þess að um lögformlega friðun sé að ræða. Þau kveða á um verndun sérkenna vegna sögulegs, náttúrulegs eða menningarlegs gildis. Í aðalskipulagi skal gera grein fyrir þeim svæðum sem njóta eiga hverfisverndar, staðsetningu þeirra og helstu einkennum og hvaða reglur gilda á þeim um landnotkun, umgengni og mannvirkjagerð.

Um hverfisverndarsvæði gilda sérstök ákvæði í skipulagsáætlunum sem sveitarstjórnir hafa sett og kveða á um verndun sérkenna eldri byggðar eða annarra menningarsögulegra minja s.s. einstakra bygginga, mannvirkja eða húsaþyrpinga, náttúruminja eða trjágróðurs sem æskilegt er talið að vernda vegna sögulegs, náttúrulegs eða menningarlegs gildis, án þess að um lögformlega friðun sé að ræða, sbr. skipulagsreglugerð nr. 90/2013, grein 2.7. og 4.3.1.

Engin hverfisvernd er í Aðalskipulagi Súðavíkurbrepps 1999-2018, sem samþykkt var árið 2002. Þar er þó sett fram sú hugmynd að hverfisvernda jörðina Seljaland í botni Álftafjarðar og mögulega að gera hana að fólkvangi. Seljaland er í eigu Ísafjarðarbæjar en um er að ræða fallett gróðursvæði með tilkomumiklu landslagi.

STEFNA - HVERFISVERND

Markmið

- ✓ Að tryggja verndun þeirra auðlinda og menningarverðmæta sem hafa verndargildi eða geta aukið velferð íbúa og gesta á svæðinu.
- ✓ Að skapa umhverfi sem styrkir efnahagslegan og samfélagslegan grunn Súðavíkur og að styrkja jákvæða þróun sveitarfélagsins.
- ✓ Að tryggja að tengsl bæjarins við söguna glattist ekki.

Tiltekin svæði í Súðavíkurbreppi njóta hverfisverndar vegna náttúruminja eða menningarsögulegs gildis. Um hverfisverndarsvæði gilda þau almennu ákvæði að þar má ekki raska þeim þáttum sem verndin byggir á s.s. að spilla náttúru- eða menningarminjum eða breyta vernduðu yfirbragði hverfis. Allar áætlanir og framkvæmdir á hverfisverndarsvæðum eru háðar umfjöllun í skipulagsnefnd auk samþykkis sveitastjórnar Súðavíkurbrepps. Nánar er fjallað um hverfisvernd einstakra svæði í næstu köflum.

Við deiliskipulagsgerð á hverfisvernduðum svæðum í dreifbýli og svæðum á náttúruminjaskrá skal gera sérstaka greiningu á áhrifum skipulagsins (sjá leiðbeiningar í viðauka).

Með þessu er ætlunin að tryggja að farið sé gætilega við framkvæmdir á hverfisvernduðum svæðum. Gæta skal þess að áhrifum sé haldið í lágmarki og að deiliskipulag sé í samræmi við meginmarkmið aðalskipulagsins. Greiningunni er jafnframt ætlað að tryggja faglega málsmeðferð við ákvarðanatöku sveitarstjórnar og framkvæmdaaðila.

Upplýsingar um hverfisverndina skulu vera vel kynntar og aðgengilegar öllum á skipulagstímabilinu. Aðkoma hagsmunaaðila að gerð deiliskipulags skal tryggð.

Hafa skal samráð við Minjastofnun Íslands við deiliskipulagsgerð á svæðum sem njóta hverfisverndar vegna menningarminja.

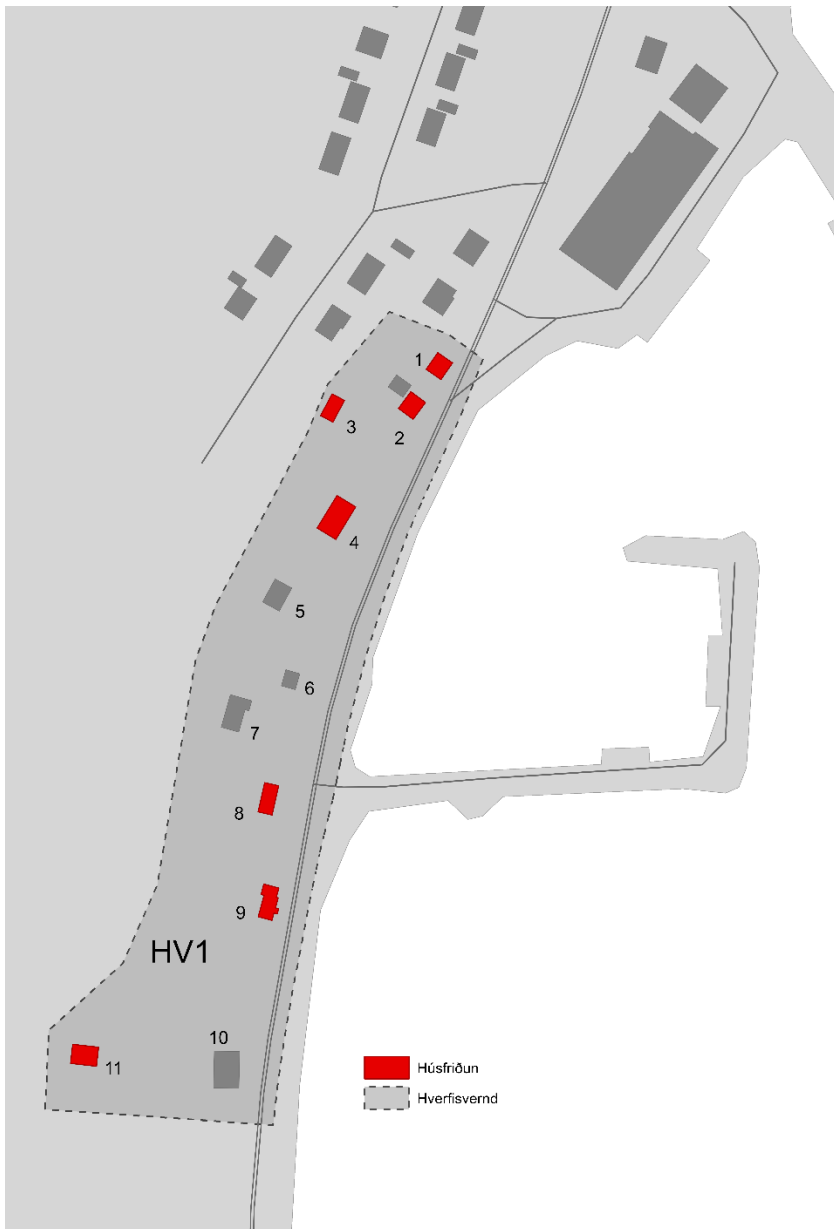
8.5.1 Hverfisvernd í þéttbýli

Þrjú svæði í þéttbýlinu njóta hverfisverndar, þ.e. í gömlu byggðinni, nýju byggðinni og á Langeyri. Ákvæði hverfisverndar taka til breytinga, viðhalds, niðurrifs og nýbyggingar húsa og umhverfis þeirra. Að auki taka ákvæði hverfisverndar á Langeyri til hvers kyns framkvæmda sem gætu haft áhrif á menningarsögulegt gildi svæðisins. Hverfisverndinni er ætlað að vernda íbúa og hagsmunaaðila fyrir hugsanlegum óæskilegum breytingum á svæðinu og ásýnd þess.

Þegar unnið er deiliskipulag í þegar byggðu hverfi skal gerð húsakönnun sem höfð skal til hliðsjónar við ákvörðun um réttindi, skyldur og kvaðir samfara hverfisvernd. Fornleifaskráning skal liggja fyrir áður en leyfi er veitt fyrir hvers kyns framkvæmdum á Langeyri og við deiliskipulagsgerð.

Gamla byggðin - HV1

Hverfisverndarsvæði HV1 nær til þess hluta gömlu byggðarinnar þar sem íbúðarhús og önnur hús hafa náð talsverðum aldri eða hafa ákveðið menningarsögulegt gildi fyrir bæjarfélagið en ekki er lengur hægt að hýsa þar íbúa og aðra hefðbundna starfsemi sökum snjóflóðahættu. Húsin eru byggð á tímabilinu frá 1890 og fram til 1950, eða ellefu hús. Með hverfisvernd er mögulegt að viðhalda menningararfinum og skapa aðlaðandi umhverfi sem verður eftirsóknarvert fyrir íbúa og gesti og styrkir jafnframt tengslin á milli byggðarhluta. Slíkt umhverfi getur styrkt bæjarfélagið í heild sinni.

Mynd 8.17 Hverfisvernd gömlu byggðarinnar.

Hverfisvernd HV1 tekur til eftirfarandi húsa við Aðalgötu í gömlu byggðinni (Mynd 8.17):

1. Aðalgata 14, byggt árið 1930.
2. Aðalgata 16, byggt árið 1930.
3. Stöðin, byggt árið 1920. Er í dag sumarhús en var áður fyrir Póstur og sími. Húsið er við Aðalgötu 18.
4. Félagsheimilið, byggt árið 1930. Gegndi hlutverki samkomuhúss fyrir Súðvíkinga og er staðsett við Aðalgötu 22.
5. Varðahús, byggt árið 1950. Húsið er staðsett við Aðalgötu 26.
6. Aðalgata 28A, Skúr sem byggður var árið 1952.
7. Raggahús, byggt árið 1966 og staðsett við Aðalgötu 30.
8. Tröð, byggt árið 1912 og er því orðið yfir 100 ára gamalt og friðað með t.t. aldurs. Húsið er staðsett við Aðalgötu 32
9. Bjarnahús, byggt árið 1890 og er því orðið yfir 100 ára gamalt og friðað með t.t. aldurs. Húsið er staðsett við Aðalgötu 34.
10. Kaupfélagið, byggt árið 1941 og þjónaði sem verslun frá árinu 1942. Staðsett við Aðalgötu 38.
11. Dalbær, byggt árið 1920. Húsið er staðsett ofan við Aðalgötu 38 þar sem gamla Kaupfélagið er.

Skipulagsskilmálar eru í Tafla 8.10.

Víkurgata - HV2

Á hverfisverndarsvæðinu við Víkurgötu finnast gömul íbúðarhús sem flutt hafa verið yfir í nýju byggðina og götumyndin löguð að þeim. Húsin voru upphaflega byggð í gömlu byggðinni og flutt yfir í nýju byggðina á árunum 1996-1997. Elsta húsið, Holt, var upphaflega byggt árið 1926 og það yngsta, Innri-Grund, er frá árinu 1954. Önnur hús eru Fagrabrekka, byggt 1929, Sólbakki, byggt 1930 og Garðarshús, byggt 1931 (tafla: Hús í Súðavíkurhreppi sem verða 100 ára á skipulagstímabilinu). Þessi hús bera því menningarsögu Súðavíkur vitni þó þau séu á öðrum stað en upphaflega. Götumyndin er hönnuð til að undirstrika og leggja áherslu á þetta.

Með því að leggja áherslu á að varðveita uppruna þéttbýlisins er stuðlað að því að sérkenni og saga Súðavíkur fái að njóta sín við þróun þéttbýlisins. Líklegt er að áhersla í þessa átt hafi jákvæð áhrif á samfélagið og renni styrkari stoðum undir ferðaþjónustu og bæti ímynd bæjarins.

Skipulagsskilmálar eru í Tafla 8.10.

Langeyri - HV3

Langeyri liggur skammt innan við Eyrardalsá og tilheyrði Eyrardalsjörð. Langeyri er stærsta eyrin sem myndar góða höfn í fjörðunum við Djúpið, að Skutulsfjarðareyri undanskilinni. Þar var fyrsta hvalveiðistöðin reist af norskum hvalveiðimönnum á seinni hluta 19. aldar og um tíma var þar stórt vinnuhús með gufuvélum, íbúðarhús, geymsluhús, smiðja og fleira. Norðanvert á Langeyri rétt við sjóinn er allstórt vatn eða tjörn, sem nú er að mestu fyllt jarðvegi og gróin mosa og grasi, en sagt er, að hún hafi fyrrum verið miklu dýpri. Tjörnin heitir Skipatjörn og er talið að þar hafi þjóðverjar lagt skipum sínum á vetrum. Í gömlum heimildum er minnst á malarkambinn fyrir framan tjörnina, að hann sé óslittin en þó með skarði í en það gæti stutt þá frásögn manna, að skipin hafi verið dregin í gegnum það. (Eiríkur P. Jörundsson, 2016)

Hverfisverndarsvæðið á Langeyri nær til þess svæðis þar sem líkur eru á að minjar finnist frá sögu útgerðar, hvalveiða og síldarvinnslu. Hverfisverndinni er ætlað að tryggja að hugsanlegar fornminjar spillist ekki við framkvæmdir og að uppbygging á svæðinu spilli ekki möguleikum á að gera sögu svæðisins sýnilega. Áhersla er lögð á að skipulagstímabilinu verði gerð nákvæm fornleifaskráning á svæðinu.

Skipulagsskilmálar eru í Tafla 8.10.

Tafla 8.10 Hverfisvernd í þéttbýli.

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
HV1 2,6 ha Aðalgata 14 til Aðalgötu 38 í gömlu byggðinni	Götumynd gömlu byggðarinnar við Aðalgötu ofan við höfnina. Á svæðinu er Afþreyingar og ferðamannasvæði AF1, Frístundabyggð F3 og Verslunar og þjónustusvæði VP2. Sjá nánari umfjöllun í forsendukafla hér að ofan.	Hús með verndargildi skulu ekki fjarlægð. Heimilt er að færa til hús með verndargildi þannig að það falli betur að byggðinni enda verði sýnt fram á það að um heildarhagsmuni sé að ræða. Heimilt er að endurbyggja, að hluta eða í heild, hús með verndargildi. Miða skal viðhald þeirra við upprunalegt horf eða það horf sem viðheldur verndargildi hússins sem best. Leitast skal við að halda í þá hluti sem nýtanlegir eru. Hugað skal sérstaklega að gæðum í efnisvali og handverki. Leitast skal við að hafa hlutina í sem upprunalegustu mynd. Umhverfi húsa skal vera í samræmi við arkitektúr hverfisins.
HV2 0,7 ha Víkurgata	Gömul íbúðarhús sem flutt hafa verið úr gömlu byggðinni yfir í nýju byggðina. Tilheyrir íbúðarsvæði ÍB2. Sjá nánari umfjöllun í forsendukafla hér að ofan.	Heimilt er að byggja við hús á svæðinu. Viðbyggingar skulu hafa sama yfirbragð og aðalbyggingin, þ.e. í samræmi við þann arkitektúr sem einkennir húsið. Efnisval í viðbyggingum skal vera það sama og í aðalbyggingunni. Stærð viðbygginga skal vera þannig að aðalbygging haldi sínum sessi.

		<p>Heimilt er að byggja ný hús eða færa hús inn á hverfisverndaða svæðið. Staðsetning og mótun nýrra bygginga á hverfisverndaða svæðinu skal falla að hefðum og arkitektúr þess tíma sem miðað er við í uppbyggingu hverfisins.</p> <p>Hugað skal sérstaklega að gæðum í efnisvali og handverki. Leitast skal við að hafa hluti í sem upprunalegastrí mynd.</p> <p>Umhverfi húsa skal vera í samræmi við arkitektúr hverfisins.</p>
<p>HV3 19 ha Langeyri, tjörnin og Súðavíkurkirkja</p>	<p>Súðavíkurkirkja er friðuð skv. lögum um menningarminjar nr. 80/2012. Á Langeyri er fallett útivistarsvæði og auðug saga útgerðar, hvalveiða og síldarvinnslu. Á svæðinu er einnig gert ráð fyrir Afþreyingar- og ferðamannasvæði AF7, frístundabyggð F4, Athafnasvæði AT1 og Opnu svæði OP1.</p> <p>Sjá nánari umfjöllun í forsendukafla hér að ofan.</p>	<p>Öll uppbygging á svæðinu skal miða að varðveislu sögu- og menningarminja og auka möguleika svæðisins sem útivistar- og safnasvæðis.</p> <p>Áhersla verði á aukna vitund og fræðslu m.t.t. sögu og menningar á svæðinu.</p> <p>Við uppbyggingu, til að auka aðgengi almennings að fjörunni, skal þess gætt að skerða ekki verndargildi svæðisins.</p> <p>Tryggja skal að hugsanlegar fornminjar og menningarverðmæti spillist ekki.</p> <p>Tryggja skal að framkvæmdir spili ekki möguleikum á að gera sögu svæðisins sýnilega.</p> <p>Hverfisverndin hefur ekki áhrif á núverandi landnotkun nema ef talið er að fornminjar geti spillst.</p>

8.5.2 Hverfisvernd í dreifbýli

Hverfisverndarákvæði í dreifbýli er sett á svæði með mikið verndargildi og svæði með verndargildi sem eru undir álagi. Markmiðið er, eins og fram kemur hér að framan, að tryggja verndun þessara auðlinda og menningarverðmæta og að auka velferð íbúa og gesta. Skapa á umhverfi sem styrkir efnahagslegan og samfélagslegan grunn sveitarfélagsins og hefur jákvæð áhrif á þróun þess.

Ákvæði hverfisverndar taka til skipulagsskyldrar landnýtingar innan hverfisverndaða svæðisins, svo sem fornminja, útivistarsvæða og náttúruminja. Hverfisverndinni er ætlað að vernda íbúa og hagsmunaaðila fyrir hugsanlegum óæskilegum breytingum á svæðinu og ásýnd þess, bæði menningarlandslags og náttúrulegs landslags.

Eins og fram kemur í kafla um gildi náttúrunnar í náttúrukafla hefur óspillt náttúra margvísleg gildi, m.a. fagurfræðilegt, siðferðilegt, menningarlegt, hagrænt, vistfræðilegt, sálrænt og vísindalegt en einnig með tilliti til útivistar og fræðslu. Hún er þannig forsenda margvíslegra grunnþæða og mannlífs sem erfitt getur verið að meta hagrænt.

Níu svæði í dreifbýlinu njóta hverfisverndar, ýmist vegna menningarminja og/eða náttúruminja. Öll svæðin hafa tölvuvert útivistar- og fræðslugildi. Ákvæði hverfisverndar taka til mannvirkjagerða, breytinga, viðhalds, niðurrifs og verndun umhverfis. Hverfisverndinni er ætlað að vernda íbúa og hagsmunaaðila fyrir hugsanlegum óæskilegum breytingum á svæðinu og ásýnd þess.

Þegar unnið er deiliskipulag í þegar byggðu hverfi skal gerð húsakönnun sem höfð skal til hliðsjónar við ákvörðun um réttindi, skyldur og kvaðir samfara hverfisvernd. Á þeim svæðum sem njóta hverfisverndar vegna menningarminja skal fornleifaskráning, og húsakönnun þar sem það á við, liggja fyrir áður en leyfi er veitt fyrir hvers kyns framkvæmdum og við deiliskipulagsgerð. Á þeim svæðum sem njóta hverfisverndar vegna náttúruminja úttekt á verndargildi og skráning náttúruminja liggja fyrir áður en leyfi er veitt fyrir hvers kyns framkvæmdum og við deiliskipulagsgerð.

Seljaland – HV4

Vinsælt útivistarsvæði með fallegu gróðursvæði og tilkomumiklu landslagi í botni Álftafjarðar. Ísafjarðarbær er landeigandi.

Folafótur – HV5

Á Folafæti er mikill þéttleiki fornminja og vinsæl gönguleið. Fjallið Hestur setur sterkan svip á svæðið. Fjöldmenn byggð var á svæðinu í upphafi síðustu aldar en árið 1910 er talið að yfir 100 manns hafi búið á svæðinu. Um var að ræða þurrabúðarfólk sem sótti sjóinn í Ísafjarðardjúp. Í dag býr enginn á Folafæti og ekki er hægt að aka um svæðið.

Hvítanes – HV6

Við austanvert Hvítanes er látur landsela og þar hefur verið gerður útsýnisstaður með góðri sýn yfir Vigur og Ísafjarðardjúp. Vinsæll viðkomustaður ferðamanna. Talið er að byggð hafi verið á Hvítanesi síðan á landnámsöld. (Náttúrustofa Vestfjarða 2017).

Reykjanes – HV7

Allt land Reykjanness er á náttúruminjaskrá. Svæðið er eitt mesta hverasvæði á Vestfjörðum, með sérkennilegar sjávarrofsmyndanir, sérstætt gróðurfur og fjölskrúðugt fuglalíf (Náttúruminjaskrá). Dýralíf er fjölskrúðugt, s.s. selir og ýmsar fuglategundir einkum á austanverðu nesinu (Böðvar Þórisson o.fl. 2003). Vatnamynta finnst í Reykjanesi en hún er alfriðuð en hún er afar sjaldgæf og finnst eingöngu við laugar á þremur stöðum á landinu (Flóra Íslands, heimasíða). Möguleikar til útivistar í Reykjanesi eru miklir, enda sérstæð náttúra með langa strandlengju og svæðið mjög aðgengilegt. Svæðið er almennt talið áhugaverður fuglaskoðunarstaður og sjóinn vinsæll meðal kafara vegna lífríkis og hvera á sjávarbotni (Vegagerðin 2003). Svæðið er ríkt af sögu- og menningarminjum. Alls eru skráðar 39 minjar á svæðinu og það því talið afar merkilegt (Margrét Hrönn Hallmundsdóttir 2013). Í húsakönnun fyrir svæðið kemur fram að 10 hús eru metin hafa mikið varðveislu- og/eða menningarsögulegt gildi. Á átjándu öld var starfrækt saltvinnsla og á fyrri hluta tuttugustu aldar var jarðhitinn nýttur til gróðurhúsaræktunar (Finnbogi Hermannsson). Barna og héraðsskólinn var rekinn þar nánast alla tuttugustu öldina (Margrét Hrönn Hallmundsdóttir 2013). Sund, leirböð og ýmsa útivist hefur lengi verið stunduð í Reykjanesi en sundkennsla hófst þar á fyrri hluta nítjándu aldar.

Vatnsfjörður – HV8

Vatnsfjörður er einn af áhugaverðustu minja- og sögustöðum Vestfjarða. Staðurinn er vel rannsakaður og minjarnar sýna vel breytingar sem hafa orðið á félags- og hagkerfi Vestfjarða sem og á menningu landsvæðisins (Vatnsfjörður 2010). Vatnsfjarðarkirkja, sem var reist 1911-1912, er friðuð. Grettisvarða á Grettishjalla er friðlýst fornleif. Vatnsfjarðarnes er á náttúruminjaskrá.

Ögur – HV9

Ögur var höfðingjasetur og stórbýli. Vegur staðarins var hvað mestur frá seinni hluta 15. aldar og fram á 17. öld (nat.is). Gamla íbúðarhúsið í Ögri, sem reist var 1884-1885 er friðuð sem og Ögurkirkja sem var reist 1859. Samkomuhús var byggt árið 1930.

Uppsalaeyri – HV10

Hvalstöð með umsvifamikilli starfsemi var reist á Uppsalaeyri í Seyðisfirði af Norðmönnum árið 1897. Hún var í notkun til ársins 1904 (Ragnar Edvardsson o.fl. 2015.).

Dvergasteinseyri – HV11

Hvalstöð var reist á Dvergasteinseyri í Álftafirði árið 1896. Stöðin var í notkun til ársins 1903. Tóftir eru sýnilegar og fornleifar hafa verið skráðar. (Ragnar Edvardsson o.fl. 2015).

Ögurnes – HV12

Saga útgerðar, verstöð og afurðavinnsla á landi. Fjöldmenn byggð var á Ögurnesi í upphafi tuttugustu aldar. Ekkert hús er uppistandandi en fjöldi tófta er á svæðinu.

Litlibær – HV13

Endurbyggt íbúðarhús í vörslu Þjóðminjasafnsins. Sérstæðar steinhleðslur. Litlibær var reistur árið 1895 af tveimur vinafjölskyldum, sem bjuggu upphaflega sín í hvorum hluta hússins og var því þá skipt í miðju með þvervegg. Húsið er úr timbri með steinhleðnum veggjum upp að langhliðum og grasi á þökum (Þjóðminjasafnið). Túnið er afmarkað af

steinhlöðnum garði og mælist það um 3 hektarar. Einstaklega vel hefur verið vandað til allra steinhleðslna. Tóttir eru margar á jörðinni og skammt í suður frá steinhleðnum vegg, sem liggur umhverfis túnið, er hringmynduð fjárborg og er hún talin mun eldri en aðrar hleðslur við Litlabæ (Þjóðminjasafnið).

Mynd 8.18 Hverfisvernduð svæði í dreifbýli Súðavíkurhrepps.

Tafla 8.11 Hverfisvernduð svæði í dreifbýli.

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
HV4 318 ha Seljaland	Vinsælt útivistarsvæði með fallegu gróðursvæði og tilkomumiklu landslagi í botni Álftafjarðar. Á svæðinu eru birkiskógar og vatnsverndarsvæði.	Svæðið verði fyrst og fremst nýtt til útivistar. Allar framkvæmdir skulu miða að því að vernda landslag og lífríki. Áhrif framkvæmda skulu metin í sérstakri greiningu á áhrifum deiliskipulags (viðauki).
HV5 413 ha Folafótur	Sérstætt menningarlandslag, mikill þéttleiki fornminja. Við svæðið er Verslunar og þjónustusvæði VP11.	Áhersla verði á aukna vitund og fræðslu m.t.t. sögu og náttúru svæðisins. Við uppbyggingu skal þess gætt að skerða ekki verndargildi svæðisins og möguleika þess sem fræðslu- og útivistarsvæðis. Tryggja skal að hugsanlegar fornminjar og menningarverðmæti spillist ekki. Framkvæmdir skulu falla vel að menningarlandslaginu og taka mið af sögu, landslagi og lífríki svæðisins. Nánari staðsetning mannvirkja skal metin með hliðsjón af greiningu áhrifa í deiliskipulagi. Áhrif framkvæmda skulu metin í sérstakri greiningu á áhrifum deiliskipulags (viðauki).
HV6 90 ha Hvítanæs	Selalátur og útsýnisstaður. Vinsæll viðkomustaður ferðamanna. Á svæðinu er bryggja H6.	Allar framkvæmdir skulu miða að því að vernda fornminjar, landslag og lífríki í fjörunni. Huga skal að öryggi vegfarenda við uppbyggingu. Gera skal ráð fyrir aðgengi að fjörunni og aðstöðu fyrir gesti, en gæta skal þess að uppbyggingin hafi ekki neikvæð áhrif á selalátur og skerði ekki verndargildi svæðisins.
HV7 74 ha Reykjanes	Náttúru- og menningarminjar. Á svæðinu er Afþreyingar- og ferðamannasvæði AF8, Athafnasvæði AT3, Verslunar og þjónustusvæði VP7, bryggja H10 og sendar. Svæðið	Öll nýting innan svæðisins skal taka mið af sérstæðri náttúru eða sérkennum svæðisins. Áhersla skal lögð á að við nýframkvæmdir verði öllu raski haldið í lágmarki. Leitast skal við að laga mannvirki sem best að landinu þannig að sérstæð náttúra svæðisins fái notið sín.

	er á náttúruminjaskrá, Önnur náttúruvernd ÖN4.	<p>Öll nýting jarðvarma skal vera með sjálfbærum hætti og þess jafnframt gætt að skerða ekki ímynd svæðisins.</p> <p>Tryggja skal að framkvæmdir raski ekki náttúru- og menningarminjum og skerði ekki gæði svæðisins.</p> <p>Tryggja skal varðveislu minja um nýtingu jarðvarma á svæðinu, s.s. saltvinnslu, gróðurhúsaræktun, sundkennslu og skólahald.</p> <p>Óheimilt er að breyta eða skerða heitavatnsrennsli til sjávar þannig að það raski því lífríki sem þar þrífst. Ekki skal hrófla að óþörfu við strandlengjunni nema með það að markmiði að laga eldra rask eða fjarlægja mannvirki eins og fráveitulagnir.</p> <p>Gæta skal þess að framkvæmdir raski ekki vatnasviði hvera og lauga.</p> <p>Tryggja skal að vaxtarsvæði vatnamyntu skerðist ekki.</p> <p>Tryggja skal aðgengi almennings til útivistar á svæðinu en þess gætt að útivistin skerði ekki gæði svæðisins.</p> <p>Áhrif framkvæmda skulu metin í sérstakri greiningu á áhrifum deiliskipulags (viðauki).</p>
HV8 41 ha Vatnsfjörður	Söguminjar, fornminjar og landslag. Á svæðinu er Vatnsfjarðarkirkja S8, sem er friðuð og kirkjugarður K4. Þar er einnig Grettisvarða sem er friðlýst MV2, frístundabyggð F33 og bryggja H9. Vatnsfjarðarnes er á náttúruminjaskrá, Önnur náttúruvernd ÖN5.	<p>Vernda skal sögu- og fornminjar. Taka skal tillit til landslags og yfirbragðs verndaðra og friðaðra bygginga við allar framkvæmdir á hverfisverndaða svæðinu.</p> <p>Áhrif framkvæmda skulu metin í sérstakri greiningu á áhrifum deiliskipulags (viðauki).</p>
HV9 16,5 ha Ögur	Sögu- og fornminjar. Á svæðinu er samkomuhús og Ögurkirkja S7 og kirkjugarður K3. Gamla íbúðarhúsið í Ögri og kirkjan eru friðuð MV4. Þar er einnig Verslunar og þjónustusvæði VP9, frístundabyggð F25 og bryggja H7.	<p>Vernda skal sögu- og fornminjar. Taka skal tillit til landslags og yfirbragðs verndaðra og friðaðra bygginga við allar framkvæmdir á hverfisverndaða svæðinu.</p> <p>Áhrif framkvæmda skulu metin í sérstakri greiningu á áhrifum deiliskipulags (viðauki).</p>
HV10 8 ha Uppsalaeyri	Sögu- og fornminjar.	<p>Vernda skal minjar um hvalstöðina á Uppsalaeyri.</p> <p>Áhrif framkvæmda skulu metin í sérstakri greiningu á áhrifum deiliskipulags (viðauki).</p>
HV11 10,5 ha Dvergasteinseyri	Sögu- og fornminjar. Við svæðið er efnistökusvæði E7 og fyrirhugaðar breytingar á þjóðvegi.	<p>Vernda skal minjar um hvalstöðina á Dvergasteinseyri. Tryggja skal að framkvæmdir á svæðinu raski ekki fornminjum.</p> <p>Áhrif framkvæmda skulu metin í sérstakri greiningu á áhrifum deiliskipulags (viðauki).</p>
HV 12 10 ha Ögurnes	Sögu- og fornminjar.	<p>Vernda skal minjar um verstöðina í Ögurnesi.</p> <p>Áhrif framkvæmda skulu metin í sérstakri greiningu á áhrifum deiliskipulags (viðauki).</p>

HV13 5 ha Litlibær	Menningarminjar. Á svæðinu er Afþreyingar- og ferðamannasvæði AF9.	Vernda skal minjar um búskap á Litlabæ. Tryggja skal að sérstæðar steinhleðslur raskist ekki við framkvæmdir á svæðinu. Áhrif framkvæmda skulu metin í sérstakri greiningu á áhrifum deiliskipulags (viðauki).
--------------------------	---	--

8.6 Eignarhald í dreifbýli og nýting eyðijarða

Flestar jarðir í Súðavíkurhreppi eru í eigu einkaaðila en mest af landi í og við þéttbýlið er í eigu hreppsins (Tafla 8.12). Ísafjarðarbær er eigandi Seljalands í botni Álftafjarðar og Reykjaness. Þó eru eftir einstaka landskikar í gömlu byggðinni í eigu einstaklinga. Súðavíkurhreppur keypti Eyrardal árið 1993. Takmarkaðar upplýsingar liggja fyrir um nákvæm landamerki og aðrar eignaskiptingar í Súðavíkurhreppi. Hreppurinn hefur undanfarið unnið að skráningu á landamerkjum á afmörkuðum svæðum en þeirri vinnu er lokið. Landeignarmörk eru sýnd á skipulagsuppdrættinum. Þau eru eingöngu sýnd til skýringa og glöggvunar á heiti jarða og grófri legu þeirra. Almennt liggur ekki fyrir hvar landeignarmörk liggja enda hefur kerfisbundin skráning þeirra ekki farið fram með tilheyrandi þinglýsingum.

Óbyggðanefnd hefur til umfjöllunar eignarhald lands á landsvísu. Samkvæmt yfirlitskortum um stöðu þjóðlendumála á landinu öllu er málsmeðferð lokið á meirihluta landsins alls og til meðferðar eru svæði 9A - Dalasýsla og 9B - Snæfellsnes. Vestfjörðum er skipt í 3 svæði 10A, 10B og 10C en ekki kemur fram á vefsíðu Óbyggðanefndar hvenær málsmeðferð hefst þar. Hlutverk nefndarinnar er, skv. lögum nr. 58/1998 um þjóðlendum og ákvörðun marka eignarlanda, þjóðlendna og afrétta að:

- Kanna og skera úr um hvaða land telst til þjóðlendna og hver séu mörk þeirra og eignarlanda.
- Skera úr um mörk þess hluta þjóðlendu sem nýttur er sem afréttur.
- Úrskurða um eignarréttindi innan þjóðlendna.

Þó svo að skipulag takmarkist ekki af eignarhaldi þá er mikilvægt að þær upplýsingar liggi fyrir við framkvæmd skipulags og landnýtingu. Niðurstöður um landamerki og mörk þjóðlendna og eignarlands verða færðar inn í aðalskipulagið eftir því sem færi gefst til við endurskoðun þess.

Skv. Jarðalögum nr. 81/2004 er lögbýli sérhver jörð sem hefur þann húsakost og það landrými eða aðstöðu að unnt sé að stunda þar landbúnað eða aðra atvinnustarfsemi og var skráð í Jarðaskrá ráðuneytisins 1. desember 2003. Ennfremur geta þær jarðir talist lögbýli sem hljóta síðar viðurkenningu ráðuneytisins. Ný býli sem hljóta viðurkenningu ráðuneytisins geta einnig talist lögbýli.

Eyðijörð er samkvæmt Jarðalögum “jörð sem ekki hefur verið setin í fimm ár eða lengur án tillits til þess hvort hún er lögbýli eða ekki, nema sveitarstjórn og jarðeigandi hafi samþykkt að ábúanda sé ekki skylt að búa á jörð”.

Búsetumynstrið hefur verið í stöðugri þróun til okkar daga. Þróunin hefur verið hægfara allt þar til á síðustu öld. Um aldir voru sveitirnar þétt setnar, stór býli voru fá en minni býli, hjáleigur, tómhús og þurrabúðir í miklum meirihluta. Þegar leið á öldina fækkaði býlum og stærð þeirra varð jafnari og þau minnstu fóru í eyði. Býlin héldu áfram að stækka og undir lok aldarinnar voru þau orðin fá en stór.

Eftirspurn eftir heilsársbúsetu í dreifbýli hefur aukist síðustu ár. Sækjast menn þá einkum eftir búsetu en sækja atvinnu í þéttbýlið. Í sumum tilvikum er um tvöfalda búsetu að ræða, þ.e. einstaklingurinn eða fjölskyldan rekur eitt heimili í þéttbýli en annað í dreifbýlinu og sækir þaðan jafnvel vinnu að hluta til. Í öðrum tilvikum er um fasta búsetu að ræða, þ.e.a.s. atvinna sótt annað en ekki stundaður hefðbundinn landbúnaður. Segja má að eftirspurn eftir hjáleigum, tómhúsum eða þurrabúðum sé að endurtaka sig.

Lögbýli í Súðavíkurhreppi eru 50. Alls eru 43 af þeim í ábúð en eyðijarðir eru 7. Einungis er þó búseta á 11 jörðum. Til viðbótar eru 19 jarðir í hreppnum sem ekki teljast lögbýli (map.is). Samtals eru uppistandandi hús á 47 jörðum í dreifbýlinu.

Tafla 8.12 Lögbyli í Súðavíkurhreppi (Þjóðskrá 2016).

Jörð	Eyðibýli	Föst búseta	Eignarhald	Uppistandandi byggingar
Birnustaðir	Nei	Nei	Einstaklingar / einkaaðilar	Já
Bjarnastaðir 1 og 2	Já	Nei	Einstaklingar	Já
Blámýrar	Já	Nei	Einstaklingar	Já
Borg	Nei	Nei	Einstaklingar	Já
Botn	Já	Nei	Einstaklingar	Já
Dvergasteinn	Nei	Nei	Einstaklingar	Já
Dvergasteinskot	Já	Nei	Einstaklingar	Nei
Eiði	Já	Nei	Einstaklingar	Já
Eyrardalur	Nei	Nei	Súðavíkurhreppur	Nei
Eyri I Skötufirði	Nei	Nei	Einstaklingar / einkaaðilar	Já
Eyri í Mjóafirði	Nei	Nei	Ríkissjóður	Já
Eyri og Traðir	Nei	Nei	Einstaklingar	Já
Galtarhryggur	Nei	Nei	Einstaklingar	Já
Garðsstaðir	Nei	Nei	Einstaklingar	Já
Hagakot	Nei	Nei	Einstaklingar	Já
Hestur	Nei	Nei	Einstaklingar	Já
Heydalur	Nei	Já	Eignarhaldsfélag	Já
Hjallar	Já	Nei	Einstaklingar	Nei
Hlíð 1	Nei	Nei	Einstaklingar	Já
Hlíðarkot	Nei	Nei	Einstaklingar	Nei
Hrafnabjörg	Nei	Nei	Einstaklingar	Já
Hvítanes	Nei	Já	Einstaklingar	Já
Hörgshlíð	Nei	Já	Einstaklingar	Já
Kálfavík	Nei	Nei	Einstaklingar	Já
Kelda	Nei	Nei	Einstaklingar	Já
Kleifar	Nei	Nei	Einstaklingar	nei
Kleifar í Seyðisfirði	Nei	Nei	Einstaklingar	já
Laugaból	Nei	Já	Einstaklingar	já
Látur – Látrar	Nei	Já	Einstaklingar	já
Litlibær	Nei	Nei	Einstaklingar	já
Meiri-Hattardalur I	Nei	já	Einstaklingar	já
Meiri-Hattardalur II	Nei	Nei	Einstaklingar	já
Miðhús	Nei	Nei	Einstaklingar	já
Minni-Hattardalur	Nei	Já	Einstaklingar	já
Reykjarfjörður	Nei	Nei	Einstaklingar	já
Seljaland	Nei	Nei	Ísafjarðarbær	nei
Skarð	Nei	Nei	Einstaklingar	já
Skálavík Ytri	Nei	Nei	Eignarhaldsfélag	já
Strandsel	Nei	Já	Einstaklingar	já
Svansvík	Nei	Já	Einstaklingar	já
Svarfhóll	Nei	Nei	Einstaklingar	já
Svarthamar	Nei	Já	Einstaklingar	já
Sveinshús	Nei	Nei	Einstaklingar	nei

Uppsaliir	Nei	Nei	Einstaklingar	nei
Vatnsfjörður	Nei	Já	Kirkjumálasjóður	já
Vigur	Nei	Nei	Einstaklingar	já
Vogar	Nei	Nei	Einstaklingar	nei
Þernuvík 1 og 2	Nei	Nei	Einstaklingar	já
Þúfur	Já	Nei	Einstaklingar	já
Ögur	Nei	Nei	Einstaklingar	já

Tafla 8.13 Aðrar jarðir – ekki lögbýli. (jarðir skv. skráningu á map.is)

Aðrar jarðir	Staðsetning	Uppistandandi byggingar
Tröð	Álftafjörður	Þéttbýli
Súðavík	Álftafjörður	Þéttbýli
Saurar	Álftafjörður	Þéttbýli
Eyri	Álftafjörður og Seyðisfjörður	Já
Kamsnes	Álftafjörður og Seyðisfjörður	Nei
Folafótur	Seyðisfjörður og Hestfjörður	Nei
Hestfjarðarkot	Hestfjörður	Nei
Almenningur	Hestfjörður	Já
Stórikambur	Skötufjörður	?
Hjallar	Skötufjörður	Já
Ögurhólmar	Selvík/Strandseljavík	?
Efstidalur	Laugardalur	Nei
Eiríksstaðir	Laugardalur	Já
Galtarstaðir	Mjóifjörður	Já
Kleifarkot	Mjóifjörður	Já
Reykjanes	Reykjarfjörður/Ísafjörður	Já
Eyri	Ísafjörður	Nei
Almenningur	Ísafjörður	Nei
Vatnsfjarðarsel	Vatnsfjarðardal	Nei

STEFNA – EIGNARHALD Í DREIFBÝLI OG NÝTING EYÐIJARÐA

Markmið

- ✓ Gott landbúnaðarland skal skilgreint sem landbúnaðarsvæði og því ekki ráðstafað í annars konar nýtingu en landbúnað.
- ✓ Hefðbundin hlunnindanýting verði tryggð á afskekktari búsvæðum sem farin eru í eyði.
- ✓ Landbúnaðarnýting og hefðbundin hlunnindanýting skerði ekki önnur gæði svæðisins.
- ✓ Svigrúm verði fyrir uppbyggingu í ferðaþjónustu í dreifbýli í samræmi við markmið um lífríki, landslag og menningar- og búsetuminjar.

Aðalskipulagið gerir ráð fyrir að hægt sé að stunda hefðbundna hlunnindanýtingu á þeim jörðum sem búskapur hefur lagst af. Gott landbúnaðarland er skilgreint sem landbúnaðarsvæði, þó svo að það sé ekki nýtt sem slíkt við gildistöku skipulagsins. Þannig er tryggt að góðu landbúnaðarlandi sé ekki spilt eða ráðstafað í annars konar nýtingu. Í aðalskipulaginu er gert ráð fyrir að tengsl ferðaþjónustu og landbúnaðar veðri eflid. Þannig er gert ráð fyrir nokkurri sveigju við uppbyggingu ferðaþjónustu í dreifbýlinu. Uppbygging í landbúnaði og ferðaþjónustu skal vera í takt við markmið sem sett eru fram í atvinnukafla greinargerðarinnar. Þar kemur fram að nýta eigi nálægð við náttúruna og

sérkenni til atvinnuþróunar með sjálfbæra þróun að leiðarljósi. Í því felst m.a. að virða verndarákvæði náttúru og menningarminja. Einnig þarf að tryggja aðgengi að áhugaverðum og vinsælum ferðamannastöðum. Fjallað er nánar um frístundabyggð í næsta kafla.

8.7 Frístundabyggð

Samkvæmt skipulagsreglugerð eru svæði fyrir **Frístundabyggð (F)**, svæði fyrir frístundahús, tvö eða fleiri og nærþjónustu sem þeim tengist, þ.m.t. orlofshús og varanlega staðsett hjólhýsi. Föst búseta er óheimil í frístundabyggðum.

Frístundabyggð er svæði þar sem tvö eða fleiri frístundahús standa í þyrpingu eða nýta sameiginlega tengingu við veg eða veitur. Frístundabyggð er ekki ætluð til fastrar búsetu. Frístundahús eru hús sem nýtt eru til tímabundinnar dvalar, þ.e. ekki til heilsársbúsetu, óháð eignaraðild eða rekstrarfyrirkomulagi. Þar er jafnan óheimilt að hafa skráð lögheimili.

Almennt má segja að með bættum samgöngum aukist líkur á byggingu frístundahúsa og mannvirkja. Mannvirki eru nú byggð fjær þéttbýlisstöðum en áður. Einnig hafa frístundahús stækkað undanfarin ár. Uppbygging frístundabyggðar í dreifbýli hefur víða mikil áhrif, oft óafturkræf, á náttúru. Áhrif á ásýnd lands og skert aðgengi getur rýrt útivistargildi og möguleika á nýtingu, m.a. í þágu ferðaþjónustu. Uppbygging frístundahúsa getur auk þess skert nýtingarmöguleika landbúnaðarsvæða og haft óafturkræf áhrif á menningarminjar.

Í dreifbýli Súðavíkurhrepps eru um 66 frístundahús (mynd z). Í þéttbýlinu um 50 íbúðir skráðar sem frísstundahús, flest í einbýlishúsum en einnig í fjölbýlishúsi við Aðalgötu 2. Eins og fram hefur komið er byggðin í Súðavík utan Eyrardalsár nánast öll á snjóflóðahættusvæði. Hreppurinn keypti upp húsin á sínum tíma og seldi þau flest aftur með kvöðum um búsetu sem er óheimil frá 1. nóvember til 30. apríl. Þar hefur því myndast eins konar frístundabyggð en skipulagi á svæðinu var frestað um óákveðinn tíma eftir snjóflóðin 1995.

Mynd 8.19 Frístundahús í þéttbýli Súðavíkurhrepps. Húsin standa á snjóflóðahættusvæði í gömlu byggðinni og þar er ekki leyft að dvelja frá hausti og fram á vor.

STEFNA - FRÍSTUNDABYGGÐ

Markmið

- ✓ Að svigrúm verði fyrir uppbyggingu frístundabyggðar á Langeyri, í nýju byggðinni í Súðavík.
- ✓ Að yfirbragð og mælikvarði frístundabyggðar falli að sögulegri byggð og bæjarmynd Súðavíkur, styrki hana og efli og skerði ekki sérstöðu svæðisins og ásýnd þess í heild.
- ✓ Að góð tenging myndist milli nýrrar frístundabyggðar, miðsvæðis, gömlu byggðarinnar og útivistarsvæða í Súðavík.
- ✓ Svigrúm verði fyrir uppbyggingu frístundabyggðar í dreifbýli Súðavíkurhrepps.
- ✓ Öll uppbygging frístundahúsa skal miða að því að skerða ekki sérstöðu svæðisins og ásýnd þess í heild, þ.e. lítt spillta náttúru, líffræðilega fjölbreytni, landslagsheildir og menningarsögu.
- ✓ Uppbygging frístundahúsa skal ekki skerða góð landbúnaðarsvæði, t.d. ræktarland, aðgengi að útivistarsvæðum eða loka gömlum göngu- og reiðleiðum.

Útlit frístundahúsa skal taka mið af umhverfinu, þ.e. náttúrulegu landslagi og menningarlandslagi, þannig að sérstaða svæðisins skerðist ekki. Er þar átt við staðsetningu, stærðarhlutföll, form og efnisnotkun. Leitast skal við að samnýta nauðsynlega innviði eftir því sem kostur er, svo sem veitur, bílastæði, heimreiðar, stíga, útivistarsvæði og fleira þess háttar. Frístundabyggð skal vera í sátt við nærliggjandi landnotkun.

Nánari skilmálar fyrir frístundabyggð eru settir fram í deiliskipulagi. Þar skal gerð grein fyrir yfirbragði byggðar og leitast við að samræma útlit og litaval frístundahúsa innan hvers svæðis. Við gerð deiliskipulags skal hafa samráð við Minjastofnun Íslands.

Við byggingu frístundahúsa skal þess gætt að þau séu ekki staðsett nær takmarkandi þáttum en sem segir í Tafla 8.14 hér að neðan. Í hverfisverndarákvæðum gömlu byggðarinnar er kveðið á um útlit frístundahúsa sem þar eru.

Í gömlu byggðinni í Súðavík er gert ráð fyrir svæðum fyrir frístundahús, þ.e.a.s. gömlu húsunum sem staðsett eru á snjóflóðahættusvæðinu. Þar er ekki heimilt að dvelja yfir vetrartímann eins og fram kemur hér að ofan. Ekki er gert ráð fyrir nýjum frístundahúsum á þessu svæði, í samræmi við ofanflóðahættumat og lög um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum 1997 nr. 49 og reglugerð nr. 505/2000 um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða og gerð bráðabirgðahættumats.

Skóg- og trjárækt er heimil í frístundabyggðinni í gömlu Súðavík. Þar er gert ráð fyrir útivistarsvæðum fyrir almenning, sjá kafla um útivist og skógrækt.

Á Langeyri er gert ráð fyrir svæði fyrir frístundabyggð ofan tjarnarinnar. Svæðið er óbyggt í dag og er utan skilgreinds snjóflóðahættusvæðis. Yfirbragð frístundabyggðarinnar skal vera í anda þorpsbyggðar ofan við Aðalgötu. Ekki er heimilt að byggja frístundahús utan þessa svæðis í þéttbýlinu.

Undirlendi er mjög takmarkað í Djúpinu og er því fremur lítið rými fyrir stór svæði fyrir frístundabyggð. Landhalli er almennt talsverður á mögulegum frístundasvæðum sem eykur sýnileika og áhrif þeirra á upplifun á svæðinu. Landslagsrýmin eru mörg en smá og bera illa þetta byggð. Smærri einingar eða stök hús falla því betur að landslaginu og samræmast byggingarhefð í Djúpinu.

Sameina skal innviði frístundabyggðar þó þannig að vegagerð og öðru raski verði haldið í lágmarki. Tafla 8.16 sýnir leyfilegan heildarfjölda frístundahúsa, þ.m.t. núverandi hús, á jörð eins og hún er afmörkuð í skipulagi þessu. Yfirbragð húsa, lega og aðrar útfærslur skulu vera í samræmi við markmiðin sem sett eru fram hér að framan.

Á jörðinni Hesti er gert ráð fyrir allt að 10 frístundahúsum. Í Tafla 8.15 og Tafla 8.16 má sjá núverandi og áætlaðan fjölda frístundahúsa í dreifbýli og þéttbýli.

Frístundasvæði sem eru auðkennd með hringtákn geta verið allt að 5 ha að stærð eða stök frístundahús innan landbúnaðarsvæðis viðkomandi jarðar.

Tafla 8.14 Lágmarksfjarlægðir fyrir frístundahús vegna takmarkandi þátta.

Takmarkandi þáttur	Lágmarksfjarlægð
Landamerki	50 m
Vötn, ár og sjór	50 m
Fornminjar	20 m
Verksmiðjur, loðdýra-, alifugla- og svínabú eða önnur starfsemi sem veldur óþægindum vegna hávaða eða lyktar	500 m
Veitulagnir	25 m
Stofn- og tengivegir	100 m
Aðrir vegir	50 m

Tafla 8.15 Skipulagsákvæði vegna frístundabyggðar í þéttbýli Súðavíkur.

Auðkenni	Stærð [ha]	Lýsing/núv. ástand	Skipulagsákvæði
F1 Nesvegur	1,0	Sumarhús við Nesveg í gömlu byggðinni. Þar eru 11 einbýlishús. Nesvegur er á snjóflóðahættusvæði C.	Í samræmi við hættumat er ekki gert ráð fyrir nýjum frístundahúsum. Heimild er fyrir fjölnytjaskógrækt og útivistartengda uppbyggingu á svæðinu.
F2 Túngata	0,9	Sumarhús við Túngötu í gömlu byggðinni. Þar eru 11 einbýlishús. Túngata er á snjóflóðahættusvæði C.	Í samræmi við hættumat er ekki gert ráð fyrir nýjum frístundahúsum. Heimild er fyrir fjölnytjaskógrækt og útivistartengda uppbyggingu á svæðinu.
F3 Aðalgata	1,8	Meðfram Aðalgötu í gömlu byggðinni eru 14 hús sem skilgreind eru sem sumarhús. Aðalgata frá Eyrardalsá er á snjóflóðahættusvæði C. Hluti götunnar fellur undir Hverfisvernd.	Í samræmi við hættumat er ekki gert ráð fyrir nýjum frístundahúsum. Á hverfisvernduðu svæði HV1 gilda ákvæði hverfisverndar, sbr. Tafla 8.10. Heimild er fyrir fjölnytjaskógrækt og útivistartengda uppbyggingu á svæðinu.
F4 Langeyri	2,1	Neðan við Þjóðveg í nýju byggðinni. Óbyggt svæði. Gert er ráð fyrir allt að 15 smáhúsum á svæðinu. Svæðið fellur undir Hverfisvernd.	Á svæðinu skal gera ráð fyrir 15 sumarhúsalóðum og skal hámarksstærð húsa vera 60 m ² . Við uppbyggingu skal miðað að því að skerða ekki sérstöðu svæðisins og ásýnd þess í heild. Heimild er fyrir útivistartengdri uppbyggingu á svæðinu. Aðkoma verður um sameiginlegan veg frá hringtorgi við Hlíðargötu. Öll uppbygging á svæðinu skal nánar útfærð í deiliskipulagi. Á hverfisvernduðu svæði HV3 gilda ákvæði hverfisverndar, sbr. Tafla 8.10.

Tafla 8.16 Skipulagsákvæði vegna frístundabyggðar í dreifbýli Súðavíkurrepps. Þessi tafla tilgreinir eingöngu frístundahús sem tilheyra landnotkunarflokknum frístundabyggð. Frístundabyggð á verslunar- og þjónustusvæðum (ferðaþjónusta) er tilgreind í kafla um verslun- og þjónustu.

Auðkenni	Lýsing/núv. ástand	Skipulagsákvæði
F5 Hestur	Tvö frístundahús eru á jörðinni í dag auk gamla íbúðarhússins sem stendur að hluta til uppi ennþá.	Gert er ráð fyrir allt að 10 frístundahúsum (8 ný úr timbri á samliggjandi lóðum). Lóðastærðir skulu vera 0,5-1 ha og hámarksstærð húsa 100 m ² ásamt aukahúsi allt að 15 m ² . Aðkoma verður um sameiginlegan veg (2 km) frá Þjóðvegi nr. 61.
F6 Hlíð	Eitt íbúðarhús er ofan Þjóðvegar, þ.e. bærinn Hlíð, og eitt útihús. Í gildi er deiliskipulag af jörðinni þar sem gert er ráð fyrir 26 stökum frístundahúsum. Veðurstofa Íslands hefur metið ofanflóðahættu á svæðinu undir viðmiðunarmörkum fyrir frístundabyggð (skr. Reglugerð nr. 505/2000).	Gert er ráð fyrir 26 stökum frístundahúsum á 0,37-1,1 ha lóðum á samhangandi svæðum, 17 lóðum ofan Þjóðvegar og 9 neðan vegar (25 ný hús). Gert er ráð fyrir einnar hæðar byggingum miðað við landhæð ofan húss. Kjallrar, niðurgrafnir að hluta, eru heimilir. Fjórar tengingar eru fyrirhugaðar við Þjóðveg nr. 61 (2+2). Á 5 lóðum neðan Þjóðvegar eru skilgreindir byggingareitir fyrir bátaskýli/geymslu og heimild er fyrir flotbryggjum. Hámarksstærð frístundahúsa er 160 m ² . Hámarksstærð

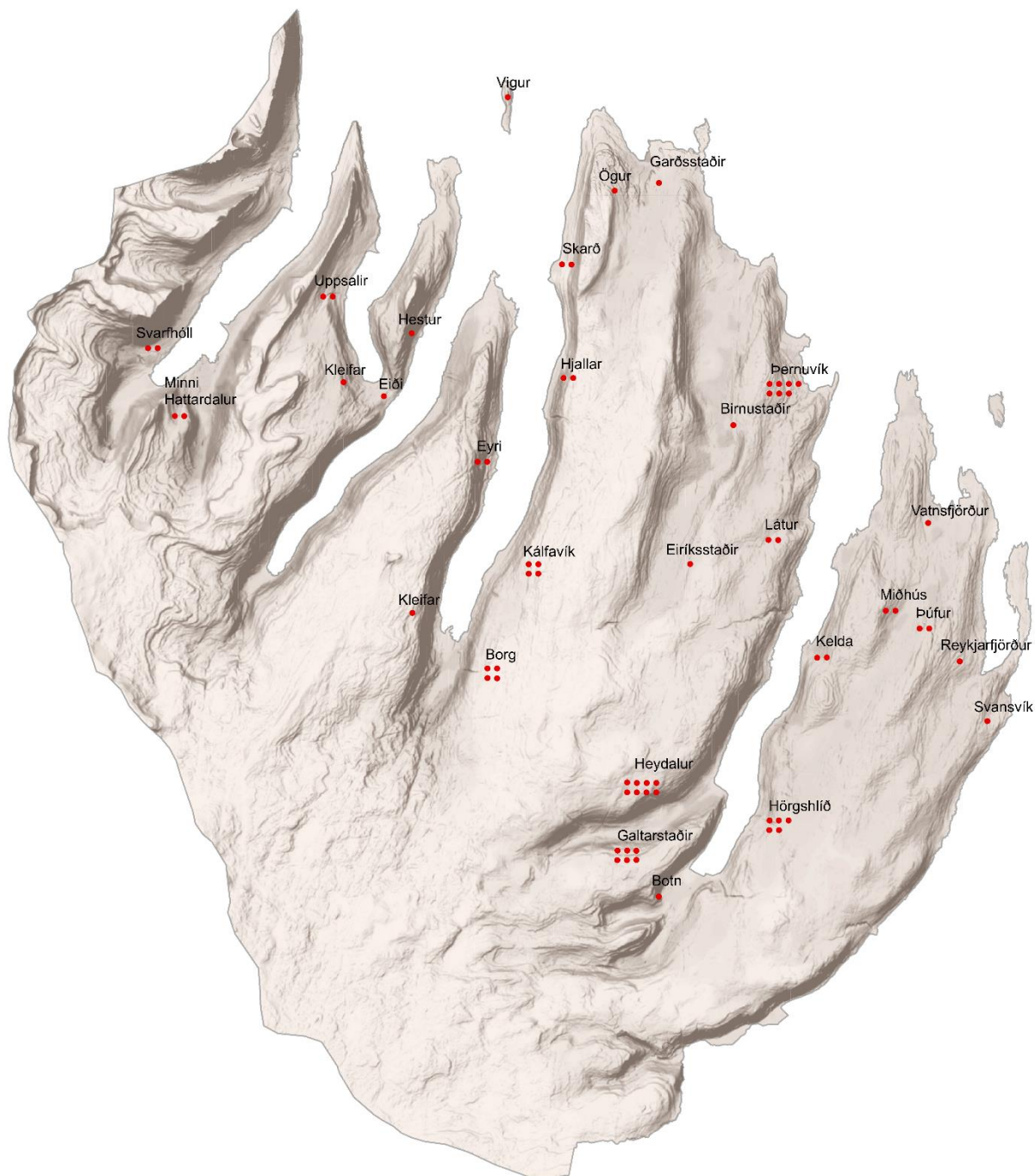
		bátaskýla/geymslna er 40 m ² . Gert er ráð fyrir skógræktarsvæði í tengslum við þessa frístundabyggð, sbr. kafla um skógrækt.
F7 Borg	Fjögur frístundahús eru innan reitsins í dag.	Allt að 5 frístundahús (1 nýtt). Lóðastærðir skulu vera 0,5-1 ha og hámarksstærð húsa 100 m ² ásamt aukahúsi allt að 15 m ² .
F8 Kálfavík	Fjögur frístundahús eru innan reitsins í dag.	Allt að 6 frístundahús (2 ný). Lóðastærðir skulu vera 0,5-1 ha og hámarksstærð húsa 100 m ² ásamt aukahúsi allt að 15 m ² .
F9 Þernuvík	Sjö frístundahús eru innan reitsins í dag.	Allt að 10 frístundahús (3 ný). Lóðastærðir skulu vera 0,5-1 ha og hámarksstærð húsa 100 m ² ásamt aukahúsi allt að 15 m ² .
F10 Heydalur	Fjögur frístundahús eru innan reitsins í dag.	Allt að 8 frístundahús (4 ný). Lóðastærðir skulu vera 0,5-1 ha og hámarksstærð húsa 100 m ² ásamt aukahúsi allt að 15 m ² . Aðkoma að hverju húsi frá Heydalsvegi.
F11 Galtarstaðir	Fjögur frístundahús eru innan reitsins í dag.	Allt að 6 frístundahús (2 ný). Lóðastærðir skulu vera 0,5-1 ha og hámarksstærð húsa 100 m ² ásamt aukahúsi allt að 15 m ² .
F12 Hörgshlíð	Þrjú frístundahús í dag.	Allt að 3 frístundahús (ekkert nýtt). Lóðastærðir skulu vera 0,5-1 ha og hámarksstærð húsa 100 m ² ásamt aukahúsi allt að 15 m ² .
F13 Hörgshlíð	Eitt frístundahús í dag.	Allt að 4 frístundahús (3 ný). Lóðastærðir skulu vera 0,5-1 ha og hámarksstærð húsa 100 m ² ásamt aukahúsi allt að 15 m ² .
F14 Hörgshlíð	Eitt frístundahús í dag	1 frístundahús (ekkert nýtt).
F15 Svarfhóll	Tvö frístundahús í dag.	Allt að 3 frístundahús (1 nýtt) innan landbúnaðarlands á jörðinni. Ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F16 Minni-Hattardalur	Tvö frístundahús eru á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (1 nýtt) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F17 Uppsálar	Tvö frístundahús eru á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (1 nýtt) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F18 Kleifar í Seyðisfirði	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (2 ný) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F19 Fjarðarhorn	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (2 ný) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F20 Eiði	Tvö frístundahús eru á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (1 nýtt) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F21	Eitt frístundahús í dag.	Ekki frekari uppbygging.

Almenningur í botni Hestfjarðar		
F21 Eyri í Skötufirði	Þrjú frístundahús eru á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (ekkert nýtt) innan landbúnaðarlands á jörðinni.
F22 Kleifar í Skötufirði	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (2 ný) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F23 Hjallar	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag	Allt að 3 frístundahús (2 ný) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F24 Skarð	Tvö frístundahús eru á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (1 nýtt) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F25 Ögur	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (2 ný) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F26 Garðsstaðir	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að þrjú frístundahús (2 ný) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F27 Eiríksstaðir	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (2 ný) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F28 Birnustaðir	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (2 ný) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F29 Laugaból	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag	Allt að 3 frístundahús (2 ný) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F30 Látur	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (2 ný) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F31 Kleifarkot	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (2 ný) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F32 Kelda	Tvö frístundahús eru á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (1 nýtt) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F33 Vatnsfjörður	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag.	1 frístundahús (ekkert nýtt).
F34 Miðhús	Tvö frístundahús eru á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (1 nýtt) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist

		utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F35 Þúfur	Tvö frístundahús eru á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (1 nýtt) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F36 Reykjafjörður	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (2 ný) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F37 Svansvík	Eitt frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús (2 ný) innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F38 Svarthamar	Ekkert frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F39 Meiri-Hattardalur	Ekkert frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F40 Eyri í Seyðisfirði	Ekkert frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F41 Hvítanæs	Ekkert frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F42 Strandsel	Ekkert frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F43 Hagakot	Ekkert frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F44 Blámýri	Ekkert frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F45 Hrafnabjörg	Ekkert frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F46 Efstidalur	Ekkert frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F47 Eyri í Mjóafirði	Ekkert frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .
F48 Botn	Ekkert frístundahús er á jörðinni í dag.	Allt að 3 frístundahús innan landbúnaðarlands á jörðinni, ný hús skulu reist utan ræktaðs lands. Hámarksstærð húsa 100 m ² .

Tafla 8.17 Almenn skipulagsákvæði vegna frístundabyggðar fyrir aðra landnotkunarflokka.

Tegund landnotkunar	Skipulagsákvæði
Landbúnaðarsvæði	<p>Byggja má frístundahús á landbúnaðarsvæði ef aðstæður leyfa, í samræmi við töflu 8.16.</p> <p>Uppbygging frístundarhúsa skal ekki skerða góð landbúnaðarsvæði, t.d. ræktarland. Ekki skal skerða aðgengi að útivistarsvæðum eða loka gömlum göngu- og reiðleiðum.</p> <p>Uppbygging frístundahúsa skal miða að því að skerða ekki sérstöðu svæðisins og ásýnd þess í heild, þ.m.t. öröskuð svæði, líffræðilega fjölbreytni, landslagsheildir og menningarsögu.</p> <p>Frístundabyggð skal hafa góð tengsl við núverandi byggð og falla vel að sögulegri byggð.</p>
Hverfisverndarsvæði og svæði á náttúruminjaskrá	<p>Taka skal mið að hverfisverndarákvæðum við byggingu frístundahúsa á hverfisvernduðum svæðum (tafla z).</p> <p>Á hverfisvernduðum svæðum og svæðum á náttúruminjaskrá skal gera greiningu á áhrifum frístundahúsa samhliða deiliskipulagsgerð (viðauki).</p>

Mynd 8.20 Fristundahús í dreifbýli Súðavíkurhrepps. (Myndina þarf að uppfæra)

Heimildir (uppsetning eftir):

[Aðalskipulag Súðavíkurhrepps 1999-2018 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Bolungarvíkur 2008-2020 - greinargerð](#)

Atvinnuþróunarfélag Vestfjarða. 2014. [Staða húsnæðismarkaðar Vestfjarða.](#)

Böðvar Þórisson o.fl. 2003. Fuglalíf frá Mjóafirði yfir í Ísafjörð. Unnið fyrir Vegagerðina v/umhverfismats á áhrifum vegafarmkvæmda. Náttúrustofa Vestfjarða.

Finnbogi Hermannsson. Gladíólur í Reykjanesi. Grein birt á heimasíðu Súðavíkurhrepps; sudavik.is.

Flóra Íslands. Heimasíða Náttúrufræðistofnunar Íslands fyrir flóru landsins; floraislands.is.

Fornleifavernd. 1990. [Skrá um friðlýstar fornleifar.](#)

Framtíðarsetur Íslands. 2016. [Búsetuþróun á Íslandi til ársins 2030. Þróun á tímamótum.](#)

Framtíðarsetur Íslands. 2016. Höfundar: Karl Friðriksson, Sævar Kristinsson. *Búsetuþróun á Íslandi til ársins 2030. Þróun á tímamótum*

Hagstofa Íslands. 2016. Íbúafjöldi á Vestfjörðum og í Súðavík.

Jón Þ. Þór. 1995. Brot úr sögu Súðavíkur: <http://www.mbl.is/greinasafn/grein/183594/>

Minjastofnun Íslands. [Yfirlit yfir fornleifarannsóknir 2013.](#)

Margrét Hrönn Hallmundsdóttir. 2013. [Fornleifakönnun í Reykjanesi við Djúp.](#)

Margrét Hrönn Hallmundsdóttir og Lóa Antonsdóttir. 2011. [Fornleifar við Seljaland í botni Álftafjarðar í Ísafjarðardiúpi.](#)

Náttúruminjaskrá, 7. útgáfa og síðari viðbætur.

Veðurstofa Íslands

Svanbjörg Helga Haraldsdóttir. 2005. [Byggingarár húsa í Súðavík](#)

Vegagerðin 2003. Djúpvegur nr. 61. Eyrarhlíð – Hörtná í Súðavíkurhreppi. Mat á umhverfisáhrifum.

Vestfirðir – aðgerðaráætlun 2016. Nefnd um samfélags og atvinnuþróun á Vestfjörðum.

Þjóðminjasafnið. Litlibær í Skötufirði.

Þjóðskrá – Markaðurinn

9 Atvinna

Landnotkunarflokkar fyrir atvinnu eru:

- Sérstök not haf- og vatnssvæða (SN)
- Landbúnaður (L)
- Afþreyingar- og ferðamannasvæði (AF)
- Verslun og þjónusta (VP)
- Hafnir (H)
- Iðnaðarsvæði (I)
- Athafnasvæði (AT)
- Efnistöku- og efnislosunarsvæði (E) Minjavernd (MV)

9.1 Atvinnuþróun

Atvinnuþróun á Vestfjörðum hefur mótast af staðháttum. Stutt er á fiskimið en undirlendi til landbúnaðar er af skornum skammti. Atvinnulífið á Vestfjörðum er fábreytt með sjávarútvegi sem langstærstu atvinnugreinina, nánar tiltekið með um 59% af tekjumyndun og 24% af ársverkum (Hagstofan, hagvöxtur landshluta 2014. Hagstofan, Stöðuggreining Vestfjarða 2014).

Fólksfækkun hefur verið á Vestfjörðum í mörg ár, eins og fjallað var um í byggðakafli. Á árunum 2008-2015 fækkaði fólki um 4%. Á sama tímabili var nokkur samdráttur í efnahagsstarfsemi á svæðinu og dróst framleiðsla saman um 6% (Hagstofan, Hagvöxtur landshluta 2008-2015). Nokkur vöxtur varð í sjávarútvegi á þessu tímabili eftir erfiðleika í kjölfar efnahagshrunsins árið 2008. Á tímabilinu 2008-2016 voru mestar atvinnutekjur greiddar í fiskveiðum á tímabilinu. Nokkuð þar á eftir koma fiskvinnsla, opinber stjórnsýsla, fræðslustarfsemi og heilbrigðis- og félagsþjónusta. Mesta aukningin á tímabilinu varð í fiskeldi og var vöxtur í fiskeldi afgerandi mestur – margfaldur miðað við aðrar atvinnugreinar (Byggðastofnun 2018). Ferðaþjónusta er einnig í miklum vexti. Margir binda miklar vonir við að þessar vaxtagreinar, ásamt eflingu innviða, muni snúa við langvarandi neikvæðri þróun á Vestfjörðum. Talsvert þar á eftir komu fræðslustarfsemi, heilbrigðis- og félagsþjónusta og gisting- og veitingar. Verulegur samdráttur varð í mannvirkjagerð, opinberri stjórnsýslu og fjármála- og váttryggingastarfsemi.

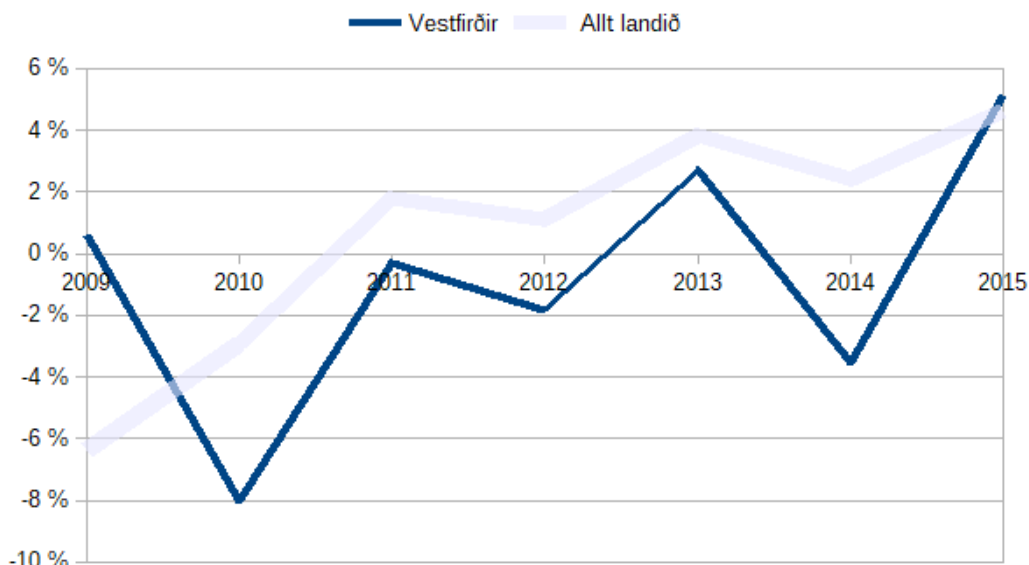
Meðallaun á ársverk á Vestfjörðum voru lítillega undir landsmeðaltali í öllum atvinnugreinum árið 2015 og launagreiðslur hækkuðu 10% minna en laun á landinu öllu (Hagstofan. Stöðuggreining 2016). Fyrir fáeinum áratugum voru meðaltekjur á Vestfjörðum hærri en annars staðar. Byggðastofnun bendir á í greiningu sinni á hagvexti landshluta að erfiðar samgöngur ráði miklu um það að hlutur Vestfjarða í sjávarútvegi hafi lengi farið minnkandi. Fasteignaverð er hvergi lægra en á Vestfjörðum, staðgreiðsluverð á fermetra var árið 2015 ríflega 40% undir landsmeðaltali.

Í stöðuggreiningu Byggðastofnunar árið 2016 er bent á að landsbyggðir Íslands séu mjög karllægar. Bent er á að gildi samfélaga og störf séu meira tengd við karlmenn, s.s. í frumatvinnugreinunum, sjávarútvegi, landbúnaði og iðnaði. Konur sinna frekar störfum í ferðaþjónustu, heilbrigðisþjónustu og öðrum störfum í opinberri þjónustu. Lítið atvinnuleysi hefur verið á Vestfjörðum og hefur þurft að flytja inn vinnuafli fyrir frumvinnslustörf í sjávarútvegi. Hátt hlutfall erlendra ríkisborgara hefur unnið þessi störf (Gústafsdóttir, 2008). Bent hefur verið á að þörf sé á fleiri tækifærum fyrir menntað fólk á Vestfjörðum.

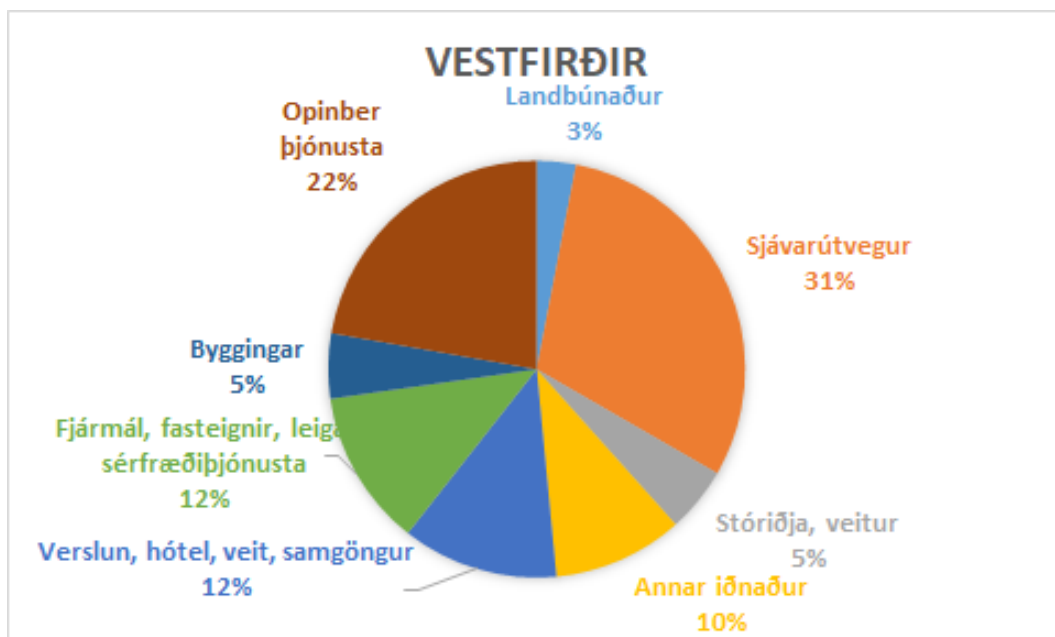
Í gildi eru lög sem jafna aðstöðumun landsbyggðar og höfuðborgarsvæðis, svo sem lög um svæðisbundna flutningsjöfnun og lög um jöfnun á flutningskostnaði olíuvara.

Sveitarfélög á Vestfjörðum hafa lagt áherslu á eflingu innviða, þannig að öflugt atvinnulíf geti þróast og svæðið verði samkeppnishæft við aðra landshluta (Fjórðungssamband Vestfirðinga, 2016). Öflugir innviðir eru forsenda þess að hægt verði að laða fólk að svæðinu. Ungt fólk er ólíklegt til að setjast að á Vestfjörðum ef nútímasamskiptatækni er ekki til staðar. Sérstaklega hefur verið horft til mikils vaxtar í fiskeldi og áframhaldandi áforma um uppbyggingu í

greininni sem og tækifæra í ferðabjónustu. Ferðabjónustan á Vestfirðum hefur vaxið verulega en vöxturinn er þó minni en landsmeðaltalið.

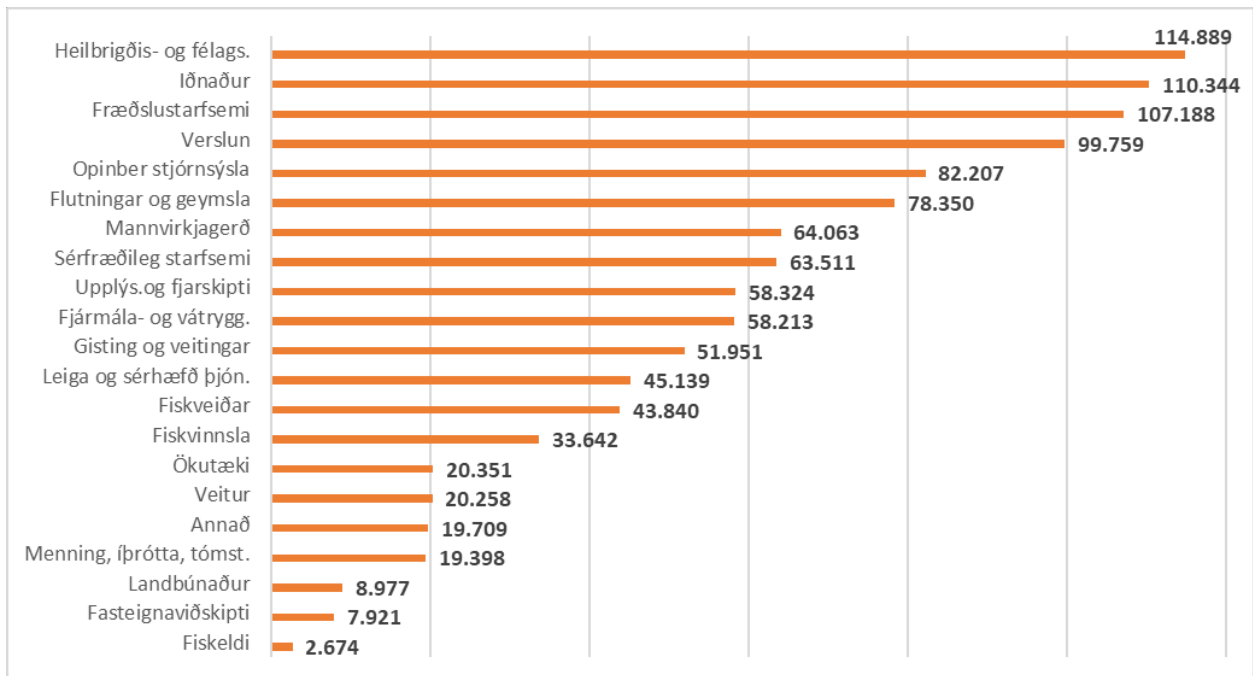
Mynd 9.1 Hagvöxtur 2008-2015. (Byggðastofnun 2017. Hagvöxtur landshluta 2008-2015)

Mynd 9.2 Skipting framleiðslu á atvinnugreinum árið 2015 (Byggðastofnun 2017. Hagvöxtur landshluta 2008-2015)

	Höfuðb- svæði	Lands- byggð	Suður- nes	Vestur- land	Vest- firðir	Norðurl vestra	Norðurl eystra	Austur- land	Suður- land	Landið allt
Landbúnaður	0%	3%	0%	3%	4%	8%	3%	2%	8%	1%
Stóriðja, veitur	5%	12%	7%	31%	6%	5%	5%	21%	5%	7%
Fjármál, trygg. o.þ.h.	41%	21%	27%	13%	17%	17%	26%	16%	23%	35%
Verslun, hótél, veitingar, samgöngur	24%	15%	26%	10%	18%	18%	15%	10%	15%	22%
Sjávarútvegur	2%	16%	12%	13%	24%	11%	14%	25%	16%	6%
Byggingar	5%	6%	8%	4%	5%	7%	6%	5%	7%	5%
Annar iðnaður	7%	7%	6%	9%	8%	7%	9%	7%	6%	7%
Opinber þjónusta	16%	19%	15%	18%	24%	26%	23%	13%	20%	17%
Samtals	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Mynd 9.3 Skipting framleiðslu eftir atvinnugreinum og landshlutum árið 2013. (Bygðastofnun 2016, Stöðugreining 2016, Tafla 3.3.5.)

Mynd 9.4 Atvinnutekjur raðað eftir stærð atvinnugreina 2016 í milljónum króna. (Bygðastofnun 2018.)

GSM símasamband og 4G netsamband er stopult í dreifbýli Súðavíkurrepps. Seinni hluta árs 2016 var lokið við hringtengingu ljósleiðara á Vestfjörðum og nú er unnið að því að tengja bæi í dreifbýli með ljósleiðara. Úrbætur í samgöngumálum og raforkumálum eru nauðsynlegar til að hreppurinn geti talist samkeppnishæfur við önnur sveitarfélög. Unnið er að frekari úrbótum í þessum málum eins og fram kemur í kafla um samgöngur. Jarðgöng á milli Súðavíkur og Ísafjarðar hafa þó ekki farið inn á samgönguáætlun en sú framkvæmd er eitt brýnasta hagsmunamál hreppsins.

STEFNA - ATVINNA

Markmið

- ✓ Að grunnur verði lagður að fjölbreyttri atvinnustarfsemi, m.a. með því að:
 - Tryggja að grunngerð og þjónusta innan svæðisins verði samkeppnishæf við önnur sveitarfélög á landinu.
 - Hlúa að þeirri atvinnustarfsemi sem er til staðar.
 - Stuðla að auknum tækifærum til nýsköpunar og virkja frumkvöðlakraftinn á svæðinu.

- ✓ Að sjálfbær þróun verði höfð að leiðarljósi við atvinnuþróun.
- ✓ Að nálægð við náttúruna og sérkenni verði nýtt til atvinnuþróunar.

Mikilvægt er að sveitarfélagið stuðli að fjölbreyttu og öfluggu atvinnulífi og laði þannig að mismunandi aldurs- og þjóðfélagshópa. Grunnstoðirnar eru sjávarútvegur, landbúnaður, matvælaframleiðsla og ferðaþjónusta og önnur sjálfbær nýtingu náttúruauðlinda. Jafnframt þarf að vera svigrúm fyrir iðnað og tæknigreinar.

Gæði innviða hefur bein áhrif á rekstrarumhverfi fyrirtækja og búsetuskilyrði. Vegakerfið, flugsamgöngur, sjóflutningar, almenningssamgöngur, afhending rafmagns, fjarskipti, veitur og fyrirkomulag sorpmála eru grunnfensenda fyrir blómlegu atvinnulífi. Þessir þættir þykja sjálfsgæði í nútímasamfélagi og verða að vera til staðar á Vestfjörðum eigi atvinnulíf og samfélag að geta dafnað.

Vinnuafli og velferð þess, s.s. aðgangur að heilsugæslu, félagsþjónustu, afþreyingu og ekki síst menntun á öllum stigum er jafnframt lykilþáttur í uppbyggingu öflugs atvinnulífs. Markviss uppbygging innviða og efling samfélagslegra þátta styður við atvinnulífið og stöðugleika þess og eykur líkurnar á því að fólk velji að búa í Súðavíkurhreppi. Aukin menntun kallar á fleiri störf fyrir menntað fólk á landsbyggðinni, þar sem störf hafa verið einhæf og frekar hentað körlum. Aukin háskólamenntun kvenna kallar á breytingar í þessum efnun. Aðstæður fyrir fjölskyldufólk, svo sem dagvistun og umhverfi til að ala upp börn og önnur grunnþjónusta eru mikilvægir þættir til eflingar búsetuskilyrða.

Jarðgöng á milli Súðavíkur og Ísafjarðar myndu gjörbreyta aðstæðum og gera fólki kleyft að sækja vinnu á milli bæjarfélaganna án þess að vera sífellt háð veðri og ofanflóðahættu. Góð útivistarsvæði, íþróttastaða, þjónusta og menningarstarfsemi auka lífsgæði og laða að íbúa. Nánar er fjallað um þessa þætti í öðrum hlutum greinargerðarinnar.

Áhersla er lögð á það að nýta þær aðstæður, menningu, hefðir, húsnæði og þekkingu sem fyrir er í sveitarfélaginu. Hlúa þarf að frumkvæði, styðja og styrkja þau verkefni og hugmyndir að atvinnutækifærum sem fram hafa komið en auðvelda jafnframt nýjum hugmyndum að þróast. Halda þarf svæðinu opnu fyrir nýsköpun og nýjum tækifærum.

Ímynd sveitarfélagsins getur haft áhrif á atvinnuþróun. Tengsl ímyndar við ferðaþjónustu er augljós, en í mörgum tilvikum getur ímyndin haft áhrif á ímynd fyrirtækja og þar með hvort þau velji að starfa í sveitarfélaginu. Hér er lögð áhersla á það að viðhalda og bæta þá ímynd svæðisins sem kennd er við hreinleika og tengsl við náttúru og sögu.

Samvinna hagsmunaaðila er lykilatriði til eflingar atvinnulífsins. Mikilvægt er að upplýst umræða fari fram við stefnumótun og einstakar ákvarðanir og að þær verði í sátt við umhverfið. Með samstarfi á milli sveitarfélags, fyrirtækja og atvinnugreina má bæta stöðu fyrirtækja og skapa ný sóknarfæri. Kynningarmál, ímynd og samræming í markaðssetningu á Vestfjörðum er þáttur sem hægt er að hafa samvinnu um og gegnir Vestfjarðastofa þar lykilhlutverki.

Atvinnulífið, s.s. iðnaður, ferðaþjónusta, sjávarútvegur og landbúnaður, hafa með einum eða öðrum hætti áhrif á landslag og náttúru. Mjög mismunandi er þó hve mikil áhrif atvinnugreinar hafa eða geta haft á umhverfið. Stórfelldar breytingar og inngrip geta samrýmst umhverfinu nokkuð vel en eins geta lítil mannvirki haft veruleg áhrif, t.d. ef þau eru klaufalega staðsett og án tillits til aðstæðna. Mikilvægt er að ásýnd atvinnusvæða verði í sátt við umhverfið og horft verði til stærðarhlutfalla bygginga og götumynda þar sem eldri hús eru. Sérstaklega ber að huga að afturkræfni framkvæmda og aðgerða.

Skapa þarf atvinnuvegum nægt rými til þróunar og vanda val á plássfrekum atvinnurekstri, þannig að tryggt verði að framtíðarnýting svæðisins verði sem best.

Stuðla skal einnig að vönduðum frágangi allra atvinnulóða, því það hefur áhrif á ímynd svæðisins.

Mikilvægt er að virkja frumkvöðlakraftinn í samfélaginu með markvissum stuðningi. Ívilnanir sem höfða til fólks og fyrirtækja, geta verið grundvallarfensenda þess að nýsköpunarfyrirtæki komist á legg. Hvetja þarf því og styðja samfélagið til sjálfsbjargar í atvinnumálum, en ekki horfa einungis til þess sem sveitarfélagið getur gert.

9.2 Sjávarútvegur

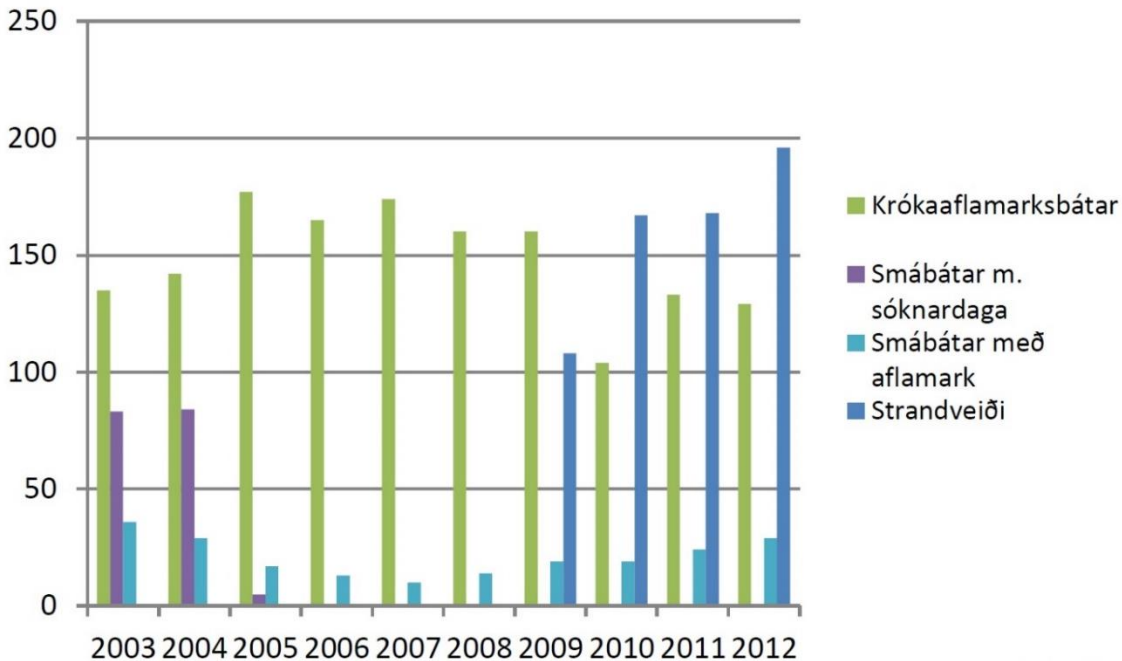
9.2.1 veiðar og vinnsla

Fiskveiðar hafa verið undirstaða byggðar á Vestfjörðum frá upphafi búsetu á svæðinu. Nálægð við gjöful fiskimið og verkunnátta í landi skapaði Vestfjörðum sérstöðu með öflugum sjávarútvegsbyggðum. Súðvíkingar sóttu sjó á áráskipum fram yfir aldamótin 1900. Vélbátaúngerð hófst síðan á fyrsta áratug 20. aldar þegar vélar voru settar í gamla sexæringa. Þeir voru jafnan settir á kamb á milli sjóferða, en þörfin á bryggjum og öðrum hafnarmannvirkjum jókst með tilkomu svokallaðra dekkbáta. Fyrstu bryggjurnar voru því gerðar á öndverðum 4. áratugnum. Fram á miðjan 3. áratuginn sóttu Súðvíkingar þó beitu í íshúsin á Ísafirði, en árið 1926 var íshúsið Frosti stofnað í Súðavík og starfaði til ársins 1943 þegar Hraðfrystihúsið Frosti hf. tók við hlutverkinu. Það sameinaðist síðan Hraðfrystihúsinu í Hnífsdal árið 1997.

Sjávarútvegur skapar nú um 52% af heildartekjum á Vestfjörðum og er hann stærsti launagreiðandinn á svæðinu en um 42% af greiddum launum á svæðinu eru vegna hans (Neil Shiran Þórisson, 2014). Talsverðar breytingar hafa orðið síðustu áratugi í sjávarútvegi vegna breytinga í aflaheimildum og aukinnar tæknivæðingar í veiðum og vinnslu. Störf í greininni eru færri en áður og umsvif tengd þjónustugreinum hafa dregist saman. Þó hafa nýjar greinar fyllt í skarðið að einhverju marki, s.s. eldi og vinnsla á aukaafurðum.

Framleiðsla í sjávarútvegi dróst töluvert saman eftir bankahrunið 2008 en hefur náð betra jafnvægi eftir það. Veiðar og vinnsla á Vestfjörðum takmarkast að mestu leyti við botnfisk (ýsu og þorsk) en mjög lítið er veitt af uppsjávarfiski. Bent hefur verið á að framlegð í vinnslu á uppsjávarfiski sé umtalsvert hærrí en í botnfiski og þannig megi skýra lakari stöðu fiskvinnslu á Vestfjörðum í samanburði við ýmis önnur svæði (Neil Shiran Þórisson, 2012). Sóknarfæri liggja fyrir hjá vestfirskum sveitarfélögum í að nýta betur þann afla sem berst að landi. Uppbygging í fiskeldi hefur einnig haft talsverð áhrif á atvinnulíf og íbúapróun á Vestfjörðum, einkum á sunnanverðum fjörðunum. Vonir eru bundnar við frekari uppbyggingu í greininni. Nánar er fjallað um fiskeldi í næsta kafla.

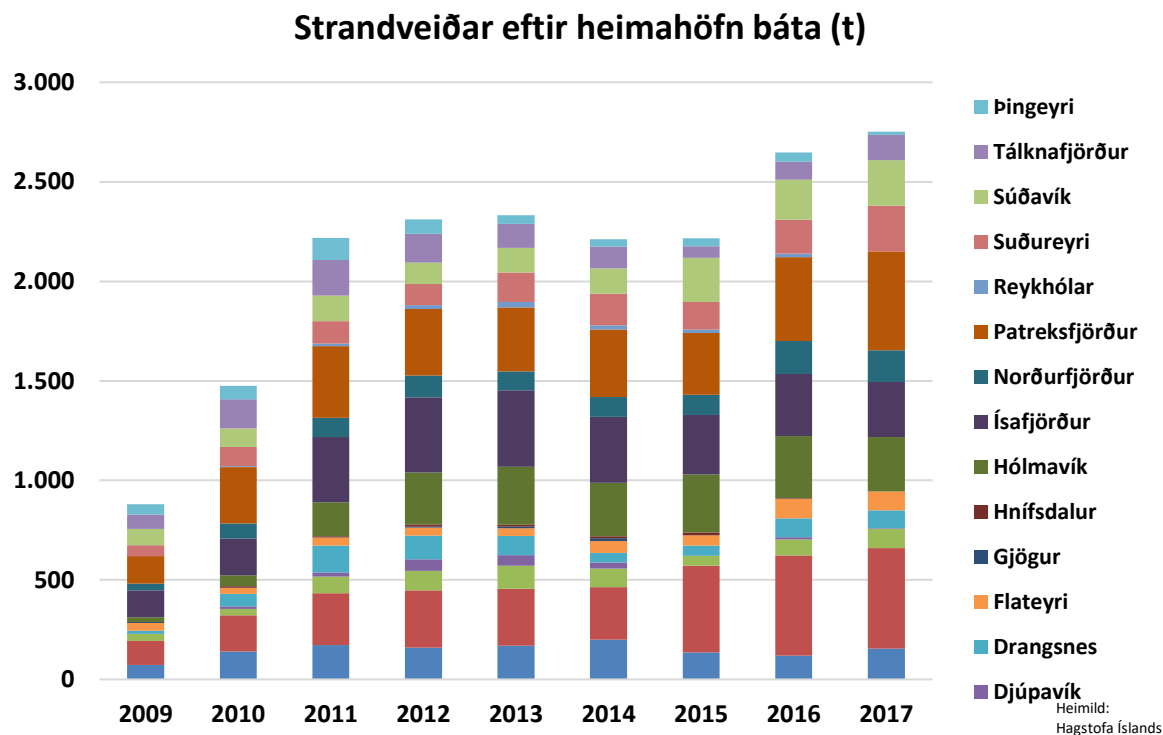
Mynd 8.2.9 Fjöldi smærri báta á Vestfjörðum

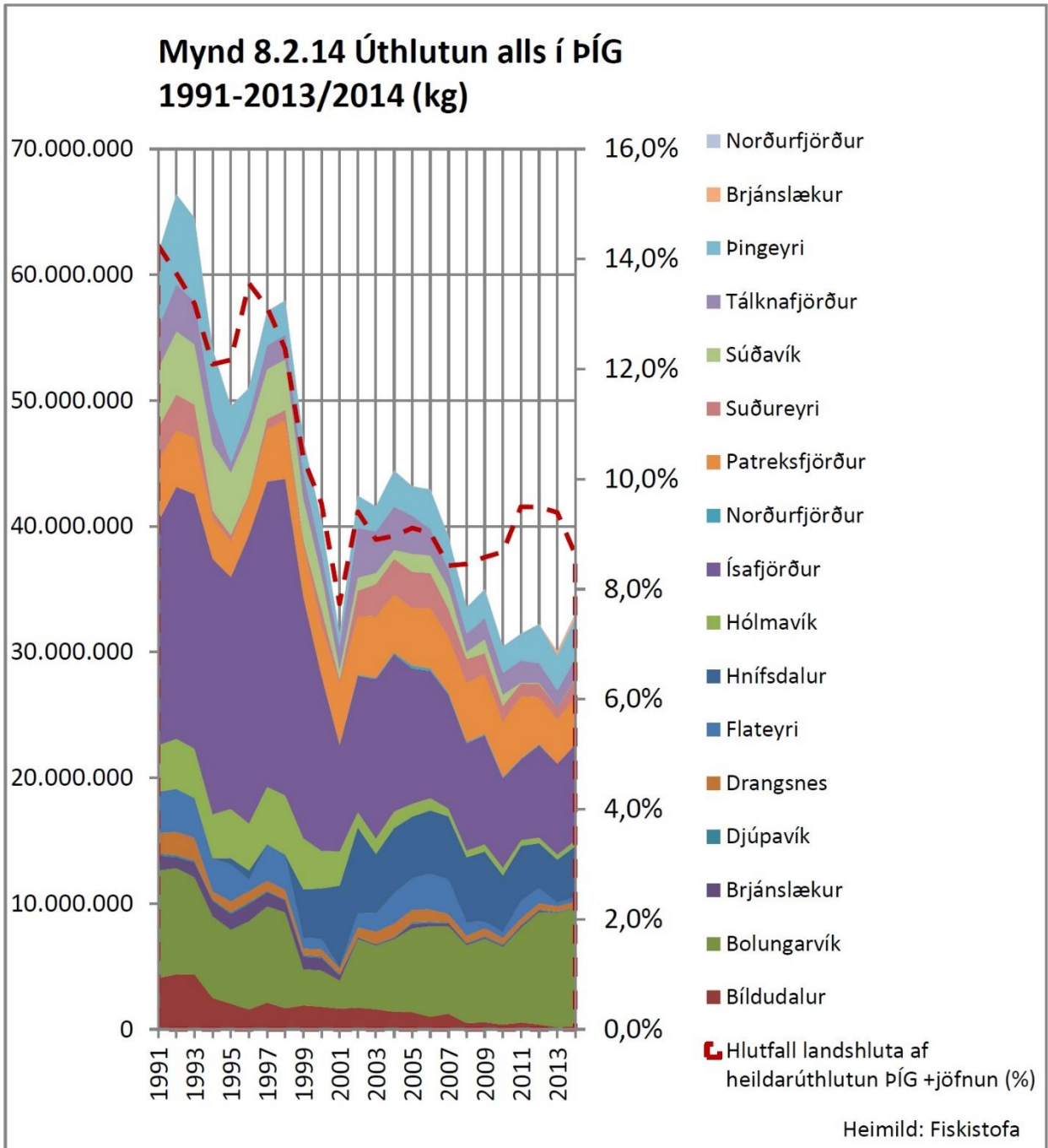
Heimild:

Hagstofa Íslands. Vigtarskýrslur

Mynd 9.5 Fjöldi smærri báta á Vestfjörðum (Byggðastofnun 2014. Vestfirðir - Stöðugreining 2014).

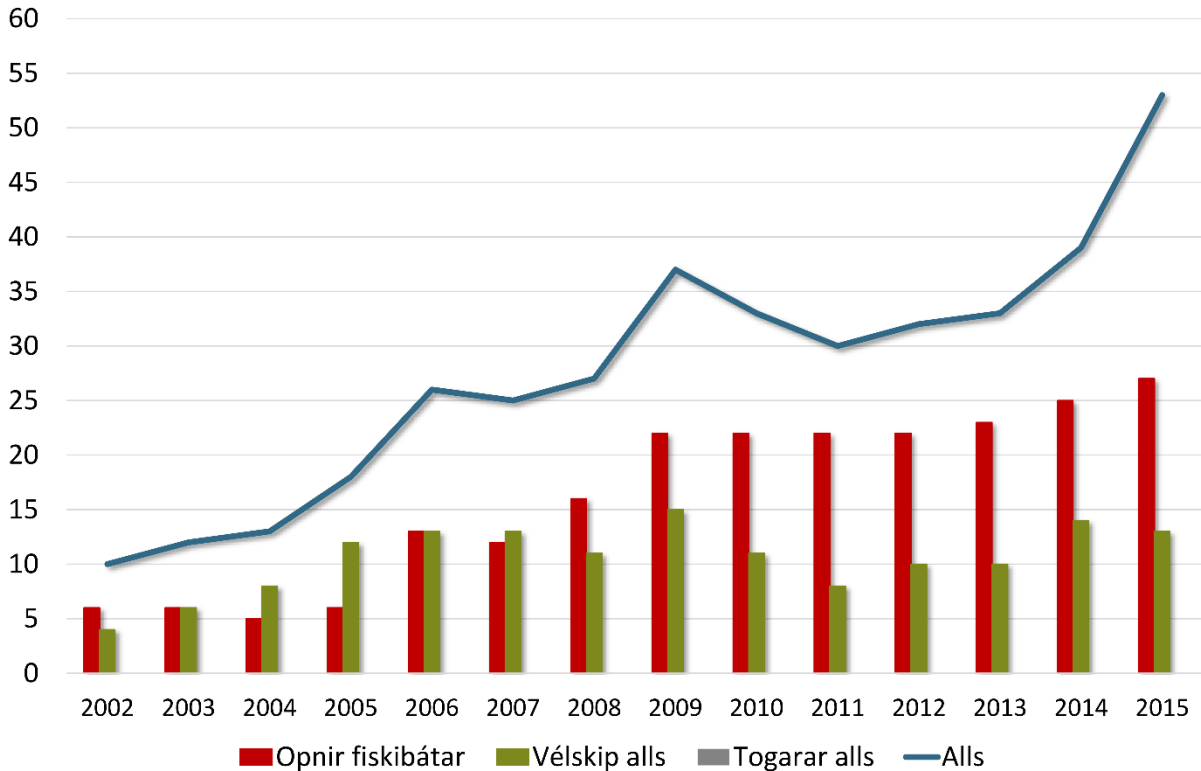
Mynd 9.6 Strandveiðar eftir heimahöfn báta á Vestfjörðum (Byggðastofnun 2018. Tölvupóstur).

Mynd 9.7 Úthlutun afla á Vestfjörðum í þorskígildistönnum (Byggðastofnun 2014. Stöðugreining 2014).

Atvinnutækifæri og umfang sjávarútvegs ákvarðast mjög af sókn og nýtingu fiskistofna, framleiðsluháttum, tækninýjungum, nýsköpun og markaðsmótun sem skýrir þær sveiflur sem koma fram í atvinnulífi tengdu sjávarútvegi á norðanverðum Vestfjörðum. Spár og áætlanir um fjölda starfa í sjávarútvegi til lengri tíma markast af þessu með tilheyrandi óvissu.

Ímynd svæðisins getur haft áhrif á afkomu sjávarútvegsins. Aukin umhverfisvitund neytenda kallar á það að sjálfbær þróun sé höfð að leiðarljósi við veiðar og vinnslu afurða. Neytendur kalla eftir auknum gæðum og lætur sig varða hvar og við hvaða aðstæður varan er framleidd.

Mynd 9.8 Fjöldi báta og skipa með heimahöfn í Súðavík á árunum 2002-2015 (Hagstofa Íslands, 2016)

Í Ísafjarðardjúpi hefur verið veitt með flestum veiðarfærum. Á árunum 2000-2014 var heildarafli úr Djúpinu 17.000 tonn. Álíka mikið hefur veiðst af rækju, ýsu og þorski en mun minna af öðrum afla (um 3%). Mest hefur veiðst í rækjutroll en þar á eftir á línu en minna á handfæri og net. Þorskur og ýsa hafa að mestu veiðst á línu. (vefsíða Hafrannsóknastofnunar – vefur um grunnsævi)

Í Súðavíkurhreppi má sjá fjölgun opinna fiskibáta með heimahöfn í Súðavík undanfarin ár þó þar sé enginn togari lengur. Þessa fjölgun má meðal annars rekja til ferðapjónustu sem rekin er á staðnum og sérhæfir sig í sjóstangveiðiferðum fyrir erlenda og innlenda ferðamenn og eru 10 bátar af 21 staðsettir í Súðavík (Mynd 9.8). Þeir eru gerðir út frá vori og fram að hausti. Nánar er fjallað um þá starfsemi í kafla um ferðapjónustu.

Í Aðalskipulagi Súðavíkurhrepps 1999-2018 kemur fram að árið 1996 voru unnin 71,9 ársverk í fiskveiðum og vinnslu. Upplýsingar um fjölda ársverka í sjávarútvegi í sveitarfélaginu liggja ekki fyrir núna.

Aðstaða til veiða og vinnslu er almennt góð í Súðavík og svigrúm er fyrir aukningu. Sérstaklega þarf að horfa til þeirra áhrifa sem fiskeldi mun hafa á veiðar og vinnslu en nánar er fjallað er um fiskeldi í næsta kafla og kafla um hafnarsvæði.

STEFNA – VEIÐAR OG VINNSLA

Markmið

- ✓ Að í sveitarfélaginu verði öflugur sjávarúrvegur.
- ✓ Að tryggja rými fyrir frekari þróun í sjávarútvegi, vinnslu og rannsóknum þeim tengdum.
- ✓ Að styðja við rannsóknir, þróun og nýsköpun í sjávarútvegi.
- ✓ Að sjálfbær þróun og vistkerfisnálgun verði höfð að leiðarljósi.
- ✓ Að innviðir þjóni og styðji við sjávarútveg þannig að hann sé samkeppnishæfur við aðra landshluta.

Súðavíkurhreppur leggur áherslu á að öflugur sjávarútvegur geti þrífist í sveitarfélaginu. Nálægðin við auðlindina gerir það að verkum að sjávarútvegur mun dafna við rétt starfsskilyrði. Hlúa þarf að þeirri starfsemi sem fram fer í dag en einnig þarf að nýta þau sóknarfæri sem gefast. Mikilvægt er að hægt sé að nýta hana með sjálfbærni og vistkerfisnálgun að leiðarljósi til langtíma hagsældar fyrir íbúa sveitarfélagsins. Vistkerfisnálgun innan sjávarútvegs

felur í sér að leitast verður við að ná jafnvægi með fjölbreyttum samfélagslegum markmiðum, með því að taka tillit til þekkingar og óvissu um lífræna, ólífræna og mannlega þætti vistkerfisins og samverkan þeirra, ásamt því að beita heildrænni nálgun í greininni.

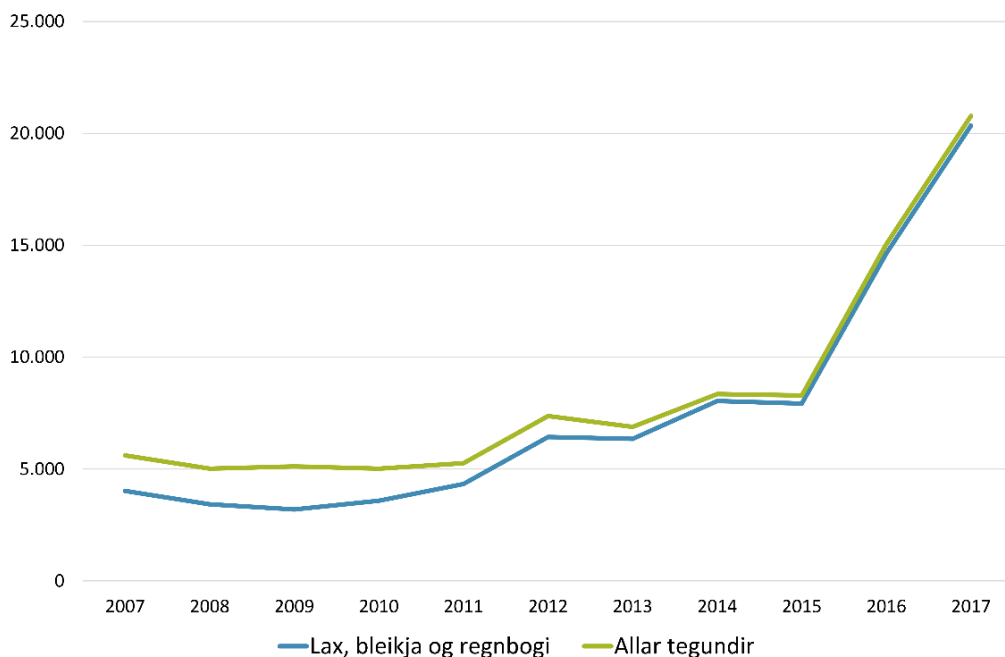
Áhersla er lögð á það að starfsumhverfi sjávarútvegs verði bætt og eru innviðir þar í lykilhlutverki. Traustar og öruggar flutningsleiðir og lækkaður flutningskostnaður er ein af grunnforsendum þess að öflugur sjávarútvegur geti þrífist á svæðinu. Sjóflutningar og beint millilandaflug frá Vestfjörðum auka samkeppnishæfni og þróunarmöguleika í greininni, sem og öðrum greinum. Afhendingaröryggi rafmagns hefur einnig veruleg áhrif á möguleika til uppbyggingar í greininni, sbr. kafla um veitur. Erfiðar samgöngur og ótryggt rafmagn skekkja samkeppnisstöðu svæðisins og gera það minna aðlaðandi fyrir greinina, þrátt fyrir nálægðina við miðin.

Ímynd svæðisins getur haft veruleg áhrif á gengi sjávarútvegsins og annarra atvinnugreina. Með áherslu sveitarfélagsins á sjálfbærni og hreinleika er lagður mikilvægur grunnur sem sjávarútvegur getur nýtt sér til verðmætasköpunar. Leggja þarf áherslu á að umgengni um hafið og auðlindir þess verði með sjálfbærum hætti. Það stuðlar að jákvæðri ímynd svæðisins.

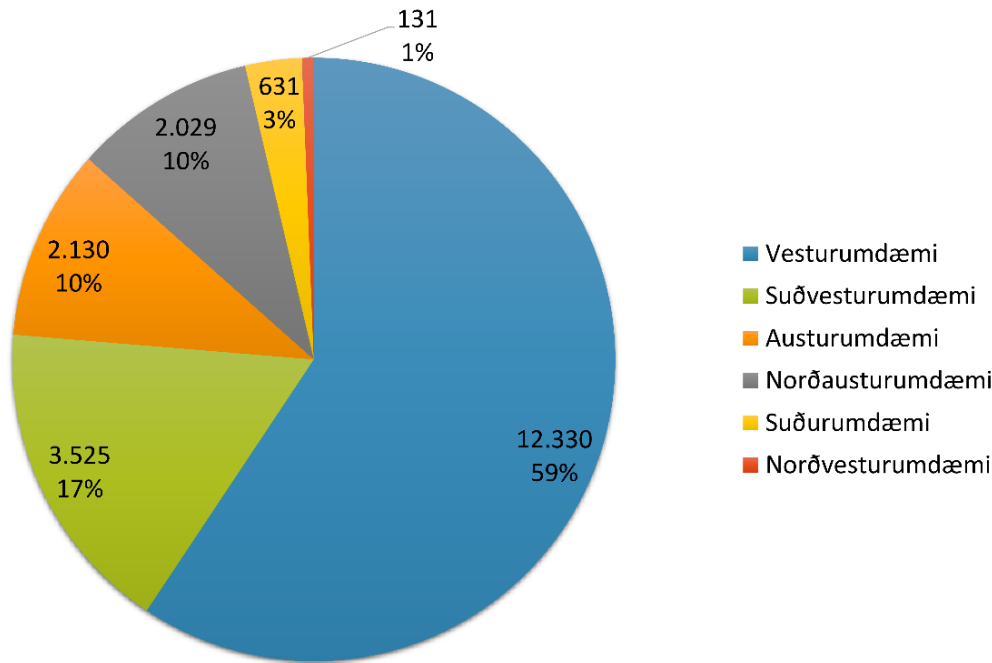
Mismunandi atvinnugreinar hafa líka áhrif á hvor aðra og þarf að skoða ákvarðanir heildstætt. Dæmin hafa t.d. sýnt að sjávarútvegur, landbúnaður og ferðaþjónusta geta styrkt hver aðra og að ímynd svæðisins skiptir máli varðandi framtíðarþróun þess samstarfs.

9.2.2 Eldi og ræktun

Á Mynd 9.9 má sjá þróun á framleiðdum eldisfiski í tonnum frá 2007 til 2017. Aukningin sem þar sést er fyrst og fremst í sjóeldi á Vestfjörðum og Austfjörðum. Á Vestfjörðum eru aðstæður til eldis víða góðar og möguleikar á frekari þróun í greininni. Nálægð við góðar hafnir, fiskvinnsluhús og flutningsleiðir er mikilvæg, því ferskleiki afurða gefur möguleika á hærra afurðaverði. Ástæðan fyrir miklum vexti í eldi á Vestfjörðum og Austfjörðum er sú að önnur svæði, utan Eyjafjarðar, eru friðuð fyrir eldi laxfiska í sjókvíum. Áform eru uppi um mikið laxeldi á Vestfjörðum eins og nánar er fjallað um hér á eftir en umhverfisaðstæður takmarka umfang eldisins. Árið 2017 var 12.330 tonnum slátrað í vesturumdæmi (Mynd 9.10) eða um 60% af öllum eldisfiski á landinu það ár. Hjá tveimur stærstu eldisfyrirtækjunum á Vestfjörðum starfa nú um 120 manns, flestir á sunnanverðum fjörðunum (Landsamband fiskeldisstöðva 2017).

Mynd 9.9 Framleiðsla eldisfiska 2007-2017 (mast 2018. Ársskýrsla dýralæknis fiskisjúkdóma).

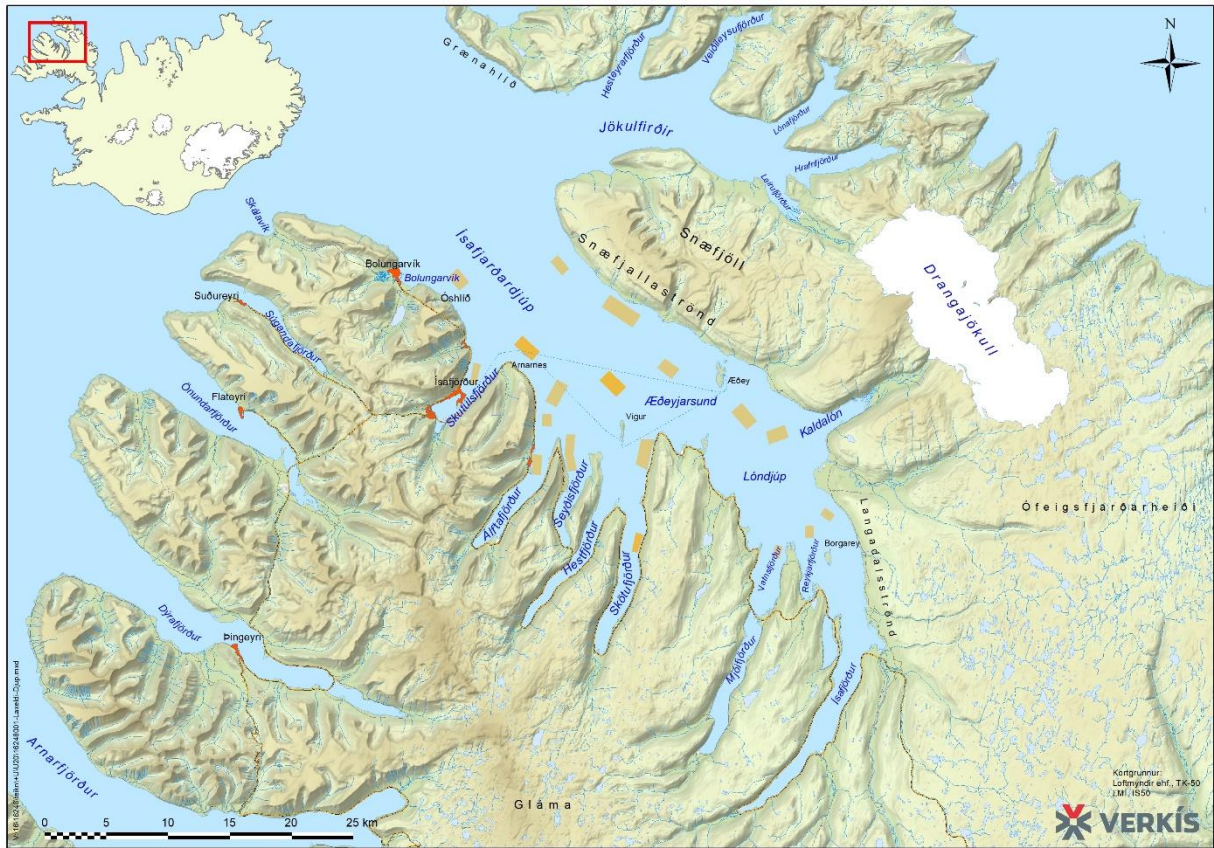
Mynd 9.10 Heildarframleiðsla sláturfisks í fiskeldi ári 2017 (Mast 2018. Ársskýrsla dýralæknis fiskisjúkdóma).

Framkvæmdir þar sem reiknað er með að ársframleiðsla verði 200 tonn eða meira eru tilkynningaskyldar til Skipulagsstofnunar, sem úrskurðar hvort þörf sé á umhverfismati. Sveitarfélög hafa hingað til ekki komið með beinum hætti að ákvörðunum um fiskeldi. Leyfisveitingar eru í höndum Umhverfisstofnunar og Matvælastofnunar og því til viðbótar hefur skipulagsvald sveitarfélaga eingöngu náð 115 m út fyrir stórstraumsfjöruborð. Með nýjum lögum um skipulag haf- og strandsvæða nr. 88/2018 hefur þessu nú verið breytt og hefja á vinnu við slíkt skipulag á Vestfjörðum haustið 2018. Þessi lagasetning hefur verið eitt af stóru baráttumálum vestfirskra sveitarfélaga síðustu ár. Sveitarfélögin á Vestfjörðum hafa þó ekki markað sér heildstæða stefnu um fiskeldi. Ríkið vinnur nú að stefnumörkun í fiskeldi en þeirri vinnu er ekki lokið (starfshópur sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra um stefnumótun í fiskeldi).

Nú þegar eru í gildi rekstrarleyfi fyrir 2.000 tonnum af þorski, 400 tonnum af regnbogasilungi, 200 tonnum af regnbogasilungi og laxi í Ísafjarðardjúpi. Á árunum 1985-1987 reyndu menn fyrir sér með fiskeldi á Reykjanesi en ekki var framhald á þeirri starfsemi á þeim tíma. Hraðfrystihúsið Gunnvör hf. (HG) stundaði þorskeldi í Ísafjarðardjúpi frá árinu 2002, aðallega í Álftafirði og Seyðisfirði. Öll fiskeldisstarfsemi félagsins er nú í höndum Háafells ehf. sem er í eigu HG og starfrækir eldi á bæði regnbogasilungi og þorski í Álftafirði. Þrjú af þeim sex eldissvæðum sem HG hefur heimild til að nýta í Álftafirði og Seyðisfirði eru nú nýtt og til viðbótar er félagið með rekstrarleyfi til framleiðslu á allt að 200 tonnum af þorski í Skötufirði. Nokkur fyrirtæki vinna að því að koma upp fiskeldi eða auka við núverandi starfsemi í Ísafjarðardjúpi (Mynd 9.11) (Arnarlax 2016):

- Háafell ehf. áformar framleiðslu á 6.800 tonnum af laxi og 200 tonnum af þorski á níu stöðum í Ísafjarðardjúpi. Frummatsskýrsla var lögð fram í lok árs 2016. Í áliti Skipulagsstofnunar frá í apríl 2018 leggst stofnunin gegn eldinu vegna neikvæðra áhrifa þess.
- Arctic Sea Farm hefur starfsleyfi til framleiðslu á 4.000 tonnum af regnbogasilungi við Sandeyri á Snæfjallaströnd í Ísafjarðardjúpi og rekstrarleyfi til framleiðslu á 200 tonnum af laxi og silungi við Snæfjallaströnd og 200 tonnum í Skötufirði. Fyrirtækið áformar að frameiða 8000 tonn af laxfiskum í Djúpinu (7600 tonna aukning frá gildandi rekstrarleyfum). Fyrirhuguð eldissvæði verða (1) Sandeyri við Snæfjallaströnd, (2) út af Arnarnesi við Skutulsfjörð (3) Kirkjusund og (4) Laugarvík í Skötufirði er hugsað sem varasvæði.
- Arnarlax áformar 10.000 tonna eldi í Ísafjarðardjúpi, nánar tiltekið á svæðum sem kennd eru við Óshlíð, Drangavík og Eyjahlíð (Snæfjallaströnd). Skipulagsstofnun féllst á tillögu að matsáætlun þann 15.6. 2017.

Ef áform um eldisframleiðslu ofangreindra fyrirtækja ná fram að ganga mun heildarframleiðsla á laxfiskum í Ísafjarðardjúpi verða alls um 24.800 tonn á ári.

Mynd 9.11 Núverandi og fyrirhuguð eldissvæði í Ísafjarðardjúpi.

Hafrannsóknastofnun hefur burðarþolsmetið Ísafjarðardjúpi m.t.t. áhrifa á vistkerfið. Samkvæmt matinu þolir Djúpið 30.000 tonna eldi á ári (Hafrannsóknastofnun, 2017). Samarið 2017 gaf Hafrannsóknastofnun út áhættumat vegna mögulegrar erfðablöndunar milli eldislaxa og náttúrulegra laxastofna á Vestfjörðum og Austfjörðum (Hafrannsóknastofnun, 2017). Samkvæmt matinu er ekki mælt með eldi laxfiska í Ísafjarðardjúpi en samkvæmt matinu er hámarkseldi í Arnarfirði 20.000 tonn og 20.000 tonn í Patreks- og Tálknafirði en 10.000 tonn í Dýrafirði. Forsendur áhættumatsins verða endurskoðaðar frá ári til árs í samræmi við niðurstöður vöktunaráætlunar. Framhald eldis í Djúpinu er því í nokkurri óvissu við gildistöku aðalskipulagsins. Eldisfyrirtæki hafa bent á að með mótvægisáðgerðum megi draga verulega úr áhættu vegna erfðablöndunar. Ljóst er þó að talsverður munur er á áformum eldisfyrirtækjanna og tillögum Hafrannsóknastofnunar um eldismagn.

Fjórðungssamband Vestfirðinga lét greina áhrif laxeldis í Ísafjarðardjúpi á efnahag og íbúápróun. Miðað var við 25.000 tonna framleiðslu á ári. Helstu niðurstöður eru birtar í Tafla 9.1.

Tafla 9.1 Áhrif 25000 tonna laxeldis í Ísafjarðardjúpi á efnahag og íbúápróun (KPMG, 2017)

Helstu niðurstöður	
Störf	<ul style="list-style-type: none"> Fjöldi beinna nýrra starfa er áætlaður um 260 og nái hámarki um 11 árum eftir að ákvörðun um að leyfa eldi yrði tekin. Fjöldi afleiddra starfa sem verða til á svæðinu verði um 150 á sama tíma.
Íbúápróun	<ul style="list-style-type: none"> Íbúápróun snúist við og áætluð fjölgun verði um 900 manns í sveitarfélögum við Djúp á sama tíma og bein störf ná hámarki.
Samanburður við stangveiði	<ul style="list-style-type: none"> Heildarumfang beinna og óbeinna áhrifa 25 þús. tonna laxeldis er talið verða um 23 ma.kr. á ári við hámarksframleiðslu. Heildarumfang beinna og óbeinna áhrifa stangveiði á svæðinu er metinn um 220 m.kr. á ári.
Tekjur hins opinbera	<ul style="list-style-type: none"> Greiðslur á ári til ríkissjóðs nema um 1.070 m.kr. og um 380 m.kr. til sveitarfélaga þegar framleiðsla er í hámarki og flest bein störf verða til.

Vesturskel hefur heimild og starfsleyfi til ræktunar kræklinga í Álftafirði og Skötufirði. Kræklingaræktun hefur að mestu verið á tilraunastigi og áhugi einkaaðila hefur í auknum mæli beinst að fiskeldi.

Byggðastofnun birti í ágúst 2017 mat á byggðalegum áhrifum fiskeldis (Byggðatofnun, 2018) (Tafla 9.2). Þar er bent á að talsverður munur sé á mati þeirra aðila sem hyggja á fiskeldi um fjölda starfa og önnur líkleg jákvæð áhrif fiskeldis. Þar er bent á að veruleg óvissa sé óhjákvæmilega í mati á fjölda starfa tengdu fiskeldi og áhrifum þess á íbúafjölda. M.a. er bent á óvissuþætti eins og seiðaframleiðslu, fjármögnun og leyfismál. Einnig hversu mikið eldisfiskurinn verður unninn á svæðinu, hvort ráðist verði í að byggja fóður- og kassaverksmiðjur og hvort þjónusta muni byggjast upp í kringum eldisvæðin eða hvort hún verði keypt annars staðar frá.

Tafla 9.2 Hugsanleg áhrif fiskeldis samkvæmt úttekt Byggðastofnunar (Byggðastofnun, 2017)

Hugsanleg áhrif fiskeldis		
Framleidd tonn	10.000	40.000
Bein störf	130	520
Afleidd störf	104	416
Íbúar með afkomu af fiskeldi	562	2.246
Launagreiðslur millj. kr.		
Bein störf	780	3.120
Afleidd störf	624	2.496
Útsvarstekjur millj.kr.		
Bein störf	106	426
Afleidd störf	85	341
Útflutningsverðmæti milljarðar kr.		
4,5 evrur á kg.	5,4	21,7
6,00 evrur á kg.	7,2	29,0
7,00 evrur á kg.	8,5	33,8
8,00 evrur á kg.	9,7	38,7

STEFNA – ELDI OG RÆKTUN

Markmið

- ✓ Að í Ísafjarðardjúpi verði starfrækt fiskeldi sem skili efnahagslegum ávinningi til íbúa Súðavíkurrepps og annarra íbúa við Djúpið.
- ✓ Að sjálfbær þróun og vistkerfisnálgun verði höfð að leiðarljósi við ákvarðanir um fiskeldi og tengda starfsemi.
- ✓ Að þróun eldis verði í takt við getu samfélagsins og náttúrunnar til að geta talist sjálfbært.
- ✓ Að lokið verði við gerð skipulags á haf- og strandsvæðum í samræmi við ný lög.
- ✓ Að Súðavíkurreppur bjóði góða aðstöðu fyrir fiskeldi og tengda þjónustu á núverandi hafnarsvæði og iðnaðarsvæði í Súðavík.

Súðavíkurreppur styður uppbyggingu og þróun á fiskeldi í Ísafjarðardjúpi. Horft er til þeirra samfélagslegu jákvæðu áhrifa sem eldi í Djúpinu mun hafa á svæðinu. Fiskeldi af þeirri stærðargráðu sem er í undirbúningi er umfangsmikið og kann að hafa áhrif á aðrar greinar, ímynd þeirra og ímynd Vestfjarða eða einstakra sveitarfélaga. Mikilvægt er því að fiskeldið sé ábyrgt og taki mið af fyrirbyggjandi rannsóknum og þeim skorðum sem settar eru vegna umhverfisáhrifa. Þess skal gætt, í samræmi við lög um fiskeldi, að sem minnst röskun verði á vistkerfi villtra fiskstofna og að sjálfbærri nýtingu þeirra sé ekki stefnt í hættu.

Vanda þarf ákvarðanir og fara ekki of geyst í uppbyggingu. Afar mikilvægt er að gert verði skipulag á haf- og strandsvæðum Vestfjarða og frekari ákvarðanir teknar þar. Einnig er mikilvægt að þróun í fiskeldi verði í takt við sameiginlega stefnu sveitarfélaga á Vestfjörðum um sjálfbæra þróun. Ákvarðanir skal taka á traustum grunni, þ.e. með vandaðri stjórnsýslu og á grundvelli nauðsynlegra grunnrannsókna, svo sem burðarþoli fjarða og áhættumats vegna erfðablöndunar.

9.3 Landbúnaður

Samkvæmt skipulagsreglugerð er **Landbúnaðarsvæði (L)** svæði fyrir landbúnað og mannvirki sem tengjast búrekstrinum, með áherslu á búfénað, matvæla- og fóðurframleiðslu.

Landbúnaðarsvæði er fyrir landbúnað og mannvirki sem tengjast búrekstrinum, með áherslu á búfénað, matvæla- og fóðurframleiðslu. Í aðalskipulagi skal gera grein fyrir helstu einkennum landbúnaðarsvæða, þ.e. búrekstri sem þar er stundaður, þ.m.t. ferðaþjónusta og önnur atvinnustarfsemi sem tengist búrekstrinum. Fjalla skal um helstu atriði sem varða mannvirkjagerð og gera sérstaklega grein fyrir ræktuðum svæðum innan landbúnaðarsvæða. Marka skal stefnu um hvar og hvernig þörfum um landbúnaðarstarfsemi verður mætt og hvaða atvinnustarfsemi önnur en hefðbundinn landbúnaður er heimil á bújörðum.

Undirlendi í Súðavíkurhreppi er takmarkað og aðstæður til að stunda landbúnað eru því ekki mjög ákjósanlegar nema á takmörkuðu svæði. Búseta á Vestfjörðum virðist í gegnum tíðina fyrst og fremst hafa byggst á fiskveiðum frekar en landbúnaði (Ragnar Edvardsson, 2004, Verstöðvarnar á Sauratúni og Skálavík). Fæstar bújarðir eru í þessum landshluta, fyrir utan höfuðborgarsvæðið og Suðurnes eða ein af hverjum átján (Byggðastofnun 2013 (vísað í Hafstofu Íslands)).

Undanfarin 50 ár hefur landbúnaður á Íslandi breyst mikið og um leið hafa ólíkar greinar þróast innan landbúnaðargeirans. Má þar nefna alifugla- og loðdýrarækt, hrossarækt, ferðaþjónustu, fiskeldi, garðyrkju og skógrækt. Síðustu ár hefur landbúnaður verið á undanhaldi á Vestfjörðum og framleiðsla frá býlum minnkað umtalsvert. Sláturhús er ekki staðsett á Vestfjörðum og er því búfénaður fluttur burt af svæðinu til slátrunar. Neyslumynstur íslenskra neytenda hefur breyst og hefur það haft áhrif á þróun landbúnaðar. Nokkur vöxtur er í framleiðslu afurða á einstaka bæjum en meginhluti úrvinnslu kjötafurða fer fram utan svæðisins. Samdráttur hefur einnig verið í landbúnaði í Súðavíkurhreppi og býlum fækkað þar eins og víðast annars staðar.

Samkvæmt stöðugreiningu Byggðastofnunar fyrir árið 2015 eru 14 sauðfjárbú með greiðslumark í Súðavíkurhreppi. 11 þeirra eru með allt að 200 fjár og þrjú með á milli 2-400 fjár. Alls var fjöldi sauðfjár um 1.543 gripir í nóvember 2015¹. Þá voru 2 skráð kúabú ú hreppnum á sama tíma og var annað þeirra með mjólkurkúm en hitt án mjólkurkúa. Samtals var fjöldi nautgripa 34². Föst búseta er þó aðeins á um það bil 12 bæjum og á 10 af þeim er búskapur með meira en 50 ærgildum (Tafla 9.3). Dæmi eru um minni háttar grænmetisræktun og sölu heimaafurða í dreifbýlinu í tengslum við ferðaþjónustu. Einnig eru dæmi um minni háttar búskap sem ætlaður er til eigin nota en ekki sölu afurða. Eins og fram kemur í um dýralíf er umtalsvert æðarvarp í Vigur og Borgarey, og einnig er vísir að æðarvarpi í Hrótey, Þernuvík, Ögurhólum, Hvítanesi og Langeyri.

Tafla 9.3 Landbúnaður í Súðavíkurhreppi. Býlin hafa meira en 50 ærgildi nema annað sé tekið fram. (Matvælastofnun 2017).

Bær	Búskapur
Heydalur	Ferðaþjónusta og minni háttar grænmetisræktun. Hvorki sauðfé né nautgripir.
Hvítanes	Minna en 50 ærgildi
Hörgshlíð	Sauðfé
Laugaból	Sauðfé
Látur – Látrar	Nautgripir
Meiri-Hattardalur	Hvorki sauðfé né nautgripir
Minni-Hattardalur	Nautgripir og sauðfé
Strandsel	Nautgripir og sauðfé
Svarthamar	Sauðfé
Vatnsfjörður	Minna en 50 ærgildi
Svansvík	Sauðfé
Vallargata 8	Fjárbú

¹ Dreifing sauðfjár á Íslandi. Byggðastofnun. 2016.

² Dreifing nautgripa á Íslandi. Byggðastofnun. 2016.

Tafla 9.4 Greiðslumark sauðfjár og mjólkur á Vestfjörðum 2010 og 2013 (Byggðastofnun, 2014).

Númer	Sveitarfélag	Greiðslumark mjólkur			Greiðslumark sauðfjár		
		2010	2013	Breyting	2010	2013	Breyting
4100	Bolungarvíkurkaupstaður	104.819	104.594	-0,21%	344,7	250,8	-27,24%
4200	Ísafjarðarbær	1.155.760	1.130.780	-2,16%	6.603,6	6.567,6	-0,55%
4502	Reykholahreppur	1.036.980	686.185	-33,83%	6.020,7	6.173,2	2,53%
4604	Tálknafjarðarhreppur	0	0	0,00%	0,0	0,0	0,00%
4607	Vesturbyggð	814.719	704.063	-13,58%	4.822,6	4.772,0	-1,05%
4803	Súðavíkurhreppur	177.900	162.350	-8,74%	2.242,3	2.402,3	7,14%
4901	Árneshreppur	0	0	0,00%	2.348,7	2.348,7	0,00%
4902	Kaldraneshreppur	0	0	0,00%	1.193,6	1.193,6	0,00%
4911	Strandabyggð	0	0	0,00%	10.787,1	10.852,1	0,60%
Vestfirðir		3.290.178	2.787.972	-15,26%	34.363,3	34.560,3	0,57%

Hugsanlegt er að þörf fyrir að landbúnaður á Íslandi geti aukist í framtíðinni. Til að auka matvælaöryggi þjóðarinnar er mikilvægt að varðveita það land sem best hentar til matvælaframleiðslu. Með hlýnandi veðurfari er líklegt að ræktunarmöguleikar á bújörðum aukist.

Þarfir neytenda hafa breyst. Eftirspurn er ekki lengur bundin við vörur sem fullnægja frumþörfum neytandans, s.s. kjöt og mjólk. Neytendur vilja einnig kaupa landbúnaðarvörur sem tengjast lífstíl og upplifun. Neytandinn kallar eftir auknum gæðum og lætur sig varða hvar og við hvaða aðstæður varan er framleidd. Sem dæmi um þetta er vistvænn, lífrænn og menningartengdur landbúnaður. Landbúnaðurinn hefur því fjölþætt hlutverk.

Samþjöppun á mjólkurframleiðslu og samdráttur í sauðfjárbúskap hafa einkennt landbúnaðinn seinustu ár. Aðrar greinar hafa vaxið, t.d. ferðaþjónusta og skógrækt. Sauðfjárrækt, nautgripærækt og hrossarækt eru þær greinar sem geta styrkt hvor aðra, en uppkaup jarða í öðrum tilgangi geta veikt þessar greinar.

Landbúnaður á Íslandi er að verða mun sjálfbærari en áður, samfara breyttum viðhorfum í þjóðfélaginu. Það er sjálfsögð krafa í dag að nýting lands sé sjálfbær, þannig að starfsemi og bygging vistkerfis viðhaldist eða eflist. Bændur hafa einnig síðustu ár gripið til aðgerða til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og auka bindingu þeirra. Ekkert býli í sveitarfélaginu stundar núna lífrænan landbúnað.

Með breyttum áherslum í landbúnaði og nýjum landbúnaðarafurðum hefur hugtakið menningarlandslag borið á góma. Landslag felur ekki aðeins í sér náttúrufar, heldur einnig menningarþætti. Menningarlandslag er auðlind til upplifunar sem fræðir um ferla náttúrunnar, menningarsögu og samspil manns og náttúru. Bændur eiga mikinn þátt í þeim mikla vexti sem orðið hefur í ferðaþjónustu hér á landi. Það er m.a. að þakka framboði þeirra á upplifun er tengist búskaparháttum, menningu og sögu, þ.e. menningartengdri ferðaþjónustu, þar sem sagan og menningin er hluti af söluvöru.

Flokkun landbúnaðarlands

Í landskipulagsstefnu er lagt til að flokkun landbúnaðarlands verði lögð til grundvallar skipulagsákvörðunum í sveitarfélögum. Í þingsályktun um landsskipulagsstefnu 2015-2026 kemur fram að umhverfis- og auðlindaráðuneytið, í samstarfi við Skipulagsstofnun, Samband íslenskra sveitarfélaga, Landgræðslu ríkisins, Skógrækt ríkisins og Bændasamtök Íslands, standi fyrir gerð leiðbeininga um flokkun landbúnaðarlands til nota við skipulagsgerð og aðra stefnumótun um landnýtingu. Leiðbeiningar þessar eða áætlun um skráningu ræktunarlands og verndar- og varðveisluráðstafanir liggja ekki fyrir. Í 6. gr. jarðalaga nr. 81/2004 m.s.br. segir að ef flokkun landbúnaðarlands liggja ekki fyrir skuli sveitarfélag óska eftir umsögn ráðunautar um viðkomandi land þar sem lagt skuli mat á stærð lands, staðsetningu lands, ræktunarskilyrði, ræktun sem þegar er þar stunduð eða er fyrirhuguð og hvort breyting á landnotkun hafi áhrif á aðliggjandi landbúnaðarsvæði. Formleg flokkun landbúnaðarlands í Súðavíkurhreppi liggur ekki fyrir.

Ef fyrirhugað er að breyta landnotkun á landbúnaðarsvæði skal, skv. 7. gr. Jarðalaga, nr. 81/2004, fá leyfi landbúnaðarráðherra til að leysa landið úr landbúnaðarnotum, áður en skipulagsáætlun hlýtur endanlega afgreiðslu.

Framkvæmdir til endurskipulagningar á landareignum í dreifbýli, sem taka til stærra landsvæðis en 20 ha, eru tilkynningaskyldar til Skipulagsstofnunar sem úrskurðar hvort þörf sé á umhverfismati. Þetta á einnig við um framkvæmdir til að leggja óræktað land eða lítt snortið svæði undir þaulnýtinn landbúnað.

STEFNA - LANDBÚNAÐUR

Markmið

- ✓ Að gott landbúnaðarland verði nýtt til landbúnaðar.
- ✓ Að styðja við þann landbúnað sem er til staðar og tryggja möguleika til uppbyggingar.
- ✓ Að stefnt verði að sjálfbærum búskap sem miðar að arðbærri framleiðslu sem tekur bæði tillit til umhverfis og dýravelferðar.
- ✓ Að efla tengsl landbúnaðar og ferðaþjónustu.
- ✓ Að tryggja hefðbundna hlunnindanýtingu.

Formleg flokkun landbúnaðarlands í Súðavíkurbreppi liggur ekki fyrir en stuðst hefur verið við greiningu af nýlegum loftmyndum, vistgerðarkorti NÍ og hallastefnukorts og hefur landbúnaðarland verið skilgreint í samræmi hana. Miðað er við graslendi og vel gróið land sem einnig er í góðum tengslum við innviði, s.s. vegasamgöngur. Náttúrulegt skóglendi og votlendi eru undanskilin en svæði sem henta til endurheimtar votlendis eru innan landbúnaðarsvæða. Einnig er miðað við að landbúnaðarland sé með minna en 17° halla. Ræktað land er sýnt til skýringar á skipulagsupprætti. Þegar formleg flokkun landbúnaðarlands liggur fyrir verður hún höfð til hliðsjónar við ráðstöfun lands.

Aðalskipulagið gerir ráð fyrir að það landbúnaðarland sem nú er nýtt verði áfram nýtt með svipuðum hætti. Jafnframt er svigrúm fyrir aukinn landbúnað og nýsköpun. Lögð er áhersla á að það land sem best hentar til matvælaframleiðslu verði ekki spillt með óafturkræfum hætti og mögulegt verði að nýta það til slíkrar framleiðslu. Með því að spilla ekki slíku landi er einnig viðhaldið möguleikum fyrir nýliða að hefja búskap. Mikilvægt er að möguleikum til þróunar og nýsköpunar á landbúnaðarsvæðum verði haldið opnum svo nýta megi núverandi aðstöðu til fulls, en einnig verður að gera ráð fyrir svigrúmi fyrir þróun innan greinarinnar. Mikilvægt er að álitleg landbúnaðarsvæði, sem ekki eru nýtt til landbúnaðar í dag, verði ekki nýtt á þann hátt að aðrir valmöguleikar, s.s. landbúnaður, verði útilokaðir.

Í dreifbýlinu er gert ráð fyrir að hægt verði að byggja upp og stunda ferðaþjónustu og nýta þannig þá innviði sem eru til staðar. Á landbúnaðarsvæðum er svigrúm fyrir uppbyggingu ferðaþjónustu og mannvirkjum því tengdu. Skipulagið heimilar að á landbúnaðarsvæðum séu minni tjaldsvæði og gisting í þeim húsum sem gert er ráð fyrir í aðalskipulaginu. Heimasala og heimavinnsla eru einnig heimil. Við gerð tjaldsvæða skal lágmarka rask og huga að ásýnd. Stærri tjaldsvæði, þar sem rekin er ferðaþjónusta, skulu vera á afþreyingar og ferðaþjónustusvæði. Sjá einnig ákvæði í kafla um ferðaþjónustu. Tjaldsvæði eru oft á eða í nálægð við viðkvæm svæði og því eru þau eingöngu heimil á fyrrnefndum svæðum ef þau valda litlu raski og hafa ekki veruleg áhrif á ásýnd.

Lögð er áhersla á það að hefðbundinn landbúnaður sem atvinnugrein geti eflst og uppbygging stoðgreina hans verði auðvelduð. Möguleikar til breytinga felast m.a. í framleiðslu og sölu afurða, á ýmsum framleiðslustigum, beint til neytenda. Mikilvægt er að tryggja möguleika til úrvinnslu landbúnaðarafurða heima í héraði. Því er gert ráð fyrir því að vinnsla á afurðum geti farið fram á býlum og að mannvirki því tengd verði innan landbúnaðarsvæða. Þetta á einnig við um heimasláturhús og sólu- eða veitingahús þar sem vara af býlinu er seld. Þetta styður við ferðaþjónustu og þá stefnu sem þar hefur verið mörkuð í tengslum við hana, bæði í aðalskipulaginu (sjá kafla um Ferðaþjónustu) og innan greinarinnar sjálfrar.

Gert er ráð fyrir því að bændur geti stundað sjósókn frá sínum jörðum. Einnig er gert ráð fyrir minni mannvirkjum fyrir fiskverkun á landbúnaðarsvæðum, s.s. litlum hjöllum. Gæta þarf þess að slík starfsemi valdi öðrum ekki óþægindum. Áhersla er lögð á hreinleika umhverfis og afurða og hvatt er til lífrænnar framleiðslu.

Gert er ráð fyrir því að heimild landeigenda til hefðbundinnar hlunnindanýtingar verði óbreytt, s.s. æðarvarp, fiskveiði og eggjataka. Áhersla er lögð á möguleika landeigenda til að vernda mikilvæg búsvæði fugla, s.s. æðarvarp, gagnvart mannvirkjagerð og annarri umgengni sem getur raskað þeim.

Minni háttar mannvirki eru heimil á landbúnaðarsvæðum, svo sem lítil fjarskiptamöstur og litlar vindmyllur til heimanotkunar (sbr. kafla um raforku).

Á hverfisvernduðum svæðum gilda ákvæði hverfisverndar. Þau eru tilgreind í kafla um Hverfisvernd.

Við uppbyggingu á landbúnaðarsvæðum skal þess gætt að framkvæmdir, aðrar en skógrækt, verði ekki staðsettar nær takmarkandi þáttum en tilgreint er í töflu z. Um fjarlægðir vegna skógræktar er fjallað í kafla um skógrækt og landgræðslu. Á landbúnaðarsvæðum er gert ráð fyrir endurheimt votlendis eins og nánar er fjallað um hér að neðan.

Tafla 9.5 Takmarkandi þættir við uppbyggingu á landbúnaðarsvæðum.

Takmarkandi þáttur	lágmarksfjarlægð	Undantekningar
Landamerki	50 m	Sameiginleg uppbygging aðliggjandi jarða. Jarðhitaleitarholur
Vötn, ár og sjór	50 m	Smávatnsvirkjanir Jarðhitaleitarholur
Fornminjar	20 m	Uppbygging til verndar minjum
Veitulagnir	25 m	Byggingar tengdar veitum
Stofn- og tengivegir	100 m	Jarðhitaleitarholur

9.3.1 Endurheimt votlendis

Súðavíkurreppur mun vinna að endurheimt votlendis til að draga úr gróðurhúsaáhrifum sbr. kafla um náttúruvá. Kortlögð hafa verið votlendissvæði í hreppnum og mun hreppurinn leggja fram langtíma aðgerðaáætlun til að vinna að settu marki. Stuðst verður við rit umhverfis- og auðlindaráðuneytisins um endurheimt votlendis (2016).

Mynd 9.12 Þemakort votlendi.

9.3.2 Stakar framkvæmdir

Heimilt er að reisa stök mannvirki, þ.m.t. frístundahús á landbúnaðarlandi, enda samræmist þau annarri landnotkun á jörðinni. Ný mannvirki skulu í staðsett nágrenni núverandi bygginga og nýta sem best innviði sem fyrir eru.

Ný frístundahús skulu ekki reist á landi sem er skilgreint sem ræktað land sbr. kafla um um frístundabyggingar.

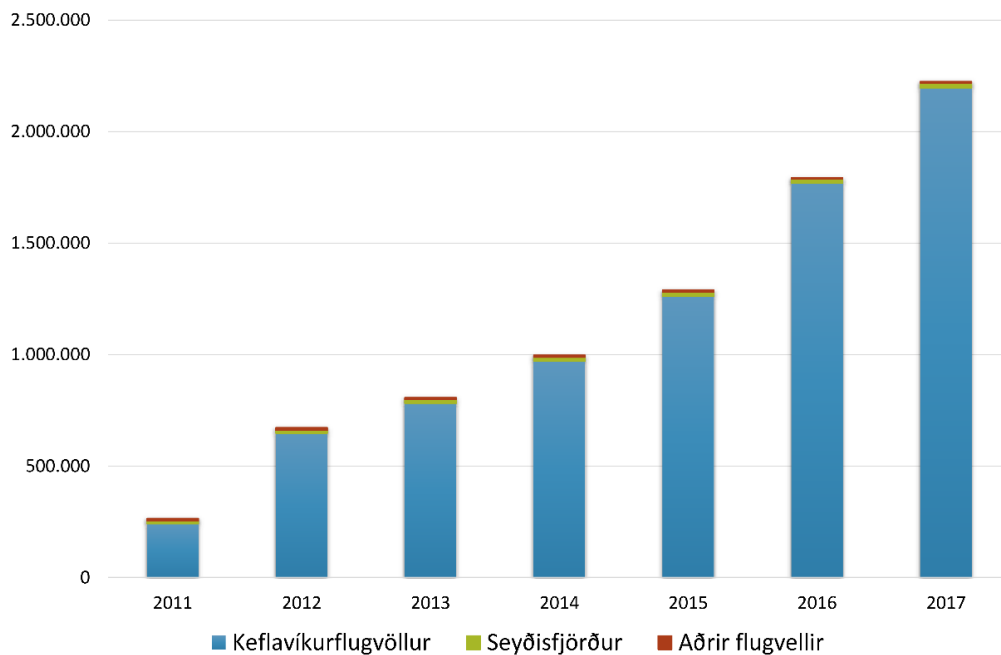
Heimilt að virkja bæjarlækinn í samræmi við ákvæði í kafla um iðnaður.

9.4 Ferðapjónusta

Helstu landnotkunarflokkar sem tengjast ferðapjónustu:

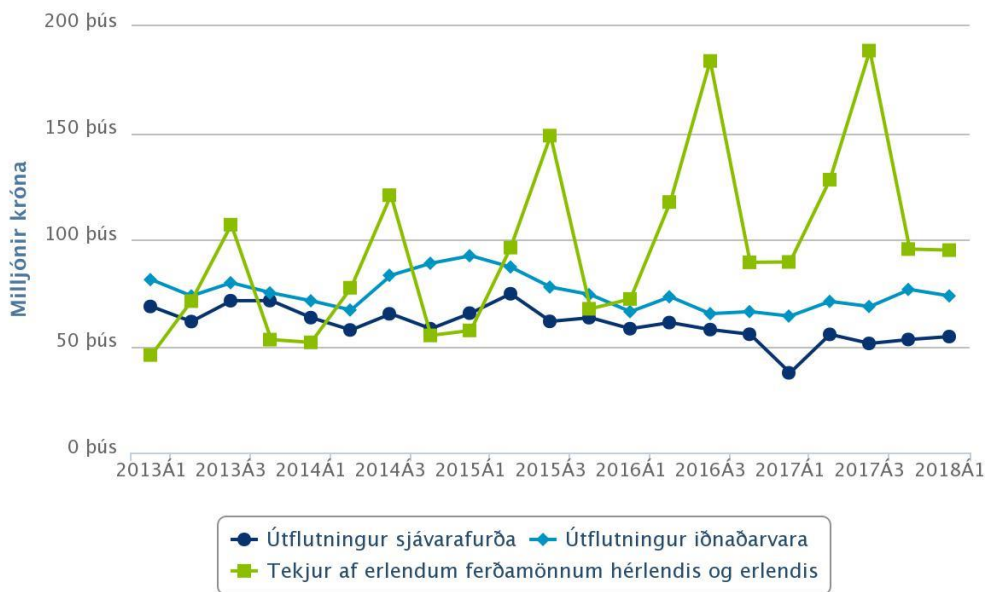
- Verslun og þjónusta (VP)
- Afþreyingar- og ferðamannasvæði (AF)
- Opin svæði (OP)
- Miðsvæði (M)
- Landbúnaðarsvæði (L)

Ferðapjónusta er ein af meginundirstöðum íslensks efnahagslífs og hefur mikill vöxtur einkennt greinina að undanfögnu. Fjöldi erlendra ferðamanna á Íslandi hefur um það bil tífaldast á 10 árum og er það margfaldur vöxtur miðað við vöxt á alþjóðavísu sem var samkvæmt World Tourism Organization 3,5% á hverju ári á tímabilinu 2005-2014. Árlegur vöxtur í fjölda ferðamanna hérlendis frá árinu 2010-2015 nam að jafnaði um 22% og hlutur ferðapjónustu í gjaldeyristekjum óx úr 23,7% í 39,2% á árunum 2012-2016 samkvæmt mælingum Hagstofunnar (Byggðastofnun 2016, stöðugreining). Dregið hefur úr árstíðasveiflu í komu ferðamanna til landsins en þær eru enn talverðar, einkum utan suðvesturhornins. Spár benda til að þessi vöxtur muni staðna á næstu árum og leita í langtíma vöxt, um 7-8 % aukningu á ári. Flest bendir þó til góðra horfa í íslenski ferðapjónustu. (Stöðugreining 2016).

Mynd 9.13 Fjöldi ferðamanna á Íslandi 2001-2017 (Ferðamálastofa. 2018).

Valdir liðir útflutnings vöru og þjónustu

Mynd 9.14 Útflutningur vöru og þjónustu 2013-2018. (Hagstofa Íslands 2018)

Ferðaþjónustan er afar mikilvægur drifkraftur í byggðum landsins og ein hagkvæmasta leiðin til að fjölga störfum og auka efnahagsvöxt, ekki síst á jaðarsvæðum þar sem samdráttur hefur verið í öðrum greinum. Ferðaþjónusta getur aukið eftirspurn gefir þekkingu sem leiðir af sér betur launuð störf. Ferðaþjónustan hefur einnig oft jákvæð áhrif á menningarlíf, afþreyingu, þjónustu og manngert umhverfi. Fjölgun ferðamanna fylgir jafnan aukið álag á samfélag og náttúru og þar með eykst þörfin fyrir að draga úr þeim áhrifum.

Kannanir og greiningar hafa leitt í ljós að markaðshlutdeild Vestfjarða í ferðaþjónustu er minni en á mörgum öðrum landsvæðum en jafnframt eru miklir möguleikar til sóknar. Á svæðinu hefur markvisst verið unnið að uppbyggingu ferðaþjónustu og samfara því hefur atvinnugreinin eflst. Ein helsta áskorun í ferðaþjónustu á Vestfjörðum er, og hefur um langan tíma verið, samgöngur. Lélegar samgöngur hafa hamlað uppbyggingunni en nýlegar og fyrirhugaðar úrbætur á því sviði munu styðja verulega við þróun í ferðaþjónustu. Önnur stór áskorun er árstíðarsveifla innan greinarinnar. Lögð hefur verið mikil áhersla á lengingu ferðamannatímabilsins síðustu ár. Aðilar í ferðaþjónustu á Vestfjörðum hafa á síðustu 10-15 árum lagt talsverða vinnu í að skilgreina sérstöðu svæðisins og reyna þannig að ná samkeppnisforskoti. Í stefnumörkun Ferðamálasamtaka Vestfjarða er nefnt að sérstaða svæðisins felist í nálægð við einstaka náttúru, einstakri friðsæld og öðruvísi upplifun.

Skv. könnunum á viðhorfi og hegðun ferðamanna á Vestfjörðum er náttúran helsta aðdráttarafli svæðisins, sérstaklega hvað varðar erlenda ferðamenn. Ferðamenn á Vestfjörðum eru náttúruunnendur sem sækja í frið og ró og eru meðvitaðir um umhverfið. Slíkir ferðamenn krefjast almennt minni þjónustu og afþreyingar en sækja í að upplifa hið „ósnerta“ eða óhefðbundna. Útivist, einkum gönguferðir og fuglaskoðun, er á meðal þess helsta sem ferðamenn svæðisins vilja upplifa. Þó nokkuð stór hópur sækir einnig í söfn, sýningar, sund og aðra þjónustu.

Þetta er í samræmi við þá þróun sem við sjáum í víðara samhengi. Íslendingar ferðast í meiri mæli en áður um eigið land og hafa gönguferðir um náttúruna notið vaxandi vinsælda. Ferðamenn í heiminum í dag sækja í auknum mæli í lítt spillta náttúru sem verður sífellt sjaldgæfari. Jafnframt leitast þeir eftir nýrri upplifun í ferðum sínum.

Tafla 9.6 Vöxtur gistinátta milli 2012-2016 (Markaðsstofa Vestfjarða 2017/18. Áfangastaðaáætlun).

Svæði	Aukning
Höfuðborgarsvæði	108%
Suðurland	176%
Norðurland eystra	81%
Austurland	7%
Vesturland	99%

Suðurnes	224%
Vestfirðir	84%
Norðurland vestra	66%
Allt landið	108%

Ferðapjónusta hefur farið vaxandi í Súðavík á undanförunum árum samfara almennum vexti í greininni á svæðinu. Horfur eru bjartar samfara heilsárshringvegi um Vestfirði sem nú er unnið að og samfara almennri eflingu ferðapjónustufyrirtækja með aukinni afþreyingu og annarri vöruþróun.

Töluverð uppbygging hefur átt sér stað í tengslum við fjölgun sjóstangveiðimanna sem koma til Vestfjarða, einkum til Flateyrar, Suðureyrar, Súðavíkur og Tálknafjarðar. Komum skemmtiferðaskipa til Ísafjarðar hefur einnig fjölgað jafnt og þétt og sumarið 2018 er búist við 112 skemmtiferðaskipum þangað með tæplega 100 þúsund farþega innanborðs. Til samanburðar komu 39 skip fyrir 5 árum (árið 2013) með um 42 þúsund farþega (isafjordur.is).

Í Heydal í Mjóafirði er búið að byggja upp heilsársferðapjónustu. Þar eru nú 17 hótélherbergi, útleiga á sumarhúsum, tjaldsvæði, veitingasala og ýmis afþreying. Reykjanes er vinsæll áfangastaður og þar er rekið Hótel sem og í Ögri. Í Laugardal eru seld laxveiðileyfi í á og vötnum í dalnum. Einnig eru seld þar silungsveiðileyfi svo og í Hörgshlíð og Svansvík.

Litlibær í Skötufirði er vinsæll viðkomustaður ferðamanna og í eygni Vigur er starfrækt sérstæð ferðapjónusta og er hún án efa vinsælasti ferðamannastaðurinn í Súðavíkurhreppi. Tíðar siglingar eru frá Ísafirði og út í eyjuna og þar er hægt að fá veitingar. Lundi, æðarfugl og fleiri fuglar laða að ferðamenn en þar er einnig minnsta pósthús og eina kornmylla landsins auk áhugaverðra húsa sem hafa verið gerð upp af Þjóðminjasafninu.

Í þéttbýlinu er Melrakkasetur Íslands sem er einn vinsælasti áningarstaður ferðamanna þar en Raggagarður er einnig vinsæll á meðal fjölskyldna. Tjaldsvæðið í Súðavík er í gömlu byggðinni ofan við félagsheimilið en einnig eru tjaldsvæði í Heydal og á Reykjanesi eins og áður var getið.

Mikilvægt er að stjórnvöld, sveitarfélög og aðilar í ferðapjónustu rói í sömu átt í uppbyggingu og rekstri ferðapjónustu. Stjórnvöld hafa markað sér stefnu í Ferðamálaáætlun og Landsskipulagsstefnu. Fjallað er um það hér að neðan en nánar er fjallað um stefnu Súðavíkurhrepps og ferðapjónustuaðila svæðisins hér í framhaldinu.

Í Ferðamálaáætlun 2011-2020 eru sett fjögur meginmarkmið, sem iðnaðarráðherra er falið að stefna að:

- Að auka arðsemi atvinnugreinarinnar.
- Að standa að markvissri uppbyggingu áfangastaða, öflugri vöruþróun og kynningarstarfi til að skapa tækifæri til að lengja ferðamannatímabilið um land allt, minnka árstíðasveiflu og stuðla að betri dreifingu ferðamanna um landið.
- Að auka gæði, fagmennsku, öryggi og umhverfisvitund ferðapjónustunnar.
- Að skilgreina og viðhalda sérstöðu Íslands sem áfangastaðar ferðamanna, m.a. með öflugum greiningar- og rannsóknarstarfi.

Eitt af markmiðum Landsskipulagsstefnu 2015-2026 m.t.t. skipulags í dreifbýli er að ferðapjónusta verði í sátt við náttúru og umhverfi. Samkvæmt stefnunni skal skipulag landnotkunar stuðla að eflingu ferðapjónustu í dreifbýli um leið og gætt verði að því að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðapjónustu. Í umfjöllun um skipulagsgerð sveitarfélaga segir í landsskipulagsstefnunni: „Ferðapjónusta á grunni sérstöðu og umhverfisgæða: Við skipulagsgerð sveitarfélaga verði leitast við að greina sérstöðu, styrkleika og staðaranda viðkomandi svæðis með tilliti til tækifæra í ferðapjónustu. Skipulagsákvæðanir um ferðapjónustu taki mið af náttúruverndarsjónarmiðum og kortlagningu á auðlindum ferðapjónustunnar og miði jafnframt að því að ferðapjónustuuppbygging nýtist jafnt íbúum á svæðinu og ferðamönnum.

MYND

Mynd 9.15 Vigur í Ísafjarðardjúpi.

Samkvæmt skipulagsreglugerð eru **Afþreyingar- og ferðamannasvæði (AF)**, svæði fyrir afþreyingu og móttöku ferðafólks, þ.m.t. þjónustumiðstöðvar á hálendi og verndarsvæðum, fjallaskálar, tjald- og hjólhýsasvæði og skemmtigarðar.

STEFNA - FERÐAÞJÓNUSTA

Markmið

- ✓ Sjálfbær ferðaþjónusta verði ein af meginstoðum í atvinnulífi hreppsins. Með sjálfbærri ferðaþjónustu er átt við ferðaþjónustu sem hámarkar ávinning íbúa svæðisins og upplifun ferðamanna, en gengur ekki á náttúruleg eða menningarsöguleg gæði svæðisins.
- ✓ Ferðaþjónustan verði í takt við stefnu sveitarfélaga um umhverfsvottaða Vestfirði og í takt við áfangastaðaáætlun fyrri Vestfirði.
- ✓ Unnið verði markvisst með öðrum sveitarfélögum og aðilum í ferðaþjónustu að uppbyggingunni.
- ✓ Tekið verði tillit til þarfa ferðaþjónustunnar við uppbyggingu innviða ákvarðana um þjónustu.

Árið 2010 var samþykkt á Fjórðungspingi Vestfjarða að stefna að sameiginlegri umhverfsvottun Vestfjarða í heild samkvæmt staðli EarthCheck undir forystu Fjórðungssambandsins. Með þessu skuldbundu sveitarfélögin sig til þess að taka mið af náttúrunni í öllum ákvörðunum sínum og tryggja sjálfbærni auðlinda á svæðinu. Fjórðungssamband Vestfirðinga hefur haldið utan um þetta verkefni en hugmyndin kemur upprunalega frá Ferðamálasamtökum Vestfjarða.

Undanfarin misseri hefur verið unnið að gerð stefnumótandi stjórnunaráætlun fyrir Vestfirði, eða svokallaðri Áfangastaðaáætlun Vestfjarða. Verkefnið er leitt af Ferðamálastofu, Stjórnstöð ferðamála og unnið í samvinnu við markaðsstofu Vestfjarða. Í áfangastaðaáætlun Vestfjarða er sett fram sameiginleg sýn til næstu 3ja ára;

„Vestfirðir eru sjálfbær gæðaáfangastaður þar sem arðbær ferðaþjónusta er rekin í sátt við umhverfi og samfélag. Hringvegur 2 og kerfi göngu- hjóla- og hlaupaleiða gefur gestum kost á að njóta sérkenna svæðisins, ægifagurrar náttúru og heilstæðra þorpsmynda allt árið um kring“.

Meginmarkmið áætlunarinnar, með sjálfbærni að leiðarljósi, eru:

- Uppbygging gæðaáfangastaðar
- Öflugt samstarf hagaðila sem leggur grunn að gæða ferðaþjónustu
- Samstaða um umhverfi og samfélag
- Bættar samgöngur
- Viðhald sérkennis svæðis og náttúru
- Heilsársferðaþjónusta
- Heildstæðar þorpsmyndir
- Rannsóknir, þróun og nýsköpun

Fram kemur að á Vestfjörðum verði lögð áhersla á ferðaþjónustu sem er með náttúru og menningu sem helstu áherslusvið, þ.e. náttúruferðamennsku, sjálfbæra ferðamennsku, upplifunarferðmennsku, menningar og arfleidarferðamennsku og matarferðamennsku. Varast eigi massa ferðaþjónustu en leggja fremur áherslu á að byggja upp ferðaþjónustu fyrir þá ferðamenn sem eru tilbúnir að dvelja lengur og borga fyrir gæði.

Fyrir Vestfirði sem heild er lögð áhersla á eftirfarandi þætti:

1. Uppbygging hringveggar nr. 2 um Vestfirði.
2. Efling heilsársferðaþjónustu.
3. Uppbygging ferðaþjónustu í bæjarkjörnum.
4. Stjórnun, stýringu og aðgengi skemmtiferðaskipa.
5. Öflugt samstarf og gæði.
6. Efling áhugaverða sögustaði.
7. Þjónusta við ferðamannavegi.

Súðavíkurhreppur mun vinna í takt við áfangastaðaáætlunina sem endurspeglar sameiginlegar áherslur vestfirskra sveitarfélaga og ferðaþjónustuaðila. Inntakið í þeirri áætlun er, eins og fram kom að framan, að Vestfirðir verði gæðaáfangastaður þar sem ferðamenn geti notið sérkenna svæðisins. En jafnframt að þar verði rekin arðbær ferðaþjónusta í sátt við umhverfi og samfélag, þ.e. sjálfbær ferðaþjónusta.

Sjálfbær ferðaþjónusta er líkleg til að hafa jákvæð áhrif á aðrar atvinnugreinar sem tengjast nýtingu auðlinda og matvælaframleiðslu, svo sem sjávarútvegi og fiskeldi. Ferðaþjónustan krefst afþreyingar og aðlaðandi umhverfis og er því einnig líkleg til að hafa jákvæð áhrif á íbúa sveitarfélagsins og laða að fleiri íbúa.

Náttúra svæðisins og menningin er auðlind og aðdráttarafl og aukinn fjöldi ferðamanna veldur álagi á þessa þætti sem og innviði. Lágmarka þarf þessi áhrif en jafnframt þarf að huga að áhrifum annarra greina, framkvæmda og athafna á ferðaþjónustu, sem og áhrifum ferðaþjónustu á aðrar greinar og athafnir. Sérstaklega þarf að huga að ósnortnum svæðum en þeim fer fækkandi í heiminum og fyrir vikið verða þau sífellt verðmætari. Uppbygging innviða er ein af forsendum öflugrar ferðaþjónustu en ófullnægjandi innviðir geta líka valdið umhverfisraski.

Áfram þarf að stuðla að samvinnu sveitarfélaga og aðila í ferðaþjónustu, m.a. við stefnumótun í greininni en einnig við skipulagningu atburða sem geta haft jákvæð áhrif á ímynd svæðisins. Vinna þarf sameiginlega að því markmiði að lengja ferðamanntímann en einnig eru vannýtt tækifæri í Súðavík vegna komu skemmtiferðaskipa til Ísafjarðar yfir sumarið.

Í aðalskipulaginu er gert ráð fyrir ferðaþjónustukjarna, þ.e. gistingu og veitingum, í Heydal, Reykjanesi, Ögri, Skálavík og Vigur. Í þéttbýlinu er gamla Súðavík með mörg gistirými sem einungis má nýta frá vori að hausti vegna snjóflóðahættu. Einnig er gert ráð fyrir smáhýsum fyrir ferðamenn við Eyrardalsá og frístindahúsum neðan vegar innarlega í nýju byggðinni. Mikilvægt er að ferðamenn geti tjaldað við góðar aðstæður í þéttbýli og dreifbýli. Áfram er gert ráð fyrir þeim tjaldsvæðum sem þegar eru rekin, með svigrúmi til stækkunar, en einnig er lögð áhersla á það að hægt verði að byggja upp ný svæði. Stærri tjaldsvæði skulu vera á afþreyingar og ferðaþjónustusvæðum en einnig eru tjaldsvæði á verslunar- og þjónustusvæðum þar sem ferðaþjónusta er fyrirhuguð. Minni tjaldsvæði eru heimil á landbúnaðarsvæðum sbr. kafla um landbúnað. Tjaldsvæði eru oft á eða í nálægð við viðkvæm svæði og því eru þau eingöngu heimil á fyrrnefndum svæðum ef þau valda litlu raski og hafa ekki veruleg áhrif á ásýnd. Sjá nánar í kafla um frístundabygð framfarir í greinargerðinni.

Leggja skal áherslu á bætt aðgengi og öryggi á vinsælum ferðamannastöðum. Í Hvítanesi og við Litlabæ er unnið að úrbótum með áherslu á samlyndi náttúru og öryggi ferðamanna. Ferðaþjónustan vex hratt og því þarf að vakta áhrif hennar á náttúru og samfélag og bregðast við þegar þörf krefur.

Heimagisting, skv. skilgreiningu í lögum um veitingastaði, gististaði og skemmtanahald, er heimil á íbúðarsvæðum. Aðrir gististaðir skv. sömu lögum (flokkar II, III og IV) eru ekki heimilir á íbúðarsvæðum.

Útleiga húsnæðis til gistipjónustu er leyfisskyld starfsemi sbr. lög um veitingastaði, gististaði og skemmtanahald nr. 85/2007 m.s.br. og reglugerð um veitingastaði, gististaði og skemmtanahald nr. 1277/2016 m.s.br.

Á hverfisvernduðum svæðum gilda sérstök ákvæði til verndar náttúru og menningarminjum.

Tafla 9.7 Landnotkun m.t.t. ferðapjónustu í dreifbýli Súðavíkurbrepps. Fjallað er um verslunar- og þjónustusvæði í þéttbýli í kafla um verslun og þjónustu.

Auðkenni og landnotkun	Skipulagsákvæði
Afþreyingar- og ferðapjónustusvæði	Afþreying og móttaka ferðafólks, svo sem tjaldsvæði og þjónustumiðstöðvar.
Landbúnaðarsvæði	Svigrúm fyrir uppbyggingu ferðapjónustu og mannvirkjum henni tengdri. Á landbúnaðarsvæðum er heimilt að hafa tjaldsvæði og gistingu í þeim húsum sem gert er ráð fyrir í aðalskipulaginu. Heimasala og heimavinnsla eru einnig heimil. Við gerð tjaldsvæða skal lágmarka rask og huga að ásýnd.
Verslunar- og þjónustusvæði	Heimild fyrir hótelum, gistiheimilum, gistiskálum og veitingahúsum.
Miðsvæði	Heimild fyrir hótelum, veitingahúsum og gistihúsum.
Opin svæði	Útivist, áningarstaðir og önnur þjónusta þessu tengdu. Heimilt að hafa tjaldsvæði. Lágmarka skal rask og huga að ásýnd.
Óbyggð svæði	Ekki er gert ráð fyrir mikilli uppbyggingu vegna ferðapjónustu á óbyggðum svæðum. Svigrúm er þó fyrir minni háttar ferðapjónustu í samræmi við þann húsakost er til staðar eða aðalskipulagið heimilar. Byggja má kamar þar sem gistinætur eru áætlaðar 50 eða fleiri.
VP5 Verslun og þjónusta Skálavík í Mjóafirði (nyrðra svæði) Kjarni með litlum gistihúsum og þjónustuhúsi.	Allt að 20 lítil gistihús ásamt svæði með heitum pottum og þjónustuhúsi með veitingasalt, bað- og snyrtiaðstöðu. Núverandi bygging neðan vegar verður nýtt fyrri menningartengda starfsemi. Gistihúsin verða á eini hæð en þjónustuhús má vera á tveimur hæðum. Taka þarf mið af ásýnd, sögu, staðaranda og náttúru við uppbyggingu.
VP6 Verslun og þjónusta Skálavík í Mjóafirði (syðra svæði) Kjarni með litlum gistihúsum, þjónustuhúsi og tjaldsvæði.	Allt að 20 lítil gistihús, tjaldsvæði og þjónustuhús. Í þjónustuhúsinu verður bað- og snyrtiaðstaða fyrir tjaldgesti en einnig veitingasalur. Gistihúsin verða á einni hæð en þjónustuhús má vera á tveimur hæðum. Taka þarf mið af ásýnd, sögu, staðaranda og náttúru við uppbyggingu.
VP7 AF8 HV7 Reykjanes, ferðapjónusta Verslun og þjónusta Afþreyingar- og ferðapjónustusvæði	<i>Verslun og þjónusta</i> Ferðapjónustukjarni með svigrúm fyrir frekari uppbyggingu, svo sem fjölgun gistirýma og aukna þjónustu, svo sem veitingar og verslun. Taka þarf mið af ásýnd, sögu, staðaranda og náttúru við uppbyggingu. Öll uppbygging skal taka mið af hverfisverndarákvæðum (sjá töflu z). <i>Afþreying og ferðapjónustusvæði</i> Ferðapjónustukjarni með svigrúm fyrir aukna þjónustu til móttöku ferðamanna, svo sem stækkun eða tjaldsvæðis og þjónustumiðstöð. Taka þarf mið af ásýnd, sögu, staðaranda og náttúru við uppbyggingu. Öll uppbygging skal taka mið af hverfisverndarákvæðum, sem tilgreind eru hér að neðan. Gera þarf deiliskipulag af svæðinu eftir gildistöku endurskoðaða aðalskipulagsins. Eitt frístundahús er í Hveravík. Á þessum svæðum gilda einnig hverfisverndarákvæði og má sjá þau í töflu z.
VP8 Heydalur Verslun og þjónusta Gisting, veitingar, tjaldsvæði og skipulagðar ferðir.	Ferðapjónustukjarni með svigrúm fyrir frekari uppbyggingu, svo sem fjölgun gistirýma, stækkun tjaldsvæðis og aukna þjónustu. Gert er ráð fyrir 1500 m ² móttöku- og þjónustuaðstaða fyrir ferðafólk, þ.á.m. alhliða gistikostir, ferðapjónusta og tjaldsvæði. Einnig 6 aðflutt, léttbyggð

	<p>frístundahús (allt að 60 m² hvert), 2 steinsteypt norðurljósahús (allt að 150 m² hvort) og önnur viðeigandi starfsemi sem nánar er gert grein fyrir í deiliskipulagi. Frístundahúsin verða í þyrpingu á sameiginlegri lóð.</p> <p>Einnig er gert ráð fyrri nýju íbúðarhúsi, allt að 170 m² í húsabyrpingunni en það er ekki tilgreint í gildandi deiliskipulagi fyrir svæðið.</p> <p>Taka þarf mið af ásýnd, sögu, staðaranda og náttúru við uppbyggingu.</p> <p>Sérstaklega skal gæta að fornminjum sem þarna eru.</p>
<p>Vb9 Verslun og þjónusta Ögur Gisting, veitingar og skipulagðar ferðir.</p>	<p>Ferðabjónustukjarni með svigrúm fyrir frekari uppbyggingu, svo sem fjölgun gistirýma og aukna þjónustu.</p> <p>Taka þarf mið af ásýnd, sögu, staðaranda og náttúru við uppbyggingu.</p>
<p>Vb10 Verslun og þjónusta Vigur Gisting, veitingar og móttaka ferðamanna.</p>	<p>Ferðabjónustukjarni með svigrúm fyrri frekari uppbyggingu, svo sem gistirýmum, tjaldsvæði og aukinni þjónustu. Gert er ráð fyrir allt að þremur gistihúsum, allt að 60 m² innan skilgreinds verslunar- og þjónustusvæðis.</p> <p>Taka þarf mið af ásýnd, sögu, staðaranda og náttúru við uppbyggingu.</p> <p>Útlist húsa skal samræmast þeim húsum sem fyrir eru á svæðinu.</p>
<p>AF9 HV10 Litlibær Veitingar og móttaka ferðamanna. Hverfisverndað svæði.</p>	<p>Móttaka ferðamanna og þjónusta við þá. Öll uppbygging skal taka mið af hverfisverndarákvæðum, sem tilgreind eru hér að neðan.</p> <p>Tryggja skal góða og örugga aðkomu gesta með viðeigandi bílastæðum.</p> <p>Á svæðinu gilda einnig hverfisverndarákvæði, sem sjá má í töflu z.</p>
<p>AF2 Tjaldsvæði í Súðavík Afbreytingar og ferðabjónustusvæði</p>	<p>Gert er ráð fyrir almennri þjónustu fyrir tjaldsvæðagesti, svo sem þjónustuhúsi og salernum. Auka má þjónustu en huga skal að nálægð við frístundahúsabyggð. Svæðið er á ofanflóðasvæði og nýting og uppbygging skal taka mið af því.</p>
<p>AF7 Afbreytingar og ferðabjónustusvæði Neðan og innan við Álftaver</p>	<p>Svæði fyrir ferðabjónustu, svo sem húsnæði fyrir móttöku og afbreytingu ferðafólks eða gístaðstöðu. Taka skal mið af ásýnd svæðisins við uppbyggingu.</p> <p>Svæðið er utan snjóflóðahættusvæðis og er því mikilvæg viðbót við ferðabjónustusvæðin í gömlu byggðinni sem eru innan hættusvæðis.</p>
<p>AF4 Raggagarður og útivistarsvæði.</p>	<p>Áfram verði byggt upp leiksvæði og útivistarsvæði fyrir gesti. Upplýsingaskilti og almenn aðstaða, svo sem grillaðstaða. Tryggja skal gott aðgengi að svæðinu. Uppbygging skal taka skal mið af ásýnd og umhverfi.</p>
<p>AF3</p>	<p>Húsið hýsti áður Póst og síma. Afbreyting og móttaka ferðafólks, svo sem fyrir sýningar og safnastarfsemi. Húsið er á ofanflóðahættusvæði C. Nýting skal vera í samræmi við gildandi reglur um takmarkanir á viðveru á svæðinu.</p>
<p>Vb11 HV5 Folafótur Náttúru-, sögu-, menningar-, vísindasetur og Geopark</p>	<p>Rannsóknarsetur með þjónustu fyrir fræðimenn og ferðamenn. Heimilt að byggja allt að 130 m² þjónustuhús með svefnaðstöðu. Uppbygging með sjálfbærni að leiðarljósi.</p> <p>Gæta skal að ásýnd; arkitektúr og efnisval skal taka mið af byggingarhefðum á svæðinu og umhverfinu. Aðkoma um Hest frá Hestfirði.</p> <p>Hluti jarðarinnar er hverfisverndaður og því þarf uppbygging innan þess svæðis að taka mið af ákvæðum verndarinnar.</p> <p>Gert ráð fyrir lítilli vindmyllu fyrir raforku í setrinu.</p>
<p>AF1 Stöðin og Félagsheimilið</p>	<p>Stöðin er við Aðalgötu 18, og gegndi hlutverki Pósts og síma í sögu Súðavíkur. Félagsheimilið er við Aðalgötu 22.</p> <p>Gert ráð fyrir menningarstarfsemi og ferðabjónustu.</p> <p>Á hverfisverndarsvæði HV1.</p> <p>Húsin eru á snjóflóðahættusvæði C.</p>

9.5 Verslun og þjónusta

Verslun og þjónusta (VP) er svæði þar sem gert er ráð fyrir verslun og þjónustu, þ.m.t. hótélum, gistiheimilum, gistiskálum, veitingahúsum og skemmtistöðum.

Á verslunar- og þjónustusvæðum skal fyrst og fremst gera ráð fyrir verslunum og þjónustustarfsemi sem þjónar viðkomandi svæði. Þar sem aðstæður leyfa má gera ráð fyrir íbúðum á verslunar- og þjónustusvæðum, sérstaklega á efri hæðum bygginga. Gera skal grein fyrir staðsetningu og stærð verslunar- og þjónustusvæða, tengslum svæðanna við aðra landnotkun, þéttleika byggðar og öðrum einkennum þegar byggðra og fyrirhugaðra verslunar- og þjónustusvæða.

Eins og kemur fram í umfjöllun um atvinnuþróun, hefur ferðþjónusta vaxið verulega á Vestfjörðum og gistinóttum fjölgað talsvert en vöxturinn er þó minni en landsmeðaltalið og enn sem komið er, er lítið um veitinga- og gistiþjónustu á Vestfjörðum.

Verslun og þjónusta innan sveitarfélagsins er að miklu leyti bundin við þéttbýlið í Súðavík. Þar er á miðsvæði M1 lítil verslun, bensínstöð, ferðþjónusta og veitingarekstur, sjá kafla um Miðsvæði. Súðvíkingar sækja hins vegar ýmsa þjónustu til Ísafjarðar þar sem aðgengi er að lágvöruverslun, stórmarkaði, öðrum smávöruverslunum og annars konar þjónustu. Ofanflóðahætta hamlar hins vegar samgöngum og dregur þannig úr þjónustustigi við íbúa hreppsins. Í ljósi þess eru fyrirhuguð jarðgöng milli Álftafjarðar og Skutulsfjarðar mikilvæg fyrir sveitarfélagið, til þess að stuðla að samkeppnishæfni þess á landsvísu eins og Landskipulagsstefna kveður á um. Sjá nánari umfjöllun um jarðgöng í kafla um samgöngur. Í nýju byggðinni er eitt verslunar og þjónustusvæði við Eyrardal. Þar hefur Melrakkasetrið, sem er fræðasetur með veitingaaðstöðu, starfsemi sína. Svæðið er innan hættumatssvæðis A.

Í gömlu byggðinni er gert ráð fyrir þremur litlum svæðum fyrir verslun og þjónustu tengdri ferðamönnum. Svæðin eru öll á hættumatssvæði C og þar af leiðandi eingöngu hægt að nýta þau yfir sumarmánuðina og henta þau því vel fyrir verslun og þjónustu tengda ferðamönnum og sumarhúsaeigendum.

Í dreifbýlinu eru skilgreind afþreyingar- og ferðamannasvæði þar sem rekin er verslun og önnur þjónusta fyrir ferðamenn. Nánar er fjallað um þau í kafla um ferðþjónustu.

STEFNA – VERSLUN OG ÞJÓNUSTA

Markmið

- ✓ Að stuðla að fjölbreyttri og öflugri verslunar- og þjónustustarfsemi sem hæfir stærð hreppsins og eykur lífsgæði fólks.
- ✓ Að efla miðsvæði Súðavíkur í nýju byggðinni.

Þróa skal verslun og þjónustu þannig að áhætta vegna ofanflóða verði lágmarkuð, í samræmi við markmið aðalskipulagsins, í kafla um náttúruvá.

Í nýju byggðinni er allri verslun og þjónustu beint inn á miðsvæði M1 til að efla gæði miðsvæðisins. Þar er lögð áhersla á að eingöngu verði sú starfsemi sem hentar miðbæjarsvæði, s.s. verslun, þjónusta og íbúðarbyggð. Í Eyrardal er einnig verslunar- og þjónustusvæði VP1 við Eyrardal.

Eingöngu er gert ráð fyrir þremur litlum verslunar- og þjónustusvæðum í gömlu byggðinni í Súðavík. VP2 er við Aðalgötu 38 þar sem gamla kaupfélagið var til húsa, VP3 er við Aðalgötu 1 en þar hefur verið rekin sjoppa og veitingarekstur yfir sumarmánuðina og VP4 sem er aðstaða fyrir ferðþjónustu við Aðalgötu 2. Öll svæðin eru fyrst og fremst ætluð fyrir ferðþjónustu, m.a. þjónustu við sjóstangveiði og frístundabyggð.

Tafla 9.8 Verslunar og þjónustusvæði. Fjallað er um verslunar- og þjónustusvæði í dreifbýli í kafla um ferðaþjónustusvæði.

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
Vb1 Melrakkasetur, íbúðarhús og smáhýsi við Eyrardal í nýju byggðinni.	Í gamla Eyrardalsbænum er fræðasetur og safn (Melrakkasetur) sem er fjölsótt af ferðamönnum. Eyrardalur fellur einnig undir húsafriðun Minjastofnunar sökum aldurs. Neðan við Melrakkasetrið er íbúðarhús. Stærstu hluti svæðisins er á snjóflóðahættusvæði A.	Svigrúm fyrir starfsemi sem tengist ferðaþjónustu. Gert er ráð fyrir móttöku ferðamanna og þjónustu við þá í Melrakkasetrinu. Þar skal möguleg uppbygging hæfa starfseminni og umhverfinu. Gæta skal að ásýnd Melrakkasetursins, gamla Eyrardalsbæjarins. Næst þjóðvegnum er íbúðarhús en neðan þess er gert ráð fyrir allt að þremur smáhýsum til útleigu (allt að 35 fermetrum hvert). Göngustígur verður að húsunum frá bílastæðum við Eyrardalsveginn. Huga ber sérstaklega að nálægð við íbúðarbyggð við skipulag og framkvæmdir. Uppbygging svæðisins alls hafi tengsl við sögu þéttbýlisins og byggingar falli að yfirbragði byggðarinnar. Nýting skal vera í samræmi við hættumat og markmið aðalskipulagsins m.t.t. náttúruvár.
Vb2 Í frístundabyggð við Aðalgötu í gömlu byggðinni.	Á svæðinu er hús sem gegndi hlutverki kaupfélags í sögu Súðavíkur. Innan hverfisverndarsvæðis HV1. Húsið er á snjóflóðahættusvæði C.	Svigrúm til uppbyggingar verslunar og þjónustu fyrir ferðamenn. Uppbygging svæðisins hafi tengsl við sögu þéttbýlisins og byggingar falli að yfirbragði byggðarinnar. Áhersla er lögð á aðlaðandi umhverfi og huga ber að göngutengingum við miðbæ og útivistarsvæði. Nýting í samræmi við hættumat og markmið aðalskipulagsins m.t.t. náttúruvár. Ekki gert ráð fyrir íbúðum eða þjónustu með samfelldri viðveru starfsfólks eða miklum mannsafnaði í byggingum á svæðinu að vetrarlagi.
Vb3 Á milli hafnarsvæðis (H2) og Aðalgötu í gömlu byggðinni.	Á svæðinu er sjoppa og veitingarekstur. Húsið er á snjóflóðahættusvæði C.	Svigrúm til uppbyggingar verslunar og þjónustu fyrir ferðamenn en í samræmi við gildandi ofanflóðahættumat og markmið aðalskipulagsins m.t.t. náttúruvár. Ekki er gert ráð fyrir rekstri sem felur í sér gistingu eða veitingasölu yfir vetrartímann vegna snjóflóðahættu. Uppbygging svæðisins hafi tengsl við sögu þéttbýlisins og byggingar falli að yfirbragði byggðarinnar. Áhersla er lögð á aðlaðandi umhverfi og huga ber að göngutengingum við miðbæ og útivistarsvæði.
Vb4 Í frístundabyggð við Aðalgötu í gömlu byggðinni.	Þjónustuhús fyrir frístundabyggð og sjóstangveiði. Er á snjóflóðahættusvæði C.	Svigrúm til áframhaldandi starfsemi þjónustuhúss en í samræmi við gildandi ofanflóðahættumat og markmið aðalskipulagsins m.t.t. náttúruvár. Ekki er gert ráð fyrir rekstri sem felur í sér gistingu eða veitingasölu yfir vetrartímann vegna snjóflóðahættu. Uppbygging svæðisins hafi tengsl við sögu þéttbýlisins og byggingar falli að yfirbragði byggðarinnar.

9.6 Hafnarsvæði

Á hafnarsvæðum tengist landnotkun fyrst og fremst hafnsækinni starfsemi, s.s. útgerð, fiskvinnslu, sjóflutningum og skipasmíði eða viðgerðum. Almenn skal ekki gera ráð fyrir íbúðum á hafnarsvæðum. Þó er unnt að gera ráð fyrir íbúðum tengdum starfsemi fyrirtækja í undantekningartilvikum, s.s. fyrir húsverði. Hafnarsvæði eru svæði sem heyra undir hafnarstjórn en Samgöngustofa fer með stjórnábylgju hafna, siglinga og sjóvarnarmála og verkefni er snúa að hafnargerð er í höndum Vegagerðarinnar. Fjallað er um hafnarsvæði í Hafnalögum nr. 61/2003 og Hafnarreglugerð nr. 788/2005 fyrir Súðavík. Skv. lögnum má engin mannvirkjagerð fara fram á hafnarsvæði nema með samþykki hafnarstjórnar.

Innsiglingin inn Álftafjörð er djúp og auðveld og eru hafnarskilyrði góð við Langeyri. Þar er höfn frá náttúrunnar hendi. Í Súðavík voru hins vegar lengi vel eingöngu skilyrði fyrir árabáta en núverandi hafnargarður var reistur um 1970. Skiptar skoðanir voru um það hvort byggð ætti að þróast í Súðavík eða við Langeyri þar sem aðstæður eru mun betri til hafnargerðar. Höfnin og athafnasvæði hennar hafa því tekið umtalsverðum breytingum í áranna rás. Starfsemi hefur einnig breyst mikið, en umsvif sjávarútvegs hafa dregist verulega saman síðustu ár. Útflutningur sem var einn af hornsteinum hafnarinnar hefur að mestu lagst af en hann er mikilvægur fyrir rekstrarumhverfi framleiðslufyrirtækja. Umtalsverðar breytingar hafa einnig átt sér stað í aflabrögðum sem hefur áhrif á rekstur hafnarinnar. Um höfnina fara einungis takmarkaðir vöruflutningar, útgerðarvörur og hluti nauðsynja til byggðarlagsins en sjávarafurðir til útflutnings fara um höfnina á Ísafirði.

Í Súðavíkurhreppi er enginn viti en þeir vitar sem þjóna öryggishlutverki fyrir sjófarendur í Ísafjarðardjúpi eru staðsettir í nærliggjandi sveitarfélögum; Ísafjarðarbæ, Bolungarvík og Strandabyggð.

Höfnin í Súðavík hefur ýmsa möguleika í tengslum við ferðaþjónustu. Þar eru stundaðar frístundaveiðar og er sú starfsemi í anda þeirrar áherslu sem lögð er á ferðaþjónustu í aðalskipulaginu. Höfnin gegnir líka mikilvægu öryggishlutverki á meðan samgöngur um Súðavíkurhlíð og Kirkjubólshlíð, þ.e. á milli Súðavíkur og Ísafjarðar, eru jafn óáreiðanlegar og þær eru nú við gildistöku aðalskipulagsins. Súðavíkurhlíð lokast að jafnaði nokkrum sinnum á hverjum vetri vegna snjóflóða.

Víða í Ísafjarðardjúpi eru jafnframt litlar bryggjur. Þar má nefna Ögur, Reykjanes, Vatnsfjörð, Hvítanes, Eyri í Mjóafirði og Vigur. Þessar bryggjur eru allnokkuð notaðar í ferðaþjónustu en gegna einnig veigamiklu hlutverki í öryggiskeðju sveitarfélagsins hvað varðar vegfarendur um Djúp, íbúa við Djúp og rækjusjómenn. Í Vigur hamlar hins vegar hafnaraðstaða ferðaþjónustu, en þar koma um 10.000 ferðamenn í land á ári hverju.

Hafnarsvæðið í Súðavík hefur takmarkaða þróunarmöguleika vegna staðsetningar þess innan marka ofanflóðahættumats. Í Frosta, gamla frystihúsinu, hefur um árabíl farið fram niðurstuð á þorsklifur á vegum Hraðfrystihússins Gunnvarar (HG) og einnig hefur Vestfiskur haft aðstöðu þar til söltunar, þurrkunar og herslu fiskafurða. Horft er til Langeyrrar með frekari möguleika til þróunar hafnsækinnar starfsemi, þar sem hafnarskilyrði eru talin góð.

STEFNA - HAFNARSVÆÐI

Markmið

- ✓ Að aðstaða og þjónusta á hafnarsvæðum miðist við þarfir og áherslur sem settar eru fram í aðalskipulaginu um atvinnumál. Má sérstaklega nefna smábátaútgerð, fiskeldi og annan sjávarútveg, skemmti- og frístundabáta og ferðaþjónustu.
- ✓ Að haldið verði opnum fleiri þróunarmöguleikum fyrir hafnsækna starfsemi.
- ✓ Að ásýnd og umgengni á hafnarsvæðum verði til fyrirmyndar.
- ✓ Ný höfn fyrir fjölbreytta starfsemi, s.s. kalkþörungaverksmiðju.
- ✓ Að bæta hafnaraðstöðu í Vigur, þannig að hún nýtist í ferðaþjónustu.

Með samdrætti í sjávarútvegi og aukningu í ferðaþjónustu hefur hlutverk hafnarinnar breyst. Mæta þarf breyttum þörfum og huga að nýjum möguleikum en jafnframt gera ráð fyrir að hefðbundnar greinar geti dafnað á svæðinu. Við

uppbyggingu og hönnun hafnarsvæða þarf að gera ráð fyrir fjölbreyttri notkun og þróun ólíkra atvinnutækifæra, án hagsmunaárekstra. Mikilvægt er að haga landnotkun þannig að atvinnugreinar styrki hverja aðra og ekki verði þengt að hafnarsvæðunum svo að það hefti uppbyggingu og þróun þeirra.

Gert er ráð fyrir tveimur hafnarsvæðum í Súðavík. Hafnarsvæðið í gömlu byggðinni mun áfram þjóna sjávarútvegi en einnig ferðaþjónustu, enda er það í góðum tengslum við afþreyingar- og ferðamannasvæðið í gömlu byggðinni. Hafnarsvæðið á Langeyri mun fyrst og fremst þjóna iðnaðarstarfsemi, þar á meðal kalkþörungaverksmiðju, en getur einnig nýst fyrir sjávarútveg. Með þessu móti geta bæði hafnarsvæðin dafnað í góðum tengslum við aðra starfsemi.

Áfram er gert ráð fyrir bryggjum í Ísafjarðardjúpi. Mikilvægt er að þeim sé viðhaldið þannig að þær nýtist áfram í ferðaþjónustu og geti áfram gegnt þýðingarmiklu hlutverki í öryggiskeðju sveitarfélagsins þar sem vegasamband er oft á tíðum rofið vegna færðar.

Um umgengni við og á hafnarsvæðum gilda lög um varnir gegn mengun hafs og stranda nr. 33/2004. Öll losun úrgangs og mengandi og skaðlegra efna á hafnarsvæðum er bönnuð. Fjallað er um sjóvarnir í kafla um Náttúruvá.

Ásýnd hafnarsvæða getur haft talsverð áhrif á afkomu þeirra atvinnugreina sem þar eru stundaðar, m.a. sjávarútveg og ferðaþjónustu. Aukin umhverfisvitund neytenda og ferðamanna kallar á aukin gæði. Almennt skal miða við það að umgengni og ásýnd hafnarsvæða verði til fyrirmyndar. Leitast skal við að lágmarka neikvæð áhrif hafnarsvæða á umhverfi, stuðla að vistvænni starfsemi og að hafnarsvæðin uppfylli ströngustu kröfur um umgengni og frágang. Starfsemi eins og sjávarútvegur, matvælaíðnaður og ferðaþjónusta geta þannig nýtt hreinleika og jákvæða ímynd svæðisins, sér til framdráttar.

Tafla 9.9 Hafnarsvæði: Tölulegar upplýsingar

Auðkenni	Lýsing/núv. ástand	Skipulagsákvæði
H1 Norðurgarður 0,5 ha	Sá hluti hafnarinnar sem er nyrstur, við enda Njarðarbrautar. Þar er hafnaraðstaða fyrir stærri skip. Innan A og B snjóflóðahættusvæðis.	Svigrúm fyrir hafnsækna starfsemi sem sækir styrk sinn í nálægð við hafnaraðstöðu. Huga ber að nálægð við frístundabyggð og ferðaþjónustusvæði. Nýting skal vera í samræmi við ofanflóðahættumat.
H2 Miðgarður við Njarðarbraut 0,9 ha	Svæði hafnarinnar sem nær frá Norðurgarði, við Njarðarbraut, að Aðalgötu 14. Á svæðinu eru tvær byggingar sem eru fyrrverandi frystihús. Fyrir neðan frystihúsið er trébryggja, flotbryggja og rampur fyrir smærri báta. Innan skilgreinds snjóflóðahættusvæðis. Byggingarnar eru á B og C hættusvæði.	Gert er ráð fyrir starfsemi tengdri útgerð og ferðaþjónustu á sjó. Einnig er svigrúm fyrir hafnsækna starfsemi sem sækir styrk sinn í hafnaraðstöðu. Huga ber að nálægð við frístundabyggð og ferðaþjónustusvæði. Nýting skal vera í samræmi við ofanflóðahættumat. Ekki skal auka við starfsmannafjölda í byggingunum.
H3 Suðurgarður við Suðurkant 0,6 ha	Nær frá Aðalgötu við Tröð fram rampinn og út á suðurkantinn. Þar er smábátahöfn með tveimur trébryggjum ásamt flotbryggju. Innan A, B og C snjóflóðahættusvæðis.	Gert er ráð fyrir að smábátahöfn verði áfram á suðurgarðinum og komi til með að nýtast uppbyggingu frístundabyggðar í gömlu Súðavík. Nýting skal vera í samræmi við ofanflóðahættumat.

H4 Langeyri 40 ha	Svæðið er við innanverða Langeyrina við hlið athafnasvæðis.	Gert er ráð fyrir nýrri höfn sem þjóni fyrirhugaðri kalkþörungaverksmiðju og annarri hafnsækinni starfsemi. Huga ber sérstaklega að nálægð svæðisins við íbúðarbyggð og aðkomu að bænum. Gert er ráð fyrir allt að 230.000 m ³ landfyllingu á allt að 38.000 m ² svæði og 80 m löngum bryggjukanti.
SN1 Súðavík 600 ha	Takmörk hafnarinnar er bein lína, sem er dregin úr Þormóðarnesi yfir Álftafjörð í Rauðanef á Kambsnesi, bein lína úr Þórðarsteinum yfir Álftafjörð í Hamar á Sjötúnahlíð og ströndin innan þeirrar línu.	Um svæðið gildir Hafnarreglugerð fyrir Súðavík nr. 788/2005.
H5 Vigur 0,3 ha	Svæðið er við suðurenda eyjunnar Vigur. Þar er lítil timburbyggja. Vigur er áfangastaður fyrir ferðaþjónustu og hluti af siglingaleið milli Ísafjarðar og Æðeyjar.	Gert er ráð fyrir stækkun hafnaraðstöðu og svigrúmi fyrir endurbætur og uppbyggingu á bryggjunni vegna ferðaþjónustu. Huga ber sérstaklega að sérstöðu svæðisins og tengingum við sögulega byggð.
H6 Hvítanes	Sunnan áningarstað og hverfisverndarsvæðis.	Svigrúm til viðhalds og endurbóta.
H7 Ögur	Norðan svæðis VP9.	
H8 Eyri í Mjóafirði	Neðan heimatúns.	
H9 Vatnsfjörður	Austan hverfisverndarsvæðis HV8.	
H10 Reykjanes	Á norðvesturhluta Reykjanes. Innan hverfisverndarsvæðis HV7. Svæðið er á náttúruminjaskrá.	

9.7 Iðnaðar- og athafnasvæði

Á Athafnasvæði (AT) skal samkvæmt skipulagsreglugerð vera starfsemi þar sem lítil hætta er á mengun svo sem léttur iðnaður, hreinleg verkstæði, bílasölur og umboðs- og heildverslanir.

Almennt skal ekki gera ráð fyrir íbúðum á athafnasvæðum. Þó er unnt að gera ráð fyrir íbúðum tengdri starfsemi fyrirtækja, s.s. fyrir húsverði. Starfsemi tengd búrekstri, s.s. vörugemyslur og verkstæði, getur rúmast innan athafnasvæða og landbúnaðarsvæða. Þar sem þetta á við í dreifbýli er gert ráð fyrir því að starfsemin verði innan landbúnaðarsvæða.

Framkvæmdir til endurskipulagningar á landareignum í dreifbýli, sem taka til stærra landsvæðis en 20 ha, eru tilkynningaskyldar til Skipulagsstofnunar sem úrskurðar hvort þörf sé á umhverfismati. Margvíslegar framkvæmdir innan iðnaðar- og athafnasvæðis eru tilkynningaskyldar til Skipulagsstofnunar og er vísað til laga nr. 106 / 2000 um mat á umhverfisáhrifum.

Samkvæmt skipulagsreglugerð skal á **iðnaðarsvæði (I)** staðsetja umfangsmikla iðnaðarstarfsemi eða starfsemi sem er talin geta haft mengun í för með sér, svo sem verksmiðjur, virkjanir, þ.m.t. vatnsfallsvirkjanir, jarðhitavirkjanir, sjávarfallavirkjanir og vindmyllur, tengivirki, veitustöðvar, skólpdælu- og hreinsistöðvar, endurvinnslustöðvar, brennslustöðvar, förgunarstöðvar, sorpurðunarsvæði, flokkunarmiðstöðvar og birgðastöðvar fyrir mengandi efni.

STEFNA – IÐNAÐAR- OG ATHAFNASVÆÐI

Markmið

- ✓ Nægt framboð verði tiltækt af iðnaðar- og athafnalóðum á hverjum tíma.
- ✓ Taka skal tillit til sögu og verndargildis húsa og umhverfis við nýtingu eldri húsa í atvinnuskini.
- ✓ Áhersla er lögð á að umgengni verði til fyrirmyndar og umhverfi snyrtilegt á iðnaðar- og athafnasvæðum.
- ✓ Gert er ráð fyrir að kalkþörungaverksmiðja rísi á landfyllingu innan Langeyrar.
- ✓ Áhersla verði lögð á endurnýjanlega orkugjafa og möguleikar á aukinni raforkuframléiðslu í sveitarfélaginu.
 - Gert verði ráð fyrir smávirksjunum án þessa að aðalskipulaginu verði breytt.
 - Skoðaðir verði möguleikar á stærri virksjunum í Ísafjarðardjúpi.
- ✓ Fyrirkomulag á sorpgámasvæðum verði til fyrirmyndar og í sátt við íbúa sveitarfélagsins.

9.7.1 Ýmis starfsemi á athafna- og iðnaðarsvæðum

Hér er fjallað almennt um iðnaðar- og athafnasvæði í Súðavíkurhreppi en sérstaklega er fjallað um iðnaðarsvæði fyrir kalkþörungaverksmiðju og virkjanir og orkumál hér á eftir.

Við Njarðarbraut í Súðavík er afgirt svæði með gámum og er það aðal móttöku- og flokkunarstöð hreppsins fyrir sorp. Ekkert sorpförgunarsvæði og engir urðunarstaðir eru í hreppnum (sjá nánar í kafla um Sorp). Við Njarðarbraut, neðan Aðalgötu er bifreiðaverkstæði, geymslur fyrri atvinnustarfsemi og einnig er útgerð með aðstöðu þar. Móttökusvæðið og fyrrnefnd bygging við Njarðarbraut er á C hættusvæði vegna ofanflóða. Þar gilda því kvaðir um starfsemi og uppbyggingu eins og fjallað er um í kafla um náttúruvæði og í stefnu hér á eftir. Sorpgámar eru einnig í dreifbýli. Þeir eru ekki á iðnaðarsvæði en eru tilgreindir í kafla um sorp.

Við Bólholt er varaafsstöð Orkubús Vestfjarða og þaðan liggja þrjár raflínur í þéttbýlið (nánar í kafla um Veitur og raflínur). Stöðin er á ofanflóðahættusvæði B.

Í Aðalskipulagi Súðavíkurhrepps 1999-2018 er innri hluta Langeyrar, innan tjarnar, skilgreindur sem iðnaðar- og athafnasvæði. Þar er í gildi deiliskipulag sem samþykkt var árið 2003 og breytt árið 2014. Á eyrinni, innan Langeyrarvegar, eru tvær byggingar frá árinu 2005. Þær hýsa m.a. áhaldahús hreppsins og slökkvistöðina. Einnig er líkamsræktaraðstaða og aðstaða fyrir útgerð ásamt geymslum. Ferðapjónustan Sea Angling er með aðstöðu í stærstum hlutanum af neðra húsinu en þar eru bátar fyrirtækisins m.a. geymdir. Ofar á eyrinni er bygging frá árinu 2007. Þar er verktakafyrirtæki með aðstöðu og trésmíðaverkstæði en einnig er íbúð í endanum. Þar fyrir ofan er geymslusvæði, m.a. fyrir vinnuvélar. Hraðfrystihúsið Gunnvör á stóra byggingu sunnan Langeyrarvegar en engin starfsemi er í henni. Elsti hluti byggingarinnar er frá árinu 1935. Fyrirtækið á einnig þrjár byggingar utar á eyrinni, sunnan Langeyrarvegar. Þar er m.a. verbúð en einnig geymsla vegna starfsemi Hraðfrystihússins. Búið er í ysta húsinu á eyrinni (Oddi). Norðan

Langeyri vegar eru fiskhjallar en á efri hæð annars hjallans hefur verið útbúin íbúð, sem ekki er í samræmi við gildandi deiliskipulag.

Á Reykjanesi hefur verið starfrækt saltvinnsla frá árinu 2011. Við vinnsluna er jarðhiti nýttur. Saltið hefur m.a. verið selt fullunnið úr landi. Í Reykjanesi var einnig starfrækt saltvinnsla á árunum 1773 til 1786. Sjó var þá dælt úr Pumphúsvík að hverasvæðinu við skólahúsið. Í skýrslu um fornleifakönnun á svæðinu er bent á að svæðið sé merkilegt vegna fyrri saltvinnslu. Flestar minjar um saltvinnsluna hafa þó skemmst við byggingaframkvæmdir á síðustu öld.

Á jörðinni Garðsstöðum í Ögurvík hefur ábúandi safnað ónýtum bílum til niðurrifs. Jörðin er skilgreind sem landbúnaðarsvæði og því hafa forsvarsmenn hennar ekki getað sótt um starfsleyfi fyrir starfsemi. Súðavíkurreppur gerði samning við forsvarsmann jarðarinnar árið 2006 og aftur árið 2010 og þá átti Hringrás ehf. einnig aðild að málinu. Í samningnum frá 2010 er gert ráð fyrir að forsvarsmaður jarðarinnar fjarlægi í áföngum allar bifreiðar og bifreiðaúrgang af jörðinni. Honum var þó heimilt að halda 90 bifreiðum eða farartækjum auk bílahluta sem samsvara 20 körum eftir á jörðinni. Í kjölfarið var gert ráð fyrir aðalskipulagsbreytingum og þá gætu eigendur jarðarinnar sótt um starfsleyfi. Í janúar 2014 voru 455 bílar á jörðinni en ekki liggur fyrir hve margir þeir eru núna (2018). Mælingar hafa verið gerðar á olíumengun í lækjum við Garðsstaði en mengun hefur ekki mælst þar (Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða 2014). Ekki er vitað um ástand jarðvegjar m.t.t. mengunar á jörðinni.

STEFNA – ÝMIS STARFSEMI

Áhersla er lögð á það að umgengni á iðnaðar- og athafnasvæðum verði til fyrirmyndar. Gæta skal þess að varningur safnist ekki á ónýttar lóðir og opin atvinnusvæði. Í deiliskipulagi skal hvetja til snyrtilegs umhverfis. Stuðla skal að öryggi á iðnaðar- og athafnasvæðum í samræmi við stefnu aðalskipulagsins um náttúruvá (Sjá kafla um náttúruvá).

Gert er ráð fyrir svigrúmi til uppbyggingar á iðnaðar- og athafnasvæðum. Áfram er gert ráð fyrir sambærilegri starfsemi á iðnaðar- og athafnasvæði við Njarðargötu í gömlu byggðinni. Svæðið er á hættusvæði C m.t.t. ofanflóða og tekur skipulagið mið af því (Tafla; Athafna- og iðnaðarsvæði).

Í innri hluta Súðavíkur (nýju byggðinni) er gert ráð fyrir athafnasvæði á Langeyri í samræmi við gildandi deiliskipulag. Uppbygging og starfsemi skal taka mið af þeim menningarminjum sem þar er að finna en einnig skal taka mið af útivistarsvæðinu á norðurhluta eyrarinnar og annarri nálægri nýtingu (t.a.m. svæði fyrir frístundabyggð og íbúðarbyggð). Á Langeyri gilda hverfisverndarákvæði sem tilgreind eru í Tafla 8.10.

Í Reykjanesi er gert ráð fyrir athafnastarfsemi. Þar er einkum horft til vistvænnar starfsemi sem notar jarðhita svo sem saltframleiðslu, gróðurhúsaræktun eða annar léttan iðnað. Sérstaklega skal huga að náttúruverndargildi og menningarminjum við nánari útfærslu í deiliskipulagi. Á Reykjanesi gilda hverfisverndarákvæði sem tilgreind eru í Tafla 8.11.

Á Garðsstöðum er gert ráð fyrir iðnaðarsvæði til niðurrifs á bifreiðum í samræmi við ákvæði í töflu z. Mótvægisáðgerðir til að milda ásýnd svæðisins eru tilgreindar í töflu z. Gert er ráð fyrir að það dragi umtalsvert úr fjölda bifreiða er líður á skipulagstímabilið sbr. töflu z. Landeigandi skal strax að samþykktu aðalskipulagi láta gera deiliskipulag af svæðinu og sækja um starfsleyfi. Þar verða settir nánari skilmálar um starfsemi og mótvægisáðgerðir.

Tafla 9.10 Athafna- og iðnaðarsvæði í Súðavíkurreppi.

Auðkenni	Skipulagsákvæði
AT2 0,25 ha Athafnasvæði við Njarðarbraut. Svæðið er á snjóflóðahættusvæði C.	Gert ráð fyrir óbreyttri landnotkun, þ.e. atvinnustarfsemi þar sem lítil hættu er á mengun, s.s. verkstæðum, léttum iðnaði og vörugeymslum. Ákvæði í reglugerð (505/2000) vegna ofanflóða á svæði C: Engar nýbyggingar nema frístundahús og húsnæði þar sem viðvera er lítil. Breyta má húsnæðinu en þó aðeins þannig að heildaráhætta aukist ekki, svo sem með fjölgun starfsmanna.

<p>AT1 2,8 ha Athafnasvæði á Langeyri. Slökkviliðið o.fl.</p>	<p>Gert ráð fyrir fjölbreyttri atvinnustarfsemi þar sem lítil hætta er á mengum, svo sem léttum iðnaði, hreinlegum verkstæðum, starfsemi sem þarfnast þungaflutninga (t.d. vörugeymslur og matvælaíðnaður) og starfsemi sem þarfnast mikils rýmis, svo sem vinnusvæði utandyra.</p> <p>Huga skal að nálægð við útivistarsvæði á Langeyri, frístundabyggð og íbúðarsvæði.</p> <p>Uppbygging og starfsemin skal taka mið af þeim menningarminjum sem þar er að finna</p> <p>Á Langeyri gilda hverfisverndarákvæði sem tilgreind eru í Tafla 8.10.</p>
<p>I5 1,9 ha Iðnaðarsvæði ofan Langeyrar. Tengivirki.</p>	<p>Gert er ráð fyrir tengivirki fjærst byggðinni.</p> <p>Fyrir fjölbreyttra atvinnustarfsemi þar sem lítil hætta er á mengum, svo sem léttum iðnaði, hreinlegum verkstæðum, starfsemi sem þarfnast góðra tengsla við samgöngur. Gæta skal að ásýnd svæðisins enda er svæðið mjög sýnilegt við innkomu í bæinn.</p>
<p>AT3 4 ha Reykjanes Svæðið er á náttúruminjasrá.</p>	<p>Gert er ráð fyrir áframhaldandi saltframleiðslu, með möguleika á stækkun, og annarri atvinnustarfsemi þar sem lítil hætta er á mengun.</p> <p>Horft er til vistvænnar starfsemi þar sem mögulegt er að nýta jarðhita svæðisins. Sérstaklega skal huga að náttúruverndargildi og menningarminjum við nánari útfærslu í deiliskipulagi.</p>
<p>I3 4 ha Iðnaðarsvæði á Garðsstöðum</p>	<p>Aðstaða til tímabundinnar geymslu og niðurrifs á bifreiðum. Gert er ráð fyrir allt að 200 bifreiðum í lok skipulagstímabilsins. Milda skal neikvæð áhrif á ásýnd svæðisins með gróðri og mögulega landmótun.</p> <p>Nánari ákvæði um starfsemina og mótvægisáðgerðir skal setja í deiliskipulagi og starfsleyfi. Þau skulu byggja á nánari upplýsingum, m.a. um mögulega mengun í jarðvegi og áhrif á lífríki og ásýnd svæðisins.</p>
<p>I4 2 ha Stöðvarhús Sængurfossstöðvar. Uppistöðulón merkt V1 á skipulagsuppdrætti.</p>	<p>Uppistöðulón og veitugögn.</p>
<p>AT4 Bólholt Förgunarsvæði fyrir garðaúrgang Svæðið er á hættusvæði B og C.</p>	<p>Tryggja ber snyrtilega umgengni, einkum m.t.t. nálægra útivistarsvæða.</p> <p>Kvöð á nýtingu vegna ofanflóða, í samræmi við reglugerð 505/2000 m.s.br. Gert er ráð fyrir lítilli viðveru fólks á svæðinu.</p>

9.7.2 Kalkþörungaverkmiðja

Íslenska kalkþörungafélagið fékk leyfi til tilraunartöku á kalkþörungaseti af Hafsbótnei í Ísafjarðardjúpi, nánar tiltekið við Æðey og Kaldalón, árið 2015. Eigendur Íslenska kalkþörungafélagsins hafa lagt fram viljayfirlýsingu, í samvinnu við Súðavíkurhrepp, þar sem aðilar lýsa yfir áhuga á að reisa kalkþörungaverksmiðju í Súðavík.

Fyrirhuguð vinnsla efnisins felst í þurrkun, síun, mölun og sekkjun. Efnið er svo flutt í skipum til kaupenda utan Íslands. Hafnaraðstaða innan við Langeyri er góð og stutt er í efnisnámunar frá Súðavík.

Verksmiðjan þarf um 8 MW til starfseminnar en í dag eru eingöngu 3,5-4 MW tiltæk til afhendingar í kerfinu. Núverandi raflína á milli Engidals í Skutulsfirði og Álftafjarðar er óreiðanleg og ber ekki heldur þá raforku sem verksmiðjan þarfnast.

Íslenska kalkþörungafélagið rekur sambærilega verksmiðju á Bildudal og því er nokkur reynsla til um framkvæmdir og rekstur slíkra verksmiðja. Framkvæmdaaðili kynnti frummatsskýrslu um verkefnið (Efnisnám kalkþörungasetis í Ísafjarðardjúpi) í ágúst og fram í október 2017. Umsagnir og athugasemdir bárust frá níu aðilum. Matsskýrsla var send

Skipulagsstofnun í maí 2018 og er hún nú til meðferðar hjá stofnuninni (ágúst 2018). Súðavíkurhreppur lét ráðgjafafyrirtæki meta hagrænan ávinning vegna verksmiðjunnar.

Verksmiðjan mun valda foki á fínefnum og hávaðamengun en einnig breyta ásýnd Súðavíkur talsvert. Verksmiðja af þessari stærðargráðu mun einnig þrengja að annarri landnotkun og þróunarmöguleikum í þéttbýlinu. Nánar er fjallað um áhrif verksmiðjunnar í umhverfimati aðalskipulagsins í viðauka.

STEFNA - KALKÞÖRUNGAVERKSMIÐJA

Gert er ráð fyrir iðnaðarsvæði og allt að 80 m bryggjukanti á allt að 230.000 m³ og 38.000 m² landfyllingu innan við Langeyri. Þar er gert ráð fyrir verksmiðju sem hefur heimild til að vinna allt að 120.000 m³ af kalkþörungaseti. Einnig verður möguleiki á annarri starfsemi eftir því sem aðstæður leyfa. Á svæðinu verður hráefnislón og frekari vinnslu efnisins, þ.e.a.s. þurrkun, síun, mólun og sekkjun. Á iðnaðarsvæðinu verður rými fyrir allt að 3.500 m² verksmiðjuhús. Í viðauka er fjallað um áhrif fyrirhugaðrar verksmiðju á náttúru og samfélag í skipulagsvinnunni. Greiningin byggir á matsskýrslu Íslenska Kalkþörungafélagsins (Íslenska Kalkþörungafélagið og VSÓ, 2018) og mati á hagrænum ávinningi verksmiðjunnar, sem KPMG vann fyrir Súðavíkurhrepp árið 2017 (KPMG, 2017). Íslenska kalkþörungafélagið vinnur nú að hönnun verksins með hliðsjón af aðalskipulaginu. Í kjölfarið verður unnið deiliskipulag af svæðinu. Staðsetja skal verksmiðjuna þannig að hún valdi sem minnstu raski og hafi sem minnst áhrif á byggð í nágrenninu.

Efsti hluti fyllingarinnar verður úr frostfríu burðarhæfu efni. Fyllingarefnið verður fengið á efnistökusvæði sem myndast vegna breytinga á þjóðvegi um Súðavíkurhlíð (E12 Djúpagil). Efni í grjótvörnina verður tekið úr sömu efnisnámu. Nánar er fjallað um þetta í kafla um efnistökusvæði. (Er í skoðun)

Gert er ráð fyrir að verksmiðjan muni skapa 30 störf sjö árum eftir að útflutningur hefst og að auki 12 óbein störf.

Í gildi er deiliskipulag fyrir jörðina Hlíð þar sem gert er ráð fyrir frístundahúsum. Verksmiðjan mun hafa neikvæð áhrif á frístundabyggð þar.

Á fyllingarsvæðinu sunnan Langeyrar eru minjar frá hvalveiðistöð Norðmanna. Hlífa skal fornminjunum eins og kostur er í samráði við Minjastofnun. Í umsögn Minjastofnunar er lagt til að gerðar verði frekari athuganir á svæðinu (könnunarskurðir), áður en ráðist verður í framkvæmdir. Nánar skal fjallað um þetta í deiliskipulagi.

Hreinleiki, kyrrð og nálægð við náttúruna eru m.a. þeir þættir sem gera Súðavík að aðlaðandi búsetukostum. Þetta koma skýrt frá á íbúabingi haustið 2017. Því má segja að íbúar þoli minni mengun eða röskun en á þéttbýlli svæðum eða svæðum þar sem stærri iðnaður er þegar til staðar, jafnvel þó að sú mengun sé innan þerra marka sem löggjöfin kveður á um. Þetta þarf að hafa í huga við deiliskipulagsgerð og þegar sett verða ákvæði um mengun. Þetta á m.a. við hávaðamengun, rykmengun, setmengun frá hráefnislóni og ljósmengun. Ýmsar leiðir eru mögulegar í þessum efnum og horfa þarf til kalkþörungaverksmiðjunnar á Bíldudal við nánari ákvarðanatöku.

Við hönnun og nánari útfærslu í deiliskipulagi þarf að lágmarka áhrif verksmiðjunnar á ásýnd svæðisins. Einnig skal draga úr þessum áhrifum með mótvægisáðgerðum, svo sem gróðursetningu trjáa á milli verksmiðjunnar og þéttbýlisins.

Gert er ráð fyrir að dreifilínan sem liggur úr Engidal og yfir í Álftafjörð verði endurnýjuð. Ný lína verður gerð meðfram þjóðveginum um Súðavíkurhlíð, þar sem samgönguáætlun gerir ekki ráð fyrir jarðgöngum á milli Skutulsfjarðar og Álftafjarðar á skipulagstímabilinu. Endurnýjuð lína mun vera 66 kV og liggja í jörðu meðfram þjóðveginum. Gert er ráð fyrir að verksmiðjan gangi á jarðgasi þar til hægt verður að afhenda næga raforku með öruggum hætti í gegnum raforkudreifikerfið. Miðað við stærð verksmiðjunnar þarf u.þ.b. 360 tonn af própangasi til að keyra verksmiðjuna. Bruni jarðgass veldur losun á gróðurhúsalofttegundum og er það ekki samkvæmt stefnu sveitarfélagsins. Lausnin er hins vegar tímabundin, þ.e. á meðan ekki er búið að tryggja verksmiðjunni örugga raforku með almenna raforkukerfinu. Íslenska Kalkþörungafélagið hefur í hyggju að gróðursetja tré til að bæta fyrir þessa losun. Rými er fyrir plöntur á skilgreindum skógræktarsvæðum við þéttbýlið.

Skoða skal hvernig raflýsingu skuli háttað við byggingar, athafna- og vinnusvæði og hafnarsvæði og setja nánari útfærslur og skilmála í deiliskipulag.

9.7.3 Virkjanir og orkumál

Varaafstöð Orkubús Vestfjarða er staðsett á Bólholti í hlíðinni ofan Súðavíkur, norðan Eyrardalsár. Byggingin er á ofanflóðahættusvæði B samkvæmt hættumati. Um þetta mannvirki fer allt rafmagn til Súðavíkur og nær alla leið inn í Hattardal.

Ein vatnsaflsvirkjun er í sveitarfélaginu, Sængurfossvirkjun í Húsadal, sem tekin var í notkun árið 1976. Virkjunin nýtir afl Húsadalsár og er uppsett afl hennar 720 KW. Síðustu misseri hefur orðið vart við nokkurn áhuga landeigenda á að koma upp smávirksjunum. Nánar er greint frá því hér í stefnuhluta kaflans.

Orkubú Vestfjarða og Vesturverk hafa einnig sýnt áhuga á að reisa stærri virkjanir í hreppnum. Orkustofnun veitti Vesturverki tvö rannsóknarleyfi árið 2016 vegna áætlana um annars vegar virkjun Hundsár og Hestár og hins vegar vegna áætlana um Hvanneyrardalsvirkjunar við Ísafjörð. Í rannsóknaleyfunum eru stærðir ekki tilgreindar en samkvæmt upplýsingum frá Vesturverki er verið að skoða möguleika á að reisa 17 MW virkjun í Hest- og Skötufirði (Hundsá og Hestá) og um 10 MW virkjun í Ísafirði (Hvanneyradalsvirkjun).

Orkubú Vestfjarða fékk rannsóknaleyfi vegna áætlana um 20 MW Glámuvirksjun árið 2016. Þær hugmyndir ganga út á að safna vatni frá vatnasviði Kjálkafjarðar, Vattarfjarðar og Ísafjarðar og veita því í Vattarfjörð, þar sem stöðvarhús yrði staðsett. Orkubú Vestfjarða er einnig með rannsóknarleyfi vegna áætlana um 6,8 MW virksjun á aðrennissvæðis Skötufjarðar til Mjólkár (Mjólká VI).

Áhrif þessara stærri virkjanakosta á umhverfið hafa ekki verið metin og eru því lítt þekkt. Fjallað er almennt um áhrif þeirra miðað við þær takmörkuðu forsendur sem nú liggja fyrir í umhverfismati aðalskipulagsins í viðauka.

Samkvæmt lögum nr. 48/2011 um verndar- og orkunýtingaráætlun ber að meta virksjunarkosti sem fela í sér stærri en 10 MW aflstöðvar. Framanefndir virkjanakostir hafa ekki verið teknar til skoðunar í rammaáætlun en samkvæmt lögum á að endurskoða áætlunina á fjögurra ára fresti. Rammaáætlun er ætlað að tryggja að nýting landsvæða þar sem er að finna virksjunarkosti byggist á langtímasjónarmiðum og heildstæðu hagsmunamati þar sem tekið er tillit til verndargildis náttúru og menningarsögulegra minja, hagsvæmni og arðsemi ólíkra nýtingarkosta og annarra gilda sem varða þjóðarhag, svo og hagsmuna þeirra sem nýta þessi sömu gæði, með sjálfbæra þróun að leiðarljósi.

Samkvæmt lögum um mat á umhverfisáhrifum eru allar virkjanir, 10 MW eða stærri, þ.m.t. vindorkuver, matsskyldar. Vindmyllur/vindorkuver sem eru 2 MW og stærri (allt að 10 MW) eru tilkynningarskyldar til Skipulagsstofnunar og vindmyllur/vindorkuver sem eru undir 2 MW eru tilkynningarskyldar til viðkomandi sveitarstjórnar, sem tekur ákvörðun um hvort þær skuli háðar umhverfismati.

Áreiðanleiki raforkuafhendingar í kerfi Landsnets er lægstur á Vestfjörðum (Skýrsla samstarfshóps um bætt afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum). Ástæðan fyrir því er einkum sú að inn á svæðið liggur aðeins ein flutningsleið sem samanstendur af þremur línunum sem verða oft fyrir truflunum vegna veðurs. Á síðustu árum hafa úrbætur verið gerðar, m.a. með nýjum spennu í Mjólká, nýju Tengivirki á Ísafirði, nýrri varaafsstöð í Bolungarvík og uppsetningu og stækkun smærri virkjana. Ljóst er að framtíðarlausnir felast í styrkingu flutningslína og mögulega frekari framleiðslu á raforku innan Vestfjarða. Nánar er fjallað um rafveitu í kafla um veitur.

Í skýrslu starfshóps um bætt afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum frá árinu 2012 er fjallað lítillega um aðra möguleika á raforkuframleiðslu en með vatnsorku. Starfshópurinn lagði til að skoðað yrði hvort möguleiki væri á raforkuframleiðslu í Reykjanesi eða frekari nýtingu á varmanum, svo sem til frekari húshitunar en varminn er hluti af húshituninni í dag. Í Ísafjarðardjúpi er víða að finna nýtanlegan jarðhita víðar en áður hefur verið talið. Um er að ræða lághita, þ.e.a.s. jarðhita undir 150° C á 1-3 km dýpi.

Í fyrrnefndri skýrslu um afhendingaröryggi á Vestfjörðum er fjallað um mögulega framleiðslu með sorpbrennslu og hauggasi en bent er á að stærðarhagsvæmni dragi úr fýsileika slíkra stöðva á svæðinu. Sorpbrennslustöð gæti þó mögulega meðhöndlað aðflutt sorp. Í skýrslunni kemur fram að nýting sjávarorku sé á tilraunastigi og að ekki hafi þótt fýsilegt að ráðast í slíkar virkjanir. Ljóst er að aðferðir við raforkuframleiðslu geta tekið örum breytingum á næstu árum og lengra fram í tímann. Þetta þurfa sveitarfélög að hafa í huga við stefnumörkun sína.

Beislun vinds hefur hlotið aukna athygli hér á landi undanfarin ár. Líklegt má telja að slík orkuver muni rísa á næstu árum hér á landi, m.a. vegna þess að vindorkustöðvar eru orðnar ódýrari en áður og geta hentað þar sem aðrir orkugjafar gera það ekki. Vindorka hefur þó þann augljósa ókost að framleiðslan er háð vindstyrk og því hentar hún ekki vel nema með öðrum orkugjöfum. Vindorka hentar almennt vel á Íslandi samhliða vatnsaflsframleiðslu þar sem þeirri framleiðslu er auðvelt að stýra og vindur er mestur á veturna þegar lágt getur verið í lónum en er minni á sumrin þegar vatnsrennsli er mest. Hámarks orkuvinnslugeta vindafli er því á veturna en vatnsafls á sumrin. Samkvæmt skýrslu samstarfshóps um bætt afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum frá því 2012 eru ekki uppi neinar áætlanir um beislun vindorku á Vestfjörðum þar sem sveiflukennnd framleiðsla eins og vindorka passar ekki vel við svæði þar sem afhendingaröryggi er takmarkað. Vindorka hentar því ekki vel sem varaafli og sem meginorkugjafi hefur hún þann galla að logn kallar á varaafli. Þar sem húshitunarþörf er mikil á Vestfjörðum mætti mögulega jafna nýtingu á vindorku með því að geyma hana að hluta sem hita og þannig draga úr álagi á raforkukerfið þar sem rafmagn er notað til upphitunar.

Ekki hafa verið gerðar neinar athuganir á fýsileika vindorkuvera í Ísafjarðardjúpi og áhrifum þeirra og því liggur ekki ljóst fyrir hvaða svæði væru heppileg fyrir slík mannvirki. Ljóst er þó að Vindorkuver hafa afgerandi áhrif á ásýnd landslags og valda hljóðmengun. Slík áhrif geta magnast upp í bröttum og þröngum fjörðum. Vindmyllur hafa einnig áhrif á fugla og jafnframt má gera ráð fyrir að hljóð berist auðveldlega innan þeirra fjarða sem vindmyllur yrðu staðsettar í.

STEFNA – VIRKJANIR OG ORKUMÁL

Bætt afhendingaröryggi og nægt framboð af raforku er einn af lykilþáttum fyrir farmtíðarþróun Súðavíkurhrepps. Stefna Súðavíkurhrepps er að tryggja að grunngerð og þjónusta innan svæðisins verði samkeppnishæf við önnur sveitarfélög á landinu. Þannig er hægt að tryggja góða þjónustu við íbúa og leggja grunn að fjölbreyttri atvinnustarfsemi.

Nýta á orkuauðlindir ef það samræmist meginmarkmiðum aðalskipulagsins um verndun náttúru. Meginmarkmiðin fela m.a. í sér að:

- Nýting auðlinda og náttúru verði með sjálfbærum hætti þannig að við ákvarðanatöku verði tekið tillit til komandi kynslóða og náttúrunnar.
- Sérkenni svæðisins verði vernduð.
- Líffræðileg fjölbreytni (tegunda og vistgerða) verði vernduð í samræmi við lög og alþjóðaskuldbindingar.
- Landslagsheildir og fjölbreytileiki landslags verði vernduð.

Nýta á raforku sem framleidd er með með endurnýjanlegum orkugjöfum. Kanna þarf möguleika á nýtingu jarðvarma í Reykjanesi, sbr. tillögur starfshóps um bætt afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum. Súðavíkurhreppur er opinn fyrir öðrum orkugjöfum til raforkuframleiðslu. Hér að framan var fjallað lauslega um orkuframleiðslu með vindi, jarðgasi, hauggasi og sjávarorku. Beislun vindorku er orðinn að raunhæfum valkosti og er eðlilegt að sveitarfélög á norðanverðum Vestfjörðum skoði sameiginlega kosti og galla slíkra orkuvera á skipulagstímabilinu. Sérstaklega verði þar horft til áhrifa á ásýnd svæðisins.

Gert er ráð fyrir að landeigendur geti virkjað bæjarlækinn með smávirksjun þar sem gert er ráð fyrir byggð. Að fengnu framkvæmdaleyfi eru virkjanir sem eru allt að 30 kW með minniháttar uppistöðulóni eða rennslisvirkjanir, sem eru allt að 300 kW án uppistöðulóns, því heimilar ef aðstæður leyfa - án þess að breyta þurfi aðalskipulagi. Framkvæmdir þurfa að vera í samræmi við meginmarkmið aðalskipulagsins. Halda skal öllu raski í lágmarki við framkvæmdir og gæta að ásýnd landsins og afturkræfni. Á hverfisvernduðum svæðum og svæðum á náttúruminjaskrá skal við deiliskipulagsgerð meta áhrif framkvæmda í sérstakri greiningu sem finna má í viðauka aðalskipulagsins.

Skoðaðir verði möguleikar á stærri virksjunum í Ísafjarðardjúpinu, þ.e. 10-20 MW virksjunum í takt við þær hugmyndir sem settar hafa verið fram á undanförunum misserum. Markmið með slíkum virksjunum yrði að tryggja ásætlanlegt afhendingaröryggi og auka framboð á raforku. Við mat á mögulegum virksjunum skal frá upphafi skoða til jafns verkfræðilegar forsendur og forsendur m.t.t. náttúrufars og menningarmínja. Jafnframt skal slíkt mat vera innan þess ramma sem markaður er í örðum stefnuskjölum, svo sem í Landsskipulagsstefnu, Orkustefnu og stefnu sveitarfélaga.

Mikilvægt er að þessir virkjunarkostir verði metnir í rammaáætlun þannig að sem bestar forsendur fyrir ákvarðanatöku liggja fyrir. Hálend og óbyggð svæði í Súðavíkurhreppi eru víða lítið röskuð og því verðmæt. Hluti af Glámuhálendinu flokkast sem víðerni samkvæmt lögum um náttúruvernd. Stórar stíflur, vegir, og miðlun vatns á milli fjarða geta haft umtalsverð áhrif á umhverfið og þar með gæði svæðisins sem aftur hefur áhrif á aðrar atvinnugreinar og lífsgæði íbúa.

Bæta þarf afhendingaröryggi og tryggja nægt framboð af raforku til að grunngerð og þjónusta innan svæðisins verði samkeppnishæf við önnur sveitarfélög á landinu. Nýting endurnýjanlegra orkuauðlinda getur stuðlað að þessu en slík nýting skal vera í samræmi við meginmarkmið aðalskipulagsins um verndun náttúru.

9.8 Efnistaka

Samkvæmt skipulagsregluergð er **Efnistöku- og efnislosunarsvæði (E)** svæði þar sem ráðgert er að taka, vinna eða losa jarðefni. Efnistökusvæði eru svæði á landi, í sjó, ám eða vötnum þar sem fram fer eða fyrirhuguð er efnistaka eða efnisvinnsla, svo sem malarnám, sandnám, grjótnám, gjallnám eða vikurnám. Efnislosunarsvæði eru svæði á landi, í sjó, ám eða vötnum þar sem fram fer eða fyrirhuguð er landfylling eða losun jarðefna, sem eru hrein og ómengduð, svo sem jarðefni sem til falla vegna byggingarframkvæmda.

Samkvæmt skipulagslögum nr. 123/2010 nær skipulagsskylda til lands og hafs innan marka sveitarfélaga. Samkvæmt lögnum skulu framkvæmdir og aðgerðir sem hafa áhrif á umhverfið og breyta ásýnd þess, þ.m.t. efnistaka, vera í samræmi við skipulagsáætlanir þar sem mörkuð er stefna um landnotkun og byggðapróun með tilliti til náttúruverndar, landslags og efnistöku. Áður en framkvæmdaleyfi er gefið út skal liggja fyrir áætlun námuréttarhafa um væntanlega efnistöku, þar sem m.a. skal gerð grein fyrir magni og gerð efnis, vinnslutíma og frágangi á efnistökusvæði. Heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga veitir starfsleyfi fyrir vinnslu jarðefna, sbr. reglugerð nr. 785/1999 m.s.br. um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun. Leyfi þarf frá embætti veiðimálastjóra fyrir efnistöku sem getur haft áhrif á lífríki í ám og vötnum. Umhverfisstofnun hefur eftirlit með efnistöku á landi. Þó er eiganda eða umráðamanni eignarlands heimil minni háttar efnistaka til eigin nota nema um sé að ræða landslagsgerðir sem njóta verndar skv. lögum um náttúruvernd nr. 60/2013.

Óheimilt er að veita leyfi fyrir efnistöku sem er tilkynningar- og matskyld skv. lögum um mat á umhverfisáhrifum áður en ákvörðun um matskyldu liggur fyrir og/eða úrskurður í mati á umhverfisáhrifum. Skilyrði um mat á umhverfisáhrifum er m.a. háð flatarmáli og rúmmáli efnistökusvæða, (Tafla 9.11).

Tafla 9.11 Efnistaka og mat á umhverfisáhrifum.

Efnistaka	Flokkur	Umhverfismat
Áætluð efnistaka og/eða haugsetning á landi eða úr hafsbotni þar sem áætlað er að raska 50.000 m ² svæði eða stærra eða efnismagn er 150.000 m ³ eða meira.	A	Ávallt háð mati á umhverfisáhrifum.

Efnistaka og/eða haugsetning á landi eða úr hafsbotni þar sem áætlað er að raska 25.000 m ² svæði eða stærra eða efnismagn er 50.000 m ³ eða meira.	B	Tilkynningarskylt og Skipulagsstofnun metur hvort þörf sé á umhverfismati.
Efnistaka og/eða haugsetning þar sem fleiri en einn efnistökuastaður og/eða haugsetningarstaður vegna sömu framkvæmdar og á sama svæði ná samanlagt yfir 25.000 m ² .	B	Tilkynningarskylt og Skipulagsstofnun metur hvort þörf sé á umhverfismati.
Efnistaka og/eða haugsetning á verndarsvæðum.	B	Tilkynningarskylt og Skipulagsstofnun metur hvort þörf sé á umhverfismati.
Efnistaka og/eða haugsetning á landi eða úr hafsbotni þar sem áætlað er að raska minna en 25.000 m ² svæði eða efnismagn er minna en 50.000 m ³ .	C	Tilkynningarskylt sveitarfélag metur hvort þörf sé á umhverfismati.

Í gegnum tíðina hefur malarefni verið tekið mjög víða í sveitarfélaginu, einkum til vegagerðar en einnig til steinsteypuframkvæmda. Úr mörgum námanna verður ekki tekið meira efni þar sem efnið er af skornum skammti, lélegt að gæðum eða þeirrar gerðar sem ekki er þörf á lengur. Víða eru enn ófrágengin efnistökusvæði sem ekki eru lengur í notkun. Í lögum um náttúruvernd nr. 60/2013 eru ekki gerðar sérstakar kröfur um frágang á gömlum námum. Þrátt fyrir það, áformar Vegagerðin að vinna áfram að frágangi náma í samræmi við langtímaáætlun um námufrágang á árunum 2004-2018 sem gefin var út árið 2004.

Af þeim 60 efnistökusvæðum sem ekki er fyrirhugað að nýta eru 56 frágengnar með vottun eða fullfrágengnar (namur.is). Engar námur eru með starfsleyfi í sveitarfélaginu (ágúst 2017, heilbrigðiseftirlit Vestfjarða).

STEFNA - EFNISTAKA

Markmið

- ✓ Nægt framboð efnistökusvæða verði fyrir fjölbreytta starfsemi og uppbyggingu innviða.
- ✓ Öllum eldri námum, sem ekki eru sýndar á aðalskipulaginu, verði lokað þannig að þær falli sem best að umhverfi og náttúruleg gæði verði endurheimt.

Aðgengi að efnisnámum er forsenda margs konar mannvirkjagerðar. Opin og ófrágengin efnistökusvæði hafa hins vegar neikvæð áhrif á ásýnd og ímynd sveitarfélagsins. Flest efnistökusvæði í Súðavíkurbreppi eru staðsett nálægt þjóðveginum, Djúpvegi (nr. 61). Talsverðar endurbætur hafa verið á veginum á gildistíma núverandi aðalskipulags með tilheyrandi efnistöku. Fram kom hér að framan að alls eru 64 námur frágengnar og aðrar 9 ófrágengnar eða hálffrágengnar.

Opin og ófrágengin efnistökusvæði leiða gjarnan til lakari umgengni og jafnvel efnistöku án heimildar. Áhersla er því lögð á það að efnistökusvæðum verði fækkað og eldri svæði nýtt í stað þess að opna ný. Ganga skal frá eldri námum. Þegar hlé verður á notkun námunnar eða henni lokað skal ganga snyrtilega frá framkvæmdasvæðinu þannig að það falli sem best að umhverfi. Jafnframt skal ganga snyrtilega um efnistökusvæði á meðan á vinnslu stendur, sérstaklega þar sem sýnileiki er mikill eða umhverfið er viðkvæmt. Frágangur á gömlum efnistökuvæðum verður unninn í tengslum við uppgræðslu- og skógræktarverkefni þar sem því verður við komið.

Framkvæmdaleyfi verður bundið skilyrðum um það að framfylgja markmiðum aðalskipulagsins sem m.a. er ætlað að koma í veg fyrir neikvæð áhrif á landslag, lífríki, vistkerfi og núverandi eða fyrirhugaða starfsemi eða landnýtingu í nágrenni svæðanna. Í áætlun réttthafa skal gera grein fyrir því hvernig þessum markmiðum

verður framfylgt. Við ákvarðanatöku skal bærinn kynna fyrirhugaða efnistöku fyrir landeigendum og þeim er kunna að hafa hagsmuna að gæta.

Súðavíkurhreppur mun áfram nýta námur í nágrenni þéttbýlis en aðrar námur verða að mestu nýttar af Vegagerðinni. Samtals er gert ráð fyrir 12 efnistökusvæðum (Tafla 9.12) en öðrum verður lokað (Tafla 9.13). Samstarf verður við Vegagerðina, sem vinnur að frágangi sinna efnistökusvæði í samræmi við langtímaáætlun um námufrágang.

Ekki er gert ráð fyrir efnistökusvæði eða haugsvæði vegna framkvæmda við jarðgöng á milli Súðavíkur og Ísafjarðar enda liggja ekki forsendur fyrir um slíkt. Gert er ráð fyrir að efnistaka vegna uppfyllingar fyrir kalkþörungaverksmiðju verði á Súðavíkurhlíð í tengslum við vegaframkvæmdir þar (E12 í töflu hér að neðan). (Er í skoðun)

Framkvæmdatími, t.d. vegna vegagerðar, liggur ekki fyrir langt fram í tímann. Gert er ráð fyrir að allar námurnar geti verið nýttar á öllu skipulagstímabilinu en að gengið verði frá þeim að lokinni nýtingu. Þetta verður endurskoðað við næstu heildarendurskoðun aðalskipulags. Fyrirhuguð efnistökusvæði eru sýnd á skipulagsupprætti.

Tafla 9.12 Efnistökusvæði í Súðavíkurhreppi.

Auðkenni	*Númer	Gerð námu	Áætlað efnismagn	Stærð / lýsing	Skipulagsákvæði
E1 Utan við Laufskálaeyri.	22130	Berg	2.000 m ³	Fyrir viðhald á sjávar-rofvrönum.	Framkvæmdaleyfi og starfsleyfi skulu vera í samræmi við ákvæði aðalskipulags. Nánari afmörkun svæða verður í framkvæmdaleyfi og starfsleyfi. Lágmarka skal neikvæð áhrif á náttúru, menningarminjar, útivistarsvæði eða aðra starfsemi við notkun en einnig tímabundinn frágang og langtímafrágang námusvæðanna. Ganga skal frá námusvæðum sem ekki verða nýtt frekar eins fljótt og auðið er, t.d. að framkvæmdum loknum.
E2 Heydalur neðan vegar.	17711	Set	2.000 m ³	Fyrir minni framkvæmdir.	
E3 Holtasund.	19124	Berg	10.000 m ³	Fyrir vegagerð og viðhald á vegum.	
E4 Eyri í Skötufirði.	19321	Berg	10.000 m ³	Fyrir vegagerð og viðhald á vegum.	
E5 Sjötúnahlíð.	17736	Set	20.000 m ³	Skering vegna vegaframkvæmda. Efnistökur verður notað í vegagerð innst í Álftafirði.	
E6 Vatnshlíð.	17745	Berg	5.000 m ³	Vegna framkvæmda í Álftafirði. Notað í sjávarrofvarnir.	
E7 Dvergasteinseyri.	17753	Set	5.000 m ³	Fyrir minni framkvæmdir.	
E8 Sauradalur.	20576	Ber	Óvíst	Náma á vegum Súðavíkurhrepps.*	
E9 Gljúfurá.	17717	Set	5.000 m ³	Notað í möl og slitlag við vegagerð.	
E10 Utan Kleifa.	20066	Berg	60.000 m ³	Skering til að auka sjónlengdir. Rofvrörn, burðarlag og klæðning við vegagerð.	

E11 Kamsbnes.	17735	Set	10.000 m ³	Notað í vegagerð.
E12 Djúpagil.	17757	Set	Óvíst	Skering til að auka pláss og víkka gil vegna ofanflóða. Notað í fyllingu fyrir kalkþörungaverksmiðju (er í skoðun).

*Númer skv. námuskrá Vegagerðarinnar.

Tafla 9.13 Eldri efnistökusvæði sem á að loka og ekki er heimilt að nýta. Samtals eru 56 svæði frágengin með vottun eða fullfrágengin. Fjögur svæði eru óskráð eða ófrágengin.

Náma	*Númer	Staða
Ísafjarðarbotn	17705	Fullfrágengin
Hestakleifargil	17706	Fullfrágengin
Skering milli Kleifar og Eyrargils	22379	Fullfrágengin
Eyrargil	17708	Fullfrágengin
Eyrargil	17877	Frágengin, vottun
Neðan við Bjarnastaði	22254	Ekki skráð
Svansvíkuroddi	17878	Fullfrágengin
Ristarhlið	17887	Fullfrágengin
Reykjanes innan við Rauðagarð	22128	Ófrágengin
Reykjanes berggangur	22355	Ekki skráð
Fjarðarhornsa	17880	Frágengin, vottun
Sveinhúsanáma	17879	Fullfrágengin
Sveinhúsanés	17881	Fullfrágengin
Vatnsfjarðarnes	17883	Frágengin, vottun
Saltvík	17882	Fullfrágengin
Borgin austan við Mjóafjarðarbrú	22385	Fullfrágengin
Karlmannaá	17884	Fullfrágengin
Skeiðá	17885	Frágengin, vottun
Skeiðá II	17886	Frágengin, vottun
Botnsá	17710	Frágengin, vottun
Kleifakotsholt	17709	Fullfrágengin
Heydalur (ofan vegar)	17713	Frágengin, vottun
Langeyri	17718	Fullfrágengin
Hörtná	17716	Ófrágengin
Látur grjótnáma	22031	Fullfrágengin
Digranes	19618	Fullfrágengin
Hjarðardalsá	19121	Frágengin, vottun
Þernuvík	17715	Frágengin, vottun
Búðarnes	19120	Frágengin, vottun
Laugabólsháma	20051	Fullfrágengin
Laugardalsá	17714	Frágengin, vottun
Holtasund	19124	Frágengin, vottun
Grundin	19123	Frágengin, vottun

Ögurnes	17722	Frágengin, vottun
Skarðseyri	17723	Fullfrágengin
Gilseyri	17724	Frágengin, vottun
Gilseyrarbrekka	22019	Fullfrágengin
Borg	19570	Fullfrágengin
Kleifaós	17725	Fullfrágengin
Gunnarseyri	19322	Fullfrágengin
Hvítanes (grjótnáma)	22029	Frágengin, vottun
Hvítanes	17728	Frágengin, vottun
Skógargötur Hestfirði	21951	Fullfrágengin
Hestfjarðarkot	17730	Frágengin, vottun
Hestfjarðará	17729	Frágengin, vottun
Hestfjarðarbotn	17731	Fullfrágengin
Eiðisleiti	21980	Fullfrágengin
Uppsalaá	17734	Fullfrágengin
Kamsnes - berg	17737	Fullfrágengin
Hattareyri	17741	Fullfrágengin
Hattardalsá	17749	Fullfrágengin
Hattardalsá	17742	Fullfrágengin
Meiri Hattardalur	17740	Fullfrágengin
Minni Hattardalur	17748	Frágengin, vottun
Vatnshlíð	17745	Fullfrágengin
Fjarðarhorn	17743	Hálfrágengin
Seljalandsós	17744	Fullfrágengin
Seljaland	17746	Fullfrágengin
Seljalandsá	17751	Fullfrágengin
Svarthamar	17750	Frágengin, vottun

*Númer skv. námuskra Vegagerðarinnar.

Heimildir (uppsetning eftir):

[Aðalskipulag Súðavíkurrepps 1999-2018 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Bolungarvíkur 2008-2020 - greinargerð](#)

Jón Þ. Þór. 1995. Brot úr sögu Súðavíkur: <http://www.mbl.is/greinasafn/grein/183594/>

Nefnd um samfélags- og atvinnuþróun á Vestfjörðum. 2016. [Aðgerðaáætlun fyrir Vestfirði.](#)

Neil Shiran K. Þórisson. 2012. [Atvinnulíf og sjávarútvegur á Vestfjörðum](#)

Neil Shiran K. Þórisson. 2014. [Staða atvinnulífs á Vestfjörðum. \(glærukynning\)](#)

Byggðastofnun. 2014. [Vestfirðir. Stöðugreining 2014.](#)

Fjórðungssamband Vestfirðinga. [Stefnumörkun sveitarfélaga á Vestfjörðum. Fyrstu skref. 2016.](#)

Hagstofa Íslands. 2016.

[Tillaga að matsáætlun fyrir Arnarlax í Ísafjarðardjúpi.](#)

Byggðastofnun. 2016. [Dreifing nautgripa á Íslandi.](#)

Byggðastofnun. 2016. [Dreifing sauðfjárbúa á Íslandi.](#)

Byggðastofnun. 2016. [Stöðugreining 2016. Byggðabróun á Íslandi.](#)

Greining Íslandsbanka. [Íslensk ferðabjónusta. Febrúar 2016.](#)

Atvinnuþróunarfélag Vestfjarða, Ferðamálasamtök Vestfjarða og Markaðsstofa Vestfjarða. [Ferðabjónustugreiningar 2015.](#)

Vegagerðin. 2016. Námur. <http://namur.vegagerdin.is/>

Vegagerðin. 2004. [Langtímaáætlun um námufrágang 2004-2018.](#)

Framfylgd landsskipulagsstefnu 2015-2026.

Jarðalög nr. 81/2004 m.s.br.

KPMG, 2017. Laxeldi í Ísafjarðardjúpi - greining á áhrifum þess á efnahag og íbúabróun

Ragnar Edvardsson, 2004, Verstöðvarnar á Sauratúni og Skálavík

Dreifing sauðfjár á Íslandi. Byggðastofnun. 2016.

Dreifing nautgripa á Íslandi. Byggðastofnun. 2016.

Ferðamálastofa. 2018. Heildarfjöldi erlendra ferðamanna. <https://www.ferdamalastofa.is/is/tolur-og-utgafur/fjoldi-ferdamanna/heildarfjoldi-erlendra-ferdamanna>

www.isafjordur.is

10 Félags- og velferðarmál

Landnotkunarflokkar fyrir Félags- og velferðarmál eru:

- Samfélagsþjónusta (S)
- Afþreyingar- og ferðamannasvæði (AF)
- Kirkjugarðar og grafreitir (K)

Í þessum hluta er fjallað um skóla, íþróttahús, menningu, félags- og heilbrigðismál.

Í Súðavík eru nokkrar þjónustulóðir þar sem rekin er starfsemi sem þjónar bænum sjálfum og gera þarf ráð fyrir í þéttbýli af umræddri stærð, s.s. skóli, íþróttahús, heilsugæsla, skrifstofa sveitarfélagsins, starfsemi banka, pósts og síma. Öll þjónustustarfsemi önnur en Súðavíkurskóli og íþróttahús er staðsett á miðsvæði M1, sjá nánari umfjöllun í kafla um Miðsvæði.

Á Ísafirði er Súðavíkurbreppur aðili að rekstri heilsugæslu, framhaldsskóla og skólaskrifstofu. Þar er og starfstöð ýmissa ríkisstofnana.

STEFNA – FÉLAGS OG VELFERÐAMÁL

Markmið

- ✓ Að allir íbúar sveitarfélagsins geti átt jafna möguleika á að njóta eigin atorku og þroska hæfileika sína óháð kyni og geti þannig tekið þátt í að þróa og efla samfélagið.
- ✓ Að Súðavíkurbreppur verði samfélag án aðgreiningar.
- ✓ Að Súðavíkurbreppur verði fjölskylduvænt samfélag með aðgengi fyrir alla.
- ✓ Að nálægð við náttúruna og sérkenni verði nýtt á sjálfbæran hátt til að auka lífsgæði íbúa og komandi kynslóða.
- ✓ Að í Súðavíkurbreppi verði hlúð að blómlegu mannlífi og að sköpuð verði skilyrði til eflingar menningarstarfs, listasmíðja og fræðasetra.

10.1 Skólar og íþróttahús

Samkvæmt skipulagsreglugerð er **Samfélagsþjónusta (S)**, svæði fyrir stofnanir og fyrirtæki sem óháð eignaraðild veita almenna þjónustu við samfélagið, svo sem menntastofnanir, heilbrigðisstofnanir, menningarstofnanir, félagslegar stofnanir, trúarstofnanir og aðrar þjónustustofnanir ríkis, sveitarfélaga eða annarra aðila.

Súðavíkurskóli er fámennur skóli sem samanstendur af þremur skólagerðum þ.e. leik-, grunn- og tónlistardeild með einum skólastjóra. Það eru 11 nemendur í leikskóladeild, 22 nemendur í grunnskóladeild og 14 nemendur í tónlistardeild. Skólinn er fjölþjóðaskóli og hefur þannig mikla sérstöðu þar sem fjöldi tungumála sem móðurmál skólabarna gerir skólahald bæði snúið en um leið mjög mikilvægt, eins og sést á **Error! Reference source not found.** þar sem m.a. kemur fram að hlutfall erlendra ríkisborgara í Súðavíkurbreppi er 20% samanborið við 9% á landsvísu. Súðavíkurskóli hefur þó mikla möguleika á að skapa sér sérstöðu og hefur á grunni smæðar sinnar aðdráttarafl fyrir fólk sem getur hugsað sér að setjast að í rólegu og friðsælu umhverfi sem hreppurinn hefur uppá að bjóða.

Um miðja síðustu öld var reist húsnæði fyrir skólann í landi Eyrardals og árið 1994 bættist við nýtt íþróttahús og árið 1996 m.a. ný viðbygging fyrir leikskóla. Skólahúsið stendur nú miðsvæðis í nýju byggðinni í Súðavík og er þar öll nauðsynleg aðstaða grunnskóla ásamt íþróttahúsinu, leikskóla og tónlistarskóla.

Grunnskóladeildin er einsetinn níu og hálf mánaða skóli fyrir 0. - 10. bekk. Leikskólinn Kofrasel er fyrir 1-5 ára og er fimm ára nemendum kennt í allt að 11 stundir með 1. 2. og 3. bekk á viku. Nemendum er kennt í þremur námshópum og eru tveir til þrjú árgangar í hverjum.

Árið 1996 var einnig tekið í notkun tveggja hæða hús sem hafði tvær kennaraíbúðir niðri og heimavist uppi. Heimavist var rekin alla virka daga fyrir nemendur úr Ísafjarðardjúpi en þeir fóru heim um helgar. Heimavistin var lögð niður árið 2007 en þó er gert ráð fyrir því að nemendur úr dreifbýli hreppsins stundi nám í Súðavíkurskóla.

Í Reykjanesi var til skamms tíma starfræktur barnaskóli og héraðsskóli í sérhæfðum byggingum og var skólastarf þar á árunum 1934-1996 eða samfellt í 62 ár. Árið 1996 lagðist skólalald af í Reykjanesi en byggingarnar eru að einhverju leyti notaðar í þágu ferðaþjónustu. Þar eru m.a. sundlaug, leikfimiðhús og sparkvöllur.

Á árunum 2003 til 2014 var rekinn fornleifaskóli í Vatnsfirði á vegum Fornleifastofnunar Íslands. Skólinn var starfræktur samhliða uppgreftri í júlímánuði ár hvert og komu nemendur víðs vegar að til að læra uppgraftartækni undir handleiðslu íslenskra og erlendra sérfræðinga. Svæðið er opið sýningarsvæði í dag, sjá kafla um söfn og menningarhús.

Stutt er í aðstöðu til keppnisíþróttá á Ísafirði sem nágrannahreppar hafa aðgang að. Á íbúabíngi sem haldið var í nóvember 2017 kom fram að Álftafjarðargöng væru lykilforsenda fyrir framtíð og vexti sveitarfélagsins og á það einnig við um börn og unglíngi í Súðavíkurreppi, svo að þau geti setið við sama borð og önnur ungmenni á landsvísu hvað varðar íþróttá- og tómsundaiðkun, sjá kafla um vegi og jarðgöng.

STEFNA – SKÓLAR OG ÍÞRÓTTAHÚS

Markmið

- ✓ Að ávallt verði nægt leikskólalátt.
- ✓ Að Súðavíkurskóli verði til fyrirmyndar.
- ✓ Að áfram verði tryggt samstarf á milli skólastiga og einnig stuðlað að samstarfi við eldri borgara.
- ✓ Að aðgengi hreyfihamlaðra að leik- og grunnskóla verði ávallt tryggt.
- ✓ Að umhverfi skóla verði heilsusamlegt, stuðli að góðri hreyfingu og eflí þroska allra nemenda.
- ✓ Að skólinn nýti sér nálægðina við náttúruna og góðar tengingar við opin svæði og stígakerfi Súðavíkur.
- ✓ Að allir íbúar sveitarfélagsins hafi möguleika á skipulagðri íþróttaiðkun.

Gert er ráð fyrir að ávallt verði nægt framboð á leikskólalátt í Súðavík og börnum með lögheimili í Súðavíkurreppi áfram boðnar 6 gjaldfrjálsar stundir á dag, en það getur styrkt stöðu sveitarfélagsins í samkeppni um íbúa. Leikskólinn verður áfram í Súðavíkurskóla og áfram er lögð áhersla á samstarf milli skólastiga og jafnvel kynslóða, s.s. samstarf milli yngstu og elstu borgara sveitarfélagsins. Eldri borgarar gætu t.d. komið brot úr degi og hlustað á yngstu börnin lesa og eldri börn gætu heimsótt þá og lesið fyrir þá fréttir eða annað sem áhugi er fyrir, sjá nánar í kafla um félags- og heilbrigðismál. Nánar er fjallað um skólastarfsemi í skólastefnu Súðavíkurrepps. Einnig er gert ráð fyrir því að öllum nemendum Súðavíkurskóla verði áfram boðið upp á tónlistarnám með því markmiði að nemendur geti þroskað tónlistarhæfileika sína í jákvæðu og hvetjandi umhverfi.

Gert er ráð fyrir að skólinn nýti tækifærin sem felast í fjölmenningslegu samfélagi. Lögð er áhersla á að nemendur með sérþarfir fái viðeigandi aðstoð og skal miða alla hönnun skólamannvirkja við að aðgangur verði fyrir alla.

Áhersla verði lögð á virðingu fyrir umhverfinu og að íbúar geri sér grein fyrir þeim verðmætum sem felast í óspilltri náttúru. Lögð verði sérstök áhersla á að tengja námið við nánasta umhverfi og nýta tækifæri sem gefast til útifræðslu. Skólalóðir skulu þannig vera hluti af kennsluumhverfinu og mæta þörfum nemenda í samræmi við þroskastig þeirra. Stuðlað skal að fjölbreytileika á lóð ásamt öruggum tengingum við önnur útivistarsvæði eða ósnortna náttúru. Lágmarka skal neikvæð áhrif frá umferð eða iðnaði.

Gert skal ráð fyrir göngutengingum milli nýrra íbúðahverfa og Súðavíkurskóla.

Tafla 10.1 Skólar og íþróttahús

Auðkenni	Lýsing/núv. ástand	Skilmálar
S1 1,0 ha Súðavíkurskóli og íþróttahús	Á svæðinu er grunnskóli, leikskóli og íþróttahús ásamt útileiksvæði.	Svigrúm til frekari uppbyggingar íþrótt- og skólmannvirkja. Umhverfi bygginga verði fjölbreytilegt, heilsusamlegt, stuðli að góðri hreyfingu og efli þroska allra nemenda og iðkenda. Öll hönnun miðist við að aðgengi að byggingum og þjónustu sé fyrir alla. Skólinn og íþróttastarfsemi nýti sér nálægðina við náttúruna.

10.2 Menning

10.2.1 Söfn og menningarhús

Menningarlíf Súðavíkurhrepps tengist að mörgu leyti landsins gæðum. Árlegar hátíðir eins og Bláberjadagar hafa fest sig í sessi og eflt með því móti menningarlífið í sveitarfélaginu.

Meðal safna í Súðavíkurhreppi má nefna Melrakkasetur Íslands sem er fræðasetur, helgað íslenska melrakkanum af tegundinni "Vulpes lagopex" sem er eina upprunalega landspendýrið á Íslandi. Setrið er staðsett í Eyrardalsbænum í Súðavík og var stofnað árið 2007 af áhugafólki um íslensku tófuna og öllu því sem hana snertir, sjá nánar VP1 í kafla um verslun og þjónustu. Þá hefur Þjóðminjasafn Íslands fengið Litla-bæ í Skötufirði til framtíðarvarðveislu og fellur það í hlutverk Byggðasafns Vestfjarða að halda uppi sýningu þar um búskaparhætti frá fyrri hluta 20. aldar. Safnið er opið yfir sumartímann, sjá nánar AF9 í kafla um ferðaþjónustu.

Vatnsfjörður við Ísafjarðardjúp er einn af merkustu sögustöðum landsins og einn af áhugaverðari áningarstöðunum á ferð um Ísafjarðardjúp. Þar er sýningarsvæði með uppgreftri 10. aldar þorps og 18. aldar bygginga, Grettisvarða, kirkja og endurbyggður gamall fiskihjallur. Við minjasvæðið eru upplýsingaskilti. Sjá einnig kafla um menningar- og búsetuminjar.

Bókasafnið í Súðavík sem verið hefur í húsnæði Súðavíkurskóla frá því 1996 hefur verið flutt í Kaupfélagið sem staðsett er á miðsvæði M1, en þó er gott „barnabókasafn“ staðsett í skólanum. Súðavíkurhreppur er einnig aðili að Héraðskjala- og héraðsbókasafni Ísafjarðarsýslu.

Samkomuhús var reist í Súðavík árið 1930 og hefur það lengst af verið notað til fundar- og skemmtanahalds. Áform hafa verið um viðbyggingu við húsið. Í tengslum við uppbyggingu nýrrar byggðar kom til greina að flytja samkomuhúsið í nýju byggðina en fallið hefur verið frá þeim hugmyndum. Jafnframt er samkomuhús í Ögursveit sem byggt var um 1930 og stækkað árið 1993.

Eftirtalin félög eru starfrækt í Súðavíkurhreppi: Björgunarsveitin Kofri, Kvenfélagið Iðja, Kvenfélagið Sunna í Reykjafjarðarhreppi, Slysavarnadeild Súðavíkurhrepps, Sögufélag Súðavíkur, Göngufélag Súðavíkur, **Söngkór Súðavíkur**, Verkalýðs- og sjómannafélag Álftfirðinga og Ungmannafélagið Geisli.

STEFNA – SÖFN OG MENNINGARHÚS

Markmið

- ✓ Að Súðavíkurhreppur verði menningareflandi samfélag.
- ✓ Að gamlar byggingar með sögulegu gildi verði nýttar fyrir menningarlífið.
- ✓ Að gerð verði menningarstefna til að styrkja menningarstarf og ímynd Súðavíkurhrepps.
- ✓ Að stuðlað verði að uppbyggingu menningar- og listaseturs í Súðavík.
- ✓ Að Súðavík bjóði uppá húsnæði fyrir listamenn.

Mikilvægt er að hlúa vel að því safnastarfi sem þegar er í Súðavíkurhreppi. Melrakkasetrið, sem hefur það langtíamarkmið að safna saman á einn stað allri þekkingu, efni og hlutum sem tengjast melrakkanum í fortíð og nútíð, ásamt því að stuðla að rannsóknum og bjóða uppá fræðsluefni fyrir ferðamenn. Safnið hefur þannig mikilvægu hlutverki að gegna fyrir ferðþjónustu í sveitarfélaginu.

Mikilvægt er að standa vörð um þá starfsemi sem þegar er til staðar í sveitarfélaginu og hlúa að nýjum hugmyndum. Einnig er mikilvægt að menningarstarfsemi geti nýtt sér verðmætin sem liggja í gömlu húsunum og sögunni og unnið verði þannig að því að finna hentugt húsnæði fyrir sögusýningu um Súðavík sem jafnframt gæti gegnt hlutverki upplýsingamiðstöðvar ferðamála fyrir hreppinn. Mikill ávinningur getur falist í því að tengja starfsemi við sögufræg eða vernduð hús en þó skal taka tillit til hugsanlegra ofanflóða við alla skipulagsgerð, sjá kafla um ofanflóð.

Samkomuhúsið í gömlu byggðinni er mikilvægur staður í sögu og menningarlífi bæjarins. Mikilvægt er að efla tengsl þess við miðbæinn og íbúabyggðina sem fjallað er um í kafla um miðsvæði.

Reiknað er með því að samkomuhúsið í Ögursveit verði áfram rekið með svipuðum hætti og verið hefur.

Tafla 10.2 Söfn og menningarhús.

Auðkenni	Lýsing/núv. ástand	Skipulagsákvæði
S5 0,3 ha Stöðin og Samkomuhúsið við Aðalgötu	Stöðin er við Aðalgötu 18, og gegndi hlutverki Pósts og síma í sögu Súðavíkur. Samkomuhúsið er við Aðalgötu 22. Á hverfisverndarsvæði HV1. Húsin eru á snjóflóðahættusvæði C.	Húsið verður nýtt sem samkomuhús fyrri einstaka viðburði, með svipuðum hætti og verið hefur. Nýting skal vera í samræmi við gildandi reglur um takmarkanir á viðveru á svæðinu. Svæðið er hverfisverndað vegna menningarsögulegs gildis og því gilda ákvæði í kafla um hverfisvernd í þéttbýli.
S7 0,2 ha Samkomuhúsið í Ögri	Samkomuhús byggt árið 1930 og stækkað 1993. Á hverfisverndarsvæði HV9.	Húsið verður nýtt sem samkomuhús fyrri einstaka viðburði, með svipuðum hætti og verið hefur. Svæðið er hverfisverndað vegna menningarsögulegs gildis og því gilda ákvæði í kafla um hverfisvernd í dreifbýli.

10.2.2 Kirkjur og kirkjugarðar

Kirkjugarðar og grafreitir (K) eru svæði fyrir kirkjugarða og grafreiti samkvæmt skipulagsreglugerð. Kirkjur eru trúarstofnanir og falla því undir samfélagsþjónustu.

Kirkjur eru fjórar innan sveitarfélagsins bæði í Súðavík og annars staðar í dreifbýlinu. Skv. lögum um menningarminjar nr. 80/2012 eru allar þær kirkjur sem eru reistar fyrir árið 1918 friðlýstar þar sem friðun skv. eldri lögum um húsafriðun nr. 104/2001 jafngildir friðlýsingu í nýju lögunum. Allar kirkjurnar innan sveitarfélagsins eru frá því fyrir 1918 en elst þeirra er Ögurkirkja sem byggð var árið 1859 og er bændakirkja og sóknarkirkja Ögursóknar.

Öll byggðin við Álfartarfjörð átti kirkjusókn að hinum forna kirkjustað Eyri við Seyðisfjörð. Kirkjan að Eyri er bændakirkja sem byggð var árið 1866 og er því friðuð. Árið 1961 var reist kirkja í Súðavík. Kirkjuhúsið stóð áður á Hesteyri í Jökulfjörðum en var tekið niður og endurbyggt í Súðavík. Þar var áður hálf kirkja og hélst hún fram á 18. öld. Kór var reistur við kirkjuna árið 1988 og hún var friðuð samkvæmt aldursákvæði árið 1990.

Í Vatnsfirði er kirkja sem reist var árið 1912 og er sóknarkirkja Vatnsfjarðarsóknar. Kirkjan hefur nýlega verið endurnýjuð.

Fjórir kirkjugarðar eru í Súðavíkurhreppi, Súðavíkurkirkjugarður, Eyrarkirkjugarður í Seyðisfirði, Ögurkirkjugarður og Vatnsfjarðarkirkjugarður. Kirkjugarður var gerður í Súðavík árið 1943 og var fyrst jarðað í honum árið 1944. Þar áður var jarðsett á Eyri við Seyðisfjörð og voru kistur fluttar með bátum yfir fjörðinn, fyrir Kambsnesið og inn að Eyri. Eyrarkirkjugarður tilheyrir Eyrarkirkju sem er í einkaeigu og þar eru 62 þekkt legstæði. Ögurkirkjugarður er einnig gamall kirkjugarður og þar eru 137 þekkt legstæði. Vatnsfjarðarkirkjugarður er sérstæður hringlaga kirkjugarður hlaðinn upp með grjóti og hafa verið gerðar verulegar lagfæringar á kirkjugarðinum á síðustu árum. Í honum finnast 93 þekkt legstæði.

Súðavíkurkirkjugarður getur auðveldlega þjónað hlutverki sínu út skipulagstímabilið, miðað við áætlaðan íbúafjölda í hreppnum. Þó íbúafjölgun verði umfram það sem skipulagið gerir ráð fyrir, er ekki þörf á stækkun eða nýbyggingu kirkjugarða á skipulagstímabilinu.

Á síðasta skipulagstímabili voru reistir tveir minningarreitir í Súðavík. Sumarið 2005 var gerður minningarreitur um þá sem fórust í snjóflóðunum 1995 við Túngötu í Súðavík og árið 2010 var síðan reistur minnisvarði um drukknaða sjómenn á lóðinni við Súðavíkurkirkju.

STEFNA – KIRKJUR OG KIRKJUGARÐAR

Markmið

- ✓ Að varðveita kirkjur sem menningar- og þjónustuhús.
- ✓ Að varðveita kirkjur og kirkjugarða sem menningarminjar.

Áhersla er lögð á það að kirkjur geti áfram gegnt mikilvægu hlutverki sem menningar- og þjónustuhús þótt þær leggist af sem sóknarkirkjur. Jafnframt er gert ráð fyrir því að útlit þeirra, kirkjugarða og nánasta umhverfis, verði verndað, þar sem það á við. Við endurbætur og hugsanlegar stækkanir á kirkjugörðum skal þess gætt að þær verði í samræmi við aldur og stíl kirkjunnar og að sérkenni svæðisins haldi sér.

Huga skal að aðgengi fyrir alla að kirkjum og kirkjugörðum. Unnið verði að bættri aðkomu að kirkjugörðum sem enn eru í notkun. Þess skal þó gætt að endurbætur verði í samræmi við önnur ákvæði, s.s. vegna verndunar svæðisins.

Tafla 10.3 Kirkjur, kirkjugarðar og grafreitir.

Auðkenni	Lýsing/núv. ástand	Skipulagsákvæði
S4 0,4 ha Súðavíkurkirkja	Súðavíkurkirkja, upprunalega reist á Hesteyri 1889/1890 en flutt í Súðavík 1962. Kirkjan fellur undir Minjavernd. Einnig er minningarreitur til minningar um drukknaða sjómenn. Hverfisverndarsvæði.	Kirkjan er friðuð og fellur undir minjavernd MV3. Sjá nánar í töflu z.z. Kirkjan er á hverfisverndarsvæði HV3 og gilda því ákvæði hverfisverndar. Skipulagið rúmar stækkunarmöguleika og safnaðarheimili í framtíðinni
K1 0,13 ha Súðavíkurkirkjugarður	Garðurinn er staðsettur neðan Aðalgötu við hlið Súðavíkurkirkju. Fjöldi þekktra legstæða 131. Hverfisverndarsvæði.	Garðurinn er 0,13 ha og er reiknað með að fjöldi grafreita dugi út skipulagstímabilið. Huga skal að aðgengi fyrir alla og snyrtilegri ásýnd. Garðurinn er innan hverfisverndarsvæðis HV3 og gilda því ákvæði hverfisverndar.
S6 Eyrarkirkja K2 Eyrarkirkjugarður	Kirkjan að Eyri var byggð árið 1866. Eyrarkirkjugarður tilheyrir Eyrarkirkju sem er í einkaeigu.	Kirkjan er friðuð og fellur undir minjavernd MV5. Sjá nánar í töflu z.z. Útlit og ásýnd kirkju, kirkjugarðs og nánasta umhverfis verði verndað.

S7 Ögurkirkja K3 Ögurkirkjugarður	Kirkjan í Ögri var byggð árið 1859. Kirkja hefur verið í Ögri frá fyrstu árum kristni á Íslandi og alla tíð verið í eigu Ögurbænda. Hverfisverndarsvæði.	Kirkjan er friðuð og fellur undir minjavernd MV4. Sjá nánar í töflu z.z. Kirkjan og kirkjugarðurinn eru á hverfisverndarsvæði HV9 og gilda því ákvæði hverfisverndar. Útlit og ásýnd kirkju, kirkjugarðs og nánasta umhverfis verði verndað.
S8 Vatnsfjarðarkirkja K4 Vatnsfjarðarkirkjugarður	Núverandi kirkja í Vatnsfirði var byggð úr steini á árunum 1911-12. Hún tekur um 60 manns í sæti. Garðurinn er sérstæður hringlaga kirkjugarður hlaðinn upp með grjóti. Hverfisverndarsvæði. Önnur náttúruvernd.	Kirkjan er friðuð og fellur undir minjavernd MV6. Sjá nánar í töflu z.z. Kirkjan og kirkjugarðurinn eru á hverfisverndarsvæði HV8 og gilda því ákvæði hverfisverndar. Útlit og ásýnd kirkju, kirkjugarðs og nánasta umhverfis verði verndað.

10.3 Félags- og heilbrigðismál

Viðbragðsaðilar eru staðsettir á þremur stöðum í sveitarfélaginu. Stjórnsýslan ásamt almannavörnum Súðavíkurhrepps, sem er hluti af sameinaðri almannavarnarnefnd Súðavíkurhrepps, Ísafjarðarbæjar og Bolungarvíkur, er á Miðsvæði M1 við Grundarstræti 3-5 (Álftaver).

Slökkvilið Súðavíkur er staðsett á Athafnasvæði AT1 við Langeyarveg og hefur eina slökkvibíreið til umráða með 1000 l geymi, þrjár dætur auk annars útbúnaðar. Ein dælan er staðsett í Reykjanesi. Dreifing brunahana í Súðavík er viðunandi.

Þá eru Björgunarsveitin Kofri og Slysavarnadeild Súðavíkurhrepps með aðstöðu í Ákabúð sem staðsett er á S3 en Björgunarsveitin Kofri á og rekur eina bifreið sem staðsett er í húsi slökkviliðsins við Langeyarveg og nýtist einnig slökkviliði staðarins í útköllum.

Heilsugæslusel Súðavíkur er í þjónustuhúsinu Álftaveri við Grundarstræti 3 í Súðavík. Súðavíkurhreppur er einnig rekstraraðili að heilsugæslunni á Ísafirði ásamt Ísafjarðarbæ og Bolungarvíkurkaupstað. Tannlæknaþjónusta og önnur sérhæfð lækniþjónusta er ekki fyrir hendi í Súðavíkurhreppi.

Markmið félagslegrar þjónustu fyrir aldraða er að þeir eigi vól á þeirri þjónustu sem þeir þurfa á að halda. Einnig að þjónustan sé veitt á því þjónustustigi sem eðlilegast er og hagkvæmast miðað við þörf og ástand hins aldraða.

Skrifstofa Svæðisstjórnar Vestfjarða um málefni fatlaðra er á Ísafirði. Verkefni skrifstofunnar er m. a. að stuðla að samræmingu á þjónustu við fatlaða á svæðinu og hafa eftirlit með stofnunum fyrir fatlaða og aðgengismálum þeirra á svæðinu en aðgengi fyrir einstaklinga með skerta færni er víða ábótavant, bæði í opinberri þjónustu, almenningssamgöngum og í einkageiranum. Búseta í Súðavíkurhreppi er einnig talsvert dreifð. Boðið er því uppá akstursþjónustu fyrir íbúa í dreifbýlinu þrjá daga í viku til að stuðla að auknu þjónustustigi í hreppnum, og er sótt um það sérstaklega hjá félagsmálanefnd sveitarfélagsins.

"Heilsueflandi Súðavíkurhreppur" er verkefni sem Súðavíkurhreppur vinnur í samstarfi við landlæknisembættið undir merkjum heilsueflandi samfélags. Markmið verkefnisins er að efla lýðheilsu, með því að styrkja líkamlegt, andlegt og næringarlegt atgervi einstaklinga í Súðavíkurhreppi. Áhersla er lögð á að bæta bæði hið manngerða og félagslega umhverfi íbúa, draga úr ójöfnuði, og draga úr tíðni og afleiðingum langvinnra sjúkdóma með margvíslegu forvarnar- og heilsueflingarstarfi. Í þessu samhengi er lykilnálgun að gæta að áhrifum á heilsu og líðan í allri stefnumótunarvinnu til að auka lífsgæði allra íbúa í samfélaginu. Verkefnið er og verður í stöðugri þróun á skipulagstímabilinu.

Í Súðavíkurhreppi er hátt hlutfall íbúa af erlendum uppruna og því má segja að um fjölmenningslegt samfélag sé að ræða, sjá nánar í kafla um samsetningu íbúafjölda. Stutt er í Fjölmenningssetrið sem staðsett er á Ísafirði en það þjónustar allt landið. Hlutverk setursins er að greiða fyrir samskiptum fólks af ólíkum uppruna og efla þjónustu við útlendinga sem búa á Íslandi eða vilja flytja til landsins.

STEFNA – FÉLAGS- OG HEILBRIGÐISMÁL

Markmið

- ✓ Að allir íbúar sveitarfélagsins geti tekið þátt í að þróa og efla samfélagið
- ✓ Að tryggja aðgengi allra íbúa að þjónustu í bæjarfélaginu
- ✓ Að tryggja að allir sem þess óska, geti búið sem lengst á eigin heimili
- ✓ Að bæta dvalarúrræði fyrir eldri borgara
- ✓ Að efla lýðheilsu í sveitarfélaginu og að því sé fylgt eftir í allri stefnumörkun og skipulagi

Í samkeppni sveitarfélaga um fólk og fyrirtæki er mikilvægt að viðhalda og efla samfélagslega auðlegð Súðavíkurhrepps. Mikilvægt er að styrkja þær stoðir sem stuðla að fjölskylduvænu samfélagi og skapa þannig góð skilyrði fyrir fjölskyldusamveru. Smæð samfélagsins, samvinna og félagsleg nálægð íbúa, óháð aldri, færni eða uppruna, eru þar lykilatriði.

Ávallt skal hugað að aðgengi fyrir alla við hönnun nýbygginga og útisvæða og við alla þjónustu, s.s. internetþjónustu. Forðast skal, eins og kostur er, aðgreiningu aðgengis eftir færni einstaklinga en miða heldur lausnir við það að allir geti nýtt sér aðalinngang og megingönguleiðir. Yfir vetrartíma skal það tryggt að snjór teppi ekki megingönguleiðir og aðkomu að þjónustu.

Gert er ráð fyrir því að nýtt dvalarheimili rísi við Álfabyggð gegnt grunnskólanum og miðsvæðinu við Grundarstræti. Þar er nærþjónusta í göngufæri, útsýni yfir Álfrafjörð og möguleiki á tengingum við skólastarf og útivistarsvæði. Einnig er nægilegt landrými fyrir púttvöll á opnu svæði OP2. Mikilvægt er að eldri borgarar í sveitarfélaginu geti valið dvalarúrræði í samræmi við þarfir og að þeir hafi persónulegt svigrúm og einkalíf ævina á enda. Heimþjónusta er mikilvægur þáttur í úrræðum eldri borgara en þar skipta öruggar samgöngur verulegu máli. Allir íbúar sveitarfélagsins skulu eiga þess kost að búa á eigin heimili, þrátt fyrir mismunandi líkamlega eða andlega færni. Lögð skal áhersla á tengslamyndun og samstarf milli yngstu og elstu borgara sveitarfélagsins, sjá nánar mögulega útfærslu þess í kafla um skóla.

Umhverfi hefur talsverð áhrif á líkamlega og andlega heilsu íbúa stofnana. Þetta á bæði við um útsýni sem og beinan aðgang að útisvæðum. Þess vegna er lögð áhersla á að umhverfi stofnana verði hannað með þarfir íbúanna í huga og að jafnframt verði hugað að útsýni íbúa frá vistarverum þeirra. Sérstök áhersla skal lögð á sýnileika trjá- og blómgróðurs og tengingu við dýralíf og vatn. Útsýni til sjávar, fjalla og gróðursvæða skal sett í forgang sem og útsýni yfir svæði þar sem búast má við fólki við leik og störf. Mikill kostur er ef stofnanagarður dregur einnig að sér gesti og blómlegt mannlíf.

Tafla 10.4 Félags- og heilbrigðismál

Auðkenni	Lýsing/núv. ástand	Skipulagsákvæði
S2 0,24 ha Álfabyggð	Reiturinn er óbyggður. Svæði ætlað þjónustustofnun fyrir aldraða.	Gert er ráð fyrir dvalarheimili fyrir aldraða og uppbyggingu öldrunarþjónustu Hugað skal sérstaklega að aðlögun bygginga að aðliggjandi byggð, útvistarsvæðum á lóð og útsýni frá vistarverum. Aðgengi skal vera fyrir alla.
S3 0,3 ha Ákabúð	Björgunarsveitarhús við Aðalgötu.	Svigrúm til uppbyggingar líkamsræktaraðstöðu. Hugað skal sérstaklega að aðlögun mannvirkja að landslagi og strandlengju.

Heimildir (uppsetning eftir):

[Aðalskipulag Súðavíkurhrepps 1999-2018 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Bolungarvíkur 2008-2020 - greinargerð](#)

Heimasíða Súðavíkurhrepps: <http://www.sudavik.is/forsida/>

Melrakkasetur Íslands: <http://melrakki.is/>

Minjastofnun Íslands.

Kirkjukort: <http://kirkjukort.net/>

Kirkjugarðar: <https://www.gardur.is/>

Vegagerðin: <http://vitaroghafnir.vegagerdin.is/>

[Brunavarnaáætlun Súðavíkur.](#)

Embætti landlæknis: <https://www.landlaeknir.is/heilsa-og-lidan/verkefni/item28551/Heilsueflandi-samfelag>

<https://www.nedsti.is/ahugavert/ahugaverdir-stadir/Litlibaer-i-Skotufirdi/>

11 Útivist, opin svæði og íþróttir

Landnotkunarflokkar fyrir útivist, opin svæði og íþróttir eru:

- Opin svæði (OP)
- Íþróttasvæði (Íþ)

Hér er fjallað um almenna útivist, leiksvæði, íþróttir og önnur græn svæði.

11.1 Útivist

Útivist af ýmsum toga hefur almennt aukist á Íslandi síðustu árin. Fjölbreytnin hefur aukist jafnt og þétt en einnig er um tískusveiflur að ræða. Áhugi á útivist tengist m.a. breytingum á viðhorfi og breyttum lífsgildum þar sem meira er horft til heilsu.

Í byrjun árs 2017 var byrjað á nýju verkefni í Súðavíkurreppi í samstarfi við landlækni, en yfirskrift þess er „Heilsueflandi samfélag í Súðavík“, sjá nánar í kaflanum um félags- og heilbrigðismál. Verkefni sem þetta hafa verið í gangi hér á landi síðan 2013 og er Súðavíkurreppur áttunda sveitarfélagið sem tekur þátt, það fyrsta á Vestfjörðum. Markmið með verkefninu er að efla lýðheilsu íbúa með því að styrkja líkamlegt, andlegt og næringarlegt atgervi fólks í Súðavíkurreppi.

Súðavíkurreppur hefur upp á margt að bjóða þegar kemur að útivist og hreyfingu, hvort sem um er að ræða opin svæði til afþreyingar eða tilbúin íþróttasvæði. Fagurt landslag einkennir firðina sem ganga suður úr Ísafjarðardjúpi innanverðu. Undirlendi eru talsverð í fjarðarbotnunum og er mikið um fallegar gönguleiðir, bæði um fjörur, fjöll og dali.

Náttúrulegar aðstaður eru einkum góðar fyrir vetraríþróttir. Víða er góð aðstaða til skíðagöngu en hreppsþúar hafa einnig nýtt sér aðstöðuna í Tungudal og Seljalandsdal á Ísafirði í miklum mæli fyrir skíðaíþróttir þar sem góð aðstaða er í boði. Tjörnina á Langeyri er hægt að nota til skautaiðkunar en sú aðstaða er einstaklega góð frá náttúrunnar hendi. Einnig er akstur snjósleða vinsæll innan fjarða.

Hestamennska er stunduð í hreppnum sem tómstundariðja og er hesthúsasvæði þéttbýlisins staðsett við Hlíð í Álftafirði sem er sunnan íbúðarbyggðar. Einnig eru hestaferðir fyrir ferðamenn orðnar vinsælar á Vestfjörðum.

Nokkur opin svæði eru í Súðavíkurreppi og er þar Raggagarður mjög vinsæll. Það er fjölskyldugarður með leiktækjum og aðstöðu til þess að grilla og borða saman, en einnig eru haldnir þar allskonar viðburðir. Leiktækin eru fjölbreytt og við allra hæfi, bæði fyrir börn og fullorðna, en einnig eru þjálfunartæki í svokölluðum Orkulundi og mini-golfbrautir.

Strandsvæði Reykjaness er vinsæll staður til margskonar útivistar. Þar er talinn mjög áhugaverður fuglaskoðunarstaður og einnig er vinsælt að kafa þar í kring og sigla um á kajak. Þar er sjórinn oft lygn, dýralíf fjölskrúðugt og hverir finnast á sjávarbotni. Eftir að þjóðvegurinn var færður frá austanverðu nesinu og yfir á það vestanvert jukust útivistarmöguleikarnir á svæðinu en frekar, en gamli vegurinn hefur nýst sem reið- og gönguleið og til fugla- og selskoðunar.

Merktar gönguleiðir hafa verið lagðar í nágrenni Heydals undanfarin ár meðal annars yfir í Skötufjörð, Laugadal og Dýrafjörð og búið er að útbúa upplýsingarskilti um fugla og plöntur staðarins. Hægt er að kaupa veiðileyfi í Ausuvatn, fara á kajak, rjúpnaveiði, snjósleða, jöklaferð og fugla- og náttúruskoðun svo eitthvað sé nefnt, en einnig eru leiktæki neðan við hótelið og þrautabraut fyrir fullorðna.

Á eyjunni Vigur er einnig mikið fuglalíf og stórt æðavarp ásamt falgri náttúru, sögu og menningu.

Smábátaveign hreppsþúar, einkum Súðvíkinga, hefur aukist nokkuð á síðari árum og siglingar og sjóstangaveiði orðin stór þáttur í útivistarlífi Súðvíkinga. Í höfninni í Súðavík er flotbryggja fyrir smábáta og rækjubátar sem notaðir eru til veiða á innfjarðarækju á veturna henta vel til frístundasiglinga og sjóstangaveiði á sumrin. Úreliding smábáta hefur gert það að verkum að fleiri smábátar hafa verið teknir úr notkun í atvinnuskyni sem nýtast því til frístundasiglinga og sjóstangaveiði.

Önnur afþreying og útivistarmöguleikar eru til dæmis fornleifaskoðun, óveðursferðir, köfun, rjúpnaveiði, jöklaferðir og refaskoðun.

Í Súðavíkurreppi má finna bæði sundlaugar og náttúrulegar. Sundlaug með sjálfrennandi heitu vatni er á Reykjanesi en þar er einnig inniaðstaða fyrir íþróttir og möguleiki á göngu- og bátsferðum, en einnig er lítil sundlaug í gróðurhúsi í Heydal. Heitar laugar eru Galtarhryggjarlaug á Galtarhrygg í Heydal og Hörgshlíðarlaug í Mjóafirði, en mun fleiri sundlaugar og heitar laugar eru í næsta nágrenni við hreppinn sem íbúar nýta sér.

Eftir að verkefnið „Heilsueflandi Súðavíkurreppur“ fór af stað hefur margt verið gert til þess að stuðla að heilbrigðari lífsstíl íbúa. Líkamsræktin á Langeyri er gjaldfrjálst á meðan á verkefninu stendur og sveitastjórn hreppsins veitir frístundastyrki til barna og unglunga að 18 ára aldri.

Ungmennafélagið Geisli heldur uppi allnokkru íþróttastarfi fyrir börn, unglunga og almenning á svæðinu.

Á árum áður nýttu menn tún til íþróttaiðkunar sunnan grunnskólans í Súðavík. Sú aðstaða lagðist af við uppbyggingu nýrrar byggðar. Í dag er íþróttavöllur staðsettur í nýju byggðinni í Eyrardalslandi, sem er 0.8 ha að stærð. Lengi hafði uppbygging á knattspyrnuvelli að löglegri stærð verið til umræðu ásamt frjálsíþróttaaðstöðu en fallið var frá þeirri hugmynd við uppbyggingu nýju byggðarinnar og í staðin horft til stærri sparkvallar í góðum tengslum við nærliggjandi íbúðarsvæði. Byggt var lítið íþróttahús við Súðavíkurskóla sem tekið var í notkun 1994. Í Reykjanesi hjá sundlauginni er leikfimiús og sparkvöllur sem nýttist í tengslum við skólustarf sem þar var rekið frá 1934-1996, en er núna nýtt fyrir almenning.

Stutt er í aðstöðu til keppnisíþróttar á Ísafirði sem nágrennahreppar hafa aðgang að og er þar mun meira framboð af skipulagðri íþróttaiðkun, en einnig eru starfræktar félagsmiðstöðvar sem halda úti fjölbreyttu félagslífi fyrir fólk á svæðinu. Í stærri bæjum í kring má meðal annars finna gervigrasvelli, stærri íþróttahús, golfvelli, reiðvelli, skotæfingarsvæði, sundlaugar og skíðasvæði. Íþróttirnar eru af fjölbreyttum toga líkt og fótbolti, teakwondo, tennis, badminton, sund, blak, hnefaleikar, tafl, körfubolti og handbolti, en einnig aðrar tómsundur svo sem bridge, kór, myndlist og ýmiskonar hljóðfæraleikur.

11.1.1 Gildi útivistar

Í dag einkennist líf fólks af hraða, spennu og flóknum samskiptum manna á milli. Breytingar sem átt hafa sér stað í samfélögum og miklar kröfur sem gerðar eru til einstaklinga og fjölskyldna hafa leitt af sér aukið álag og streitu. Gert er ráð fyrir að streitutengdir sjúkdómar verði ríkjandi heilsuvandamál næstu áratugina. Langvarandi streita leiðir til margvíslegra skaðlegra breytinga á hjarta- og æðakerfi líkamans, auk taugaskemmda, meltingarfærasjúkdóma og svefntruflana. Þá fylgja oft geðrænir sjúkdómar í kjölfarið, eins og þunglyndi og kvíði.

Rannsóknir sýna að dvöl á grænum svæðum minnkar streitu og hefur jákvæð áhrif á andlega líðan fólks (Stigsdóttir og Grahn 2003) og því oftast sem einstaklingar dvelja í grænu umhverfi, þeim mun færri streitueinkenni hrjáir þá.

Hreyfing í heilnæmu umhverfi, ríku af náttúrufrýrbærum s.s garðar, almenningssvæði, skógar og óspillt náttúran hefur jákvæð áhrif bæði á andlega og líkamlega heilsu fólks. Í náttúrunni er að finna umhverfi sem veitir ómeðvitaða slökun og andlega hvíld ásamt því sem dagsbirtan og hreina loftið bætir líðan. Allt sem einstaklingurinn upplifir í umhverfinu hefur áhrif á vellíðan hans og heilsu, bæði andlega og líkamlega.

Mikilvægt er því að allir hafi aðgengi að grænu svæði ásamt möguleikum á að nýta það hvort sem það eru börn, eldra fólk eða aðrir sem eiga við einhvers konar skerðingar að stríða. Hafa þarf í huga að ákveðnir hópar fólks eiga á hættu að einangrast ef ekki er hugað að aðgengi að náttúru í öllu skipulagi. Þá staðfesta rannsóknir einnig að regluleg hreyfing gegni lykilhlutverki fyrir heilsu og vellíðan alla ævi. Hún minnkar líkurnar á flestum langvinnum sjúkdómum og ávinningurinn af því að hreyfa sig takmarkast ekki við að fyrirbyggja sjúkdóma eða halda þeim í skefjum heldur eykur hreyfing líkamshreyfni, vellíðan og lífsgæði almennt.

Skógar landsins eru því heppilegur kostur til útivistar. Þar er að finna skjól gegn vindum, hlýlegt og fjölbreytt umhverfi, líffræðilega fjölbreytni, náttúruupplifun og víða góða innviðir fyrir almenna notkun. Rannsóknir sýna að dvöl í skógi:

- Bætir ónæmiskerfið
- Lækkar blóðþrýsting
- Minnkar stress

- Bætir geð
- Eykur einbeitingu, jafnvel hjá börnum með ADHD
- Bætir svefn

STEFNA – ÚTIVIST

Markmið

- ✓ Að uppbygging útivistarsvæða stuðli að markmiðum "Heilsueflandi Súðavíkurrepps"
- ✓ Að allt skipulag taki tillit til og hvetji til útivistar, íþróttar- og tómstundastarfs
- ✓ Að nálægð við náttúruna og sérkenni verði nýtt á sjálfbæran hátt til útivistar
- ✓ Að tengsl íbúa við náttúru og umhverfi verði eflað
- ✓ Að aðgengi að náttúru verði tryggt, m.a. að fjöru og birkiskógum
- ✓ Að náttúrulegum birkiskógum verði hlífð

Sýnt hefur verið fram á margvíslegan ávinning útivistar og íþróttar m.t.t. lýðheilsu og umhverfis, m.a. vegna uppeldis- og forvarnargildis og aukinnar umhverfisvitundar. Aðalskipulagið leggur áherslu á að öll uppbygging í samfélaginu taki mið af þessum sjónarmiðum með markmið verkefnisins um heilsueflandi Súðavíkurrepp að leiðarljósi. Áhersla skal lögð á aðgengi fyrir alla að íþróttamannvirkjum og útivistarsvæðum, þar sem því verður við komið, sbr. kafla um félags- og heilbrigðismál. Lögð er áhersla á fjölbreytta aðstöðu til íþróttaiðkunar og útivistar, þannig að allir íbúar geti stundað hreyfingu við sitt hæfi.

Markvisst hefur verið unnið að uppbyggingu göngustíga í nýju byggðinni og tengja göngustígar flest útivistarsvæði í bænum sem gerir íbúum kleift að komast auðveldlega leiðar sinnar og eru stígarnir vel nýttir af íbúum bæjarins. Góðar göngutengingar að útivistarsvæðum og á milli þeirra eru lyklatríði í heilsueflandi bæ og stuðla að bættri lýðheilsu bæjarbúa. Lögð er áhersla á að bæta og fjölga göngu- og hjólaleiðum í þéttbýlinu, þannig að þær hvetji til útivistar en verði jafnframt raunhæfur valkostur sem samgönguleið, sbr. kafla um göngu- og hjólaleiðir.

Markmið aðalskipulagsins er að útivistarsvæði séu ávallt í nánasta umhverfi íbúa sveitarfélagsins. Lögð er áhersla á skynsamlega nýtingu opinna svæða með það að markmiði að svæðin séu nýtsamleg til leikjaiðkunar og útivistar. Gert er ráð fyrir að í skipulagi nýrra svæða verði gert ráð fyrir opnum svæðum, sem m.a. geta nýst á fjölbreyttan hátt. Heimilt er að reisa mannvirki í tengslum við þjónustu við opin svæði, enda skerði það hvorki gæði né notkun svæðisins.

Lögð er áhersla á að leiksvæði barna hvetji til útivistar og hollrar hreyfingar og miða ber að því að svæðin nýttist öllum íbúum hverfisins til samveru. Mikilvægt er að varðveita náttúrulegt landslag og nýta náttúruleg leiktæki eins og kostur er.

Mikilvægt er að varðveita náttúru þeirra svæða sem henta vel til útivistar. Á meðal þessara svæða eru Eyrardalsá og nánasta umhverfi hennar og Langeyrin sem hvoru tveggja eru innan þéttbýlisins, Seljaland í botni Álftafjarðar, Hestfjarðarbotn, Reykjanes ásamt birkiskóglendi sem víða finnst í fjörðunum og góð berjalönd. Uppbygging á slíkum svæðum skal miðast við að skerða ekki gæði þeirra, en huga skal að aðgengi fyrir alla eins og kostur er. Náttúrlegir birkiskógar eru afmarkaðir sem útivistarsvæði á skipulagsupprætti.

Stefna hreppsins er að skapa skógarauðlind til útivistar og atvinnusköpunar. Fimm jarðir í sveitarfélaginu hafa gert samninga um landshlutaverknefi í skógrækt.

Gert er ráð fyrir markvissri eflingu trjáræktar í þéttbýlinu til þróðis og skjóls og er sérstaklega lögð áhersla á skóg- og trjárækt á opnum svæðum í gömlu byggðinni með lundum og skemmtilegum áningastöðum í tengslum við sögu og fristundabyggð. Sett er fram hugmynd um að ræktun trjábelta á áherslusvæðum framtíðarbyggðar hefjist fyrir uppbyggingu hverfanna. Trjágróður markar þá land og myndar kennileiti í bæjarfélaginu áður en uppbygging hefst og jákvæðra áhrifa á skjól og yfirbragð nýrrar byggðar gætir fyrir. Mikilvægt er að hefta útbreiðslu ágengra tegunda, eins og lúpínu og skógakerfils.

Nánar er fjallað um náttúrulega birkiskóga í skógrækt í kafla um náttúrulega birkiskóga.

Opnum svæðum í þéttbýlinu má nokkurn vegin skipta í þrennt, þ.e. í almenn opin útivistarsvæði þar sem áhersla er lögð á góða stíga og útivist fyrir alla, bæjargarða/-torg þar sem lögð er áhersla á ákveðna sérstöðu og svo hverfissvæði með leik- og dvalarsvæðum. Það síðast talda er yfirleitt hluti af íbúðarhverfi og þjónar þeim sérstaklega.

Almenn opin útivistarsvæði: Svæði sem umlykja byggðarkjarnann eins og trefill og myndar þannig samfelld útivistarsvæði þar sem áhersla er lögð á fjölbreytt gróðurfar, fjölbreytta útivistarmöguleika, skjól og stíga í bland við ósnortna náttúru. Heimilt er að reisa mannvirki og byggingar allt að 100m², sem tengjast útivist eða þjónustu við frístundalífið á hverju svæði fyrir sig, nema annað sé tekið fram í skilmálum fyrir viðkomandi reit. Áhersla er lögð á að öll mannvirki séu vönduð, falli vel að umhverfinu og taki hvorki meira pláss né séu meiri að umfangi en nauðsynlegt er.

Bæjargarðar/-torg: Svæði þar sem gert er ráð fyrir fjölbreyttri útivistariðkun, afþreyingu, hátíðarhöldum, fræðslu og leik. Í Súðavík er einn bæjargarður á Miðsvæði M1, sjá nánar í kafla um miðsvæði.

Leik- og hverfissvæði: Svæði sem taka til leiksvæða, dvalarsvæða eða smærri almenningsgarða. Mikilvægt er að slík svæði séu jafnan í hæfilegri göngufjarlægð frá aðliggjandi íbúðabyggð með góðum og öruggum stígatengingum. Æskileg fjarlægð frá jaðri íbúðabyggðar að hverfissvæði er um 150-250m og æskileg stærð þeirra er á bilinu 1.000-2.000m². Í nýjum hverfum skal gera ráð fyrir slíkum svæðum og skal staðsetning og útfærsla skal ákvarðist nánar í deiliskipulagi. Mikilvægt er að slíkum svæðum sé fylgt eftir í deiliskipulagi og almenna reglan sú að betra sé að hafa þau fleiri en færri.

Samkvæmt skipulagsreglugerð eru **Opin svæði (OP)** svæði fyrir útivist, aðallega í tengslum við þéttbýli, með aðstöðu sem almennri útivist tilheyrir, svo sem stígum og áningarstöðum, auk þjónustu sem veitt er á forsendum útivistar

Tafla 11.1 Opín svæði og útivist

Auðkenni	Stærð [ha]	Lýsing/núv. ástand	Skipulagsákvæði
OP1 Langeyri	7,9	Útivistarsvæði. Hverfisvernd.	Svigrúm til uppbyggingar útivistarsvæðis í sátt við náttúru og sögu svæðisins. Svæðið er innan hverfisverndarsvæðis HV3 og gilda því ákvæði hverfisverndar. Huga skal að aðgengi fyrir alla.
OP2 Arnarhóll	0,8	Leik- og hverfissvæði vestan við Grundarstræti.	Svigrúm til endurbóta. Leiksvæði hvetji til útivistar og hollrar hreyfingar. Miða ber að því að svæðin nýtist öllum íbúum hverfisins til samveru. Aðkomuleiðir skulu vera öruggar og ávallt skal miða við aðgengi fyrir alla. Varðveita skal náttúrulegt landslag og nýta náttúruleg leiktæki eins og kostur er.
OP3 Leiksvæði	0,3	Leik- og hverfissvæði milli Holtagötu, Álfabyggðar og Vallargötu.	Svigrúm til endurbóta. Leiksvæði hvetji til útivistar og hollrar hreyfingar. Miða ber að því að svæðin nýtist öllum íbúum hverfisins til samveru. Aðkomuleiðir skulu vera öruggar og ávallt skal miða við aðgengi fyrir alla. Varðveita skal náttúrulegt landslag og nýta náttúruleg leiktæki eins og kostur er.

OP4 Eyrardalsá	9,2	Útivistarsvæði upp með Eyrardalsá og fyrir ofan byggð. Hluti af stærra svæði. Innan hættumatssvæðis A og B.	Skipulagt útivistarsvæði í sátt við náttúruna. Nýting í samræmi við hættumat vegna ofanflóða.
OP5 Útivistarsvæði í gömlu byggðinni	15	Útivistarsvæði frá Eyrardalsá og gegnum gömlu byggðina. Hverfisvernd á hluta svæðis. Innan hættumatssvæðis C.	Svigrúm til uppbyggingar útivistarsvæða í sátt við náttúru og búsetulandslag. Heimilt er að nýta núverandi byggingar og mannvirki til að bæta aðgengi að svæðinu og auka útivistarmöguleika þar, s.s. með veitingasölu, gistingu eða miðlun sögu svæðisins. Staðbundið hættumat liggur fyrir og skal öll uppbygging taka mið af því. Sjá nánar í kafla um ofanflóð og frístundabyggð. Hluti svæðisins er innan hverfisverndarsvæðis HV1 og gilda því ákvæði hverfisverndar.
OP6 Ljósulundur	0,2	Lundurinn er samkomustaður og útivistarstaður.	Vernda skal ásýnd staðarins.

Íþróttasvæði (Íþ) er samkvæmt skipulagsreglugerð, svæði fyrir landfreka íþróttaaðstöðu aðra en þá sem þjónar tilteknu hverfi, svo sem skeiðvelli og hesthúsabyggð, akstursíþróttasvæði, skotæfingasvæði, golfvelli og stærri íþróttamiðstöðvar.

Tafla 11.2 Íþróttasvæði

Auðkenni	Stærð [ha]	Lýsing/núv. ástand	Skipulagsákvæði
Íþ1 Íþróttasvæði	0,8	Íþróttasvæði milli Holtagötu og Vallargötu, sunnan Eyrardalstorfu. Stór sparkvöllur í góðum tengslum við nærliggjandi íbúðarsvæði.	Svigrúm til uppbyggingar minni háttar aðstöðu tengda vellinum. Aðkomuleiðir skulu vera öruggar og ávallt skal miða við aðgengi fyrir alla.
Íþ2 Hesthúsasvæði	1,4	Svæði ofan þjóðveggar við Langeyri.	Svigrúm til uppbyggingar fyrir hesthúsahverfi og frístundabúskap. Miða skal að því að ásýnd hverfisins hafi jákvæð áhrif á ímynd sveitarfélagsins.

11.2 Skógrækt og trjárækt

Samkvæmt skipulagsreglugerð eru **Skógræktar- og landgræðsluvæði (SL)** svæði fyrir skógrækt og landgræðslu, svo sem nytjaskógrækt, fjölnytjaskógrækt, landbótaskógrækt, skjólbelti, landgræðsluskógrækt, skipulagða landgræðslu og aðra uppgræðslu.

Skógrækt leiðir til breytinga á umhverfinu og getur haft áhrif á gróðurfar, landslag, veðurfar, samfélag og svæði sem njóta verndar, t.d. vegna vatns, náttúruvafars eða sögumínja.

Nýræktun skóga á 200 ha svæði eða stærra eða á verndarsvæðum sem breytir fyrri landnotkun, fellur skv. tölulið 1.06, undir B flokk í 1. viðauka laga um mat á umhverfisáhrifum, og er þannig tilkynningaskyld til Skipulagsstofnunar sem úrskurðar hvort þörf sé á umhverfismati. Þetta á einnig við um ruðning á náttúrulegum skógi og skógrækt á hverfisverndarsvæðum.

Öll ræktun útlendra tegunda hér á landi er óheimil á friðlýstum svæðum, á jarðmyndunum og vistkerfum er njóta sérstakrar verndar og alls staðar ofan 500 m h.y.s., sbr. reglugerð nr. 583/2000 um innflutning, ræktun og dreifingu útlendra plöntutegunda.

Skógræktarverkefnið Skjólaskógar hefur verið starfrækt allt frá árinu 1999 en sumarið 2016 tók Skógræktin formlega við hlutverki Skógræktar ríkisins og landshlutabundnu skógræktarverkefnanna. Hlutverk hennar er að hafa forystu um uppbyggingu skógarauðlindar á Íslandi með víðtækri samvinnu, vinna að vernd og friðun skóga og draga fram hagrænan, umhverfislegan og samfélagslegan ávinning af sjálfbærri nýtingu.

Eitt af markmiðum landshlutaverkefnis í skógrækt er að sköpuð verði skógarauðlind í sveitarfélögum með ræktun fjölnytjaskóga og skjólbelta ásamt því að treysta byggð og efla atvinnulíf, eins og segir í lögum um landshlutaverkefni í skógrækt nr. 95 / 2006. Til lengri tíma, þ.e. út fyrir ramma aðalskipulagsins, er gert ráð fyrir ræktun skóga á allt að 5% af flatarmáli láglandis á Vestfjörðum neðan 400 m h.y.s.

Fimm jarðir í Súðavíkurbreppi hafa gert samninga um landshlutaverkefni í skógrækt á Vestfjörðum (Tafla 11.3). Samningarnir voru gerðir á árunum 2001-2006 og eru allir til 40 ára. Skógræktarsvæðin eru frá 34,5 ha og upp í 130 ha.

Tafla 11.3 Jarðir sem gert hafa samninga um landshlutaverkefni í skógrækt á Vestfjörðum.

Jörð	Stærð skógræktarsvæðis	Samningur gerður
Heydalur	34,5 ha	2003
Birnustaðir	81,8 ha	2006
Hestur	64,8 ha	2002
Hlíð	130	2003
Dvergasteinn	40,3	2001

Gerð hefur verið áætlun um skógrækt innan og ofan byggðar í Eyrardalslandi. Ræktunin hefur m.a. þann tilgang að skýla fyrir veðri, vindum og snjó jafnt á sumri sem vetri.

Ofan Túngötu og Nesvegjar er um 7.0 ha skógræktarsvæði þar sem plantað hefur verið trjám í nokkur ár. Skógræktarfélag Ísafjarðar hefur leyfi til þess að planta á svæðinu. Jafnframt hafa landeigendur komið þar upp trjáræktarreit.

Skógrækt og uppgræðsla lands kann að vera háð mati á umhverfisáhrifum (tilkynningarskyld) samkvæmt lögum um mat á umhverfisáhrifum í eftirfarandi tilvikum:

- Nýræktun skóga á 200 ha svæði eða stærra eða á verndarsvæðum sem breytir fyrri landnotkun. Varanleg skógareyðing sem breytir fyrri landnotkun (flokkur B)
- Nýræktun skóga á allt að 200 ha svæði sem breytir fyrri landnotkun (flokkur A)
- Uppgræðsla lands á verndarsvæðum. (flokkur B)

Öll skógrækt sem fellur undir lög um mat á umhverfisáhrifum er framkvæmdaleyfisskyld.

STEFNA – SKÓGRÆKT OG TRJÁRÆKT

Markmið

- ✓ Sköpuð verði skógarauðlind til útivistar og til atvinnusköpunar.
- ✓ Skógrækt hafi ekki neikvæð áhrif á náttúrulega birkiskóga, önnur náttúruleg gæði, svo sem náttúrulegt gróðurfar og búsvæði, eða aðrar atvinnugreinar. Jafnframt er mikilvægt að hefta útbreiðslu ágengra tegunda, eins og lúpínu og skógakerfils. Við alla skógrækt skal leggja áherslu á það að skerða ekki gott landbúnaðarland.
- ✓ Skógrækt skerði ekki önnur náttúruleg gæði eða hafi neikvæð áhrif á aðrar atvinnugreinar.

Stefna hreppsins er að skapa skógarauðlind til útivistar og atvinnusköpunar. Unnið skal í samræmi við markmið og áætlanir Skjólskóga. Gæta skal þess að skógræktin hafi ekki neikvæð áhrif á náttúrulega birkiskóga, önnur náttúruleg gæði, svo sem náttúrulegt gróðurfar og búsvæði, eða aðrar atvinnugreinar. Jafnframt er mikilvægt að hefta útbreiðslu ágengra tegunda, eins og lúpínu og skógakerfils. Við alla skógrækt skal leggja áherslu á það að skerða ekki gott landbúnaðarland.

Varðveita skal náttúrulega birkiskóga, bæði vegna verndargildis og útivistargildis þeirra. Náttúrulegir birkiskógar eru afmarkaðir sem útivistarsvæði á skipulagsuppdrætti. Þeim skal hlífa en uppbygging í náttúrulegu skóglendi og á skógræktarsvæðum skal miðast við að gæði svæðanna verði ekki skert. Sjá kafla um náttúrulega birkiskógar.

Gert er ráð fyrir markvissri eflingu trjáræktar í þéttbýlinu til prýðis og skjóls og er sérstaklega lögð áhersla á skóg- og trjárækt á opnum svæðum í gömlu byggðinni með lundum og skemmtilegum áningastöðum í tengslum við sögu og frístundabyggð. Sett er fram hugmynd um að ræktun trjábelta á áherslusvæðum framtíðarbyggðar hefjist fyrir uppbyggingu hverfanna. Trjágróður markar þá land og myndar kennileiti í bæjarfélaginu áður en uppbygging hefst og jákvæðra áhrifa á skjól og yfirbragð nýrrar byggðar gætir fyrir.

Skógræktar- og landgræðslusvæði eru afmörkuð á skipulagsuppdrætti þar sem í gildi eru samningar um landshlutaverkefni í skógrækt (Tafla 11.3). Þar er gert ráð fyrir skógrækt í samræmi við þá samninga sem í gildi eru.

Skógrækt er einnig möguleg á landbúnaðarsvæðum, opnum svæðum og óbyggðum svæðum. Á hverfisvernduðum svæðum skal þess gætt að skógrækt spilli ekki þeim náttúru- og menningarverðmætum sem eru vernduð.

Nytjaskógrækt, þ.e. ræktun skógar með það að meginmarkmiði að framleiða viðarafurðir til iðnaðarnota, er aðeins heimil á landbúnaðarsvæðum. Fjölnytjaskógrækt, þar sem m.a. er gert ráð fyrir útivist fyrir almenning, er heimil á opnum svæðum.

Öll skógrækt skal falla vel að náttúrulegu landslagi og menningarlandslagi. Skógrækt má ekki skerða óhóflega útsýni, aðgengi að útivistarsvæðum og berjalöndum og ekki raska vistkerfum og jarðminjum sem njóta sérstakrar verndar, sbr. um lífríki og landslag, þ.e.:

- Votlendi (20.000 m² eða stærra), stöðuvötn og tjarnir (1.000 m² eða stærri), og sjávarfitjar og leirur.
- Sérstæðir eða vistfræðilega mikilvægir birkiskógar og leifar þeirra.
- Eldvörp, eldhraun, gervigigar og hraunhellar.
- Fossar, hverir og aðrar heita uppsprettur.

Leggja skal áherslu á góðar tengingar og gott samræmi á milli skógræktar, útivistar og ferðaþjónustu.

Við ákvörðun um staðsetningu og stærð skógræktarsvæða, skal virða lágmarksfjarlægðir, sbr. Tafla 11.4.

Varast ber að láta þessar takmarkanir vera leiðandi í mótun ræktunarsvæðis, enda um lágmarksfjarlægðir að ræða. Mótun svæðis ætti alltaf að taka mið af landslagi og heildarásýnd svæðisins.

Tafla 11.4 Lágmarksfjarlægð á milli takmarkandi þátta og skógræktar.

Takmarkandi þáttur	Lágmarks fjarlægð	Skipulagsákvæði
Landamerki	25 m	Á þessu svæði skal landeigandi hafa samráð við landeiganda aðliggjandi jarðar vegna skógræktar.
Vötn, ár og sjór	50 m	Ekki skógrækt.
Fornminjar	20 m	Ekki skógrækt, skv. Þjóðminjalögum nr. 107 / 2001. Þar sem fornminjar eru hluti af stærri heild eða menningarlandslagi skal fjarlægð aukin þannig að heildarásýnd eða verndargildi spillist ekki.
Veitulagnir	1 m	Ekki skógrækt, sbr. kafla um veitur.
Stofnvegir, tengivegir og aðrir vegir	15-30 m	Ekki skógrækt á 30 m breiðu svæði frá miðlínu stofnvega og 15 m frá miðlínu annarra þjóðvega, sbr. vegalög nr. 80 / 2007. Þar sem líkur er á snjósöfnun á veg skal fjarlægðin aukin. Sjá einnig kafla um samgöngur.

Tafla 11.5 Skógræktar- og landgræðslusvæði (SL)

Auðkenni	Stærð ha	Lýsing/núv. ástand	Skipulagsákvæði
SL1 Heydalur	42 ha	Aðili að Skjólaskógum síðan 2003. Svæðið er á náttúruverndarsvæði ÖN2.	Skógrækt í samræmi við samninga. Taka skal fullt tillit til þess að svæðið er á náttúruminjasrá.
SL2 Birnustaðir	93 ha	Aðili að Skjólaskógum frá 2006.	Skógrækt í samræmi við samninga.
SL3 Hestur/ Folafótur	50 ha	Aðili að Skjólaskógum frá 2002. Hverfisvernd.	Skógrækt í samræmi við samninga. Skógræktarsvæðið er að hluta til á hverfisverndarsvæði HV5 og gilda því ákvæði hverfisverndar. Ljúka þarf við fornleifaskráningu áður en frekari skógrækt er heimil.
SL4 Hlíð	77 ha	Aðili að Skjólaskógum frá 2003.	Skógrækt í samræmi við samninga.
SL5 Dvergasteinn	35 ha	Aðili að Skjólaskógum frá 2001.	Skógrækt í samræmi við samninga.

Tafla 11.6 Skipulagsákvæði m.t.t. skógræktar.

Tegund landnotkunar	Skipulagsákvæði
Hverfisvernduð svæði vegna menningarminja.	Ákvörðun sveitarstjórnar um skógrækt á þessum svæðum skal byggja á sérstakri greiningu framkvæmdaraðila á áhrifum skógræktar, sem finna má í viðauka aðalskipulagsins. Einungis er gert ráð fyrir gróðursetningu plantna sem teljast til náttúrulegrar flóru svæðisins.

	<p>Gróðursett tré skulu falla vel að náttúrulegu landslagi og menningarlandslagi og ekki skerða útsýni. Ekki má raska náttúruvæðingum sem njóta sérstakrar verndar skv. náttúruverndarlögum.</p> <p>Gróðursett tré skulu ekki skerða aðgengi að útivistarsvæðum eða spilla berjalöndum.</p> <p>Sjá einnig hverfisverndarákvæði í kafla um hverfisvernd í dreifbýli og frístundabyggð.</p>
Hverfisvernduð svæði fyrir útivist Óbyggð svæði	<p>Ákvörðun sveitarstjórnar um skógrækt skal byggja á sérstakri greiningu á áhrifum skógræktar, sem finna má í viðauka aðalskipulagsins.</p> <p>Einungis er gert ráð fyrir gróðursetningu plantna sem teljast til náttúrulegrar flóru svæðisins.</p> <p>Ekki skal spilla landi sem hentar vel til matvælaframleiðslu.</p> <p>Skógrækt skal falla vel að náttúrulegu landslagi og menningarlandslagi og má ekki skerða óhóflega útsýni. Skógrækt má ekki raska náttúruvæðingum sem njóta sérstakrar verndar skv. náttúruverndarlögum.</p> <p>Skógrækt skal ekki skerða aðgengi að útivistarsvæðum eða spilla berjalöndum.</p> <p>Sjá einnig hverfisverndarákvæði í köflum um hverfisvernd í dreifbýli og frístundabyggð.</p>
Landbúnaðarsvæði	<p>Skógrækt, þ.m.t. nytjaskógrækt, er heimil á landbúnaðarsvæðum.</p> <p>Ekki skal spilla landi til matvælaframleiðslu.</p> <p>Skógrækt skal falla vel að náttúrulegu landslagi og menningarlandslagi og má ekki skerða óhóflega útsýni. Skógrækt má ekki raska náttúruvæðingum sem njóta sérstakrar verndar skv. náttúruverndarlögum.</p> <p>Skógrækt skal ekki skerða aðgengi að útivistarsvæðum eða spilla berjalöndum.</p> <p>Á hverfisvernduðum landbúnaðarsvæðum gilda jafnframt ákvæði hverfisverndar.</p>
Opin svæði	<p>Fjölnytjaskógrækt er heimil, m.a. þar sem gert er ráð fyrir útivist fyrir almenning.</p> <p>Skógrækt skal falla vel að náttúrulegu og landslagi og menningarlandslagi og má ekki skerða óhóflega útsýni. Skógrækt má ekki raska náttúruvæðingum sem njóta sérstakrar verndar skv. náttúruverndarlögum.</p> <p>Skógrækt skal ekki skerða aðgengi að útivistarsvæðum eða spilla berjalöndum.</p> <p>Á hverfisvernduðum opnum svæðum gilda jafnframt ákvæði hverfisverndar.</p>

Heimildir (uppsetning eftir):

[Aðalskipulag Súðavíkurhrepps 1999-2018 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Bolungarvíkur 2008-2020 - greinargerð](#)

<http://www.bbl.is/frettir/frettir/sudavikurhreppur-verdur-heilsueflandi-samfelag/16267/>

<http://www.sudavik.is/stjornsysla/skipulag/skra/717/>

http://www.fjordungssamband.is/fjordungssambandid/ymsar_skyrslur/skra/378/

<http://www.sudavik.is>

<http://www.isafjordur.is/thjonusta/tomstundafelag/>

<https://www.nat.is/Kirkjur/Kirkjur%20VF%20vatnsfjardarkirkja.htm>

Umhverfisráðuneytið. 2007. Vernd og endurheimt íslenskra birkiskóga.

[Skógrækt í skipulagsáætlunum sveitarfélaga II. útgáfa 2014](#)

[Skógar á Íslandi - Stefna á 21. öld. 2013](#)

[Skógar á Íslandi - Stefna á 21. öld - Viðaukar](#)

Reglugerð nr. 285/2015 um landshlutaverkefni í skógrækt: <https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/umhverfis--og-audlindaraduneyti/nr/19455>

Lög um skógrækt á lögbýlum nr. 95/2006: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2006095.html>
<https://www.skogargatt.is/lydheilsa-og-skogar>

<https://www.skogargatt.is/lydheilsa-og-skogar>

Stigsdottir og Grahn. 2003. Experiencing a Garden: A Healing Garden for People Suffering from Burnout Diseases.
http://www.hybridparks.eu/wp-content/uploads/downloads/2012/11/Presentation_Grahn_Lund.pdf

Innviðir

Meginmarkmið - Innviðir

- Innviðir þjóni atvinnulífi og auki lífsgæði íbúa, þannig að sveitarfélagið verði samkeppnishæft við önnur sveitarfélög á landinu.
- Sjálfbær þróun og vistkerfisnálgun verði höfð að leiðarljósi við uppbyggingu innviða.

12 Veitur og sorp

Í þessum kafla er fjallað um meðhöndlun á sorpi og veitur, þ.e. vatnsveitu, hitaveitu, fráveitu, rafveitu og fjarskipti.

Landnotkunarflokkar fyrir veitur og sorp eru:

- Iðnaðarsvæði (I)
- Veitur og helgunarsvæði (VH)

12.1 Sorp

Skv. lögum nr. 55/2003 bera sveitarfélög ábyrgð á flutningi heimilisúrgangs og skulu sjá til þess að starfræktar séu móttöku- og söfnunarstöðvar fyrir úrgang sem fellur til í sveitarfélaginu. Umhverfiskröfur eru sífellt að aukast en jafnframt er reynt að leita hagkvæmstu leiða.

Sorpörgunarsvæði eru svæði þar sem fram fer, eða fyrirhuguð er, förgun á sorpi og öðrum úrgangi, s.s. urðun eða brennsla. Í aðalskipulagi skal gera grein fyrir staðsetningu og stærð svæðanna, áhrifum á aðra landnotkun og öðru sem þurfa þykir. Íbúðir eru ekki heimilar á sorpförgunarsvæðum.

Förgunarstöðvar þar sem spilliefni eru brennd, meðhöndluð með efnum eða urðuð, sem og aðrar förgunarstöðvar úrgangs sem meðhöndla meira en 500 tonn af úrgangi á ári, eru ávallt háðar mati á umhverfisáhrifum. Förgunarstöðvar þar sem úrgangur er brenndur, meðhöndlaður með efnum eða urðaður, endurvinnslustöðvar og geymsla brotajárns sem er að magni 1500 tonn á ári eða meira eru tilkynningaskyldar til Skipulagsstofnunar, sem úrskurðar hvort þörf sé á umhverfismati.

Skv. reglugerð 737/2003 um meðhöndlun úrgangs er úrgangur flokkaður í heimilisúrgang og rekstrarúrgang. Áætlað er að á Íslandi séu um 40% úrgangs heimilisúrgangur og 60% rekstrarúrgangur. Magn úrgangs í vestrænum ríkjum á hvern íbúa hefur aukist mikið í seinni tíð vegna breyttra lífshátta og fólksfjölgunar. Magn úrgangs sem fellur til á Íslandi hefur aukist hraðar en endurnýting, sem þó tvöfaldaðist á tímabilinu 1994-2004. Gerðar eru strangari kröfur en áður um meðhöndlun úrgangs þar sem hann er nú starfsleyfisskyldur atvinnurekstur og stefna íslenskra stjórnvalda er að minnka magn lífræns úrgangs sem berst til urðunarstaða (Tafla 12.1).

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið hefur gefið út landsáætlun um meðhöndlun úrgangs fyrir tímabilið 2013-2024. Áætlunin gildir fyrir allt landið og byggir á lögum um meðhöndlun úrgangs nr. 55/2003, reglugerð nr. 737/2003, auk fleiri laga og reglugerða sem snerta málefnið, þ.á.m. eftirfarandi lögum og reglugerðum.

- Lög nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir
- Lög nr. 162/2002 um úrvinnslugjald
- Lög nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda
- Lög nr. 52/1989 um ráðstöfun gegn umhverfismengun af völdum einnota umbúða fyrir drykkjarvörur
- Lög nr. 25/1993 um dýrasjúkdóma og varnir gegn þeim
- Skipulagslög nr. 123/2010
- Lög nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum
- Lög nr. 105/2006 um umhverfismat áætlana
- Lög nr. 42/2009 um visthönnun vöru sem notar orku
- Samkeppnislög nr. 44/2005
- Reglugerð nr. 609/1996 um meðferð umbúða og umbúðaúrgangs ásamt reglugerð nr. 562/2005 um breytingu á henni

- Reglugerð nr. 1104/2008 um raf- og rafeindatækjaúrgang
- Reglugerð nr. 1020/2011 um rafhlöður og rafgeyma
- Reglugerð nr. 108/2010 um aukaafurðir úr dýrum
- Byggingarreglugerð nr. 112/2012

Markmið íslenskra stjórnvalda í úrgangsmálum eru af tvennum toga; annars vegar markmið sem eru bundin í lögum og hins vegar markmið sem eru hluti af stefnumótun stjórnvalda án þess að vera lögbundin.

Landsáætluninni er ætlað að leiða til ábyrgari meðhöndlunar úrgangs, draga úr hættu á mengun umhverfis og sóun á verðmætum og landrymi til urðunar. Henni er jafnframt ætlað að vera sveitarstjórnnum til leiðbeiningar um gerð svæðisáætlunar um meðhöndlun úrgangs. Í landsáætluninni er tekið mið af mengunarbótareglunni, þ.e. gert ráð fyrir því að úrgangshafi greiði fyrir meðhöndlun úrgangs. Skv. áætluninni verður markmiðum hennar náð með því að draga úr myndun úrgangs, með endurnotkun, endurnýtingu og endanlegri förgun, m.a. með aukinni endurnýtingu lífræns úrgangs, umbúðaúrgangs og raftækjaúrgangs (Tafla 12.1).

Í svæðisáætlun ber sveitarstjórn að gera grein fyrir því hvernig hún hyggst ná markmiðum landsáætlunar. Fyrirhuguð er svæðisáætlun fyrir Vestfirði. Niðurstöður áætlunarinnar verða færðar inn í aðalskipulagið eins og þurfa þykir.

Samband íslenskra sveitarfélaga kynnti árið 2009 aðgerðaráætlun sína í úrgangsmálum sem ber heitið Megináherslur í úrgangsmálum. Þar er annars vegar gert ráð fyrir sjálfbærri meðhöndlun úrgangs, sem er eitt af stefnumiðum Staðardagskrár 21 sem mörg sveitarfélög hafa tileinkað sér, og hins vegar er lögð áhersla á aukna samvinnu og samskipti í úrgangsmálum.

Umhverfis- og auðlindaráðherra hefur gefið út fyrstu almennu stefnuna um úrgangsförvarnir sem ber heitið Saman gegn sóun sem gildir fyrir árin 2016-2027. Markmið stefnunnar eru m.a. að draga úr myndun úrgangs og bæta nýtingu auðlinda.

Tafla 12.1 Markmið um minnkun á úrgangi samkvæmt reglugerð nr. 737/2003 um meðhöndlun úrgangs.

Ákvæði	1. janúar 2009	1. júlí 2013	1. janúar 2015	1. júlí 2020
Minnkun á lífrænum heimilisúrgangi sem berst til urðunarstaða miðað við þann úrgang sem féll til árið 1995.	75%	50%		35%
Minnkun á öðrum lífrænum úrgangi sem berst til urðunarstaða, svo sem lífrænum rekstrarúrgangi, miðað við þann úrgang sem féll til árið 1995.	75%	50%		35%
Lágmark endurnotkunar og endurnýtingar allra úr sér genginna ökutækja / lágmark endurnotkunar og endurvinnslu af meðalþyngd ökutækis.			95/85%	
Lágmarksmeðhöndlun af raftækjum á hvern íbúa á viðeigandi hátt.	4 kg			

Í Landsskipulagsstefnu 2015-2026 kemur fram að við skipulagsgerð sveitarfélaga skuli stuðlað að heilnæmi umhverfis með viðeigandi ráðstöfunum varðandi vatnsvernd, vatnsveitu, fráveitu, úrgangsmeðhöndlun, hljóðvist og loftgæði. Áhersla er lögð á að hugað að umhverfisvænum lausnum þar sem það á við, svo sem varðandi möguleika til flokkunar og endurvinnslu. Einnig kemur fram að huga þurfi að nýjum leiðum varðandi úrgangsmeðhöndlun og nýtni við auðlindanotkun.

Um 52 tonn af úrgangi falla til árlega í þéttbýli Súðavíkurhrepps, þar af eru um 45 tonn af blönduðum úrgangi, rúmlega 6 tonn af endurvinnanlegum úrgangi og um 700 kíló af bylgjupappa. Árið 2015 var safnað 2,6 tonnum af heyrúlluplasti frá lögbýlum í sveitarfélaginu. Þá er ekki talinn með annar lífrænn úrgangur, eins og ónýtar heyrúllur, en með bættum

skilyrðum í landbúnaði hefur umfang afgangsheys aukist verulega. Lífrænn úrgangur og garðaúrgangur frá heimilum hefur ekki verið flokkaður til jarðgerðar.

Gámaþjónusta Vestfjarða sér um þjónustu við íbúa Súðavíkur og er almennur heimilisúrgangur er fjarlægður aðra hverja viku en endurvinnslutunnur á fjögurra vikna fresti. Blönduðum úrgangi ásamt endurvinnsluúrgangi er safnað og hann flokkaður og fluttur í Fíflholt á Mýrum.

Ekki liggja fyrir tölur um magn úrgangs sem til fellur í dreifbýlinu, en mikill munur er á magni eftir árstíma, þar sem hann getur allt að þrefaldast frá maí og fram í október. Tíðni losana er eftir þörfum á veturna en á tveggja vikna fresti frá maí til septemberloka.

STEFNA - SORP

Markmið

- ✓ Að dregið verði úr myndun úrgangs og stuðlað að endurvinnslu og endurnýtingu hans.
- ✓ Að fyrirkomulag sorpmála verði til fyrirmyndar og í sátt við íbúa sveitarfélagsins, þ.á.m. ásýnd móttökusvæða.
- ✓ Áhersla lögð á það að meðhöndlun úrgangs valdi sem minnstum óæskilegum áhrifum á umhverfið og mengi ekki vatn, jarðveg eða andrúmsloft og tryggt að spilliefni berist ekki út í umhverfið.

Svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs:

Engin svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs er í gildi fyrir Vestfirði eins og lög nr. 55/2003 kveða á um og er brýnt að hlutaðeigandi sveitarfélög vinni að gerð hennar.

Mikilvægt er að mótuð verði stefna um úrgangsforvarnir eins og fjallað er um í *Saman gegn sóun* til að draga úr myndun úrgangs og bæta nýtingu auðlinda.

Endurnýting:

Endurvinnslutunnur eru við íbúðarhúsnæði. Allar upplýsingar um flokkun og endurnýtingu heimilissorps eru aðgengilegar íbúum á heimasíðu hreppsins. Stefnt er að aukinni fræðslu fyrir íbúa um hvernig hægt er að lágmarka myndun úrgangs og þeim gert auðveldara að flokka sorp. Gert er ráð fyrir að flokkun lífræns úrgangs hefjist á skipulagstímabilinu.

Móttöku- og flokkunarmiðstöð:

Aðal móttöku- og flokkunarstöð Súðavíkurhrepps er staðsett við Njarðarbraut í Súðavík á lðnaðarsvæði 12. Ekkert sorpförgunarsvæði er innan sveitarfélagsins og er fyrirkomulagið með þeim hætti að úrgangur er fluttur í Fíflholt á Mýrum og sér Gámaþjónusta Vestfjarða um þjónustuna. Ekki er gert ráð fyrir urðunarstöðum í Súðavíkurhreppi.

Sjá nánar skipulagsákvæði fyrir móttöku- og flokkunarstöð við Njarðarbraut í kafla um lðnaðar- og athafnasvæði.

Fram til þessa hefur garðaúrgangi verið fargað á Bólholti vestan við aðstöðu Orkubús Vestfjarða. Stefnt er að því að nýta það svæði áfram til förgunar garðaúrgangs.

Sjá skipulagsákvæði fyrir förgunarsvæði garðaúrgangs í kafla um lðnaðar- og athafnasvæði.

Gámasvæði í dreifbýli:

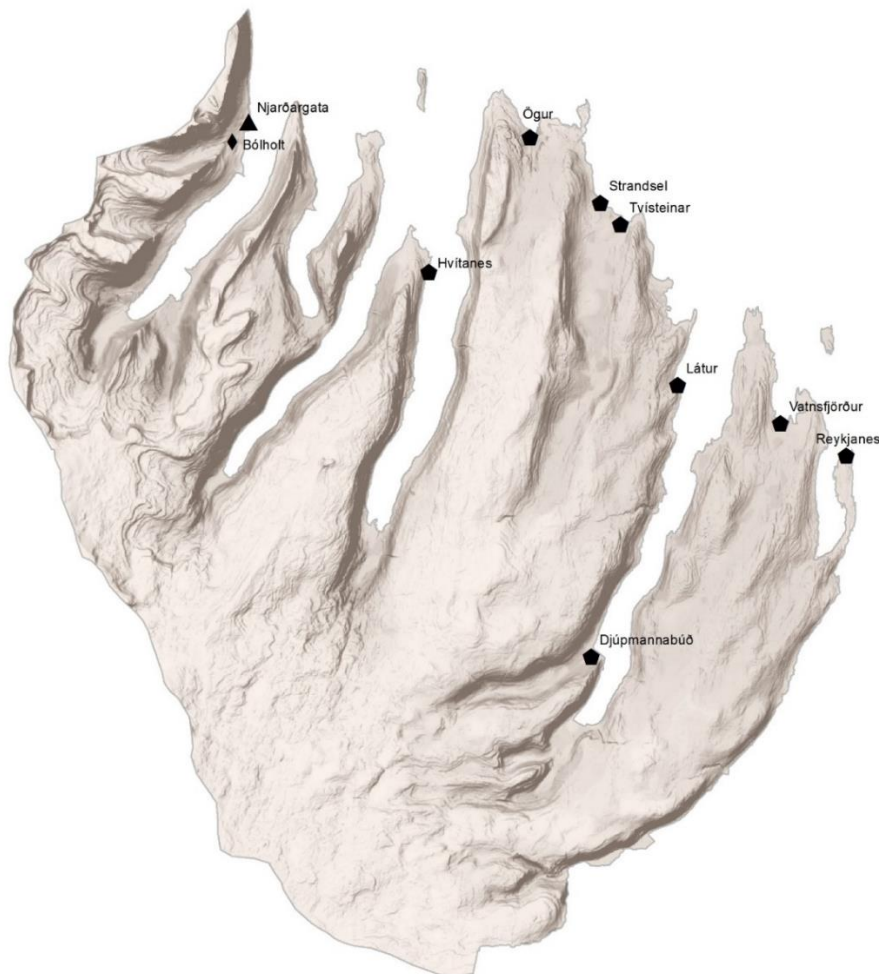
Súðavíkurhreppur þjónustar íbúa og sumarbústaðaeigendur í dreifbýli Súðavíkurhrepps með átta sorpgámum víðsvegar í sveitarfélaginu og eru þeir þjónustaðir af Sorpsamlagi Strandasýslu. Gámarnir eru losaðir aðra hverja viku frá 1. júní til 30. september en eftir þörfum frá 1. október til 30. maí. Áfram er gert ráð fyrir sama fyrirkomulagi við sorphirðu í dreifbýli Súðavíkurhrepps og er hvorki gert ráð fyrir að fjölga þeim eða fækka.

Staðsetning sorpgámanna er á eftirfarandi stöðum:

- Við Hvítanes í Skötufirði.
- Við Ögur
- Fyrir neðan Strandsel við Mjóafjörð
- Við Tvísteina í Laugardal
- Við Látur í Mjóafirði
- Við Djúpmannabúð í Mjóafirði
- Við Vatnsfjörð
- Í Reykjanesi

Urðunarstaður fyrir óvirkan úrgang:

Ekki er gert ráð fyrir urðunar- og geymslusvæði fyrir óvirkan úrgang s.s. bílhræ, brotajárn og dekk í sveitarfélaginu. Á Garðstöðum í Ögurvík hefur þó verið starfrækt geymslusvæði fyrir þess konar úrgang um árabíl. Sjá nánari umfjöllun og stefnu varðandi Garðstaði í kafla 2.7 um lðnaðar- og athafnasvæði.

Skýringar

- ▲ Móttöku- og flokkunarmiðstöð
- ⬠ Gámasvæði í dreifbýli
- ◆ Urðunarstaður fyrir garðaúrgang

Mynd 12.1 Móttökustaðir fyrir sorp í Súðavíkurhreppi.

Tafla 12.2 Móttöku og flokkunarsvæði fyrir sorp.

Auðkenni	Skipulagsákvæði
I2 0,1 ha Móttöku- og flokkunarstöð fyrir sorp. Við Njarðarbraut.	Gert er ráð fyrir almennri móttöku á öllu sorpi. Tryggja ber snyrtilega umgengni, einkum m.t.t. nálægra útivistarsvæða. Svæðið er á snjóflóðahættusvæði C. Haga ber nýtingu m.t.t. ofanflóða. Gert er ráð fyrir lítilli viðveru fólks á svæðinu. Svæðið skal afgirt og haldið snyrtilegu.
Sorpgámar í dreifbýli.	Móttaka á sorpi. Halda skal móttökusvæðum snyrtilegum.

12.2 Veitur og fjarskipti

Veitur (VH) eru skv. skipulagsreglugerð vatnsveita, hitaveita, rafveita, fjarskiptalagnir- og mannvirki, fráveita og helgunarsvæði þeirra, þegar það á við.

Til veitna teljast stofn- og dreifikerfi veitna, s.s. vatnsveita, hitaveita, rafveita, fjarskipti og fráveita. Í aðalskipulagi skal gera grein fyrir þegar byggðum og fyrirhuguðum stofnkerfum veitna, þ.e. flutningskerfi, frá upptökum að dreifikerfi.

Landsnet rekur stofnlínakerfi á Vestfjörðum ásamt Orkubúi Vestfjarða. Dreifikerfi raforku og hitaveitu í Súðavíkurhreppi í höndum Orkubúsins.

Vísað er til kafla um skógrækt, frístundabyggð og landbúnað varðandi lágmarksfjarlægð framkvæmdasvæða frá veitulögnum. Ákvörðun byggingarbanns háspennulína er skv. ÍST EN 50341-1:2001 og EN 50341-3-12:2001 og ákvarðast í hverju tilviki fyrir sig eftir kennistærðum línunnar. Gildir sú ákvörðun ef fjarlægð skal vera meiri en tilgreind er í ofangreindum köflum. Dæmigerð breidd byggingarbanns við 66 kV háspennulínu er 25 m og 35-45 m fyrir 132 kV línu. Um jarðstrengi gildir að ekki má grafa eða byggja innan eins og hálfes metra fjarlægðar frá ysta streng.

Tafla 12.3 Lágmarksfjarlægð framkvæmdasvæða frá veitulögnum.

Takmarkandi þáttur	Lágmarks fjarlægð	Skipulagsákvæði
Skógrækt	25 m	Skógrækt er ekki heimil innan uppgefina marka, sbr. kafla um skógrækt.
Frístundahús	25 m	Taka skal tillit til lágmarksfjarlægðar við staðsetningu frístundahúsa, sbr. kafla um frístundahús.
Uppbygging á landbúnaðarsvæðum	25 m	Taka skal tillit til lágmarksfjarlægðar við alla uppbyggingu á landbúnaðarsvæðum. Undantekning eru byggingar tengdar veitum, sbr. kafla um landbúnað.

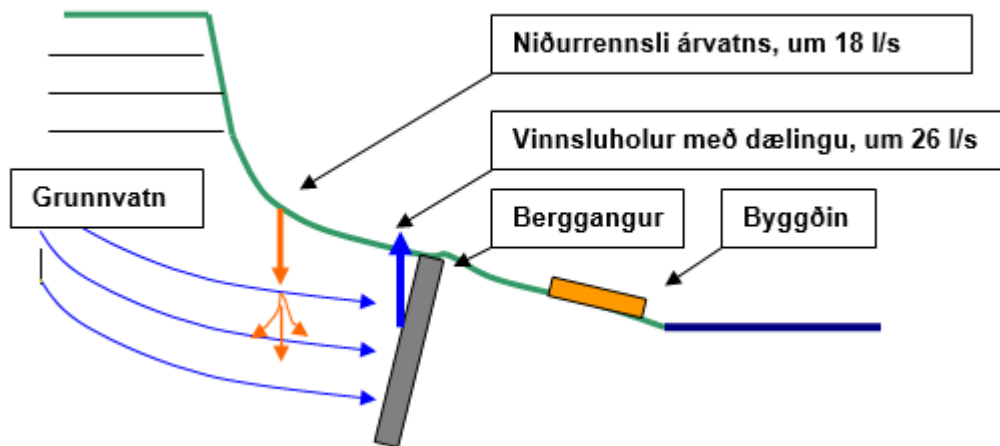
Í Landsskipulagsstefnu 2015-2026 er fjallað um veitur í kafla um Gæði hins byggða umhverfis. Þar kemur fram að „við skipulagsgerð sveitarfélaga verði stuðlað að heilnæmi umhverfis með viðeigandi ráðstöfunum varðandi vatnsvernd, vatnsveitu, fráveitu, úrgangsméðhöndlun, hljóðvist og loftgæði.“ Gera þurfi ráð fyrir landrými, aðstöðu og aðgerðum til að tryggja vatnsból, fráveitu og aðra þætti sem varða heilnæmt umhverfi og skoða möguleika á sjálfbærum, eða blágrænum ofanvatnslausnum.

Fyrirvari er gerður um legu veitulagna á uppdrætti vegna skorts á upplýsingum.

12.2.1 Vatnsveita

Upplýsingar um skilgreind vatnsverndarsvæði í Súðavíkurhrepp má sjá í kafla um Vatn, loft og hljóð.

Haustið 2001 tók Súðavíkurhreppur í notkun ný vatnsból við Súðavík eftir að hafa notast við ómeðhöndlað yfirborðsvatn úr Eyrardalsá um áratuga skeið. Ekki kom nægt vatn úr þeim borholum sem boraðar höfðu verið ofan við bæinn. Árvatni er nú veitt með þeirri aðveitu sem fyrir var ofan í borholurnar, þar sem vatn streymir síðan eftir jarðlögnum og er dælt upp um vinnsluholurnar. Jarðlögin síá vatnið á leiðinni sem kemur hreint og tært upp um vinnsluholurnar.

Mynd 12.2 Öflun neysluvatns í þéttbýli Súðavíkur. (Mynd: Súðavíkurhreppur)

Í lögum nr. 93/1995 um matvæli og neysluvatnsreglugerð nr. 536/2001 er fjallað um starfsleyfi vegna vatnsveitu. Eins og fram kom í kafla um vatnsvernd er miðað við að eftirlit sé með neysluvatni vatnsveitna þar sem íbúafjöldi er 20 eða meira. Ekki er sérstakt eftirlit á sveitarbæjum, nema þar sem fram fer matvælastarfsemi, gisting, veitingasala, fiskvinnsla, kúabú eða annað sambærilegt. Vatnsverndarsvæði eru sýnd á skipulagsuppdrætti og á mynd í kafla um vatnsvernd. Minni einkaveitur fyrir stök býli og minni svæði í dreifbýli eru ekki með skilgreint vatnsverndarsvæði og ekki tilgreind á skipulagsuppdrætti.

Vatnsleiðslur sem eru 10 km eða lengri og eru grafnar í jörðu eru tilkynningaskyldar til Skipulagsstofnunar sem úrskurðar hvort þörf sé á umhverfismati skv. gr. 10.21 í lögum um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000.

STEFNA - VATNSVEITA

Markmið

- ✓ Að allir íbúar og fyrirtæki hafi ávallt nægan aðgang að ómenguðu köldu vatni til neyslu eða annarra nota.
- ✓ Að gæðum einstakra vatnsbóla verði ekki spillt með framkvæmdum eða annarri umgengni.

Ekki er gert ráð fyrir því að ráðist verði í almenna uppbyggingu á veitum utan þéttbýlisins en lögð skal áhersla á það að viðhalda eða auka gæði þess neysluvatns sem afhent er í sveitarfélaginu.

Mikilvægt er að allar vatnslagnir falli vel að landslagi og verðmætum náttúrusvæðum verði hlíft eins og kostur er. Gæta skal þess að vatnsöflun hafi ekki neikvæð áhrif á aðra nýtingu í nágrenni viðkomandi vatnsbóls.

12.2.2 Hitaveita

Í Súðavíkurhreppi eru heimili að almennt kynnt með raforku. Ekki hefur fundist nýtanlegt heitt vatn í nágrenni Súðavíkur en þó er jarðhiti allnokkur í Reykjanesi, sjó skráðir staðir í tveimur þyrpingum. Hiti vatnsins er 84-96 °C með 1-16 s/l rennsli. Í dag er rekin ferðaþjónusta í Reykjanesi, en sundlaugin þar er með sjálfrennandi jarðhitavatni og einnig eru höll húsin á staðnum hituð með hveravatni. Þá er jarðhiti einnig nýttur í saltvinnslu á svæðinu.

Víða í hreppnum er að finna heitar volgrur og laugar í fjarðarbotnum og dölum, svo sem í Hestfirði, Laugardal, Heydal, Mjóafirði og Ísafirði. Ný tækni við jarðhitaleit og virkjun jarðhita gefur vonir um að síðar kunni að vera mögulegt að nýta og virkja jarðhita á fleiri stöðum í sveitarfélaginu.

Flutningskerfi fyrir heitt vatn sem er 10 km eða lengra er tilkynningaskyld til Skipulagsstofnunar sem úrskurðar hvort þörf sé á umhverfismati.

Eins og fram kom í kafla um raforku lagði starfshópur um bætt afhendingaröryggi á Vestfjörðum til að skoðað yrði hvort möguleiki væri á frekari nýtingu á jarðhita í Reykjanesi, svo sem til aukinnar húshitunar. Jafnframt er bent á það í skýrslu fyrrnefnds hóps að í Ísafjarðardjúpi sé víða að finna nýtanlegan jarðhita, víðar en áður hefur verið talið. Um er að ræða lághita, þ.e.a.s. jarðhita undir 150° C á 1-3 km dýpi.

STEFNA - HITAVEITA

Markmið

- ✓ Að tryggt sé að íbúar og fyrirtæki hafi ávallt nægan aðgang að heitu vatni.
- ✓ Áhersla skal lögð á endurnýjanlega orkugjafa til húshitunar.
- ✓ Tryggja að veitulagnir spilli ekki verðmætum náttúrusvæðum og að frágangur þeirra verði til fyrirmyndar.

Gert er ráð fyrir áframhaldandi rekstri og viðeigandi viðhaldi og uppbyggingu hitaveitu, eftir því sem þurfa þykir og mögulegt er.

Skoðun á þróunarmöguleikum við nýtingu á heitu vatni og frekari leit að jarðhitavatni innan hreppsins er æskileg. Finnist vatnið er líklegt að leggja þurfi nýja lögn að veitustöð. Mikilvægt er að lagnir falli vel að landslagi og verðmætum náttúrusvæðum verði hlíft eins og kostur er. Einnig er mikilvægt að í öllum tilvikum verði gengið þannig frá yfirborði að sem minnst sjáist af ummerkjum framkvæmda. Allt jarðrask skal lagað að aðliggjandi landslagi m.t.t. gróðurs, efnis og forma.

12.2.3 Fráveita

Reglugerð nr. 798/1999 um fráveitur og skólps hefur það markmið að vernda almenning og umhverfið gegn mengun af völdum skólps, en einnig að koma á samræmdri og kerfisbundinni söfnun, meðhöndlun og hreinsun skólps frá íbúðarbyggð og tilteknum atvinnurekstri.

Frá íbúðabyggð berast lífræn efni, næringarefni og gerlar. Frá iðnaði berast auk þess ýmis önnur efni, s.s. olíuefni, þungmálmar og þrávirk lífræn efni. Mengunaráhrif skólps eru mjög háð hæfni viðtakans til að þynna eða eyða þeirri mengun sem berst í hann.

Ein fráveituæð liggur frá nýju byggðinni í Eyrardal og nær hún út fyrir stórstraumsfjöruborð. Fráveitulagnir frá gömlu byggðinni, sem nú er einungis heimilt að nýta með takmörkunum, ná mislangt út í sjó en aðeins ein þeirra nær nú út fyrir stórstraumsfjöruborð en um þá lögn fer mestur hluti frárennslis á svæðinu utan Eyrardalsár. Fráveitulagnir í byggðinni í Súðavík voru endurnýjaðar á árunum 1975-1976.

Í dreifbýli hreppsins er almennt búið að koma fyrir fullnægjandi rotþróm við bæi (skoða betur).

STEFNA - FRÁVEITA

Markmið

- ✓ Að fráveita sveitarfélagsins verði í samræmi við lög og reglugerðir.
- ✓ Að mengun vegna skólps við strendur sveitarfélagsins verði í algjöru lágmarki.
- ✓ Að mengun í ám og stöðuvötnum vegna skólps verði engin eða svo lítil að hún hafi ekki áhrif á vistkerfi, fiskgengd eða útivistargildi.

Ekki er heimilt að reisa neins konar mannabústaði innan þéttbýlis né utan þess án þess að þeir séu tengdir við fráveitur eða rotþrær.

Gert er ráð fyrir því að öll frístundahús og heimili í dreifbýli sem eru í vegasambandi, en ekki með fráveitukerfi, verði tengd viðurkenndri rotþró.

Uppfylla skal ákvæði laga og reglugerða um heilbrigðis- og hollustuhætti. Í því sambandi er vísað til reglugerðar um fráveitur og skólps nr 798/1999.

12.2.4 Rafveita

Raforkukerfinu má skipta í fjóra meginþætti:

- ✓ Orkuverin sem framleiða raforku.
- ✓ Flutningskerfið sem annast meginflutning raforku frá stærri orkuverum til stórnotenda og dreifiveitna (**mynd z**). Flutningskerfið er rekið á 33 til 220 kV spennu. Stærri virkjanir og stóriðjufyrirtæki tengjast beint við flutningskerfið.
- ✓ Dreifikerfin sem flytja raforkuna frá flutningskerfinu eða smávirikjunum til raforkunotenda.
- ✓ Rafkerfi raforkunotenda. Þar er raforkan nýtt til margvíslegra nota, bæði af atvinnulífinu og af heimilum.

Mynd 12.3 Flutningskerfi raforku á Íslandi (Landsnet, 2016).

Á norðanverðum Vestfjörðum er 66 kV kerfi sem tengir Ísafjörð, Bolungarvík, og Breiðadal við flutningskerfið. Frá Hrutátungu í Hrutafirði liggur 132 kV lína að tengivirki við Mjólkárveikun en þar er tengipunktur svæðisins við meginflutningskerfið. Þessar línur eru allar í eigu Landsnets. Orkubúíð á dreifilínur sem liggja frá Skutulsfirði og um Ísafjarðardjúp. Ellefu kV lína liggur frá virkjun í Engidal yfir Rauðkoll, um Sauradal að varaafsstöð Orkubús Vestfjarða sem er staðsett ofan við byggðina í Súðavík á Bólholti. Þaðan liggur 11 kV jarðstrengur að spennistöð við Túngötu í gömlu byggðinni og önnur 11 kV lína að spennistöð við Eyrardalsá og þriðja 11 kV loftlínan liggur á Langeyri en frá henni er jarðstrengur að spennistöð við Grundarstræti í nýju byggðinni. Þá liggur 11 kV lína, svokölluð sveitalína, um Álftafjörð að Hattardal en þar endar rafvæðing frá landsnetinu. Eyri í Seyðisfirði er utan samveitukerfisins með ljósavél í einkaeign. Varaafstöðin á Bólholti fer sjálfvirk inn á net við útleysingu og er tengd inn á sameiginlegt dreifikerfi Orkubús Vestfjarða og nýttist jafnframt nágrannabyggðarlögum. Lokið er rafvæðingu allra býla í hreppnum að Eyri í Seyðisfirði undanskilinni. Í inndjúpi rekur Orkubú Vestfjarða dreifikerfi sem er tengt landskerfinu með 19 kV jarðstreng yfir Steingrímsfjarðarheiði til Hólmavíkur. Dreifikerfið í inndjúpi hefur mikið verið endurnýjað og nú er þriggja fasa jarðstrengur frá Blævarárdalsvirkjun að Hvítanesi í Skötufirði. Þriggja fasa jarðstrengur er inn Mjóafjörð að Heydal. Loftlínur hefur fækkað mikið en þær sem eftir eru eru ýmist reknar á 6 kV eða 11 kV spennu. Sæstrengir eru yfir

Skötufjörð, Ísafjörð og út í Vigur og Æðey. Þrjár vatnsaflsvirkjanir, Sængurfossvirkjun, Mýrarárvirkjun (í Ísafjarðarbæ), Blævardalsárvirkjun (í Hólmavíkurhreppi) framleiða inn á dreifikerfið. Varaaflsvélar eru í Reykjanesi.

Móðurfélag Íslenska kalkpörungafélagsins hefur lagt fram viljayfirlýsingu um áhuga sinn á að fjárfesta í námu- og afurðavinnslu á kalkpörungum úr Ísafjarðardjúpi, en samkvæmt yfirlýsingunni var gert ráð fyrir að hefja rekstur kalkpörungaverksmiðju á Súðavík árið 2018 og þar með yrðu til 15-20 ný störf í þorpinu. Verksmiðjan þarf um 8 MW en einungis eru tiltæk um 3,5-4 MW til afhendingar. Til lengri tíma litið þarf verksmiðjan næga og örugga raforku og því þarf að bæta raforkukerfið á Vestfjörðum og tengja verksmiðjuna við kerfið. Til bráðabirgða hefur verið rætt um þann möguleika að verksmiðjan fái raforku með gasi.

Eins og áður hefur komið fram er áreiðanleiki raforkuafhendingar í kerfi Landsnets lægstur á Vestfjörðum. Tveir áhrifaþættir veða þar þyngst. Annars vegar liggur aðeins ein flutningsleið inn á svæðið sem samanstendur af þremur línunum sem verða oft fyrir truflunum vegna veðurs. Þar af leiðandi er afhending á forgangorku ekki með svokölluðu N-1 afhendingaröryggi. Til staðar þarf að vera nægt varaafli ef bilanir verða og viðeigandi spennu og tengivirki þarf til að skila orkunni til notenda. Hins vegar er hærri bilanatíðni og lengri viðgerðartími á loftlínunum á Vestfjörðum en gengur og gerist, en það hefur í för með sér að áreiðanleiki orkuafhendingar á þessu svæði er ekki eins mikill samanborið við aðra afendingarstaði landsins.

Vestfirðir eru töluvert frá því að vera sjálfbærir með raforku en orkuframleiðslan er um 40% af orkuþörfinni. Flutningsgeta 66 kV lína á Vestfjörðum er nægjanleg til að flytja allt að 10 MW til viðbótar inn á svæðið en spennan fer undir leyfileg rekstrarmörk ef álagið er aukið óháð afhendingarstað. Spennuvandamálið er hægt að leysa með svokölluðum þéttavirkjum.

Á síðustu árum hafa úrbætur verið gerðar, m.a. með stækkun Mjólkárviðvarðun og nýjum spennu þar, nýju Tengivirki á Ísafirði, nýrri varaafsstöð í Bolungarvík og uppsetningu smærri virkjana. Ljóst er að framtíðarlausnir felast í styrkingu flutningslína og mögulega frekari framleiðslu á raforku innan Vestfjarða. Á Vestfjörðum er unnið að undirbúningi frekari virkjana eins og fjallað var um í kafla virkjanir og orkumál. Unnið er að undirbúningi Hvalárvirkjunar og fleiri virkjanir eru til skoðunar í Ísafjarðardjúpi.

Í drögum að Kerfisáætlun Landsnets 2018-2027 er fjallað um úrbætur á svæðisbundnu flutningskerfi og á almenna dreifikerfinu en einnig möguleika á að hringtengja flutningskerfið á Vestfjörðum og þannig tryggja betur raforkuflutning frá landskerfinu. Í áætluninni er gert ráð fyrir styrkingu á raforkukerfinu á sunnanverðum Vestfjörðum og lagningu jarðstrengs í Dýrafjarðargöng. Ekki er gert ráð fyrir að hringtengja (eða tvöfalda) flutningskerfi raforku á Vestfjörðum á gildistíma áætlunarinnar.

Óvissa um stærð og staðsetningu nýrra virkjana á svæðinu gerir það að verkum að margir kostir eru uppi á borðinu og margir óvissuþættir. Aðgengi að flutningskerfinu hefur áhrif á virkjanakosti en einnig má segja að virkjanir geti haft áhrif á legu raflína. Því er mikilvægt að skoða þessa þætti heildstætt. Hvalárvirkjun og Austurgilsvirkjun eru í nýtingarflokki rammaáætlunar en einnig er unnið að endurmati á Skúfnavatnavirkjun. Allar eru þessar virkjanir í Ísafjarðardjúpi. Í Kerfisáætluninni er einnig fjallað um eftirfarandi sviðsmyndir framtíðaraðgerða (Mynd 12.4):

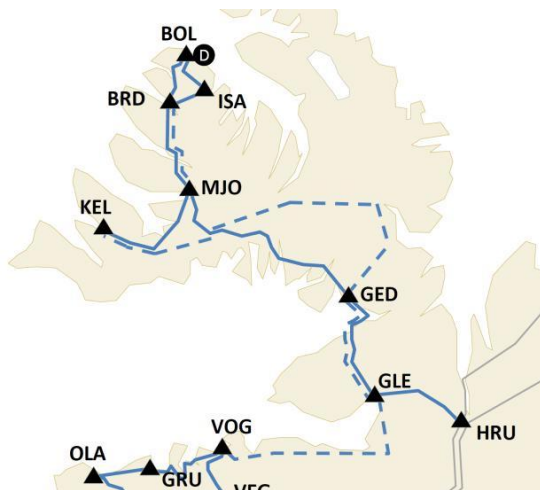
- Tenging Hvalárvirkjunar
- Tvöföldun Vesturlínu
- Tenging Glámuviðvarðun
- Styrking á línunum án virkjana á vestanverðum Vestfjörðum.

Tenging Hvalárvirkjunar við Geiradal um Steingrímsfjörð.

Tvöföldun á 132 kV Vesturlínu.

Tvöföldun á Vestfjarðalínur með 66 kV tengingu (brotnar línur).

Tenging Glámuvírkjunar með nýrri Vestfjarðatengingu um Ísafjarðardjúp.

Mynd 12.4 Sviðsmyndir framtíðaraðgerða sem tryggja eiga afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum (Skýrsla samstarfshóps um bætt afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum 2012).

Í umsógn Fjórðungssambands Vestfjarða um kerfisáætlunina er bent á markmið þingsályktunar nr. 26/148 um stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku. Í þingsályktuninni kemur m.a. fram að treysta skuli flutningskerfið betur og tryggja afhendingaröryggi raforku um allt land. Setja skuli Vestfirði (ásamt fleiri svæðum) í forgang. Fram kemur að hafa skuli möguleika til fjölbreyttrar atvinnusköpunar á landsvísu að leiðarljósi við styrkingu og uppbyggingu á flutningskerfinu og að gæta skuli jafnvægis milli efnahagslegra, samfélagslegra og umhverfislegra áhrifa við uppbygginguna. Í þingsályktuninni er þess sérstaklega getið að skoða skuli að hve miklu leyti megi nýta jarðstrengi með hagkvæmum hæti við uppbygginguna.

Vestfirsk sveitarfélög gera þá kröfu að Kerfisáætlun taki til umfjöllunar hvernig byggja megi upp flutningskerfi raforku á Vestfjörðum. Þau krefjast þess að orka verði afhent með svokallaðri N1 tengingum innan þéttbýlis og nágrennis þeirra.

Tengipunktur Hvalárvirkjunar mun hafa áhrif á framtíðaruppbyggingu raflína á svæðinu en hann er fyrirhugaður yst í austanverðum Ísafirði, neðan Steingrímsfjarðarheiði.

Stefna vestfirskra sveitarfélaga er að uppbygging kerfisins sé samkeppnishæf við aðra landshluta í samræmi við þingsályktun nr. 26/148. Svæðið þarf að vera samkeppnisæft til að taka við aukinni framleiðslu á raforku innan Vestfjarða og geta afhent raforku til stærri notenda í og við þéttbýli á Vestfjörðum.

Algengara er að jarðstrengir séu lagðir í jörðu nú en áður til að draga úr sjónrænum áhrifum. Áhrifin fara þó talsvert eftir landslaginu og landfræðilegum aðstæðum hverju sinni. Í sumum tilvikum kunna loftlínur að valda minna raski en jarðstrengir. Jarðstrengir hafa einnig tæknilega annmarka sem tengjast spennubreytingum og því er einungis hægt að leggja takmarkað magn af þeim innan. Loftlínur þurfa einnig að koma við sögu. Landsnet vinnur nú að greiningu á því hversu hátt hlutfall jarðstrengja er hægt að leggja á Vestfjörðum í tengslum við Hvalárvirkjun (Landsnet, munnleg heimild).

Ekki liggur fyrir af hálfu Landsnets hvaða leið stofnunin telur ákjósanlegasta við tvöföldun á flutningskerfi raforku á Vestfjörðum, sbr. myndirnar hér að framan. Mögulega verður byggð ný lína samhliða Vesturlínu úr Kollafirði í Mjólka (tvöföldun) en einnig er mögulegt að ný lína verði lögð um Ísafjarðardjúp.

STEFNA - RAFVEITA

Markmið

- ✓ Að afhendingaröryggi raforku verði sambærilegt við önnur sveitarfélög á landinu.
- ✓ Að næg orka verði tiltæk fyrir íbúafjölgun og frekari uppbyggingu í atvinnulífi innan sveitarfélagsins.
- ✓ Að tryggð verði næg raforka og ásættanlegt afhendingaröryggi fyrir rekstur kalkþörungaverksmiðju við Langeyri.
- ✓ Að hlutfall endurnýjanlegra orkugjafa í orkunotkun verði sem hæst.
- ✓ Að stuðlað verði að aukinni orkunýtni.
- ✓ Að neikvæð umhverfisáhrif vegna línulagna verði lágörkuð.

Eitt af mikilvægustu málefnum sveitarfélagsins er að afhendingaröryggi raforku verði sambærilegt við önnur sveitarfélög á landinu. Styrkja þarf flutningskerfið með tvöföldun á Vesturlínu og mögulega síðar hringtengingu um Ísafjarðardjúp ef farið verður í virkunarframkvæmdir þar. Jafnframt er mikilvægt að nægt framboð verði af raforku vegna íbúafjölgunar og atvinnuþróunar.

Leggja skal áherslu á það að velja bestu leiðina með tilliti til afhendingaröryggis en jafnframt hlífa umhverfi við neikvæðum áhrifum. Stefnt skal að því að raflínur verði lagðar í jörðu þar sem það er kostur. Meta þarf í hverju tilviki hvort heppilegra sé að línur liggi í jörðu eða lofti. Mikilvægt er að allar lagnir falli vel að landslagi og verðmætum náttúrusvæðum verði hlíft eins og kostur er. Æskilegt er að línur liggi meðfram vegum þar sem landi er þegar raskað. Þá er mikilvægt að í öllum tilvikum verði gengið þannig frá að sem minnst ummerki verði á yfirborði landsins. Allt jarðrask skal lagað að aðliggjandi landslagi m.t.t. gróðurs, efnis og forma.

Eins og fram kom hér að framan er verið að vinna greiningu á jarðstrengjamöguleikum á norðanverðum Vestfjörðum. Ekki er hægt að tilgreina nákvæmlega útfærslu á nýrri línu um Ísafjarðardjúp fyrr en þessi greining liggur fyrir sem og ákvörðun um tengipunkt Hvalárvirkjunar við flutningskerfið. Ný lína um Ísafjarðardjúp er ekki merkt inn á uppdráttinn þar sem nægar forsendur liggja ekki fyrir um ákvarðanatöku.

Innan helgunarsvæðis háspennulína er ekki heimilt að reisa mannvirki og ekki er gert ráð fyrir skipulagðri trjárækt innan þessa svæðis. Helgunarsvæði jarðstrengja eru ekki eins vel skilgreind en hvorki má grafa né byggja í minna en hálfmætra fjarlægð sitt hvoru megin við ysta streng. Þetta fer þó eftir aðstæðum hverju sinni. Leitast skal við að hækka ekki yfirborð lands sem er undir háspennulínum, án þess að grípa til viðeigandi ráðstafana. Jafnframt skal forðast að háspennulínur og vegir þveri hvort annað. Tryggja skal aðgengi að línunum í lofti og jörð og möstrum eins og kostur er til að hægt sé að sinna viðhaldi.

Gert er ráð fyrir að fyrirhuguð kalkþörungaverksmiðja við Langeyri fái tiltæka orku úr raforkukerfinu (3,5-4 MW) og til biðbótar þá raforku sem uppá vantar í kerfið (4,5 MW) með raforku sem framleidd verður með gasi við verksmiðjuna (4,5-5 MW). Styrkja þarf raforkukerfið, bæði auka afhendingaröryggi og auka raforkuframboð þannig að hægt verði að keyra verksmiðjuna á endurnýjanlegri orku eins fljótt og auðið er. Endurnýja þarf 11 kV dreifilínuna sem liggur úr Engidal og í Álftafjörð, hún er komin á tíma.

Gert er ráð fyrir Ekki er gert ráð fyrir vindmyllum til raforkuframleiðslu inn á landsnetið, enda hefur ekki farið fram forathugun sem hefur leitt í ljós hagstæðar aðstæður fyrir vindorkuver. Jafnframt má búast við talsverðum umhverfisáhrifum af stærri vindmyllum eins og fjallað var um hér að framan. Svigrúm er hins vegar fyrir minni vindmyllur til heimanota innan landbúnaðarsvæða. Komi fram ósk um að byggja vindmyllu er mikilgægt að fram fari ítarleg greining á umhverfisáhrifum. Skoða skal áhrif á landslag, ferðaþjónustu og útivist, fugla, skuggaflökt, hljóðvist, ískast og fleiri staðbundin áhrif.

Tafla 12.4 Varaafllstöðvar og dreifistöðvar.

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
16 Bólholt	Varaafllstöð. Á hættusvæði A og B.	Ekki er gert ráð fyrir stækkun. Ávallt skal leitast við að lágmarka neikvæð áhrif á umhverfið.
17 Aðalgata við Eyrardalsá	Dreifistöð.	Óbreytt landnotkun.

Ljósivist.

Myrkrið er manningum mikilvægt ekki síður en dagsbirtan. Í myrkrunu felast ákveðin gæði og er það mat þeirra sem rannsakað hafa áhrif óþarfa birtu á lífsskilyrði og lífsgæði, að myrkurgæði ættu að vera sjálfsagður þáttur náttúruverndar og að líta beri á náttúrulegt myrkur sem umhverfisþátt, sem bæði menn og dýr eigi að geta notið (Umhverfis- og auðlindaráðuneytið, 2013). Aukin umræða á sér stað um ljósmengun víða um heim. Þegar talað er um ljósmengun er átt við óþeppileg hliðaráhrif sem gjarnan fylgja manngerðri lýsingu. Þá er lýsing notuð á rangan hátt, hún of mikil eða algerlega óþörf. Ljósmengun myndast þannig þegar að birtan dreifist umfram það sem óskað er eftir. Oft er hægt að greina ljósmengunina yfir þéttbýli sem birtuhjúp og eru það einkum eftirfarandi þættir sem eru helstu uppsprettur hennar:

- ✓ Götulýsing.
- ✓ Fyrirtæki, stofnanir og athafnasvæði, t.d. íþróttavellir og iðnaðarsvæði.
- ✓ Heimili.

STEFNA – LJÓSVIST

Mikilvægt er að nálgast lýsingu innan þéttbýlis og dreifbýlis á heildrænan hátt þar sem velferð íbúa er sett í forgrunn. Lýsingin þarf því bæði að vera í samhengi við umhverfi sitt og virka sem samþættandi þáttur í heildar nætursýn sveitarfélagsins. Margir ferðamenn leggja leið sína í Djúpið til að upplifa náttúruna, kyrrðina, söguna og menningarminjar. Ljósmengun og glýja getur stafað af flóðlýsingu, t.d. hafna og iðnaðarsvæða. Góð lýsing getur hins vegar hjálpað einstaklingum að átta sig með því að þeir greina útlínur og mótun byggðar úr fjarlægð án þess að upplifa glýju.

Í íbúðabyggð skal skoða hvernig lýsingu skuli háttað við götur, stíga og gönguþveranir og hvaða karakter er æskilegt að skapa í þéttbýlinu. Á opnum svæðum skal einnig skoða hvernig lýsingu skuli háttað við stíga og kennileiti og huga að myrkursvæðum þar sem það á við. Á iðnaðar- og athafnasvæðum skal skoða hvernig lýsingu skuli háttað við byggingar, athafna- og vinnusvæði og hafnarsvæði. Setja skal nánari útfærslur og skilmála í deiliskipulag.

Tafla 12.5 Leiðbeinandi svæðisflokkun umhverfis byggt á CIE-S-015:2005 staðlinum.

Flokkun	Umhverfi	Lýsing umhverfisins	Dæmi
E1	Náttúrulegt	Náttúrulegt myrkur	Þjóðgarðar og verndarsvæði
E2	Dreifbýli	Lítið upplýst svæði	Iðnaðar- eða íbúasvæði í dreifbýli, sveitabýli
E3	Úthverfi	Meðal upplýst svæði	Iðnaðar- eða íbúasvæði í úthverfi
E4	Þéttbýli	Mikið upplýst svæði	Bæjar- og borgarkjarnar, verslunar- og þjónustusvæði

12.2.5 Fjarskipti

Góðar fjarskiptatengingar eru mikilvægar fyrir eflingu svæðisins og í raun ein af grunnforsendum í uppbyggingu samfélagsins. Gott aðgengi að fjarskiptum er mikilvægt fyrir íbúa en hefur ekki síður mikil áhrif á rekstrarskilyrði fyrirtækja. Fjarskiptasamband á Vestfjörðum hefur verið lakara en á mörgum öðrum landsvæðum. GSM-samband hefur verið stopult og afhendingaröryggi nettenginga verið óviðunandi. Þar sem samkeppnishæfni svæða og íbúabyggða má meðal annars mæla út frá ástandi fjarskipta er líklegt að það hafi haft neikvæð áhrif á samkeppnisstöðu sveitarfélagsins gagnvart uppbyggingu atvinnulífs, nýsköpun og möguleikum til menntunar (Fjórðungssamband Vestfirðinga 2016).

Til er þingsályktun um tólf ára fjarskiptaáætlun fyrir árin 2011-2022. Þar eru talin upp fjögur markmið sem stuðla eiga að aðgengilegum, greiðum, hagkvæmum, skilvirkum, öruggum og umhverfisvænum fjarskiptum, meðal annars til að stuðla að atvinnuuppbyggingu, bættum lífsgæðum og jákvæðri byggðapróun. Mikið hefur verið gert á landsvísu í kjölfar þessarar þingsályktunar. Í mars árið 2015 kom út skýrsla starfshóps innanríkisráðherra sem ber heitið „Ísland ljóstengt“ *Landsátak í uppbyggingu fjarskiptainviða*. Þar er ein megin tillagan að aðgangur að háhraða fjarskiptatengingu verði grunnþjónusta sem standa skuli öllum landsmönnum til boða, óháð búsetu. Önnur megin tillaga er að á landsvísu verði átaksverkefni skilgreint til sex ára (2015-2020) um uppbyggingu ljósleiðaraaðgangsneta á svæðum þar sem markaðsbrestur er. Markmið fyrsta hluta verkefnisins 2015–2020 er að tryggja öllum landsmönnum svokallað breiðband sem er háhraða nettenging, 100 Mb/s eða meira.

Í Súðavíkurhreppi er net og GSM síma samband ótryggt á ákveðnum stöðum. Samkvæmt mælingum sem fram fóru á þjóðvegum landsins á vegum Póst og fjarskiptastofnunar árið 2017 er mjög lélegt samband í botni Seyðisfjarðar og Hestfjarðar, við Bolaskóg í Hestfirði, undir Eyrarhlíð og Fossahlíð í Skötufirði, í Ögurvík, í Mjóafirði og innst í Ísafirði. Versta sambandið er í fjarðarbotnum og er botn Mjóafjarðar nánast sambandslaus. Ekki er hægt að ná 3G þjónustu í botni Seyðisfjarðar og Ísafjarðar, Hestfirði og Skötufirði og er merkið slæmt vestanmegin í Mjóafirði. 4G samband næst eingöngu, þótt slitrótt sé, undir Skarðshlíð í mynni Skötufjarðar.

Seinnihluta árs 2016 var lokið við hringtengingu ljósleiðara á Vestfjörðum. Tenging um Súðavíkurhrepp var meðal annars loka áfangi þessarar tengingar og er nú hægt að tengja heimtaugar við ljósleiðarann. Súðavíkurhreppur fékk styrk fyrir tengingum við ljósleiðara vorið 2015 og voru 78 hús orðin tengd við ljósnetið haustið 2016. Vonir eru bundnar við það að atvinnulíf á Vestfjörðum muni eflast með komu ljósleiðara og einnig draga lagnir rafstrengja í jörð úr líkum á að íbúar og atvinnulíf verði án rafmagns ef kemur til truflana sökum veðurs eða annarra áfalla.

Loftnetsmöstur eru við Sjónarhól í Súðavík og á Langeyri, í Hörgshlíð í Mjóafirði og í Ögurvík. Radíómastur er staðsett í Reykjanesi í tengslum við flugvöll þar ásamt tveimur öðrum minni fjarskiptamöstrum. Sjá nánar kafla um flugvelli.

STEFNA - FJARSKIPTI

Markmið

- ✓ Að allir íbúar, menntastofnanir og atvinnulíf í Súðavíkurbænum hafi við góð fjarskipti.
- ✓ Að öll heimili í sveitarfélaginu geti tengst háhraðaneti og notið þeirra möguleika sem boðið er upp á með slíkri tengingu.
- ✓ Að fyrirtæki í öllu sveitarfélaginu geti treyst á örugga gagnaflutninga um háhraða nettengingu.

Staðsetning endurvarpsstöðva er ekki sýnd á aðalskipulagsupprætti. Í aðalskipulaginu er þó gert ráð fyrir frekari uppbyggingu fjarskipta.

Ljósnet skal leit í öll hús í sveitarfélaginu og allir íbúar hafi kost á tengingu við það.

Byggja þarf frekar upp fjarskiptakerfið, tengja dreifbýlið háhraðaneti og treysta kerfið. Jafnframt er nauðsynlegt að efla farsímasamband í dreifbýlishluta hreppsins til að styrkja byggð þar og þjóna vaxandi umferð um þjóðveginn um Djúp.

Umsóknum um nýjar staðsetningar farskiptamastra innan þéttbýlisins og á landbúnaðarsvæðum skal leggja fyrir sveitarfélagið og þarf ekki breytingu á aðalskipulagi.

Mikilvægt er að allar lagnir falli vel að landslagi og verðmætum náttúrusvæðum verði hlíft eins og kostur er. Þá er mikilvægt að í öllum tilvikum verði gengið þannig frá að sem minnst ummerki verði á yfirborði landsins. Allt jarðrask skal lagað að aðliggjandi landslagi m.t.t. gróðurs, efnis og forms.

Við uppsetningu fjarskiptamastra skal hugað að sýnileika og afturkræfni framkvæmda og þess gætt að valda sem minnstum skaða á náttúrunni.

Lega ljósleiðara er ekki sýnd á skipulagsupprættum (í vinnslu).

Heimildir (uppsetning eftir):

[Aðalskipulag Súðavíkurbæns 1999-2018 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Bolungarvíkur 2008-2020 - greinargerð](#)

http://www.verkis.is/thjonusta/umhverfi-og-oryggi/mat-a-umhverfisahrifum/verkefni-i-kyrningu/hvalarvirkiun-i-ofeigsfirði/file:///V:/16/16248/V001/4-skyrsl/adfong/3_Innviðir/1_Veitur%20og%20sorp/Vestfjardarskyrsla-2014-Lokadrog.pdf

<http://www.sudavik.is/stjornsysla/skipulag/skra/717/>

<http://www.ruv.is/frett/hringtengingu-ljosleidara-a-vestfjordum-lokid-0>

http://www.strandabyggd.is/stofnanir/sorpsamslag_strandasyslu/

<http://www.sudavik.is/sorpmal/>

[https://www.stjornarradid.is/media/umhverfisraduneyti-media/media/PDF_skrar/Landsaaetlun-2013-2024-\(utgafa\).pdf](https://www.stjornarradid.is/media/umhverfisraduneyti-media/media/PDF_skrar/Landsaaetlun-2013-2024-(utgafa).pdf)

http://www.landsskipulag.is/media/pdf-skjol/Landsskipulagsstefna_2015-2026_asamt_greinargerð.pdf

http://www.samband.is/media/umhverfis--og-taeknimal/Urgangsskyrsla_18_10_2016_med_timasetn.pdf

https://www.stjornarradid.is/media/umhverfisraduneyti-media/media/PDF_skrar/Saman-gegn-soun-2016_2027.pdf

<http://www.samband.is/media/urgangsmal/Meginaherslur-i-urgangsmalum.pdf>

https://www.vfi.is/media/greinar/islenskt_neysluvatn_yfirlit_og_stada_gaeda_final.pdf

reglugerð um neysluvatn nr. 536/2001 <https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/umhverfisraduneyti/nr/4496>

<https://rafhladan.is/handle/10802/4089> (Helgi Torfason 2003. Jarðhitakort af Íslandi og gasafn um jarðhita. Orkustofnun og Náttúrufræðistofnun Íslands.)

<http://www.ruv.is/frett/engin-saurgerlamengun-i-sudavik>

http://www.sudavik.is/frettir/Tilkynning_-_engin_mengun_i_vatnsveitu_Sudavikur/

<http://www.visir.is/g/2016160928864>

<http://map.is/os/#>

<https://2016.landnet.is/arsskyrsla-2016/starfsemin/flutningsmannvirkin/>

Vegmælingar Póst og fjarskiptastofnunar á GSM, 3G og 4G sambandi

<http://pfs.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=68686effaefb413b9401c9b01241c4e3>

Þingsályktun um tólf ára fjarskiptaáætlun fyrir árin 2011–2022. <https://www.althingi.is/alttext/141/s/0593.html>
„Ísland ljóstengt“ Landsátak í uppbyggingu fjarskiptainniðnaðs. Skýrsla starfshóps innanríkisráðherra. Mars, 2015. [Island-ljostengt-skyrsla-starfshops-innanrikisradherra.pdf](https://www.althingi.is/alttext/141/s/0593.html)
Orkustofnun, 2015. Vindorkuver. Viðauki 03 af 92 við skýrslu Orkustofnunar OS-2015/04. Virkjunarkostir til umfjöllunar í 3. áfanga rammaáætlunar. [Vindorkuver, viðauki, Orkustofnun.pdf](#)
Samantekt Skipulagsstofnunar. 2017. [Um-skipulag-og-vindorkunyttingu.pdf](#)
Umhverfis- og auðlindaráðuneytið. 2013. [Myrkurgæði á Íslandi](#)
[Skýrsla starfshóps um vindorkuver.pdf](#)
[Vindorkuver, viðauki, Orkustofnun.pdf](#)
[VIRKJUN VINDORKU A ISLANDI stefnumotunar- og leidbeiningarrit Landverndar.pdf](#)
Kerfisáætlun – sérstakur kafli um Vestfirði þar sem talað er um leiðir til úrbóta:
<https://www.landsnet.is/library/Skjol/Um-okkur-/utgafa-og-samskipti/Skyrslur/KerfisaAetlun/2018-2027/Kerfisaaetlun%20Landsnets%202018-2027%20-%20Langtimaaaetlun%20um%20proun%20meginflutningskerfis%2002.pdf>
Afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum
https://www.stjornarradid.is/media/atvinnuvegaraduneyti-media/media/Acrobat/Afhendingaroryggi_raforku_a_Vestfjordum-Skyrsla_til_radherra.pdf

13 Samgöngur (Í vinnslu)

Samgöngur eru ein af grunnforsendum búsetugæða og undirstaða öflugra atvinnu-, þjónustu- og menntakjarna. Meginmarkmið samgönguáætlunar eru að samgöngur skuli vera greiðar, hagkvæmar, öruggar, umhverfislega sjálfbærar og að þær stuðli að jákvæðri byggðaðróun. Í samgönguáætlun 2011-2022 er lögð áhersla á styttri ferðatíma innan hvers landsvæðis til næsta atvinnu- og þjónustukjarna. Einnig er lögð áhersla á greiðari samgöngur með öðrum ferðamatum en einkabíl.

13.1 Vegir og jarðgöng (Í vinnslu – gögn vantar)

STEFNA – VEGIR OG JARÐGÖNG

Framtíðarþróun Súðavíkurbæjar er nátengd þróun í samgöngum. Fyrirhuguð uppbygging í atvinnulífi bæjarins, þ.e. kalkþörungaverksmiðja, aukin ferðaþjónusta og efling fiskeldis, er mjög háð góðum og traustum samgöngum. Á íbúðingum sem haldið var í Súðavík í nóvember 2017 kom skýrt fram að íbúar telja að samgöngur séu mikilvægasta málefni aðalskipulagsins. Að þeirra mati er mjög mikilvægt að tengja Súðavík og Skutulsfjörð með öruggum vegi, þannig að svæðið verði eitt atvinnu- og búsetusvæði.

Í aðalskipulaginu er gert ráð fyrir að jarðgöng verði gerð á milli Skutulafjarðar og Álftafjarðar. Upplýsingar um forsendur slíkra framkvæmda skortir hins vegar og Vegagerðin hefur ekki lokið við staðarvalsgreiningu. Vegagerðin vinnur nú að greiningu á jarðfræðilegum aðstæðum við nokkra mögulegra jarðgangamunna. Þeirri vinnu er ekki lokið.

Í drögum að aðalskipulaginu eru sett inn jarðgöng sem liggja frá flugvellinum í Skutulsfirði og að Dvergasteini í Álftafirði. Þessi stefna verður uppfærð eftir því sem ný gögn berast við vinnslu aðalskipulagsins.

Tafla 13.1 Lágmarksfjarlægð á milli takmarkandi þátta og skógræktar.

Takmarkandi þáttur	Lágmarks fjarlægð	Skipulagsákvæði
Stofnvegir, tengivegir og aðrir vegir	15-30 m	Ekki skógrækt á 30 m breiðu svæði frá miðlínu stofnvega og 15 m frá miðlínu annarra þjóðvega, sbr. vegalög nr. 80 / 2007. Þar sem líkur er á snjósöfnun á veg skal fjarlægðin aukin.

Tafla 13.2 Lágmarksfjarlægðir fyrir frístundahús vegna takmarkandi.

Takmarkandi þáttur	Lágmarksfjarlægð
Stofn- og tengivegir	100 m
Aðrir vegir	50 m

Tafla 13.3 Takmarkandi þættir við uppbyggingu á landbúnaðarsvæðum.

Takmarkandi þáttur	Lágmarksfjarlægð	Undantekningar
Stofn- og tengivegir	100 m	Jarðhitaleitarholur

13.2 Flugvellir

Í Reykjanesi er lendingarstaður, nánar tiltekið 700 m flugbraut sem er á skrá hjá Flugmálastjórn sem flugvöllur í flokki 3; malarvöllur án ljósa (Flugmálastjórn 2006). Flugvöllurinn gegnir öryggishlutverki fyrir dreifbýlið sem sjúkraflugvöllur en nýtist einnig í ferðabjónustu og fyrir einkaflug.

Súðvíkingar nýta sér því flugsamgöngur um Ísafjarðarflugvöll en þangað er flogið tvisvar sinnum á dag með Flugfélagi Íslands.

STEFNA - FLUGVELLIR

Markmið

- ✓ Að flugvellinum í Reykjanesi verði viðhaldið þannig að hann nýtist áfram fyrir sjúkraflug og ferðabjónustu.
- ✓ Að flugumferð skerði ekki gæði svæðisins.

Gert er ráð fyrir að núverandi flugvelli í Reykjanesi verði viðhaldið og að svigrúm verði til að endurbæta hann og auka bjónustu. Leitast skal við að halda jarðraski í lágmarki og þess gætt að valda sem minnstri truflun á lífríki svæðisins.

Hindranafletir lendingarstaðarins er skilgreindur af Isavia og eru sýndir á uppdrætti. Hindranafletirnir stíga skáhalt upp í 85 m.y.s. frá endum flugbrautarinnar að 1630 m fjarlægð. Til hliðanna stíga fletirnir upp í 40 m.y.s. að 196 m fjarlægð. Hindranafletirnir ákvarða hámarkshæð mannvirkja á svæðinu neðan þeirra. Miðað er við hæð yfir sjávarmáli og hefur hæð landsins því áhrif á hámarkshæðina.

Mynd 13.1 Sérstæðir klettur á austanverðu Reykjanesi

Heimildir (uppsetning eftir):

[Aðalskipulag Súðavíkurhrepps 1999-2018 - greinargerð](#)

[Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020 - greinargerð](#)

Samgönguáætlun 2011 – 2022

Umhverfisstofnun (2003). *Náttúruverndaráætlun 2004–2008 – Aðferðafræði. Tillögur Umhverfisstofnunar um friðlýsingar.*

Reykjavík: Umhverfisstofnun.

Gylfi Guðjónsson & Sigurður J. Jóhannsson (2002). *Súðavíkurbreppur – Aðalskipulag - 1999-2018 – Greinargerð*.
Súðavíkurbreppur: Teiknistofa Arkitekta.

Veghönnunardeild Reykjavíkur (2011). *Djúpvegur (61): Um Seljalandsós og Seljalandsá í Álfafjarðarbotni – Kynning framkvæmdar*. Reykjavík: Vegagerðin.

Mannvit hf. (2012). *Samgönguáætlun 2011-2022 – Kynningarrit*. Reykjavík: Vegagerðin.

Hreinn Haraldsson, Eymundur Runólfsson, Gísli Eiríksson, Helgi Hallgrímsson & Jón Rögnvaldsson (2000). *Jarðgangaáætlun*.
Reykjavík: Vegagerðin.

Samgönguráð (2015). *Samgönguáætlun 2015-2026 – Greinargerð með tillögu samgönguráðs – Drög*. Reykjavík: Samgönguráð.
(2009). *Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020*. Ísafjörður: Teiknistofan Eik ehf.

Viðaukar

Viðauki

Greining á áhrifum deiliskipulag á hverfisvernduðum svæðum og svæðum á náttúruminjaskrá

Í aðalskipulaginu er sett fram sú stefna að við gerð deiliskipulags á hverfisvernduðum svæðum og svæðum á náttúruminjaskrá skuli gerð greining á áhrifum skipulagsins. Greiningin skal fjalla um þá umhverfisþætti sem líklegt er að verði fyrir áhrifum. Hér að neðan er tafla með umhverfisþáttum sem styðjast má við ásamt kvarða til að meta vægi áhrifa. Markmiðið með þessu er að tryggja að tekið sé tillit til áhrifa á umhverfi og samfélag og að deiliskipulagið sé í samræmi við markmið aðalskipulagsins. Það er á ábyrgð þess sem gerir deiliskipulagið að að gera greininguna.

Umhverfisþættir	Þættir til athugunar
Byggð	Samsvörun við landslag og núverandi byggð Byggðamynstur Sérstaða Ásýnd svæðisins miðað við fyrri búsetu (þar sem við á)
Mannvirki og önnur verðmæti	Samsvörun húsagerðar, stærðarhlutfalla og efnisnotkunar við eldri og fyrri byggð og byggingarstíl (þar sem við á) Lóðarstærðir miðað við umhverfi Heildarstærð framkvæmdasvæðis miðað við umhverfi
Innviðir	Samnýting innviða, s.s. veitna Aðlögun innviða að umhverfi Umferð og samgönguleiðir Þjónusta
Starfsemi og önnur nýting	Áhrif á þróunarmöguleika Áhrif á ímynd Áhrif á daglegan rekstur
Heilsa og öryggi	Mengun Slyshætta, hávaði eða annars konar ónæði Hætta vegna náttúruvár, s.s. ofanflóð, sjávarflóð eða ofsaveður
Menningarminjar	Fornminjar Búsetulandslag og menningarsaga Bæjarleiðir Sérstaða Kennileiti
Landslag og ásýnd	Landslagsheildir Sérstaða Lítt snortin náttúra Friðlýstar náttúruminjar Náttúruyfyrirbæri sem njóta sérstakrar verndar skv. lögum ¹

	Heildarmynd svæðisins Náttúrulegt landslag og sjaldgæf fyrirbrigði
Gróður og dýralíf	Gróðurfar Dýralíf og búsvæði dýra Líffræðileg fjölbreytni Sérstaða
Vatn	Vatnsgæði og vatnabúskapur Votlendi Sérstaða

Skýringar

++	Veruleg jákvæð áhrif	-	Neikvæð áhrif
+	Jákvæð áhrif	--	Veruleg neikvæð áhrif
0	Engin eða óveruleg áhrif / Á ekki við	?	Óvissa um áhrif / Vantar upplýsingar

Vistkerfi og jarðminjar sem njóta sérstakrar vernda skv. lögum um náttúruvernd:

- ✓ *Votlendi 20.000 m² að flatarmáli eða stærri, stöðuvötn og tjarnir, 1.000 m² að flatarmáli eða stærri, og sjávarfitjar og leirur.*
- ✓ *Sérstæðir eða vistfræðilega mikilvægir birkiskógar og leifar þeirra.*
- ✓ *Eldvörp, eldhraun, gervigígar og hraunhellar.*
- ✓ *fossar og nánasta umhverfi þeirra að því leyti að sýn að þeim spillist ekki, hverir og aðrar heitar uppsprettur ásamt lífríki sem tengist þeim og virkri ummyndun og útfellingum.*

Viðauki

Greining á áhrifum skógræktar

Hér er hægt að setja fram viðmið til að meta áhrif meiri háttar skógræktar í sérstakri greiningu. Greiningunni er ætlað að tryggja að skógrækt sé í samræmi við markmið aðalskipulagsins og faglega málsmeðferð sveitarstjórnar og framkvæmdaaðila við ákvarðanatöku. Það er á ábyrgð framkvæmdaaðila, að gera viðeigandi greiningu vegna undirbúnings skógræktar á umræddum svæðum. Ákvarðanatöku um skógrækt skal byggja á niðurstöðum hennar.

Umhverfispættir	Þættir til athugunar
Aðrar áætlanir	-Samræmi við aðrar áætlanir s.s. gildandi deiliskipulag, náttúruverndaráætlun eða Staðardagskrá -Samræmi við markmið gildandi aðalskipulags
Dýralíf	-Áhrif skógræktar á dýralíf og búsvæði dýra
Gróður	-Áhrif skógræktar á gróðurfar á svæðinu -Áhrif skógræktar á náttúrulegan birkiskóg / kjarr -Áhrif skógræktar á berjalönd -Eru jarðrar skógræktarinnar aðlagaðir að öðrum gróðri á svæðinu?
Heilsa	-Áhrif skógræktar hvað varðar mengun
Innviðir	-Er skógræktin í hæfilegri fjarlægð frá veitulögnum (minnst 25 m)? -Er skógræktin í hæfilegri fjarlægð frá stofnvegum (minnst 30 m) eða tengivegum og öðrum vegum (minnst 15 m)?
Landbúnaður	-Er því landi sem hentar vel til matvælaframleiðslu hlíft við skógrækt? -Áhrif skógræktar á búrekstur á jörðinni. -Áhrif skógræktar á aðra þróunarmöguleika á jörðinni -Var haft samráð við eiganda aðliggjandi jarðar (ef skógrækt er fyrirhuguð nær landamerkjum en 25 m)?
Landslag og náttúra	-Eru innfluttar tegundir eingöngu innan þess svæðis sem þær eru heimilar skv. lögum (undir 500 m h.y.s.)? -Er skógræktin í hæfilegri fjarlægð frá friðlýstum náttúruminum?

	<p>-Hefur skógræktin áhrif á náttúruvæðingum sem njóta sérstakrar verndar skv. lögum? ⁱ</p> <p>-Áhrif skógræktar á heildarmynd svæðisins</p> <p>-Hefur skógurinn tengsl við ásýnd landslagsins, þ.e. fylgir hann landslaginu?</p> <p>-Er skógræktarsvæðið aðgengilegt m.t.t. uppbyggingar og viðhalds?</p>
Menningarminjar og saga	<p>- Er skógræktin í hæfilegri fjarlægð frá friðuðum mannvirkjum eða öðrum þekktum eða líklegum fornminjum (minnst 20 m)?</p> <p>-Áhrif skógræktar á landslag sem varðveitir búsetusögu</p> <p>-Er mikilvægum kennileitum og stöðum hlíft við skógrækt?</p>
Útivist og ferðapjónusta	<p>-Áhrif skógræktar á aðgengi, framboð og gæði útivistarsvæða</p> <p>-Áhrif skógræktar á strandsvæði, ásýnd og útsýni til sjávar</p> <p>-Hefur skógurinn fræðslugildi?</p>
Vatn	<p>- Er skógræktin í hæfilegri fjarlægð frá vatnsbakka (minnst 50m)?</p> <p>-Er mýrlendi hlíft við skógrækt?</p> <p>Er tryggt að skógrækt hafi ekki áhrif á vatnasvið votlendis?</p>
Veðurfar	<p>-Áhrif skógræktar á vindstrengi, snjóalög og skuggavarp</p>
Mótvægisáðgerðir	<p>-Er mögulegt að bæta, með sérstökum áðgerðum, fyrir fyrirsjáanleg neikvæð áhrif skógræktar á tiltekna þætti?</p>

Viðauki

Umhverfismat áætlana – í vinnslu